

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İrem Nur GÜRBÜZ

6360 SAYILI BÜTÜNŞEHİR KANUNUNUN SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ:
KONYAALTI İLÇESİ ÖRNEĞİ

Coğrafya Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İrem Nur GÜRBÜZ

6360 SAYILI BÜTÜNŞEHİR KANUNUNUN SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ:
KONYAALTI İLÇESİ ÖRNEĞİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ

Coğrafya Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

İrem Nur GÜRBÜZ'ün bu çalışması, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Üzeyir YASAK

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ

Üye : Prof. Dr. Cemali SARI

Tez Başlığı: 6360 Sayılı Bütünşehir Kanununun Sosyo-Ekonomik Etkileri: Konyaaltı İlçesi
Örneği

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 03/02/2022

Mezuniyet Tarihi : 31/03/2022

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “6360 Sayılı Bütünşehir Kanununun Sosyo-ekonomik Etkileri: Konyaaltı İlçesi Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

İrem Nur GÜRBÜZ

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	İrem Nur GÜRBÜZ
Öğrenci Numarası	20185264011
Anabilim Dalı	Coğrafya Anabilim Dalı
Programı	Coğrafya
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ
Yüksek Lisans Tez Başlığı	6360 Sayılı Bütünşehir Kanununun Sosyo-ekonomik Etkileri: Konyaaltı İlçesi Örneği
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	1785484063
Rapor Tarihi	16/03/2022
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %27 Alıntılar dahil: %30

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 177 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise:

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise:

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdeler sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Danışmanı olarak yürüttüğüm yukarıda adı yazılı tez çalışmasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin kanun yapıcısı TBMM tarafından çıkarılan bir kanunun sahadaki etkileri araştırılmıştır. Kanun maddesi pek çok yazılı, basılı ve elektronik kaynaktan yer almaktadır. Bu nedenle çalışmanın teorik kısmında geçen ifadelerle benzerlik yaşanmıştır. Bu nedenle adayın yaptığı tez çalışması, Enstitünüz benzerlik oranlarının üzerinde çıkmış olsa da çalışmanın aday tarafından etik kurallar dışına çıkılmadan yapıldığına inancım ve kontrolüm tamdır. Tez çalışmasının yüksek benzerlik oranı tez savunma jürisi tarafından da görülmüş, tezin orijinallik ve özgünlüğüne herhangi bir sakınca yaratmadığı kabul edilmiştir. Bilgilerinize arz ederim.

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

Danışman Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ
İmza

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
TABLolar LİSTESİ	v
GÖRSELLER LİSTESİ.....	vi
HARİTALAR LİSTESİ.....	vii
GRAFİKLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
ÖZET	x
SUMMARY	xi
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

1.1.Araştırma Sahasının Doğal Ortam Özellikleri	9
1.1.1. Jeomorfoloji Özellikleri	9
1.1.2. İklim Özellikleri.....	13
1.1.3. Bitki Örtüsü, Toprak Örtüsü ve Hidrografik Özellikleri.....	22
1.2.Araştırma Sahasının Beşerî Coğrafya Özellikleri	27
1.2.1. Nüfus Özellikleri.....	27
1.2.2. Ekonomik Özellikleri	29

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kentsel Yerleşmenin Tanımı	32
2.2. Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim Kavramları	35
2.3. Yerel Yönetimler	45
2.3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler	47

2.3.1.1.Selçuklu Dönemi Yerel Yönetim	47
2.3.1.2. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde Yerel Yönetimler	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **BELEDİYECİLİK**

3.1. Belediye Kavramı	49
3.2. Türkiye'de Belediyeciliğin Ortaya Çıkışı	50
3.3.Belediyelerin Görev ve Yetkileri.....	51
3.4.Belediyelerin Gelirleri	52
3.5. Büyükşehir Belediyeleri- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu	54
3.6. Antalya Büyükşehir Belediyesi	63

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **6360 SAYILI KANUN**

4.1. Kanunun Amacı.....	66
4.2. Kentsel Açıdan Etkileri	75
4.3. 6360 Sayılı Kanun'a Yönelik Değerlendirmeler	76

BEŞİNCİ BÖLÜM **İDARİ COĞRAFYA**

5.1. Dünya'da İdari Coğrafya Çalışma Örnekleri.....	81
5.2. Türkiye'de İdari Coğrafya Çalışma Örnekleri.....	82
5.3.İdari Coğrafya Açısından Yerleşmelerin Ayrımı	87
5.4. Türkiye'nin İdari Bölünüş Yapısı.....	88
5.4.1. Osmanlı Dönemi İdari Bölünüşü	88
5.4.2. Cumhuriyet Dönemi İdari Bölünüşü.....	90
5.5. İdari Coğrafya Açısından 6360 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi	90

ALTINCI BÖLÜM **ARAŞTIRMA SAHASI**

6.1. Konyaaltı İlçesi'nin Tarihçesi	91
---	----

6.2. Konyaaltı'nda Mülki İdarelerin Gelişim Süreci	92
6.3. Konyaaltı Mahalleleri Şehirsel ve Kırsal Ayrımı ve Nüfusları	95
6.4. Araştırma Sahası Konyaaltı İlçesi Mahallerinde Muhtarlar ile Yapılan Mülakat Sonuçları	101
SONUÇ.....	147
KAYNAKÇA	152
Ö Z G E Ç M İ Ş.....	159

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1 Korkuteli İlçesi Rüzgâr Gülü (1969-2017).....	21
Şekil 1. 2 Antalya İli Rüzgâr Gülü (1969-2017).....	22
Şekil 2. 1 Yönetimin İlkeleri.....	45

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. 1 Antalya Meteoroloji İstasyonu'nun Uzun Yıllık Ortalama Değerleri (Antalya verileri 2007-2017, Korkuteli verileri 1969-2017 yılları arasına aittir.).....	15
Tablo 1. 2 Antalya Meteoroloji İstasyonu'nun Uzun Yıllık Ortalama Değerleri (Antalya verileri 2007-2017, Korkuteli verileri 1969-2017 yılları arasına aittir.).....	19
Tablo 1. 3 Antalya'nın Yıllara Göre Nüfusu.....	28
Tablo 1. 4 Antalya'da Kilometrekareye Düşen İnsan Sayısı.....	28
Tablo 2. 1 Federal ve Üniter Sistemlere Örnek Ülkeler.....	36
Tablo 2. 2 Yönetimlerin Karşılaştırılması.....	42
Tablo 2. 3 Yönetimlerin Değerlendirilme Kriterleri.....	44
Tablo 3. 1 Türkiye'de Büyükşehir Belediyeleri'ne Yönelik Yasal Düzenlemeler.....	62
Tablo 3. 2 Antalya'nın İlçelerinde 6360 sayılı Kanunla Mahalleye Dönüşen Belde ve Köy Sayısı... ..	65
Tablo 4. 1 6360 Sayılı Kanun'un Geçirdiği Dönüşüm.....	70
Tablo 4. 2 6360 Sayılı Kanun Öncesi Türkiye'de Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusları (İllerin nüfusu 2020 nüfus verileridir.).....	70
Tablo 4. 3 6360 Sayılı Kanun Sonrası Eklenen Türkiye Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusları (İllerin nüfusu 2020 nüfus verileridir.).....	71
Tablo 4. 4 6360 sayılı Kanunla Kamu Tüzel Kişilikleri Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Birimler (6360 Nolu Kanun İle Büyükşehir Belediyesi Olan İlleri Kapsamaktadır.).....	74
Tablo 5. 1 Salyaneli ve Salyanesiz Eyaletler.....	89
Tablo 6. 1 Konyaaltı Şehirsel Mahalleler Yıllara Göre Nüfus Verileri.....	96
Tablo 6. 2 Konyaaltı Kırsal Mahalleler Yıllara Göre Nüfus Verileri.....	97
Tablo 6. 3 Konyaaltı- 6360 Sayılı Yasa ile Tüzel Kişiliğini Kaybeden Köylerin Yıllara Göre Nüfusları.....	100
Tablo 6. 4 Konyaaltı Mülakat Çalışması-Muhtarlık Görevi Soruları.....	101
Tablo 6. 5 Konyaaltı Mülakat Çalışması- Sosyal Kimlik Soruları.....	113
Tablo 6. 6 Konyaaltı Mülakat Çalışması-Hizmet Memnuniyeti Soruları.....	120
Tablo 6. 7 Muhtar 1'in Belediyelerin Hizmetleri Açısından Yapmış Olduğu Ayrım.....	120
Tablo 6. 8 Muhtar 4'ün Belediyelerin Hizmetleri Açısından Yapmış Olduğu Ayrım.....	125
Tablo 6. 9 Muhtar 23, 24 ve 25'in Belediyelerin Hizmetleri Açısından Yapmış Olduğu Ayrım.....	132
Tablo 6. 10 Konyaaltı Mülakat Çalışması-Sorunlar İle İlgili Sorular.....	137

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 6. 1 Aydınlık Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Mandalina Bahçesi	102
Görsel 6. 2 Bahtlı Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Muhtarlık Binası.....	105
Görsel 6. 3 Bahtlı Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Eski Köy (Yeni Mahalle) Meydanı.....	108
Görsel 6. 4 Karatepe Mahallesi (Kırsal Mahalle)- Mahalle Kahvehanesi.....	110
Görsel 6. 5 Kır Mahallesi (Kırsal Mahalle)	115
Görsel 6. 6 Toros Mahallesi Muhtarı (Şehirsel Mahalle).....	118
Görsel 6. 7 Gökçam Mahalle Muhtarlığı Binası (Kırsal Mahalle)	127
Görsel 6. 8 Gökçam Mahallesi (Kırsal Mahalle)- Seralar	130
Görsel 6. 9 Kır Mahallesi Meydanı (Kırsal Mahalle).....	134
Görsel 6. 10 Doyran Dağ Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Mahalle Muhtarları	138
Görsel 6. 11 Pınarbaşı Mahallesi Muhtarlığı (Şehirsel Mahalle)	141
Görsel 6. 12 Karatepe Mahallesi (Kırsal Mahalle).....	141
Görsel 6. 13 Doyran Mahalle Muhtarlığı (Kırsal Mahalle).....	145

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Konyaaltı Lokasyon Haritası	4
Harita 1. 1 Konyaaltı İlçesi'nin Fiziki Haritası	11
Harita 1. 2 Antalya İli ve Çevresinin Jeoloji Haritası	13
Harita 1. 3 Konyaaltı Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası.....	17
Harita 1. 4 Konyaaltı Ortalama Yağış Haritası.....	18
Harita 1. 5 Antalya Bakı Haritası.....	24
Harita 1. 6 Antalya Eğim Haritası.....	25
Harita 1. 7 Antalya Hidrografya Haritası.....	27
Harita 1. 8 Antalya Arazi Kullanım Şekli Haritası	30
Harita 4. 1 Büyükşehirlerin Çıkarılan Yasalar Kapsamında Oluşum Yılları.....	72
Harita 6. 1 Konyaaltı İlçesi Şehirselleştirme ve Kırsal Mahalleler.....	95
Harita 6. 2 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ile tüzel kişiliğini kaybeden 10 köy	99

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. 1 Antalya Meteoroloji İstasyonu'nun Uzun Yıllık Ortalama Değerleri (Antalya verileri 2007-2017, Korkuteli verileri 1969-2017 arasına aittir.)	20
--	----

KISALTMALAR LİSTESİ

DSİ: Devlet Su İşleri

MUBİM: Muhtarlar Bilgi İletişim Merkezi

MTA: Maden Tetkik Arama Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YİKB: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları

UKOME: Ulaşım Koordinasyon Merkezi

KM²: Kilometrekare

°C: Santigrat Derece

NE-SW: Kuzeydoğu-Güneybatı

M: Metre

ÖZET

Ülkemizde, sınırların oluşması, şehir kavramı, belediyeciliğin doğuşu ve gelişimi ve bu bağlamda ortaya çıkarılan kanunlar her zaman araştırma konusu olmuştur. Özellikle meydana gelen değişiklikler coğrafi sınırlar ile ne kadar örtüşmektedir ayrı bir kapsamda değerlendirmek ve incelemek gerekir. Tez çalışmasında öncelikle araştırma sahasının genel coğrafi özellikleri üzerinde durulmuştur. Fiziki ve Beşerî anlamdaki tüm sahip olduğu özellikleri ile Antalya ve merkez ilçesi Konyaaltı anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde kentleşme kavramı ne demek ve nasıl ortaya çıkmış, günümüzde kazanmış olduğu anlamın neler içerdiği açıklanmıştır. Aslında kent kavramının dünya genelinde kesin ve net bir tanımı bulunmamaktadır. Her ülkenin kent kavramını algılayış biçimi farklıdır ve bunun üzerinde durulmuştur. Çalışmanın devamında yerel yönetimler tüm ayrıntıları ile ifade edilmiştir. Dünyada ve ülkemizde yerel yönetimlerin geçirmiş olduğu süreçler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde dünyada ve ülkemizde belediyecilik anlayışı ele alınmış, kent ile belediyecilik arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Özellikle büyükşehir belediyelerinin kanunlar kapsamında uğradığı değişiklikler ve bu değişimlerin sosyal, coğrafi, ekonomik ve hizmet boyutları anlatılmıştır. Dördüncü bölümde araştırma sahasının konusu olan 6360 sayılı kanun tüm yönleri ile açıklanmış, yaşanan bütün değişimler ifade edilmiştir. Kanun kapsamında çalışma sahası olan Konyaaltı ilçesinin uğradığı değişimler açıklanmaya çalışılmıştır. Sosyal, ekonomik ve özellikle hizmet boyutu incelenmiştir. Beşinci bölümde idari coğrafyanın ne anlam ifade ettiği, idari coğrafya kapsamında ele alınan çalışmalar incelenmiştir. 6360 sayılı kanun idari coğrafya açısından ele alınmıştır. Altıncı bölümde araştırma sahası Konyaaltı mahalle muhtarları ile yapılan mülakat sonuçları açıklanmış ve ulaşılan bilgiler tablolar ile ifade edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konyaaltı, 6360 sayılı kanun, büyükşehir belediyeleri, idari coğrafya

SUMMARY

SOCIO-ECONOMIC EFFECTS OF THE WHOLE CITY LAW NO. 6360: THE CASE OF KONYAALTI DISTRICT

In our country, comprise of borders, the concept of city, birth and progress of municipalism and laws legislated in this context always become research subjects. Especially how many emerging amendments overlap territorial limits must be evaluated and researched in a separate context. In this thesis study, primarily general geographic specifications of the searching area were emphasized. Antalya and its central county Konyaalti were tried to tell with their physical and human specifications. In the second part of the study, what the urbanization concept is, how it occurred and what the meaning which gained at present involves was explained. There is no exact definition of the city concept. Each country has a different understanding of the city concept and this was the point that was emphasized. Continuing the study state and nation concepts were tried to describe, centralized management and localized management were explained in detail, both advantages and disadvantages were tried to manifest. Continuing the study of the study, localized management was tried to explain in detail. The process of localized management in the world and our country was examined. In the third part, municipalism in the world and our country was discussed, the relationship between city and municipalism was tried to explain. Especially amendments of metropolitan municipalities within laws and social, geographic, economic and service dimensions of those amendments were told. In the fourth part, law no 6360 which is the subject of research was explained in all its bearings, all amendments were expressed. Within the scope of the law, amendments of Konyaalti, the research subject, were tried to explain. Social, economic and especially service dimensions were examined. In the fifth part, the meaning of governmental geography and studied within that were examined. Law no 6360 was discussed from a governmental geography point of view. In the sixth part, interview reports which were made with Konyaalti neighbourhood mukhtars were published and attained data was tried to express with tables.

Keywords: Konyaalti, law no 6360, metropolitan municipalities, governmental geography

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, 2012 yılında çıkarılan “6360 Nolu On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” un Konyaaltı Merkez İlçesi’nin Kırsal Mahallelerinde meydana getirdiği sosyal ve ekonomik gelişmeler üzerinde durulmuştur. Kanun ile birlikte toplam büyükşehir belediye sayısı 29 olmuştur. Büyükşehir belediyesine en son olarak 2013 yılında çıkarılan 6447 sayılı kanun ile Ordu ili eklenmiştir. 2014 yerel seçimlerinden sonra belediyeler çalışmalarına başlamıştır. Büyükşehir belediyesi olan illerde tüm köyler ve belde belediyeleri tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüştürülmüştür. İl özel idareleri kaldırılarak yerine valiliklere bağlı Yatırım ve İzleme Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Bu bağlamda meydana gelen değişiklikler kırsal kesimi son derece etkilemiş, mahallelerin kendi arasında şehirselleşen ve kırsal alanda kalan olarak büyük bir ayrım yaşanmaya başlamıştır. Tez çalışmasında tüm bu değişikliklerin sosyal, ekonomik ve hizmet aşamasındaki boyutlarına değinilecektir.

Çalışmam boyunca tüm iş temposuna rağmen desteklerini esirgemeyen tez danışmanım değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ’ye, yardımlarını ve kaynaklarını esirgemeyen öğretmen arkadaşlarıma, tüm yüksek lisans süreci boyunca manevi desteğini üzerimde hissettiren sevgili aileme çok teşekkür ederim.

Görüşmeye katılarak değerli görüşlerini aktaran ve bana vaktini ayıran Konyaaltı mahalle muhtarlarına çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

İnsanoğlu ilk yaradılışından itibaren temel ihtiyaçlarını karşılamak ve yaban hayatından korunabilmek amacıyla yerleşme birimlerine ihtiyaç duymuştur. Göçebe bir yaşam sürdürürken hayvancılık ile geçinen insanoğlu mağara ve ağaç kovuklarında yaşamıştır. Doğa hayatının tüm verimliliklerini kullanan ve değerlendiren insanoğlu zamanla toprağın verimini keşfetmiş ve ekip biçme faaliyetlerine başlamıştır. Verimli toprakları ve su kenarlarını keşfeden insanoğlu tarıma başlamış ve yerleşik düzen şekillenmeye başlamıştır. Esasında bu durum günümüzde de tartışma konusudur. Tarım mı yerleşik hayattan öncedir yoksa insanlar göçebe hayata veda ederek yerleşik düzene geçtikten sonra mı tarımı bulmuştur halen bir araştırma konusudur ve netlik bulamamıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda insanoğlu tarımsal faaliyetleri sürdürmeye başladıktan itibaren su kenarlarına daha fazla yerleşmiş ve verimli su kenarlarını ve topraklarını değerlendirmiştir. Ekip biçme faaliyetleri arttıka yerleşik düzen şekillenmiş ve insanlar bir arada yaşamaya başlamış ve toplum kuralları ortaya çıkmıştır. Zamanla tarım ilerledikçe ticaret başlamış ve tarım ve ticarete dayalı şehirler kurulmuştur. Sanayi Devrimi ile birlikte sanayi şehirleri kurulmuştur. Madenlerin keşfedilmesi ile birlikte madene dayalı sanayi dalları kurulmuş ve şehirler büyüyüp gelişmiştir. Ekonomik faaliyetler geliştikçe şehirler büyümüş ve nüfus artmıştır. Artan nüfusun taleplerini ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla idari şehirler kurulmuştur.

Değerşen ve gelişen şehir hayatının sonucunda bazı değerşikler yaşanarak sınırlar zilmıştir. Yerel yönetimler, tarihsel süreç içerisinde yerel düzeydeki belirli ihtiyaçları karşılamak ve hizmetlerin yürütülmesini sağlamak üzere ortaya çıkmış bir yapıdır. Ülkemizde Osmanlı Dönemi hatta daha öncesine dayanan yerel yönetimler günümüzde çıkarılan yasalar ile birlikte birçok değerişim geçirmiştir. şehir ve kıy ayrımı nüfus arttıka belirginleşmiş ve belediyeçilik kavramı ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet ilanından itibaren görülen bu sistem artan nüfus ile birlikte yeni bir ayrıma daha gidilmiştir. Bu ayrımın ismi büyükşehir belediyeleridir.

1980'li yıllardan itibaren yoğun olarak gündemde olan büyükşehirlerin yönetimine yönelik model arayışlarının yasal zemini 1982 Anayasası ile oluşturulmuştur. Büyükşehir belediyelerinin hizmet ölçekleri ve vergi sistemleri diğer belediyelerden farklı olmakla birlikte zaman içerisinde çıkarılan yeni kanunlar ile değerişimler yaşanmıştır. 1984 yılından beri büyükşehir belediye sistemi uygulanmaktadır. 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 Sayılı Kanun Türkiye'deki ilk büyükşehir kanunu olma özelliği taşımaktadır. 1984 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir'in büyükşehir yapılması sonrası 2000 yılına kadar 16 şehir büyükşehir

statüsüne dâhil edilmiştir. 2000'li yıllardan itibaren artan kentleşme ve sonucunda ortaya çıkan sorunlardan dolayı yerel yönetimlerde köklü değişiklikler getirmiştir.

1984 yılında çıkarılan ve 30 yıl yürürlükte kalan 3030 Sayılı Büyükşehir Kanunu 2004 yılında yürürlükten kaldırılarak yerine 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu yürürlüğe girmiştir. 5216 Sayılı Kanun gelişen ve değişen yerel yönetim sistemlerine yönelik önemli adımlar içermektedir. 5216 Sayılı Kanun'a sonraki süreçte iki düzenleme daha yapılmıştır. Bunlardan birincisi 2008 yılında çıkarılan 5747 Sayılı Kanun ile 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanundur.

12 Kasım 2012 tarihinde 6360 Sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kabul edilmiştir. 2013 yılında 6447 Sayılı Kanun ile değişiklik yapılması sonrası, Ordu ilinin de büyükşehir kabul edilmesi ile kanun en son şeklini alarak ülkemizdeki büyükşehir sayısı 16'dan 30' yükselmiştir. 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir belediye sisteminde ve illerdeki yerel idari yapılarda köklü değişiklikler yaşanmıştır. Kanun ile birlikte büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırları olarak kabul edilmiştir. Böylelikle belediyelerin hizmet alanı genişlemiştir. Kanun ile büyükşehir olan illerde belde belediyesi bulunan yerleşmelerin ve köylerin tüzel kişiliğine son verilerek bu birimler mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. Ayrıca İl Özel İdareleri kapatılarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur.

İdari yapılanmada meydana gelen değişiklikler kadar mali yapıda da değişiklikler meydana gelmiştir. Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin mali yapısında önemli artışlar gözlenmiştir.6360 Sayılı Kanun ile birlikte belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliklerin kaldırılması sonucu büyükşehir belediyesi ve büyükşehir ilçe belediyelerinden oluşan ikili yönetim modeli ortaya çıkmıştır. 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki görev yetki ve sorumluluklar yeniden düzenlenmiştir.

442 Sayılı Köy Kanunu yeniden düzenlenen kanunlardan biridir.

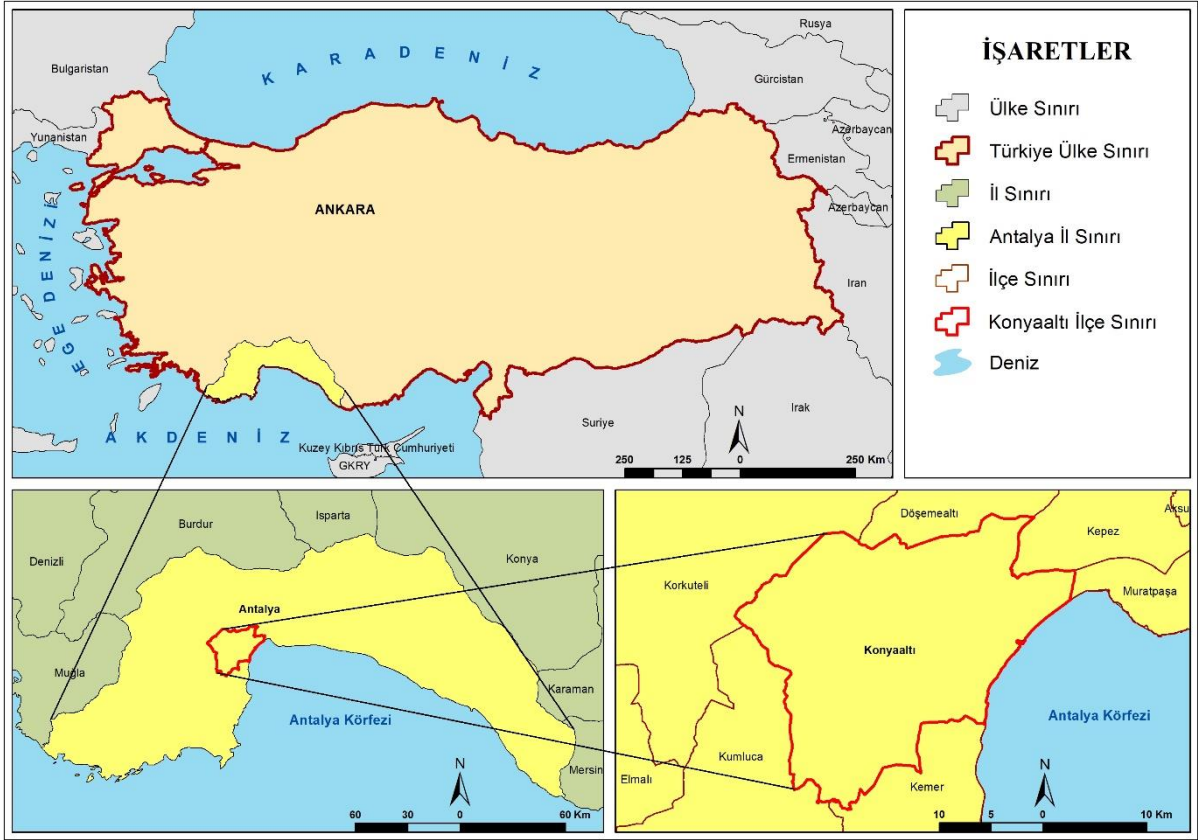
6360 sayılı kanun idari, mali ve güvenlik birimleri açısından birçok değişiklik ve yeniliklere sebep olmuş ve belediyeciliğin yetki ve sınırları değişmiştir. Hizmet sınırları genişlemiştir. Bu çalışma kapsamında öncelikle artan nüfus ile birlikte ortaya çıkan kentleşme kavramı, yerel yönetimler ve geçirdiği tarihi süreç, belediyeciliğin doğuşu ve gelişimi incelenecektir. Sonrasından 6360 sayılı kanun tüm artı ve eksileri ile değerlendirilerek araştırma sahasında yapılan mülakat görüşmeleri değerlendirilecektir.

Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Konyaaltı, Antalya şehrinin batı kenarında yer alan bir şehirdir. 2008 yılına kadar Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde 24 mahallesi bulunan İlk Kademe Belediyesi iken, 06/03/2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile merkez ilçe olmuştur. Aynı kanun ile Beldibi ve Doyran ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Konyaaltı Belediyesi'ne dâhil edilmiştir. Böylece mahalle sayısı 31'e yükselmiştir. Beldibi'nin Kemer İlçesi'ne bağlanması ile 2 mahalle ilçe sınırlarından çıkarılmıştır. İlçeye bağlı 10 köy de 6360 Sayılı Kanun ile birlikte 30 Mart 2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimi ile mahalle olarak değişmiştir. Böylece Konyaaltı İlçesi'nin toplam mahalle sayısı 39 olmuştur. Bugün İlçe'nin 24 tane kırsal, 15 tane şehrsel mahallesi bulunmaktadır. Matematik konum olarak yaklaşık 36° 8 'K enlemi, 30° 6' D boylamı coğrafi koordinatları arasında yer alır. Antalya'nın tüm ilçeleri temel alındığında Konyaaltı, %59 oranla nüfusu en hızla artan ilçedir.

Konyaaltı Belediyesi, Antalya kent merkezinin batısında yer alan bir belde idi. 02.09.1993 Tarih ve 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde alt kademe belediyesi olarak kurulmuştur. Hızla gelişerek turizm ve ticaret sektörlerinde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bugün ülkemizin en yoğun nüfus hareketliliği Konyaaltı İlçesi'nde yaşanmaktadır. 5747 Sayılı Kanun ile ilçe olmuş, Beldibi-Doyran beldelerinin birleşimiyle birinci sınıf ilçe statüsü kazanmıştır. Mevcut sahil uzunluğu 25 km ve toplam alanı ise 46717.85 hektardır. Boğaçay Deresi, Konyaaltı Plajı, Olimpos-Beydağları Sahil Milli Parkı, Antalya Limanı ve Antalya'daki en önemli yükseköğretim kurumu olan ve bölgenin kuzey doğusunda yer alan Akdeniz Üniversitesi Kampüsü bu kentsel alanın sınırları içinde yer almaktadır.

Harita 1. Konyaaltı Lokasyon Haritası

Araştırmanın Amacı ve Önemi

6360 Sayılı Kanun ile Konyaaltı Belediyesi'nin sınırlarının ilçe mülki sınırları olması nedeniyle; imar, altyapı, ulaşım, çevre ve toplum düzeni, kent düzeni, kültür, sosyal ve sağlık hizmetleri kapsamında halkın ihtiyaçları artmıştır. Aynı zamanda birçok ihtiyaç da ön plana çıkmıştır. Kanunun 2014 yerel seçimler sonrası uygulanmaya başlaması ile belediyeler çalışmalarına başlamış ve birçok değişiklik yaşanmıştır. Konyaaltı İlçesi'nde bulunan 10 köy tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüşmüştür. Araştırmanın amacı bu köylerde meydana gelen değişiklikleri ortaya çıkarabilmektir. Köylerin tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüşmeleri büyük bir değişimdir. Çünkü halkın yasayı ne kadar bildiği araştırma konusudur. Ayrıca halkın sosyal, ekonomik ve hizmet anlamında ne gibi değişimler yaşadıklarını bilmeye hakları vardır. Araştırma kapsamında tüm bunlar geçmişten günümüze bütün boyutları ile ele alınarak aktarılmaya çalışılmıştır. Kanun sonrası tüm köy ve beldeler mahalleye dönüştüğü için hizmetleri belediyeler vermeye başlamıştır. Hangi hizmeti büyükşehir belediyesi, hangi hizmeti ilçe belediyesi vermekte olduğunu halkın bilip bilmediğini öğrenebilmek adına sahaya inilmiştir. Halk ile devlet arasında köprü görevini gören 39 mahalle muhtarı ile yapılan görüşmeler sonucunda muhtarların bile yasayı anlamakta ve ifade etmekte zorlandıkları görülmüştür. Yapılan mülakat sonuçlarında analiz edilerek aktarılmaya çalışılmıştır. Mahallelerin belediyeye olan mesafeleri oldukça önemlidir. Çünkü mahalle belediyeye ve şehir merkezine ne kadar uzakta ise hizmet ulaşımı o kadar zorlaşmakta, hatta bazı günler hizmet hiç ulaşmamaktadır. 39 mahalle muhtarı ile yapılan mülakatlar sonucunda mesafenin bozucu etkisinin önemi üzerinde durulmuştur.

Kanunun başarılı ve başarısız yönleri tez çalışmasının genel amacıdır. Araştırma sahası ince ayrıntıları ile ele alınarak kanun tüm boyutları ile irdelenmiştir. Verilen hizmetlerin ne kadar yerinde olduğu, köy ve beldelerin tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüşmelerinin ne kadar doğru bir uygulama olduğu tartışma konusudur. Çalışmada araştırma sahası incelenerek çıkarılan kanunun olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde durulmuştur. Görülen o ki olumsuz yönleri daha fazladır. Kanunun yeniden düzenlenmesi ve tüzel kişiliklerin geri verilmesi gerektiği izlenimine arazi çalışması ile varılmıştır. Kanun düzenlenmesi yapılmaması durumunda mahalle halkının kanun ile ilgili bilgilendirilmesi gerekmektedir. İnsanların hangi hizmetlere hangi belediye tarafından erişeceğini bilmeye hakları bulunmaktadır. Kısacası tez çalışması, kanunun uygulamada ne kadar etkili olduğunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Tez çalışması, iki aşamalı bir çalışmadır. Coğrafya açısından yeni bir konu olduğu ve coğrafi çalışmalara katkı sağlaması amacı ile araştırma sahasını 6360 Sayılı Kanun kapsamında değerlendirmek ve inceleyebilmek adına öncelikle kanun ile ilgili tüm akademik çalışmaları kapsayacak literatür taraması gerçekleştirilmiştir. İnsanların sosyo-ekonomik algılarında oluşan değişimleri gözlemlemek adına nitel araştırma deseni benimsenmiştir. 6360 Sayılı Kanun'un ilan edilme süreci analiz edilmiş, elde edilen bulgular araştırma sahasında kullanılmıştır. 6360 Sayılı Kanun'u iyice anlayabilmek için ülkemizin geçirdiği belediyeçilik ve özellikle büyükşehir belediyelerinin tarihçesini iyi bilmek gerekmektedir. Bununla ilgili de yazılan tüm makaleler ve akademik kaynaklar incelenmiştir. Kanunun ince ayrıntılarını öğrenerek coğrafya açısından eksik bırakılan yerleri değerlendirilmiş, araştırma sahasında özellikle dağılışı ilkesi kullanılarak kanun ile coğrafya arasındaki bağlantı açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırma Evrenini Konyaaltı ilçesi, örneklemini ise Konyaaltı mahalleleri oluşturmaktadır. Nitel bir araştırma yöntemi olan derinlemesine mülakat tekniği ile çalışma kapsamında oluşturulan sorulara cevap aranmıştır. Tez çalışması halk ile devlet arasında önemli köprü görevi gören muhtarlar ile yapılmıştır. Sadece kapsam olarak muhtarlar belirlenmiş ve derinlemesine mülakat çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırma öncesi sahada ön test çalışması yapılmıştır. Ön test neticesinde 40 soru olarak belirlenen soru havuzu 29'a düşürülmüştür. Toplam 39 mahalle muhtarı ile görüşülmüştür. Sorular 4 kategoriye ayrılarak yöneltilmiştir. Örneklem oluştururken dikkat edilen husus, mahalle muhtarları ile yapılan görüşmelerde kaç dönem muhtarlık yaptıklarına dair bilgidir. Bunun nedeni ise 6360 Sayılı Kanun'dan önceki uygulamaları biliyor ve uygulamış olmalarından dolayıdır. Görüşmeler muhtarların rızası alınarak yapılmış olup ses kaydı olmadan ve isim belirtilmeden sorulara verilen cevaplar not alınarak metne aktarılıp yazılmıştır. Mahalle muhtarlarında ismini belirtmek isteyen muhtarlar olduğu kadar, ismini vermek istemeyen hatta dile getirilen ifadelerin birbir ifade edilmesini istemeyen muhtarlar ile karşılaşılmıştır. Yine de 39 mahalle muhtarının tamamı ile mülakat gerçekleştirilmiş, gerçekleştirilen mülakat sonuçları tezin son kısmında her kategoriye muhtarların verdikleri cevaplar açıklamaları ile yazılmıştır. Tez çalışmasında, 6360 Sayılı Kanun ile birlikte kırsal mahallelerde meydana gelen sosyo-ekonomik gelişim ve değişim ele alınacaktır. Köylerin ve beldelerin tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüşmesinin olumlu ve olumsuz tarafları, ilgili bölgede sağlanan muhtar görüşmeleri ve saha çalışmaları ile ele alınmıştır.

Sahada sadece mülakat tekniği uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler muhtarların belirlediği süre zarfında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler muhtarlık binalarında gerçekleştirilmiştir. Mülakat sırasında öncelikle kanun ile ilgili muhtarlara genel bilgiler verilmiş olup sonrasında sorulara geçilmiştir. Sorular muhtarlık görevi, hizmet memnuniyeti, meydana gelen sorunlar ve sosyal kimlik olarak dört kategoride yöneltilmiştir. Tüm sorulara yanıt aransa da yasanın siyasi bir tarafı olması sebebiyle zaman zaman muhtarlar cevaplamaktan çekinmiştir.

Araştırma sahasına erişim noktasında sıkıntılar yaşanmıştır. Bazı muhtarlar ile birkaç kez görüşmek durumunda kalınmıştır. Yaşanan pandemi koşullarının bu durumların oluşmasında etkisi büyüktür. Sahaya çıkmadan önce ön test uygulanarak muhtarlara 6360 Sayılı Kanun ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bazı mahalleler Konyaaltı İlçe merkezine son derece yakın iken bazı mahalleler uzaktır. Bazısı kıyı kesimde iken bazı mahalleler dağların gerisinde kalmaktadır. Muhtarların kanunu anlayıp yorumlaması ve bilgi birikimleri yaşanan sınırlılıklar arasındadır. Bazı muhtarlar bazı kategorideki sorulara cevap vermek istememiştir. Bu sebeple muhtarların cevaplamadığı kategorilere muhtarların karşısına çizgi çekilmiştir. Kategorilerin içerisinde siyasi sorular bulunmasa da muhtarlar dikkatli davranmak istediklerini belirtmişlerdir. Muhtar isimleri yayınlanmadığı halde muhtarların bu yaklaşımda olması en büyük sınırlılıktır. Muhtarların kaç dönem görevde olduğu yaşanan diğer sınırlılıktır. Uzun yıllardır görev yapan ve görevinde ilk senesinde olan muhtarların bilgi birikimleri ve düşünceleri oldukça farklıdır. Muhtarların hangi mahallede (şehirselle ve kırsal) görev yaptıkları diğer sınırlılıktır. Sahada da görüldüğü üzere şehirselle ve kırsal mahallelerin aldığı hizmet aynı değildir. 6360 Sayılı Kanun'a göre aldıkları hizmet aynı gibi gözükse de durumun böyle olmadığı aşikârdır. Köyden mahalleye dönüşen birimlerde durum her geçen gün daha zorlaşmaktadır.

Genel ifade ile yasanın getirdiği en büyük olumsuzluğun yapılan görüşmeler sonucu mesafenin bozucu etkisi olduğu görülmüştür. Eski uygulamada, yani köylerin tüzel kişilikleri bulunurken yardımlaşmanın olduğu fikri, tüm görüşme yapılan muhtarların ortak fikridir. Kanun ile birlikte mahallelerin yani köyden dönüşen tüm mahallelerin belediyeye bağlanması mesafe açısından sıkıntılar oluşturmaktadır. Araştırma sahasında mahallelerin konumları tezin diğer kısımlarında haritalar ile gösterilmiştir. Haritalardan da anlaşılacağı üzere, geniş bir uzantı olan Toroslar bazı mahallelerin hizmetlere erişimini zorlaştırmaktadır. Bu mahallelerde muhtarların ortak kanaati köylerin yeniden tüzel kişiliklerini alması yönündedir.

Yapılan görüşmeler sonucu tez çalışmasının son kısmında tüm görüşmeler aktarılmış ve değerlendirilmiştir. Sosyal kimlik, hizmet memnuniyeti, sorunlar ve muhtarlık görevi ile

ilgili kategorilerde toplam 29 soru yöneltilmiştir. Tüm cevaplar yazılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Ortaya çıkan değişiklikler, köylerin yaşadığı dönüşüm, mali problemler, ekonomik faaliyetlerdeki zorluklar, hizmetlerin etkinliği ve ne kadar ulaşabildiği ve bu konuda coğrafi şartların etkisi tezin son kısmında değerlendirilmiştir. Kanunun coğrafi açıdan dikkate alınarak tekrar değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmış ve bu konuda ilgili adımların atılabilmesi için neler yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA SAHASININ COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırma Sahasının Doğal Ortam Özellikleri

1.1.1. Jeomorfoloji Özellikleri

Araştırma sahası Akdeniz Bölgesi'nde Teke Platosunun sınırında Batı Torosların Beydağları kuşağının güneydoğusunda yer alır. Antalya Körfezi'nin kuzeyinde ve Antalya şehir merkezinin batısındadır. Bölgenin batısında ve kuzeyinde Batı Toroslar uzanır. Bu da kıyı gerisindeki alanın yüksek bir topoğrafyaya sahip olmasına neden olur.

Ülkemizdeki kıvrım dağlarının güney kanadına Toroslar adı verilir. Bu kanat GB Anadolu'dan başlayarak Batı Toroslar adıyla Antalya Körfezi'nin iki yakasında uzanır. Teke Yarımadası'nda kıyıya dik olarak uzanan dağlar, Antalya Körfezi'nde kıyından uzaklaşır ve körfezin doğusundan itibaren Orta Toroslar adıyla doğuya doğru kıyıya paralel olarak uzanır. İskenderun Körfezi'nde kıyından uzaklaşan dağlar, güneyden gelen Nur Dağları ile birleştikten sonra, Güneydoğu Anadolu'nun kuzeyine bir yay çizerek Hakkâri yönünde Güneydoğu Toroslar olarak devam ederler. Başka bir kol ise Van Gölü yönünde devam eder. Bu kol da Doğu Toroslar adını alır. Alp orojenezinin güney kanadı üzerindeki en yüksek noktalar Aladağlarda 3700 metreye ulaşır. Buzul dağlarında ise 4000 metreyi geçmektedir.¹

Alp orojenezinin ülkemizdeki güney kanadını meydana getiren Toros Dağlarının oluşumu, kuzey kanadını oluşturan Kuzey Anadolu Dağları'ndan sonra oluşmuştur. İkinci Zamanda Tetis Denizi'nin tabanında kalın tabakalar birikmiştir. Bu tabakaların Üçüncü Zamanın ortalarına kadar kıvrılıp yükselerek Toros Dağları'nı oluşturması ile Alp Orojenezi sona ermiştir. Ancak Toros Dağları bugünkü yükseltilerini, orojenezin tamamlanmasından sonra Üçüncü Zamanın sonlarında (Pliyosen sonunda) meydana gelen ve Türkiye arazisinin toptan yükselmesini sağlayan epirojenik hareketler sonucunda kazanmıştır. Bu yükselme, Torosların bazı bölümlerinde 2000 metreyi bulur.²

Toroslar, 3 bölüm halinde ayrılır. Batı Toroslar; Batıda Teke Yarımadası'ndan başlar, Antalya Körfezi'nin çevresinde bir yay çizer. Doğuda Taşeli Platosu ve Göksu Nehri ile Orta Toroslardan ayrılır. Bey Dağları (3086 m) ve Geyik Dağları (2874 m) bu bölüm içindedir. Orta Toroslar güneybatıdaki Taşeli Platosu ile kuzeydoğudaki Uzun Yayla arasında iki bölüm halinde uzanır. Bu dağların Silifke- Göksu Irmağı ile Pozantı- Ecemiş suyu arasında kalan

---

¹ Erol, 1983: Sayı:2.

² Erol, 1979: No:289. Yay. No:22.

kesimi Bolkar Dağları (3524 m) olarak, Ecemiş Suyu ile Zamantı Irmağı arasında kalan bölümü ise Aladağlar (3767 m) olarak adlandırılır. Aladağlar'dan sonra Toros Dağları değişik kollar halinde doğuya ve kuzeydoğuya doğru uzanır. Torosların doğuya doğru uzanan bölümü, Güneydoğu Toroslar olarak adlandırılır. Doğu Anadolu ile Güneydoğu Anadolu bölgelerini birbirinden ayırır. Güneydoğu Torosların en yüksek zirveleri Hakkâri alt bölümünde bulunur.³

Konyaaltı ilçe arazisinin jeomorfolojik yapısı incelendiğinde çeşitli yaşlardaki kayalardan meydana geldiği anlaşılır. Bütün jeoloji devirlerine ait kalkerler oldukça yaygın olmasına karşılık Toros Dağları'nın yapısında İkinci Zaman yaşlı kalkerler daha fazla bulunmaktadır. Bundan dolayı arazi yapısında karstik yeraltı ve yerüstü şekilleri fazladır. Karstlaşma olayları bölgenin jeomorfolojik yapısında önemli izler bırakmıştır. Dağların bünyesinde ikinci jeolojik devirde oluşmuş serpantin ve radyolitler de bulunur. Orta, Doğu ve Güneydoğu Toroslarda Üçüncü Zaman başlarına ait kalkerler de yaygın olarak bulunmaktadır.⁴

Konyaaltı ilçe arazisinin jeomorfolojik yapısında farklılıklar göze çarpmaktadır. Kıyıya yakın bölümler düze yakın arazilerden oluşurken, kıyıdan uzaklaştıkça eğimli alanlar artmaktadır. Konyaaltı sahilini içine alan bölgenin jeomorfolojik evriminde tektonik kuvvetler önemli rol oynamıştır. Anadolu yarımadasındaki tektonik etkilerle Anadolu bloğu batıya doğru hareket etmiş ve sıkışma rejimi sonrasında Holosen öncesinde, kıtanın batıda alçalmasını, doğuda ise yükselmesini sağlamıştır. Bu da sahanın jeomorfolojik görüntüsünde çeşitliliklere sebep olmuştur.⁵

Faylanmalar ile oluşan morfolojik şekiller ve kalker şevleri sahanın jeomorfolojisinin belirlenmesinde etkili olmuşlardır. Araştırma alanı yüksek kalker dağları ve aralarındaki derin vadilerle ayrı tepeler halinde ayrılmıştır ve aşınma oldukça gençtir. Tepeler oldukça sivridir. Deniz kıyısından itibaren aniden yükselen kalker dağları bazı yerlerde 1300 m yüksekliğe kadar ulaşır. Derin vadiler ve tekrar yüksek tepeler, bu sıralanma NE-SW doğrultusunda bir nevi yükselim ve alçalımlar sıralanması şeklinde devam eder.⁶ (Harita 1.1)

Sahanın jeomorfolojisini incelenmeye devam edildiğinde, kalker yapısının da çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Kalkerler yani diğer ismi ile kireçtaşları harita 1.1'de de görüldüğü üzere killi kireçtaşı ve çörtlü kireçtaşı olarak sahada çeşitlilik göstermektedir. Harita

³ Duran,2013: 73.

⁴ Güngördü:2003.

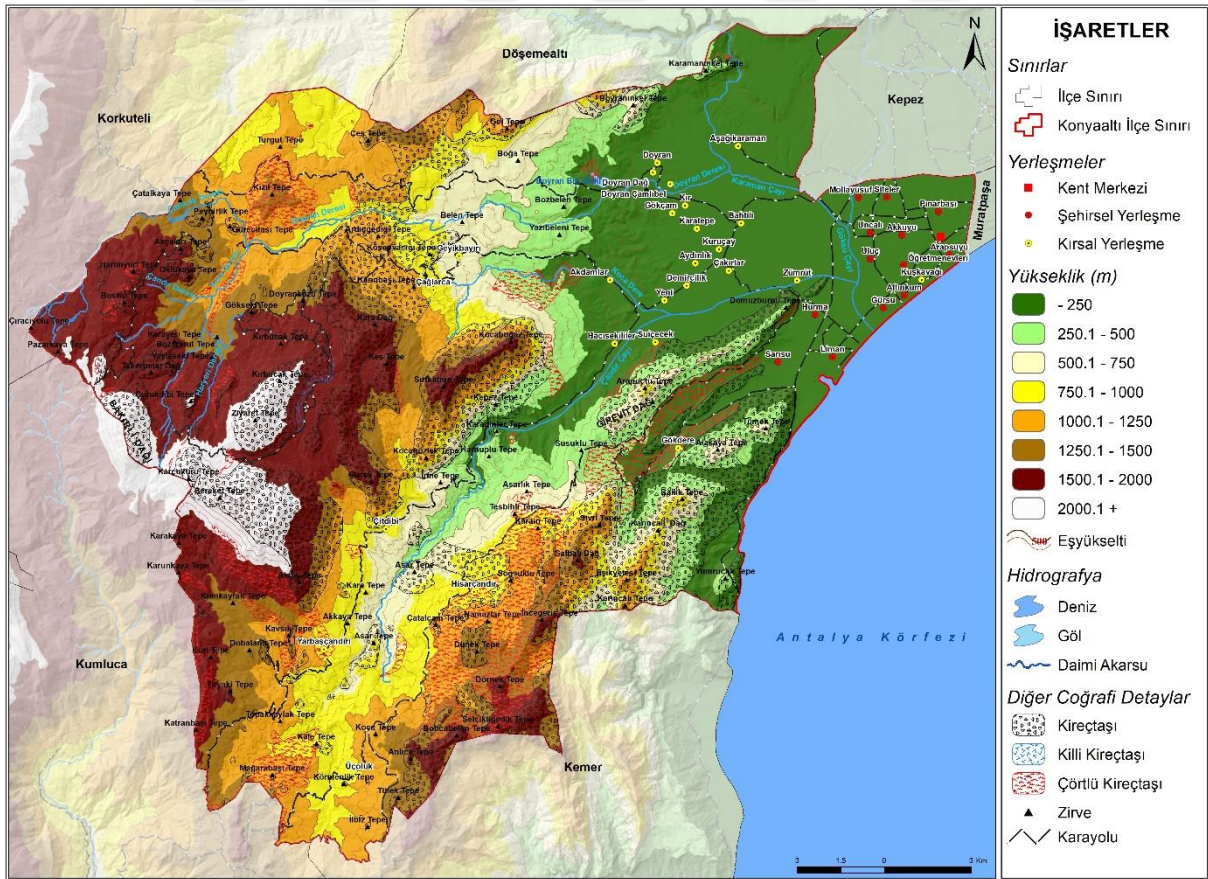
⁵ Glover ve Robertson, 1998, 155: 365–38.

⁶ Kalafatçıoğlu, 1973: Sayı:81.

incelemeye devam edildiğinde çörtlü yani kırmızı renkli kireçtaşlarının sahada yükseltinin 500 ile 1250 metredeki alanlarda görüldüğü, yükseltinin artarak 1500 metrenin üzerine çıktığı alanlarda çörtlü yani kırmızı renkli kireçtaşının fazla yer kapladığı görülmektedir. Özellikle tepe noktalarında kırmızı renkli kireçtaşı fazla yer kaplamaktadır. Torosların birçok tepesi örneğin Karakaya Tepe, Karun kaya Tepe, Kurt Tepe, Tiryaki Tepe gibi tepeler kırmızı renkli kireçtaşları ile örtülmüştür. Sahanın dereler ile parçalandığı tepe noktalarından daha düşük yükseltideki sahalarda da kırmızı renkli kireçtaşlarına rastlanmaktadır. Kırmızı renkli kireçtaşları olan çörtlü, tepe noktalarında ve sahanın parçalı kısımlarında fazla bulunsa da Kemer'in kıyıya yakın uzantısında ve Antalya Körfezi'nin iç kesimlerinde de yayılış göstermektedir.

Kireçtaşları haritada siyah renk ile gösterilmiştir. Kireçtaşlarının sahanın her kesiminde genişçe alan kapladığı haritada görülmektedir. Hem Antalya Körfezi boyunca hem de sahanın yüksek kesimlerinde geniş alan kaplamaktadır. Yani Toroslar kireçtaşları açısından zengindir. Killi kireçtaşları sahada en az yer kaplayan kireçtaşlarıdır. Dereler ile parçalanmış arazinin ara kesimlerinde yer yer killi kireçtaşlarına rastlanılır.

Harita 1. 1. Konyaaltı İlçesi'nin Fiziki Haritası

Kaynak: DEM Verisi ASTER GDEM'den 12.5m mekânsal çözünürlüklü olarak indirilerek oluşturulmuştur.

Teke Yarımadası'nı içine alan batı bölüm boğulmuş kıyı yapılarından oluşur. Doğu bölümde ise östatik deniz seviyesi artışı karanın yükselmesine sebep olmuştur. Holosen sonrası jeomorfolojik evrim ise daha çok östatik ve relatif deniz seviyesi değişimleri şeklinde yaşanmıştır. Deniz seviyesi yükselmesi ve tektonik sebepli batma sonucu günümüzden 6000 yıl önce Teke Yarımadası'ndaki eski kara topoğrafyası boğulmuş kıyı yapıları ile koy ve körfezlere dönüşmüştür.⁷

Beydağları ile Antalya Körfezi arasında kalan sahanın genel yapısı, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan antiklinal, senklinal ve bunların sonucunda oluşan faylanmalar, bindirmeler ve bunları dikey hareketlerle kesen genç faylar ile şekillenir. Bölgenin bugünkü yapısı Alp kıvrılması ile oluşmuştur.

Kıvrılmaların eksen hareketleri NNE-SSW şeklindedir. Antalya Körfezi'nin batısındaki yüksek şevler ve iç kısma doğru devam eden paralel fay hatları yanında kalkerler tepeler halinde bulunur. Bölgede genel yapıyı meydana getiren kıvrımlar ve faylar Antalya Körfezine paralel şekilde uzanır. Sahanın tektoniği genellikle Alpin kuşağın tektonik yapısına uyar.⁸

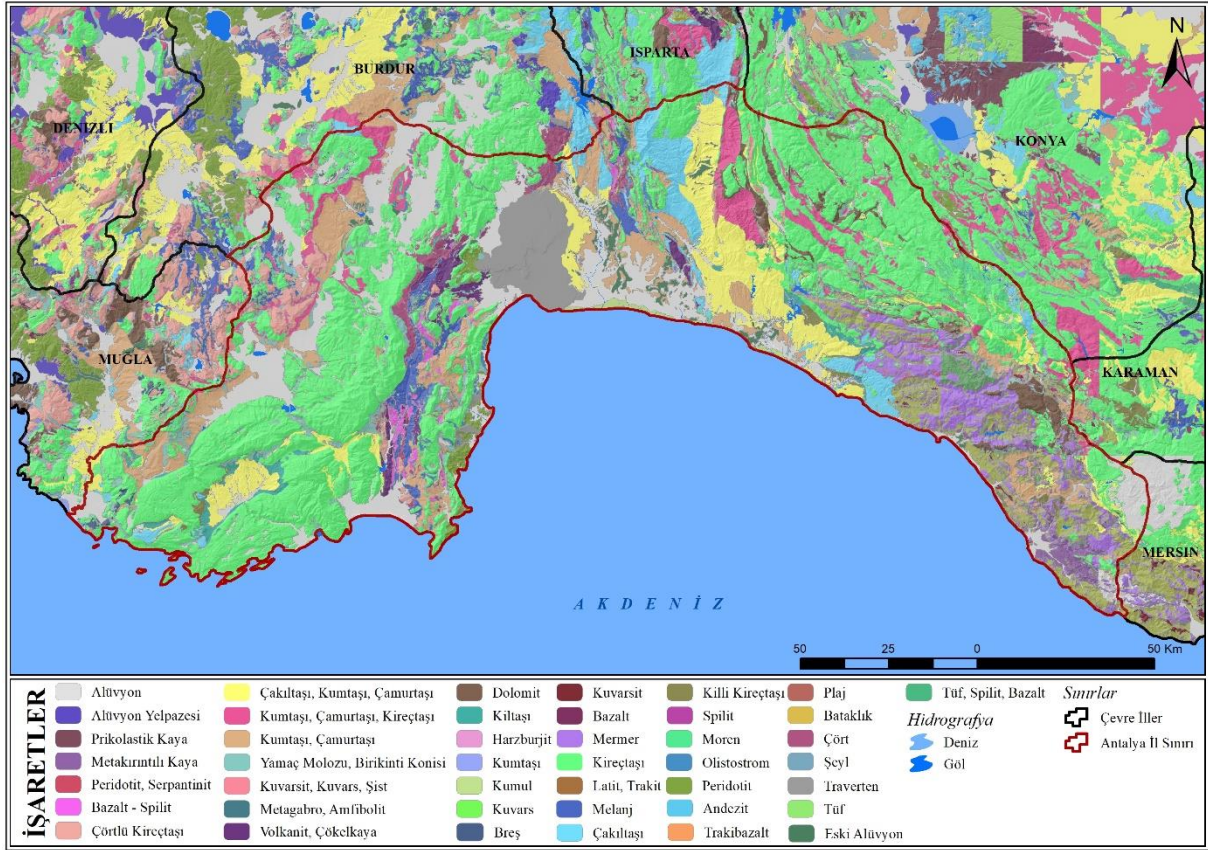
Antalya Körfezi batı ve kuzeybatısında bulunan yüksek yapılar Antalya Napları olarak adlandırılır. Araştırma sahasında bu naplara ait birimlerden oluşan formasyonlar bulunur. Sahayı yükselten bu yapılar çeşitli kayaçlardan oluşur. Arazide her yaşa ait kayaç bulunması özellikle ikinci ve üçüncü zamana ait kayaçların fazla olması arazinin yapısının genç olduğunu kanıtlar.

---

⁷ Öner, 1997.

⁸ İslamoğlu, 2002: 123-124,27-58, Ankara 124.

Harita 1.2. Antalya İli ve Çevresinin Jeoloji Haritası

Kaynak: MTA'nın 1/100.000 ölçekli sayısal verilerinden yararlanarak oluşturulmuştur.

Sahanın jeolojik yapısı Harita 1.2'de görüldüğü gibi zengin bir yapıdadır. Özellikle sahada en geniş yer kaplayan kireçtaşları olmuştur. Ayrıca breş, alüvyon yelpazesi gibi fiziksel tortul malzemeler de geniş yer kaplamaktadır. Özellikle kıyı kesiminde kireçtaşı ve kireçtaşının metamorfizmaya uğraması sonucu oluşan mermerler yer almaktadır. Ayrıca şist ve kuvarsit de sahada metamorfizma geçirmiş kayalar olarak öne çıkmaktadır. Yine kıyı kesiminde çakıltaşı, kumtaşı ve çamurtaşı gibi fiziksel tortul kayalar görülür. Farklı yapıdaki kayalar sahada bir arada bulunmaktadır. Kimyasal ve fiziksel tortul kayalar birbiri ile iç içe uzanmaktadır (Harita 1.2).

1.1.2. İklim Özellikleri

İklim, insan yaşamında son derece önemli bir paya sahiptir. İnsanların fiziksel özelliklerini, karakter özelliklerini ve sosyal yaşamını belirlemede iklim büyük önem taşır. Nüfusun dağılışı, yerleşme özellikleri, uygulanan ekonomik faaliyetler iklime bağlıdır. Bir bölgede yapılacak tarım ve hayvancılık faaliyetleri için öncelikle iklim verilerinin elde edilmesi gerekir. Turizm faaliyetleri, kültürel faaliyetler ve sosyal ilişkiler üzerinde iklim belirleyici bir rol oynamaktadır.

Araştırma sahası Antalya ili merkez ilçesi Konyaaltı, Akdeniz ikliminin etkisindedir. Akdeniz İklimi genel ifadeyle ılıman iklim kuşağındadır. Bu iklimin temel özelliği yazları sıcak ve kurak, kışları ılıman ve yağışlı geçmesidir. Yazın ortalama sıcaklık 25 ° C'yi geçmektedir. Günlük en yüksek sıcaklığın 40°C'yi aştığı gözlenmiştir. Yaz aylarının son derece sıcak ve kurak geçmesi şiddetli buharlaşmaya sebep olmaktadır. Bu nedenle Akdeniz ikliminin yaşandığı bölgelerde tarımın en önemli problemi yaz kuraklığıdır.

Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde en fazla yağış kış aylarında düşmektedir. Ortalama 600-800 mm yağış almaktadır. Bu iklimin etkilediği yerlerde kış aylarının bol yağışlı geçmesinin nedeni alçak basınç merkezi ve cephe sistemi oluşum alanı durumunda olan Akdeniz üzerinde meydana gelen ve Toroslara aşarken bol yağış getiren gezici alçak basınç merkezleridir. Kış yağışlarının büyük bir kısmı yağmur şeklindedir. Çünkü hava sıcaklığı, yüksekliğin fazla olmadığı kıyı kesimlerinde ve dağların alçak yamaçlarında 0°C'nin altına düşmez. Bu nedenle ancak dağların yüksek yerlerindeki yağışlar kar şeklinde olur. Kış mevsiminde havanın genellikle ılık olması nedeniyle tarım alanlarının bulunduğu alçak yerlerde don olayları nadir görülür.⁹

Kış aylarının ılık geçmesi, bölgede kar yağışı ve don olaylarının nadir görülmesi tarımı olumlu etkileyen özellikler arasındadır. Muz ve turunçgiller gibi kış ılıklığı isteyen ürünler kolayca yetiştirilmektedir. Seracılık yine bölgede önemli bir geçim kaynağıdır. Yaz aylarında sıcaklık ve kuraklıktan kaçmak isteyen yöre halkı yaylalara çıkmaktadır. Yaylacılık, geçici bir köyaltı yerleşmesi olarak bilinse de son yıllarda turizm ile ön plana çıkmaktadır.

Akdeniz iklimi hem kıyıda yükseklerle çıkıldıkça hem de kıyıda iç kesimlere girdikçe farklılıklar göstermektedir. Bu durum tarım, hayvancılık, seracılık, yerleşme ve nüfusun yapısını ve dağılımını değiştirmektedir. Kısa mesafede değişen iklim şartları insan yaşamını her açıdan oldukça etkilemektedir. Yaz ve kış mevsimi arasındaki sıcaklık farkları da artmaktadır. Ayrıca yaz kuraklığı iyice belirginleşmeye, kışın don olayları da sıklaşmaktadır. Bu durum kıyı ile iç kesimler arasında pek çok farklılığa yol açmaktadır. Yüksek kesim ve kıyı bölgeleri arasında da farklılıklar görülmektedir. Yüksek kesimlerde sıcaklığın azalması sonucu yağış artmaktadır. Ancak yağışı sadece yükselti-sıcaklık ilişkisi ile açıklamak yeterli olmaz. Kısa mesafede birçok faktör değişir ve yağış şartları değişimden etkilenir.

Araştırma sahasında hem kıyı ile iç kesimler hem de yüksek yerler ile kıyı bölgelerini kıyaslamak için Antalya ve Korkuteli'ni kıyaslamak açıklayıcı olacaktır. Antalya kıyı bölgesinde yer alırken, Korkuteli İlçesi iç kesimde bulunmaktadır. Kıyı ile iç kesim arasında

---

⁹ Şahin ön., 2005: 137-138

değişen iklim elemanları iki bölge arasında kıyaslanabilir. Ayrıca Antalya ve Korkuteli arasında yükselti farklılıkları da mevcuttur. Korkuteli daha yüksek kesimde yer almaktadır. Bu durum iki yerleşme arasında kısa mesafede iklim elemanlarının değişmesine yol açar.

Tablo 1. 1. Antalya Meteoroloji İstasyonu'nun Uzun Yıllık Ortalama Değerleri (Antalya verileri 2007-2017, Korkuteli verileri 1969-2017 yılları arasında aittir.)

	Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	YILLIK
Antalya	Ortalama Sıcaklık (°C)	11,3	12,5	14,7	17,5	21,2	26,0	29,1	29,6	26,5	22,1	17,5	13,2	20,1
	Aylık Maksimum Sıcaklık (°C)	22,1	25,5	28,8	35,7	35,3	44,8	45,4	41,5	40,3	35,6	32,0	24,0	45,4
	Aylık Minimum Sıcaklık (°C)	-0,4	0,6	0,0	7,8	12,9	15,4	20,7	20,9	16,2	12,5			
	Aylık Toplam Yağış Ortalaması (mm)	188,7	107,1	94,2	53,1	45,3	11,6	0,5	11,8	39,6	81,2	64,1	128,0	825,2
Korkuteli	Ortalama Sıcaklık (°C)	2,6	3,6	6,7	10,8	15,6	20,5	23,8	23,5	19,4	13,8	8,0	4,0	12,7
	Aylık Maksimum Sıcaklık (°C)	18,0	23,7	27,0	31,2	33,6	38,0	39,9	39,2	37,4	32,0	26,4	22,1	39,9
	Aylık Minimum Sıcaklık (°C)	-16,2	-13,4	-14,4	-7,2	0,6	5,1	9,4	9,8	1,9	-2,7	-9,8	-11,4	-16,2
	Aylık Toplam Yağış Ortalaması (mm)	55,9	42,7	37,1	41,9	38,4	24,3	9,8	8,7	10,7	31,3	38,3	57,5	396,6

Tablo 1.1 incelendiğinde, ortalama sıcaklığın temmuz ve ağustos aylarında en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. Bu durum bölgeyi turizm açısından olumlu etkilerken, yerli halkın yaylalara çıkmasına sebep vermektedir. Yılın belli dönemlerinde yaylalarda yaşamını sürdüren yöre halkı yaylaları her ne kadar geçim kaynakları olarak değerlendirmeye çalışsa da son yıllarda turizm ve festival etkinliklerinin yerini aldığı görülmektedir. Özellikle muhtarlar ile yapılan görüşmelerde de elde edilen bulgular doğrultusunda halk serinlemek için yaylalara çıktığı ifade edilmiştir. Turistlerin de yayla yerleşmelerine ilgisi yoğun olmaktadır. Aylık maksimum sıcaklıklara yine en yüksek bu aylarda rastlanırken, en düşük sıcaklıklara aralık ve ocak aylarında rastlanır. Özellikle yükseltinin etkisi arttıkça ve kıyı kesiminden uzaklaşıldıkça sıcaklıklar iyice düşmektedir. (Harita 1.3.). Sıcaklıkların aylara dağılımı incelendiğinde Akdeniz iklimi ile ilgili yapılan yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılıman ve yağışlı geçer ifadelerinin doğruluğu anlaşılmaktadır. Ortalama olarak en fazla yağışın kış ayında düştüğü söylenebilir. Yağış özellikle yaz aylarında (haziran ve temmuz) oldukça azalmaktadır.

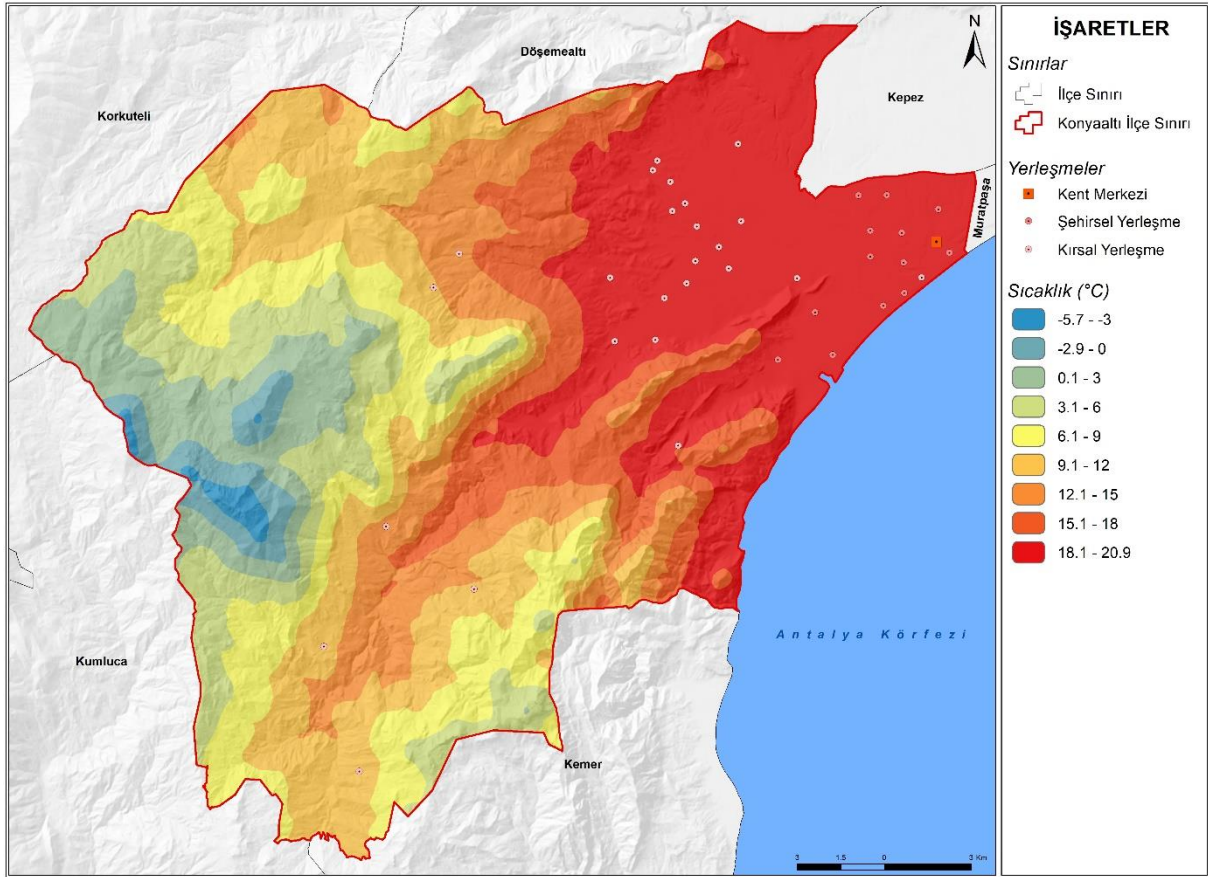
Sıcaklık ve yağış şartlarına uygun olarak sahada turunçgiller ve muz yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ayrıca seralarda çeşitli sebze ve meyveler yetişmektedir. Seracılık Antalya’da oldukça yaygındır ve önemli bir geçim kaynağıdır. Özellikle kıyılardaki kırsal kesimde yaşayan halkın seracılık ile geçindiğini söylemek doğru bir ifade olacaktır. Aylık maksimum yağışın en fazla aralık ayında düştüğü görülmektedir. (Tablo 1.1).

Antalya Meteoroloji İstasyonu’nun ortalama yağış verileri incelendiğinde, yıllık yağış ortalamasının ülkemizde diğer bölgelere göre fazla olduğu görülür. Torosların varlığı ve bölgenin arızalı bir yapıda olması bu durumun üzerinde etkili olmuştur. Yağışın arttığı ve kış ılıklığı olan noktalarda bu özelliklere uygun yerleşmeler kurulmaktadır. Yağış ve sıcaklık özellikleri sahanın yerleşme ve nüfusunu da etkilemektedir. Daha yüksek ve yağışın bol olduğu yerlerde yerleşme ve nüfus seyrelmektedir. Yağış ve sıcaklık koşulları bitki örtüsü ve toprak dağılışı üzerinde de etkilidir. Yağışın yüksek olması bitki örtüsü çeşitliliğini zenginleştirmiştir.

Tablodaki verilerden yola çıkarak kışların ılık geçtiği ve yağışın diğer bölgelere nazaran daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Genel iklim tanımına uygun özellikler gösteren saha, zaman zaman bazı farklılıklar da gösterebilmektedir. Bu da sahanın genel topografya yapısının farklı olması, kısa mesafede özelliklerin değişmesinden kaynaklanmaktadır.

Ortalama sıcaklık Korkuteli’nde daha azdır. (Tablo1.1). Sahanın daha yüksekte kalması ve iç kesimde bulunması ortalama sıcaklık üzerinde etkilidir. Aylık maksimum sıcaklık hem Antalya hem Korkuteli’nde temmuz ayında ölçülmüştür. Aylık minimum sıcaklık Antalya’da aralık ayında ölçülürken, Korkuteli’nde ocak ayında ölçülmüştür. Toplam yağış Antalya’da daha fazladır. Kıyıdan gelen nemli hava kütleleri ve dağların kıyı kesimine yakın olması sonucu Antalya daha fazla yağış alır. İç kesimde kalan Korkuteli’nde yağışın azaldığı görülmektedir. Aylık toplam yağış ortalaması Antalya’da ocak ayında iken Korkuteli’nde aralık ayında hesaplanmıştır.

İklim elemanları incelenerek sahanın iklim şartları hakkında yorum yapılır. Sıcaklık elemanı en önemli eleman olarak karşımıza çıkar. Yağış onu takip etmektedir. Sahanın topografik yapısı sıcaklık ve yağış verileri üzerinden etkilidir. Dağların uzanış doğrultusu ve kıyıdan uzaklığı sıcaklık ve yağış şartlarını değiştirmektedir. Antalya kıyıya daha yakın iken, Korkuteli’nin iç kesimde kalması istasyon verilerinden de anlaşılmaktadır.

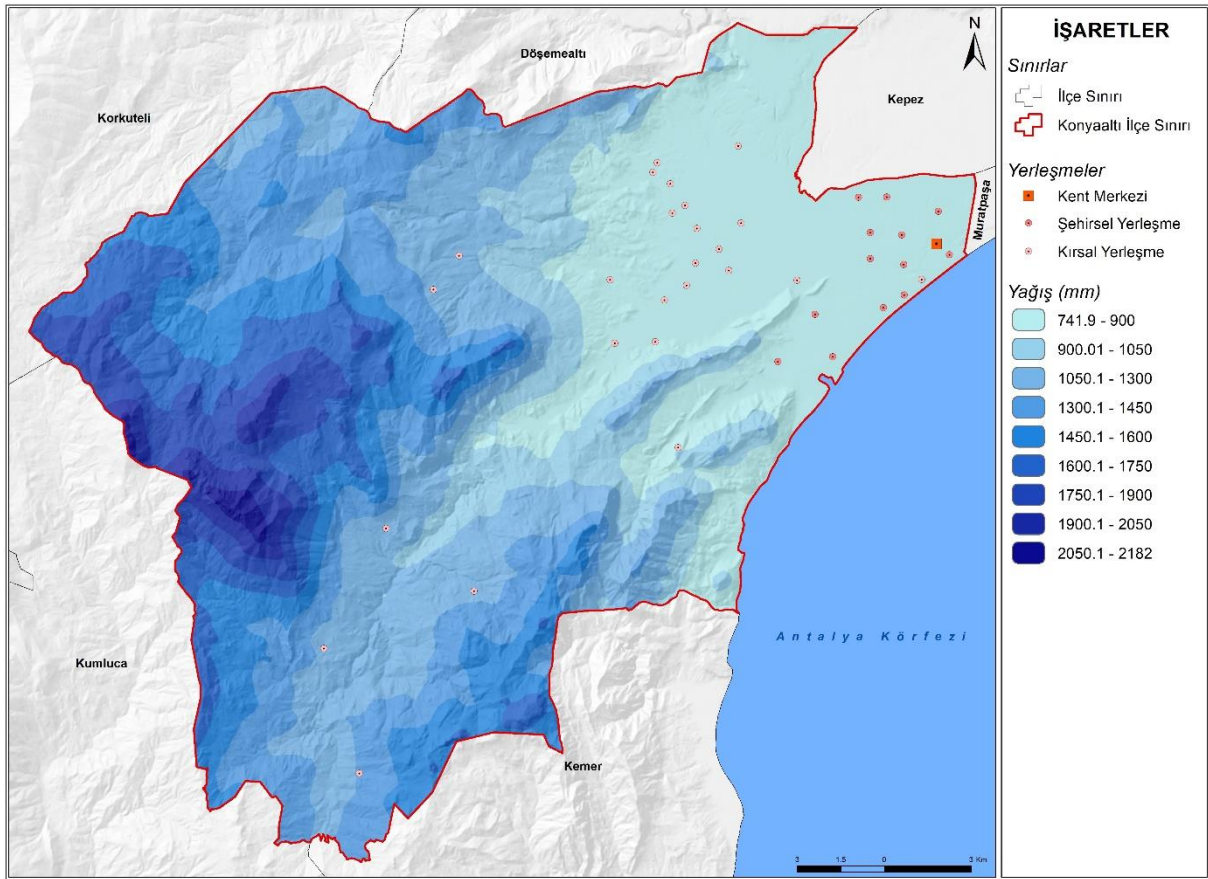
Harita 1. 3. Konyaaltı Ortalama Sıcaklık Dağılışı Haritası

Kaynak: Lapse Rate formülü kullanılarak hesaplanmış ve Kriging metoduyla mekânsal dağılışı haritası oluşturulmuştur.

En yüksek sıcaklıklar Antalya Körfezi kıyı kuşağında görülmektedir (Harita 1.3.). Kıyıda iç kesimlere doğru sıcaklıkların azaldığı, yerleşmelerin bu koşullara göre şekillendiği görülmektedir. Özellikle kıyı kesiminde şehirsel yerleşmeler görülürken, kıyıda uzaklaşıldıkça şehirsel yerleşmelerin yerini kırsal yerleşmelerin aldığı görülmektedir. Sahanın kıyı ile iç kesimlerinde görülen sıcaklık değişimleri, yerleşmeleri kesin çizgiler ile ayırmıştır.

Kıyı kesiminde denizin ılımanlaştırıcı etkisi ile yerleşmeler şehirsel olarak kurulmuştur. İklimin yerleşme üzerindeki belirgin etkisini bu harita ile ortaya koymak mümkündür. Sıcaklık ve denizin ılımanlaştırıcı etkisi ile daha büyük yerleşmeler kurulmuştur. Ancak kıyının gerisinde sıcaklıklar azaldıkça insanlar kırsal yerleşme kurmaya başlamışlardır. Sahada kurulan yerleşmelerin kuruluşunda sıcaklık kadar topografya şartlarının da etkili olduğunu söylemek gerekir. Kıyı ile iç kesimlerin farklılığı belirgin bir şekilde görülmektedir. Sıcaklığın çok düştüğü yüksek kesimlerde yerleşmeler seyrelmekte hatta görülmemektedir. Sıcaklığın azalmasına bağlı olarak ve yükselti arttıkça yağış koşulları da değişecektir. Bu koşullar da yerleşmelerin kuruluşunda etkilidir.

Harita 1. 4. Konyaaltı Ortalama Yağış Haritası

Kaynak: Schreiber formülü kullanılarak hesaplanmış ve Kriging metoduyla mekânsal dağılım haritası oluşturulmuştur.

Yağış haritası incelendiğinde, kıyı kesiminden daha yüksek sahalara gidildikçe yağışın arttığını ve yerleşmelerin kırsal yerleşme olarak devam ettiğini söylemek mümkündür. Yağış kıyı kesimde 741- 900 mm arasında değişirken yükselti arttıkça sıcaklığın düşmesine bağlı olarak yağışın 2050 mm'ye kadar çıktığı görülmektedir. İki iklim elemanı olan sıcaklık ve yağış koşullarından yola çıkarak yerleşmelerin kuruluşunda iklimin belirleyici etkisi net bir şekilde görülmektedir ifadesi özetleyici bir ifade olacaktır.

Tablo 1. 2. Antalya Meteoroloji İstasyonu'nun Uzun Yıllık Ortalama Değerleri (Antalya verileri 2007-2017, Korkuteli verileri 1969-2017 yılları arasına aittir.)

	Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	YILLIK
Antalya	Aylık Bulutlu Günler Sayısı Ortalaması	22,30	19,10	19,30	16,90	17,50	10,20	5,40	4,0	8,80	14,20	13,20	19,10	170,00
	Aylık Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	1,9	1,6	2,1	2,2	2,2	3,0	2,6	2,3	1,9	1,6	1,2	1,4	2,0
	Aylık Dolulu Günler Sayısı Ortalaması	0,36	0,36	0,27	0,27	0,27	-	-	-	0,09	-	0,09	0,09	1,80
	Aylık Kar Yağışlı Günler Sayısı Ortalaması	-	0,09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,09
	Aylık Ortalama 10 cm Toprak Sıcaklığı (°C)	12,0	13,3	16,0	19,8	24,0	28,9	33,0	33,2	29,5	23,9	18,8	13,8	22,2
Korkuteli	Aylık Bulutlu Günler Sayısı Ortalaması	19,0	18,90	21,30	22,0	19,90	11,80	7,10	6,80	7,70	14,90	17,20	19,70	186,30
	Aylık Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	5,0	5,7	6,7	7,0	8,1	9,9	10,4	10,1	9,2	7,3	5,9	4,7	7,5
	Aylık Dolulu Günler Sayısı Ortalaması	0,06	0,10	0,33	0,63	0,59	0,27	0,14	0,04	0,08	-	0,02	0,10	2,36
	Aylık Kar Yağışlı Günler Sayısı Ortalaması	2,29	1,78	1,16	0,39	0,04	-	-	-	-	0,02	0,31	1,24	7,23
	Aylık Ortalama 10 cm Toprak Sıcaklığı(°C)	3,4	4,8	8,5	13,5	19,0	24,4	28,4	28,2	23,7	16,6	9,0	4,7	15,4

Tablodaki veriler incelendiğinde aylık bulutlu günler en fazla kış mevsiminde görülür. Bulutluluk oranının yüksek olması sayesinde Antalya'da kışlar daha ılık yaşanmaktadır. Kar yağışlı gün sayısı çok düşük olmakla birlikte yalnızca şubat ayında görülmüştür. Denizelliğin etkisi ile kar yağışlı gün sayısı yok denecek kadar azdır. Torosların yüksek kesimlerinde yükseltinin etkisi ile karlı tepeler görülür. Dolunun en fazla ocak ve şubat aylarında düştüğü ve onu mart ayının takip ettiği görülmektedir. Dolu normal şartlarda en fazla ilkbaharda yaşanır. Sıcak ve soğuk havanın ani bir şekilde karşılaşması sonucu düşen dikey yönlü bir yağış olan dolu zaman zaman seralara zarar verebilmektedir.

Araştırma sahası Antalya Konyaaltı ilçesinde yüksek kesimlerde sıcaklık ve yağış koşulları değiştiği için yerleşmelerin dağılışı da değişmektedir. Yüksek kesimlerde iklim verilerinin değiştiğini daha iyi gözlemleyebilmek adına araştırma sahasını meteorolojiden alınan veriler ile Korkuteli ilçesinin iklim verileri incelenerek kıyas yapılmıştır. Çünkü araştırma sahasına göre Korkuteli daha yüksekte yer alan bir yerleşmedir.

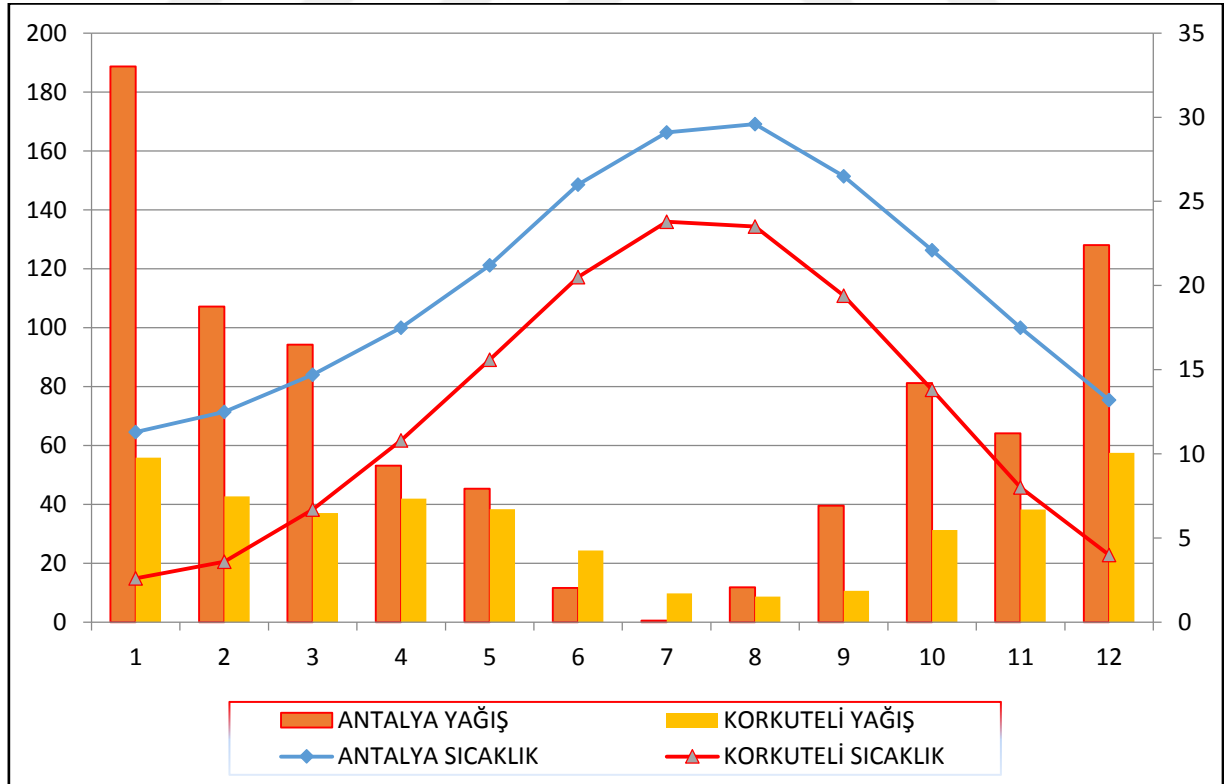
Korkuteli daha yüksekte yer alması sebebi ile Antalya'dan daha soğuktur. Uzun yılların ortalama verileri incelendiğinde bu durum görülmektedir. (Tablo1.1. ve 1.2.). Kar

yağışlı gün sayısı Korkuteli’nde daha fazladır. Kar yağışlı gün sayısı en fazla ocak ayında görülmüştür. Bu durum Korkuteli ile Antalya arasında iklimin kısa mesafede özel konum şartları sebebi ile değiştiğini kanıtlamaktadır. Deniz kıyısında bulunan Antalya’da kışlar daha ılık ve yağışlı geçmekte iken Korkuteli’nde durum tam tersidir. Korkuteli’nde sıcaklıkların aralık ocak şubat mart hatta nisan ayında bile eksiye düştüğü görülmektedir. Yükseltinin etkisi Korkuteli’nde hissedilmektedir.

İklim ile ilgili yorum yapabilmek için iklimin tüm elemanlarını incelemek gerekir. Sıcaklık ve yağış koşulları kadar sahanın nem ve rüzgâr özellikleri ve basınç merkezleri de önemlidir. Alçak basınç alanlarında yağış oluşur. Gezici basınç kuşakları deniz ve okyanusların üzerinde daha fazla dolanmaktadır. Akdeniz iklim Bölgesinde dağların denize paralel şekilde uzanması ve özellikle araştırma sahasında dağların kıyıya yakın olması sebebi ile nemli hava kütlesi kış mevsiminde bol yağış bırakır. Antalya’da diğer şehirlere göre m²’ye düşen yağış miktarı daha fazladır.

Dağların uzanış doğrultusu rüzgârların etkisi belirlemektedir. Toros sıradağları rüzgârların esmek sıklığında etkilidir.

Grafik 1. 1. Antalya Meteoroloji İstasyonu’nun Uzun Yıllık Ortalama Değerleri (Antalya verileri 2007-2017, Korkuteli verileri 1969-2017 arasına aittir.)

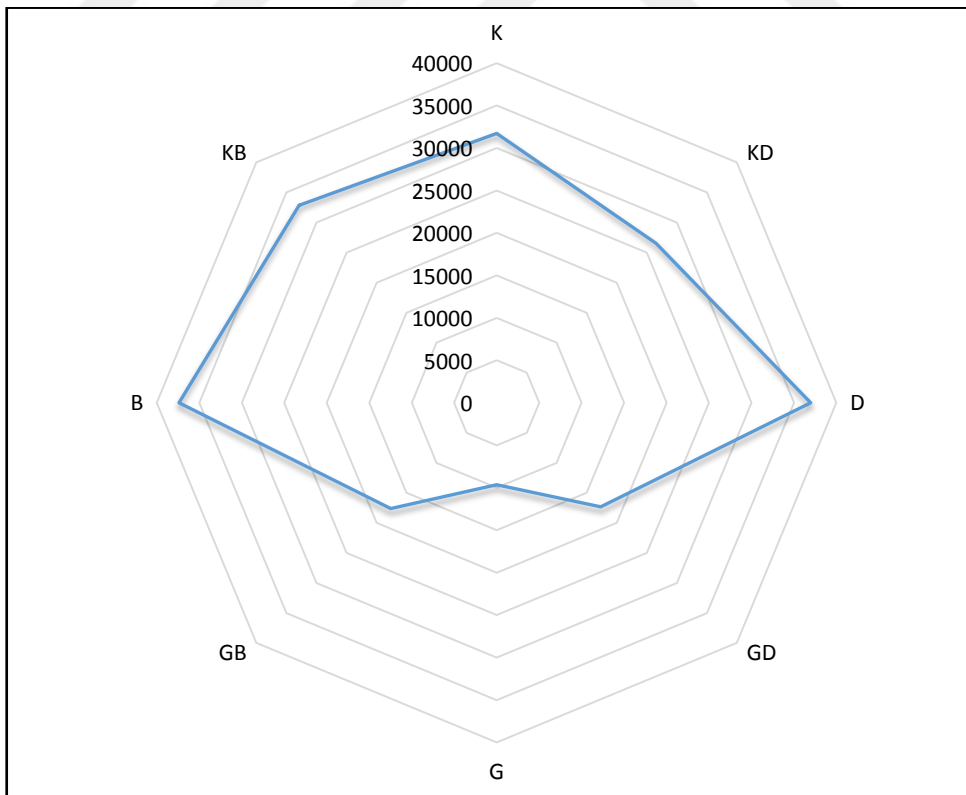

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü Verilerinden Oluşturulmuştur.

Sıcaklık ve yağış ortalaması grafiği incelendiğinde yağışın yaz mevsiminde azaldığı ve sıcaklıkların arttığı görülmektedir. En fazla yağış aralık ayında düşmektedir. En düşük yağış ağustos ayında gözlenmiştir. En yüksek sıcaklığa temmuz ayında ulaşılırken en düşük sıcaklık ocak ayında ölçülmüştür.

Toplam yağış en fazla kış mevsiminde düşer. En az yağış yazın düşmektedir. Korkuteli araştırma sahasına göre daha yüksekte bulunmaktadır. Yükseltiye bağlı olarak sıcaklık düşmektedir. Daha yüksek noktalarda sıcaklığın azalmasına bağlı olarak yağış düşmektedir. Korkuteli araştırma sahasına göre karasallık etkisindedir. Topografyanın etkisi ve karasallığın etkisi ile araştırma sahasına göre ortalama sıcaklığı daha düşüktür.

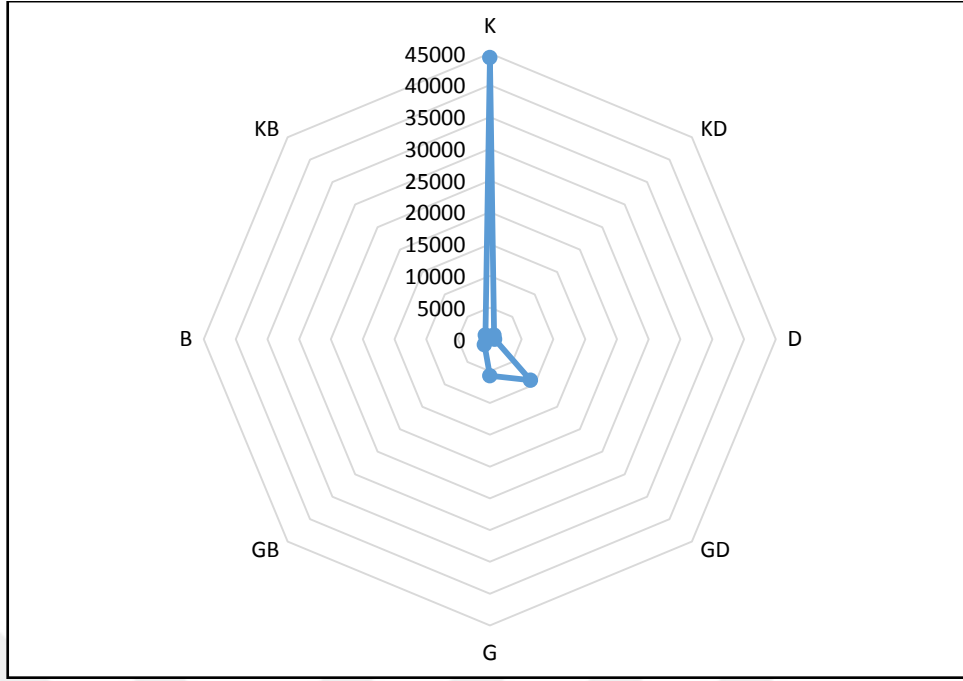
Grafik incelendiğinde Antalya'da en yüksek sıcaklık Ağustos ayında ölçülmüştür. Dünya ortalama sıcaklığın en yüksek ay temmuz olmasına rağmen Antalya'da ağustos ayında yaşanması ısı birikimi ve deniz etkisi ile açıklanabilir. En düşük sıcaklık ocak ayında görülmüştür. Yağışın en fazla düştüğü ay ocak ayıdır. Yağışın en az düştüğü ay temmuz ayıdır. Korkuteli ilçesi ile sıcaklık ve yağışın en fazla ve en düşük görüldüğü aylarda değişiklik olmasının sebepleri olarak Antalya deniz kenarında iken Korkuteli yükselti etkisindedir.

Şekil 1. 1. Korkuteli İlçesi Rüzgâr Gülü (1969-2017)

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü Verilerinden Oluşturulmuştur.

Korkuteli'nde rüzgârın hâkimiyet yönü kuzey olarak görülmektedir.

Şekil 1. 2. Antalya İli Rüzgâr Gücü (1969-2017)

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü Verilerinden Oluşturulmuştur.

Antalya’da rüzgârın hâkimiyet yönü kuzey olarak görülmektedir. Torosların uzanışı rüzgâr yönünde etkili olmuştur.

1.1.3. Bitki Örtüsü, Toprak Örtüsü ve Hidrografik Özellikleri

Araştırma sahası Akdeniz iklim bölgesinde yer almaktadır. Akdeniz iklim bölgesinin yayılış alanı oldukça geniştir. Kısa mesafede değişen yükselti, eğim, dağların uzanış doğrultusu gibi yeryüzü şekilleri özellikleri, bakı etkisi, denizellik ve karasallık gibi özel konum özellikleri sebebiyle Akdeniz iklim bölgesinin özellikleri her yerde eşit olmamaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin batısı, Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Güney Marmara’da yayılış gösteren bu iklim kısa mesafede değişikliklere uğramaktadır. Akdeniz kıyı kuşağı ile Torosların uzanış alanları sıcaklık ve yağış bakımından farklılıklar oluşturmaktadır. Sonuç olarak kıyı kuşağı ile iç kesimler, dağların kuzey ve güney yamaçlarında sıcaklık ve yağış özellikleri farklı bitkiler yetişmektedir. Araştırma sahasında da kıyı ile iç kesimler ve kıyı ile yüksek kesimler arasındaki sıcaklık ve yağış özelliklerinin farklılaşması sonucunda değişen bitki örtüsü dikkat çekmektedir.

Dağ sıralarının uzandığı yön ile zemine yakın atmosfer sirkülasyonu, özellikle kış döneminde cephelerin geliş yönüne olan konumları yağış dağılımında önemli etki yapar. Cephelerin geliş yönüne dik olarak uzanan dağların yamaçları, çevreye göre daha fazla miktarda yağış alır. Buna karşılık cephelerin gelişine paralel uzanan dağ kuşakları ve cepheler

gerisinde kalan yerlere düşen yağış azalır. ¹⁰Dağların uzanışı doğrultusunda meydana gelen yağış farklılıkları, bitki örtüsü dağılışını değiştirmektedir.

Akdeniz iklim bölgesinde bitki coğrafyasını incelediğimizde Toros Dağları kuşağı boyunca kızılçam ormanlarına rastlanmaktadır. Kızılçam ormanları bölgenin esas bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Akdeniz Bölgesi'nde diğer bir orman kuşağı Akdeniz dağ kuşağı ile asıl Akdeniz kuşağını oluşturan kızılçam ormanları arasında yer alan meşe ormanlarıdır. Akdeniz Bölgesi ve Toros Dağları'nın alçak kesimleri ile yüksek kesimleri arasında yağış ve sıcaklık koşulları açısından farklılıklar bulunur. Bu farklılıklar bitki örtüsünün dağılışını etkilemiştir. Bu sebeple Akdeniz Bölgesinde Toros Dağ Kuşağında çeşitli karakterlerde ormanlar bulunur. Bu kuşak, Akdeniz bitki topluluğunu oluşturan kızılçam ormanlarının üzerinde 800-1300 metrelerden başlayarak 2000 metrelere kadar devam eder. Bu ormanlarda hâkim bitki örtüsü kızılçamdır. Bazı kesimlerde sedir ve göknar ormanları da görülür. Akdeniz dağ kuşağında sedir ve karaçam ormanlarının ortadan kalktığı yerlerde yerini ardıç toplulukları alır.¹¹

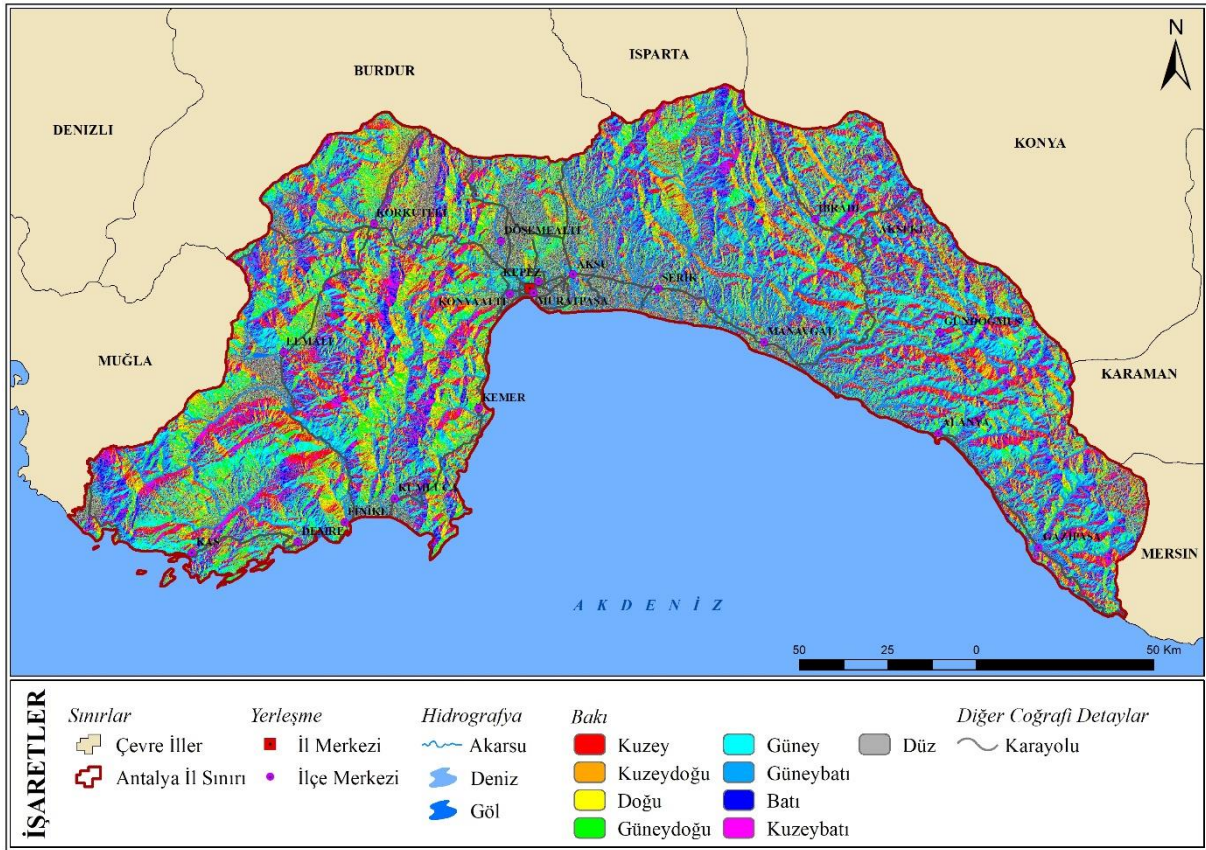
Akdeniz dağ kuşağı ormanlarının yetiştiği bölgelerde ortak iklim özellikleri don ve kar yağışının nadiren gerçekteşmesidir. Ayrıca bölgede yazların çok sıcak ve kurak geçmesi bitkilere yaz kuraklığına dayanıklı olma özelliği kazandırmıştır. Kızılçam ormanlarının tahrip edildiği yerlerde maki denilen kısa boylu ve her daim yeşil kalan çalı toplulukları ortaya çıkmıştır. Makiler bölgenin ikincil bitki topluluğudur. Yerleşik ağaçcık ve otlardan oluşan başlıca maki türleri; keçiboynuzu, yabani zeytin, sandal, kocayemiş, mersin, zakkum, sakız, melengiç ve defnedir.

---

¹⁰ A,2015:44.

¹¹ şenel, 1997:21.

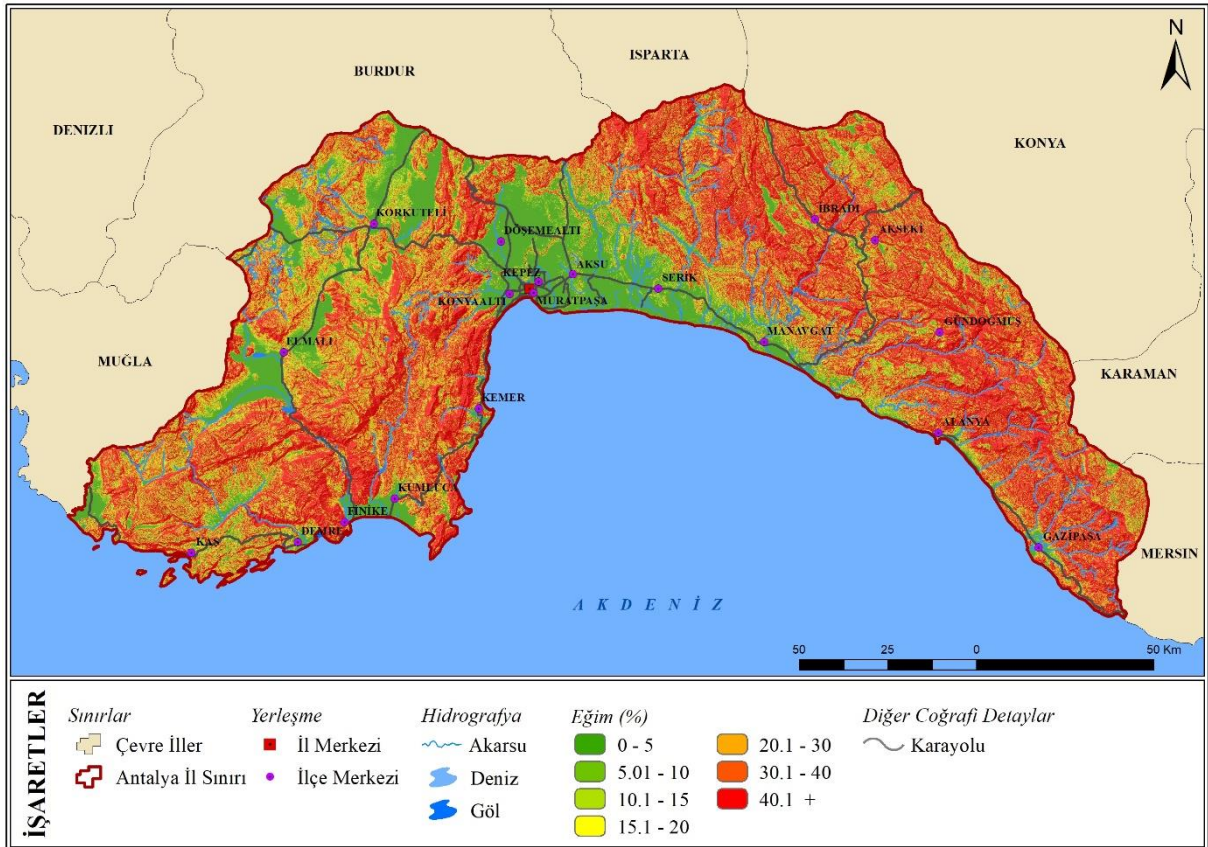
Harita 1. 5. Antalya Bakı Haritası

Kaynak: ASTER GDEM'den indirilen DEM verisi ArcGIS 10.5 programında analiz ederek oluşturulmuştur.

Bakı etkisi ülkemizde güney yamaçlardadır. Güney yamaçların daha fazla ısınması sebebi ile bitkiler erkenden çiçek açmakta ve ürünler erkenden olgunlaşmaktadır. Araştırma sahasında bakı etkisi göze çarpmaktadır. Turunçgiller, zeytin ve nar üretimi bakı etkisindeki yamaçlarda kuzey yamaçlara göre daha fazladır. Bakının tarım ve hayvancılık faaliyetlerine araştırma sahasında etkisi olumludur.

Harita 1. 6. Antalya Eğim Haritası

Kaynak: ASTER GDEM'den indirilen DEM verisi ArcGIS 10.5 programında analiz ederek oluşturulmuştur.

Araştırma sahasının eğim haritası incelendiğinde eğimin bölgede fazla olduğu görülmektedir. Eğimli arazilerin fazla olması yerleşmeleri çok sınırlandırmamıştır. Bölgenin ortalama sıcaklığının kışın 10°C 'nin altına düşmemesi yerleşmelerin eğimli sahalarda dahi yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Araştırma sahasının eğiminin kıyı kesimde yeşil renk ile görmekteyken iç kesimlere gidildikçe haritanın kırmızı renklerde yoğunlaştığı görülmektedir. Eğimli araziler ulaşımı güçleştirmekte ve yol yapım maliyetini arttırmaktadır.

Ayrıca tarım zorlaşmaktadır. Eğimin %40'ı geçtiği noktalarda yaşam koşulları zorlaşmaktadır. Nüfus ve yerleşme seyrelmektedir. Eğimin fazla olduğu İbradı, Akseki ve Gündoğmuş gibi yerleşmeler aynı zamanda kıyından uzak yerleşmelerdir. Kıyından uzak ve eğimin fazla olduğu bu yerleşmelerde ulaşımın yanında birçok faaliyet zorlaşmaktadır. Ulaşımın sağlanabilmesi geçit ve tüneller yapılmalıdır. Dağların uzanış doğrultusu da eklendiğinde sahada kıyı ile iç kesimler arasındaki iklim farklılıkları görülür. Eğim ve engebe sahada iklim, nüfus, yerleşme ve ulaşım gibi birçok faktörü etkiler.

Araştırma sahası Akdeniz iklim bölgesinde yer almaktadır. Sahanın toprak yapısını kırmızı renkli terra rossa toprakları oluşturmaktadır. Bu topraklar drenajı iyi olan ve uzun bir süre devamlı pedojenez maruz kalmış sahalarda gelişme gösterir. Kireçtaşları üzerinde

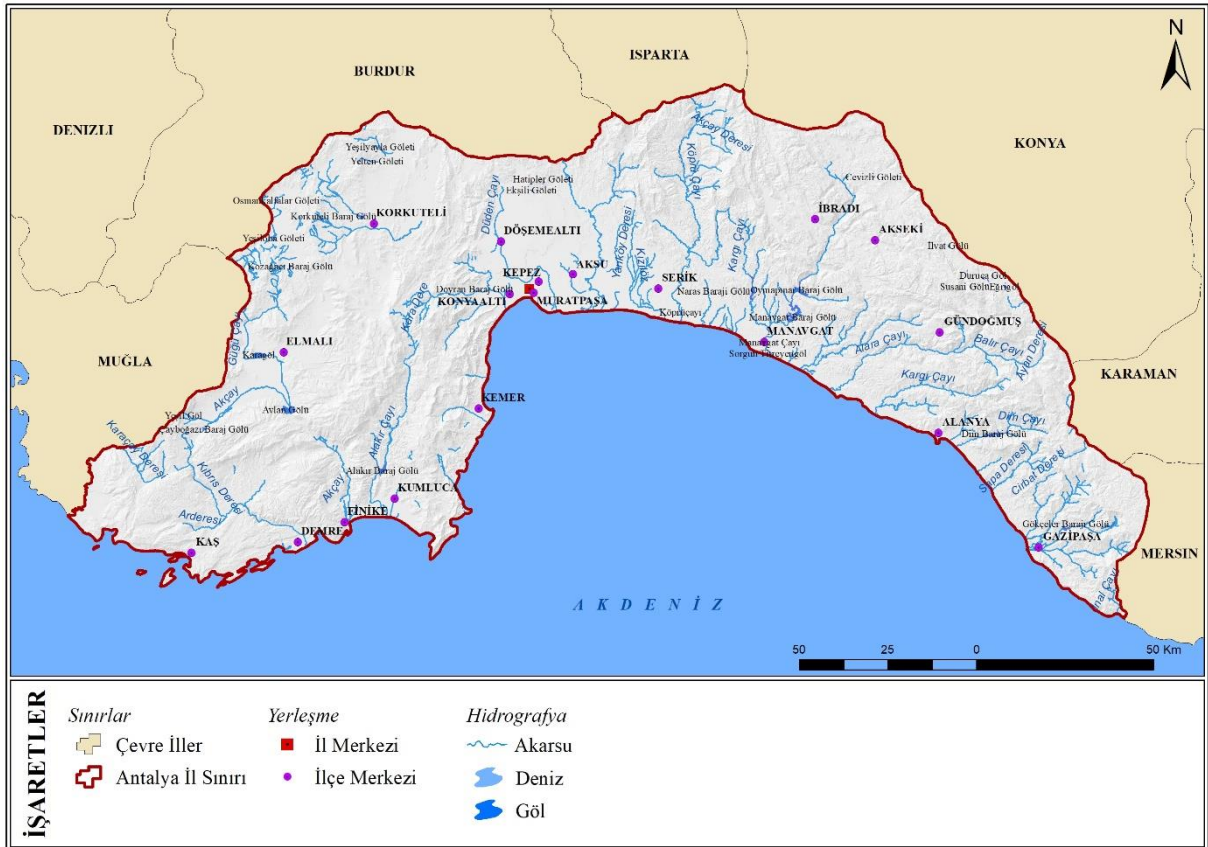
gelişme gösteren kırmızı renkli terra rossa topraklara daha düz ve düze yakın sahalarda rastlanır. Kırmızı renkli Akdeniz topraklarında turunçgiller ve zeytin gibi ürünlerin yetiştirilmesi önemlidir. Bölgenin kırsal kesiminin temel geçim kaynağını oluşturmaktadır.

Araştırma sahası Toros Dağları, Beydağları ve Katrancık Dağları ile çevrili olup Antalya Körfezi ile sınırlanmaktadır. Saha rakımın yüksek olduğu bir sahadır. Sahanın belli başlı akarsuları Çandır Çayı, Doyran Deresi, Çubuklu Deresi ve Göksu Çayı'dır. (Harita 1.7.). Su kaynakları açısından zengin olan saha kaynaklarını Torosların eteklerinden almaktadır. Sahadaki akarsuların hepsi açık havzaya sahiptir ve Akdeniz'e dökülmektedir.

Sahanın dağlık olması ve diğer bölgelere göre daha ılıman iklim özelliklerine sahip olması bitki, toprak ve su kaynakları açısından zengin olmasını sağlamıştır. İklim özelliklerinin kısa mesafede farklılık göstermesi sahada bitki örtüsü çeşitliliğini sağlar. Kısa mesafede hem orman hem çalı hem de ot topluluklarına rastlanır. Akdeniz ikliminin karakteristik bitki örtüsü olan kızılçam ağaçları dışında başka ağaçların görülmesi kısa mesafede değişen yükselti, eğim ve engebe, deniz etkisinin iç kesimlere girebilmesi gibi etkilerle açıklanır. Tüm bu değişiklikler bitki dağılımını arttırarak çeşitliliğin artmasını sağlar.

Saha su kaynakları açısından zengindir. Dağların zirvesinden birçok akarsu kaynağını alır. Saha karstik bir yapıda olduğundan su seviyesi yaz kuraklığından etkilense de kaynaklar aracılığı ile seviye korunur. Tüm akarsular Akdeniz'e dökülür. (Harita 1.7.). Akarsuların boyu fazla uzun değildir. Denize hemen ulaşmaları ve dağlarla çevrili olması bu durumun sebebidir.

Harita 1. 7. Antalya Hidrografya Haritası

Kaynak: DSİ'den temin edilmiştir.

1.2.Araştırma Sahasının Beşerî Coğrafya Özellikleri

1.2.1. Nüfus Özellikleri

Antalya nüfusu her geçen yıl artan bir şehir olmakla birlikte turizmin başkentidir. 6360 sayılı yasa Antalya'nın nüfus yapısında önemli değişimlere sebep olmuştur. 2020 TÜİK verilerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda şehrin toplam 19 ilçesi ve 913 mahallesi bulunmaktadır. 6360 sayılı Kanun ile 543 köy 74 belde belediyesi ile toplam mahalle sayısı 913'e ulaşmıştır.

Yeni yasal düzenleme Türkiye nüfusunun büyük bir kısmını (yaklaşık %70) ve yüzölçümü olarak yarısını etkilemiştir. Büyükşehir belediyelerinde 5216 sayılı yasa ile çözülemeyen sorunlardan birisi olan işlevsel hizmet konusu burada nüfus açısından incelenecektir. Kırsalı da içine alan il genelinde özellikle altyapıya ilişkin yol, su, kanalizasyon vs. hizmetlerinde aksaklıklar yaşandığı hem mahalle muhtarları hem de yerli halk tarafından ifade edilmiştir. Araştırma sahasında görüşme yapılan muhtarların bir kısmı bu durumu bir geçiş süreci olarak değerlendirmektedir. Diğer kısmı Antalya'nın coğrafi koşulları, turizm sonucu değişen nüfus ve yayla yaşamı nedeniyle özel bir düzenlemeyle değerlendirilmesi gerektiği görüşündedir. Hizmet ölçeği 5216 sayılı kanun ile o dönemki

nüfusu sebebi ile Antalya’da yirmi kilometre yarıçaptayken, yeni düzenlemeyle il sınırı olmuştur. Kaş’tan Gazipaşa’ya 640 kilometre sahil şeridi olan Antalya’da bu ölçekte hizmet sunumu açısından büyük zorluklar yaşanmaktadır. Tüm bu zorlukların çözülebilmesi için 6360 sayılı kanun yeniden düzenlenmelidir.

Tablo 1. 3. Antalya’nın Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Antalya Nüfusu	Kadın Nüfusu	Erkek Nüfusu
2020	2.548.308	1.266.365	1.281.943
2019	2.511.700	1.246.529	1.265.171
2018	2.426.356	1.204.270	1.222.086
2017	2.364.396	1.171.814	1.192.582
2016	2.328.555	1.153.619	1.174.936
2015	2.288.456	1.132.380	1.156.076
2014	2.222.562	1.099.565	1.122.997
2013	2.158.265	1.067.422	1.090.843
2012	2.092.537	1.034.467	1.058.070

Kaynak: <https://www.nufusu.com/il/antalya-nufusu>

2012 yılında toplam 2 milyon 92 bin nüfusa sahip olan Antalya, 2020 yılında 2 milyon 548 bin nüfusa sahip olarak ülkede nüfus sıralamasında 5. Sırada yer almaktadır. Yaz mevsiminde nüfusu 2 katına çıkmaktadır.

Yazın nüfusun 2 katına kara ulaştığı Antalya’da alt yapı ve üst yapı hizmetleri zorlaşır. Turizmin önemli bir gelir olduğu şehirde belediyelerin her hizmete yetişebilmesi zordur. Şehir merkezindeki hizmetlerin aksamaması gerekir. Turizm gelirleri şehrin ekonomisinde büyük öneme sahip olduğu için önemle yaklaşılmalıdır. Belediyelerin özellikle şehrin merkezindeki hizmetleri eksiksiz yerine getirebilmesi turizm ve getirdiği ekonomik girdiler sebebiyle önemlidir. Ancak 6360 sayılı kanunla büyükşehir belediyelerindeki köylerin mahalle olması sebebiyle belediyelerin hizmet alanı genişlemiştir. Hizmetin hızlı ilerlemesi açısından 6360 sayılı kanunun yeniden düzenlenmesi gereklidir.

Tablo 1. 4. Antalya’da Kilometrekareye Düşen İnsan Sayısı

Yıl	Antalya Nüfusu	Nüfus Yoğunluğu (km ²)
2020	2.548.308	122
2019	2.511.700	120
2018	2.426.356	116
2017	2.364.396	113
2016	2.328.555	111
2015	2.288.456	109
2014	2.222.562	106
2013	2.158.265	103
2012	2.092.537	100

Kaynak: <https://www.nufusu.com/il/antalya-nufusu>

1.2.2. Ekonomik Özellikleri

Antalya'nın ekonomik yapısının temelini turizm oluşturmaktadır. Her yıl milyonlarca turist ağırlayan şehir önemli gelir elde etmektedir. Ayrıca özellikle kırsal kesimde tarım ve hayvancılık önemli geçim kaynakları arasındadır. Turunçgiller, nar ve muz yetiştiriciliği önemlidir. Yazın yaylalarda patlıcan ve kabak gibi ürünler yetiştirilmektedir. Ayrıca dağlık kesimde devlet tarafından kısıtlama getirilse de keçi yetiştiriciliği sürdürülmektedir.

Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerine göre 360.000 hektar tarım alanına sahip ilde, sulanabilen alan ise 254.000 hektardır.¹² Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2017 yılı verilerine göre Antalya, 752.000 dönüme ulaşan Türkiye'deki örtüaltı üretimin yaklaşık yüzde 37'sine sahiptir. Cam seraların yüzde 75,8'i, plastik seraların yaklaşık yüzde 52,7'si Antalya'da bulunmaktadır. Türkiye'deki örtüaltı üretimin de 2017 itibariyle yüzde 62'si Antalya'da gerçekleşmiştir.¹³

Arazi kullanımı açısından birçok kola ayrılan sahada yerleşim alanı sınırlarını ve toprakların tarım açısından nasıl değerlendirildiği daha iyi gözlenir. (Harita 1.8.). Araştırma sahası büyük oranda ormanlar ile kaplıdır. Kırsal kesimde orman köyleri çoktur ve odun yetiştiriciliği önemli geçim kaynağıdır. Günümüzde 6360 sayılı yasa ile odun yetiştiriciliği zorlaşmış durumdadır. Arazide diğer önemli alanların fundalıkların olduğu görülmektedir. (Harita 1.8.).

¹² Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, 2019: 112

¹³ Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, 2019: 112

göze çarpar. Hayvancılık faaliyetleri açısından bu alanlar önemlidir. Tarım kadar ön plana çıkmasa da sahada hayvancılık faaliyetleri de sürdürülmektedir.

Turunçgiller kıyı şeridinde önemli bir üründür. Kış ılıklığı seven turunçgiller sahada bolca yetişir. Zeytin de turunçgiller gibi yetişir. Akdeniz ikliminin doğal sonucu olan turunçgiller ve zeytin önemli geçim kaynağıdır. Kuru bahçe tarımı saha son derece azdır. Kıyı kesimde ırmak taşkın alanları görülür. Bu alanlardan korunmak için setler kurulabilir. En sağlıklı korunma yolu bu arazilere yerleşme kurmamaktır. Saha risk haritaları çıkarılarak yerleşmeler taşınabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kentsel Yerleşmenin Tanımı

Kentsel yerleşmeler sürekli değişim ve dönüşüm içindedir. İnsanların değişen ihtiyaçlarına kentsel yerleşmeler cevap vermektedir. Geçmişten günümüze kentsel yerleşmeler ile ilgili birçok tanımlama ve araştırma yapılmıştır. Tezin bu kısmında kentlerin ortaya çıkışı ve tarihsel süreci ele alınacaktır.

Şehir, Farsça büyük kent, belde anlamına gelmektedir. Türkistan- Maveraünnehir gibi bölgelerde yaşayan Türk boyları bir İran boyu olan Soğdlar (ya da Soğdaklar) ile yakınlık kurmuşlardır. Onları Türkleştirirken kendileri de kentleşmişlerdir. Kimi kavramların Türkçe 'ye Farsça'dan geçmesinin sebebi bu yakınlıktır. Kentin Arapçası Medine'dir. Türkler ise ona 'balık' demişlerdir. Bu kelimenin çamur anlamına gelen balçık ile yakınlığı vardı. Bir yerleşmeyle ilk kez karşılaşan ve buradaki evlerin savunma yapılarının kerpiçten yapılmış olduğunu gören göçebe Türkler, yerleşik hayatı bu yapı gereciyle özdeşleştirmişlerdir.¹⁴

Her dilin şehir anlamını karşılayan kendi kelimesi vardır. 'Urban şehir' akademik ifade biçimidir. 'City' idari ifade biçimidir. Latin kökenli dillerde 'Urb/Urbes'e 'karşılık olarak gelmektedir. Farklı dillerde şehir anlamına gelen kelimeler Latince yurttaşlık ve yurttaşların oluşturduğu birlik anlamına gelen civitas'tan türemiştir. İngilizce 'de kullanılan Urban ile bunun Fransızca karşılığı olan Urbain daha çok sosyolojik içeriklidir.¹⁵

Kentin tanımını yapmak ve bir kırsal yerleşmenin ne zaman kentsel yerleşmeye dönüştüğünü tespit etmek zordur. Bu sebeple evrensel olarak geçerli sayılan bir şehir tanımı yoktur. Şehirlerin büyüklük, görünüm, şekil ve işlevleri birbirinden farklıdır. Kırsal bir yerleşmenin ne zaman kentsel hale geldiğini belirleyebilmede önceki zaman dilimlerinde kentle ilgili olduğu düşünülen özelliklerin birçoğunun kırsal kesimde de bulunmasından kaynaklanır. Kırsal bölgeler ile kentsel bölgeleri ayırmak gün geçtikçe daha da zorlaşmaktadır. Kırsal yerleşmeler yalnızca tarıma bağlı nüfusu oluşturmamaktadır. Bu sebeple kırsal yerleşmeler ile kentsel yerleşmeler arasındaki sınırı çizmek gün geçtikçe zorlaşmaktadır.

Şehir coğrafyası şehirin bulunduğu arazi parçasının üzerinde topraktan faydalanma, ticaret ve sanayi gibi bütün faaliyetlerle ilgilenir. Karşılıklı etkileşimlerini de inceler. Şehir

---

¹⁴ Özgür, 91.

¹⁵ Gümüş ,108.

coğrafyasının ilgilendiği temel konu coğrafyanın diğer tüm dallarında olduğu gibi insandır. İnsan ile insanın faaliyetleri ve yeryüzü arasındaki ilişkileri inceler.

Şehir Coğrafyası şehir alanları içerisinde karşılıklı ilişkileri inceler. Şehir sahaları ile kırsal alanlar arasındaki karşılıklı etkileşimi araştırır. Coğrafya bilimi şehir yerleşmesinin doğa ile karşılıklı ilişkisini inceler. İnsanın doğanın en önemli parçası olduğunu kabul eder. Ayrıca insanın şehir üzerindeki etkisini de inceler. Şehirlerin ekonomik yapılarını ve yeryüzünde insanın oluşturduğu en büyük yerleşme şekli olan şehirler ile şehirlerde meydana gelen ve ekonomik anlamda birbirlerine bağlı oldukları hizmetler arasındaki ilişkileri de inceler.

Dünyada ilk kasaba yerleşmelerinin nerede ve ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bazılarının tarımsal bölgelerin ortasında köylerin gelişmesi ile kurulduğu, bazılarının ise ticaret ve el sanatlarının yapıldığı merkezlerde kurulduğu düşünülmektedir. İlk gerçek şehrsel yerleşmelerin ortaya çıkışı tekerlekli araba ve sabanın icadı ile tarımsal faaliyetlerin keşfi ile gerçekleşmiştir. Teknolojinin ilerlemesi sonucu yelkenli gemilerin icadı ile yerleşmeler iyice şekillenmiştir. İnsanlar Neolitik Çağ boyunca yerleşik hayata geçmiş ve şehirler büyüyüp gelişmeye devam etmiştir. El sanatları, ticaret ve toplumsal ilişkilerde daha aktif olan insanoğlu kasabalarda yaşamaya başlamıştır.

Gıda üretiminin artması ve barınma ihtiyacı şehirlerin doğuş nedenidir. Zamanla ticaretin gelişmesi, ticaretin aksamaması için yolların ve güvenliğin artması şehirlerin büyümesini sağlamış ve yönetici sınıfları ortaya çıkıştır. Yönetim gücü ile din örgütlenmeleri zamanla ayrılmaz bir bütün hâline gelmiştir. Böylece insanların tarım ve hayvancılık ile uğraştığı yerler dışında, temeli ticarete dayanan ve dinsen güçler ile desteklenen yönetici ve asker sınıflarının bulunduğu şehirler ortaya çıkmıştır.

Dünyada ilk şehrsel yerleşmeler Mezopotamya'da MÖ 5000 ile 3000 yılları arasında kurulmuştur. Dicle ve Fırat nehirlerinin güney kesimi bu dönemde yoğun nüfuslanmıştır. Buradaki en önemli şehir olan Babil şehri 80.000 nüfusa ulaşmıştı. Ayrıca Uruk, Ur ve Lagash da önemli şehirler arasında bulunmakta idi. Ticaretin gelişip yayılması ile Mısır, İndus Vadisi, Çin, Orta Amerika gibi bölgelerde de yeni kasabalar ortaya çıkmaya başladı. MÖ 1500 yıllarında Doğu Akdeniz civarında şehrsel yerleşmeler yaygınlaşmış, Girit ve Truva gibi şehirler kurulmuştur. Bu yerleşmeler denizin konumundan faydalanarak daha uzak yerler ile ticaret yapma imkânı bulmuşlardır. ¹⁶

---

¹⁶ Karakurt, 2004: 320-336.

MÖ VIII. Ve VII. Yüzyıllarda Atina gibi şehir devletleri Akdeniz çevresinde yayılmış ve Yunan Uygarlıkları iyice gelişmeye başlamışlardır. Yeni teknolojik atılımlar, gemiler, araçlar ve madeni paralar üretmişlerdir. Roma İmparatorluğu'nun yükselişi yeni idari sistemleri ortaya çıkarmıştır. Roma tek başına neredeyse 250.000 nüfusa sahip idi. Ticari amaç ile kurulan koloni merkezleri kalabalık nüfusları barındırır hale gelmiştir. Roma İmparatorluğu hukuk, din ve ticari değerlerini pek çok alana yaymıştı. Ancak Roma İmparatorluğu çöktükten sonra Birçok şehir yok olmuştur. Aynı dönemde İslam şehirleri ortaya çıkmış ve canlılığını sürdürmüştür.¹⁷

XI. yüzyıldan itibaren ticaret yeniden canlanmış, yeni endüstri alanları kurulmuş ve eski Roma şehirleri yeniden inşa edilmiştir. Amsterdam ve Venedik şehirleri bu dönemin eseridir. Paris ve Londra gibi başkentler de bu dönemde iyice büyüyüp gelişmişlerdir. Almanlar şehir hayatını Doğu Avrupa'ya taşımış toplumdur. Faslılar İspanya'da Granada ve Cordoba gibi şehirler kurmuşlardır.¹⁸

Yeni Dünya'da yani Amerika Kıtası'nda ilk şehirler Orta Çağ'da ortaya çıkmıştır. Orta Amerika ve And Dağları'nda İnka ve Aztek uygarlıkları şehirler kurmuşlardır. Amerika kıtasının diğer bölgelerindeki şehir yerleşmeleri Avrupalıların yaptığı keşif ve kolonileştirme faaliyetleri sonucu kurulmuştur. Ancak daha sonra kendi hinterland alanlarını kurarak ticari faaliyetlerini geliştirmişlerdir.

Dünyada en kapsamlı şekilde şehirlerin yaygınlaşması 18. Ve 19. Yüzyıllarda gerçekleşmiştir. Ticaretin ilerlemesi, ulaşım yollarının hızla gelişip büyümesi şehirlerin büyüyüp gelişmesini hızlandırmıştır. Yeni hammaddelerin bulunup işlenmesi, makinelerin icadı ile endüstri şehirleri kurulmuştur. Kömür ocaklarının etrafında şehirler kurulmaya ve büyümeye başlamıştır. Bu şehirler daha çok İngiltere'de görülse de zamanla tüm Avrupa Kıtası'na yayılmıştır. Sonrasında ABD, Rusya, Japonya'da kurulup gelişmeye başlamışlardır. Bu şehirler zaman içerisinde birçok açıdan gelişme göstermiştir. XIX. Yüzyılın sonuna doğru Paris, Berlin, Viyana, Moskova gibi şehirler 1 milyonu aşan nüfusları ile dikkati çekmişlerdir.

20. yüzyılda dünyada şehirleşme düzeni farklılık ve benzerlikler göstermeye başlamıştır. Sanayinin gelişip ilerlemesinin sonucu olarak Batı Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya'da yüksek nüfuslu şehirler ortaya çıkmıştır. Güney Amerika, Orta Amerika, Asya ve dünyanın diğer bölgelerinde petrol, doğalgaz gibi kaynaklar önem kazanmış ve şehirler bunlara bağlı olarak gelişme göstermişlerdir.

---

¹⁷ Taylor, 2001: 100-124.

¹⁸ N., Weber M., :1.

Tüm bu açıklamalar dikkate alındığında şehirlerin aşağıdaki özelliklere sahip oldukları görülmektedir.

- Şehir, miktarı zamana ve mekâna göre değişebilen bir sınırın üzerinde nüfusa sahiptir.
- Birbirleriyle ilişkileri yüzeysel olan, farklı statü ve hedefi olan bireyler bir arada yaşamak zorundadır.
  - Etkin nüfusun büyük kısmı tarım dışı faaliyetlerde çalışmaktadır.
  - Birçok fonksiyon ve farklı coğrafi görünüm ortaya çıkmıştır.
  - Sosyal çeşitlilik mevcuttur ve birçok yeniliğin oluşturulup yayıldığı yerleşmelerdir.
  - Farklı kurum ve kuruluşlara sahip, çevresine çeşitli hizmetler sunan toplu yerleşmelerdir.
    - Ulaşım, sağlık, eğitim gibi imkânların geliştiği yerleşmelerdir.
    - Birçok sosyal faaliyetin bir arada bulunduğu yerleşmelerdir.

2.2. Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim Kavramları

Merkezi yönetim bakanlıklar ve ilgili bağlı kuruluşlardan oluşur. Yerel yönetimler ise il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, idarenin birbirini tamamlayan iki unsuru olup, kuruluş ve görevleriyle bir bütün teşkil etmektedir.¹⁹ Yerel yönetimler devlet sınırları içerisinde yerleşmiş insan topluluklarının ortak ve yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş yasal kurumlardır.²⁰ Yerel yönetimler kendi içlerinde birçok karar alıp uygulayabilmektedir. Bu kararlar toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel ve çevre ile ilgili konulardır.

Yerel yönetimler belli bir bölgede yaşayan insan topluluklarının yerel ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan kamu tüzel kişiliğe sahip örgütlerdir. Yerel yönetimlerin orta çağda başarı ile uygulandığı bazı kaynaklarda anlatılmaktadır. 18. yüzyıldan itibaren belediyeler kurulmuştur. Yerel yönetimlerin amacı insanların yerel hizmetlerle ilgili beklentilerine en yakın yerde, en yakın zamanda ve en iyi şekilde cevap verebilmektir.

Yerel yönetimlerin ortaya çıktığı zamanlarda sunduğu hizmetler ile şu an sunduğu hizmetler arasında farklar mevcuttur. Yerel yönetimlerin sunduğu hizmetler üniter devletler ile federal devletlerde çeşitli farklılıklar taşır. Üniter devletlerde kamusal mal ile hizmetler merkezi idare ile yerel yönetimler tarafından sunulur. Federal devletlerde kamusal mal ile

¹⁹ Urhan, 2008: 70.

²⁰ Kapucu, 2003.

hizmetler federal devlet, federe devletler ve yerel yönetimler tarafından sunulur. Ayrıca tüm üniter devletlerde yerel yönetim birimleri aynı şekilde teşkilatlanmamıştır. Merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki görev ve yetki paylaşımı da tüm üniter devletlerde aynı şekilde gerçekleşmemektedir. Tüm federal devletlerde de yerel yönetim birimleri aynı şekilde teşkilatlanmamıştır. Federal devlet, federe devletler ile yerel yönetimler arasındaki görev ve yetki paylaşımı da tüm federal devletlerde aynı oranda gerçekleşmemektedir.²¹

Günümüzde yerel yönetimlerde meydana gelen değişimleri birçok açıdan değerlendirmek mümkündür. Değişen dünya düzeni, toplumların geçirdiği siyasi, sosyal, ekonomik değişimler yerel yönetimlerde birçok kavramın değişmesine yol açmıştır. Özellikle küreselleşme, yerel yönetimlerin oluşturduğu düzeni ve bütünlüğü baştan sona değiştirmektedir. Küreselleşme aynı zamanda yerelleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Artan dünya nüfusu, kentlerin büyümesi ve değişen toplum düzeninde tek bir elden yönetim mümkün olmamaktadır. Bu durum yerelleşmenin önünü daha da açmakta ve kavramların yapı ve algısını değiştirmektedir. Kısacası küreselleşme tüm dünyada etkisini gösterdikçe yerelleşme kavramı daha da yayılmakta ve bir o kadar da güçleşmektedir.

Yerel yönetimler hem federe devletler hem de üniter devletlerde bulunur. Ancak birçok açıdan farklılıklar görülür. Federal devletlerde kamu hizmetleri federal devlet, federe devletler ve yerel yönetim organları tarafından yerine getirilmekte iken; Üniter devletlerde kamu hizmetleri merkezi yönetim ve yerel yönetim organları tarafından yerine getirilmektedir.

Tablo 2. 1. Federal ve Üniter Sistemlere Örnek Ülkeler

Federal Devletler	Üniter Devletler
Somali	Tanzanya
Nijerya	Norveç
Arjantin	İtalya
Avusturya	İsveç

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Merkezden yönetim ve yerinden yönetimin benzerlik ve farklılıklarının daha ayrıntılı ifade edebilmek için kavramları iyi tanımlamak gereklidir. Şehirler kurulup gelişme gösterdiği ilk günden itibaren yönetim sorunları oluşmuştur. Artan dünya nüfusu ve tüketim ihtiyacı ile birlikte oluşan sorunlara çözüm arayışı sürmüştür.

İnsan topluluklarının ekonomik, sosyal ve toplumsal olarak örgütlenmesine yönetim denir. Yönetim disiplini kamu yönetimi ile özdeş tutularak devlet yönetimi ve modelleri ile

²¹ Akhundova, 2013 1 (2): 63-97.

değerlendirilir. Bu açıdan kamu yönetiminde, yönetimin tarzına kim tarafından ne şekilde karar verileceği, örgütlenmenin en önemli yönleri olan iş bölümü ve otoritenin nasıl işleyeceği sorunu merkezi yönetim-yerinden yönetim tartışmalarına yol açmıştır.²²

Merkezden yönetim, yönetsel hizmetlerin merkezde toplanıp, merkez ve merkezin hiyerarşisi içindeki teşkilat tarafından yürütülmesidir. Ayrıca merkezden yönetim, yönetimin temel unsurları arasında sayılan koordinasyon, örgütlenme, denetim ve planlamanın merkez tarafından yapılmasıdır. Temel amaç kamusal hizmetlerde birlik ve bütünlüğe ulaşmaktır.²³

Merkezden yönetimin güçlü bir devlet yönetimi sağladığı düşünülebilir. Hizmetler daha hızlı olarak yürütülür. Hizmetlerin yürütülmesi sürecinde tüm ülkede eşitlik ilkesine uyulur. Mali denetim daha kolaydır. Ancak merkezi yönetimde demokrasinin gelişmesi pek olağan değildir. Halkın yönetime katılmasına engel oluşturur. Hizmetlerin yerel halkın ihtiyacına göre şekillenmesi ve yürütülmesi çok zordur. Bu nedenle, merkezden yönetimin esnetilmesi için "yetki genişliği ilkesi" geliştirilmiştir. Yetki genişliği ilkesi, illerdeki valilerin merkeze danışmadan emir ve talimat beklemeksizin merkez adına karar verebilme gücüdür.²⁴

Bakanlıkların ayrı bir tüzel kişiliği bulunmaz. Tüzel kişilik tektir ve "devlet tüzel kişiliğidir". Her bakanlık kendi görev alanında devlet tüzel kişiliğini temsil eder. Kamu hizmetleri değişik bakanlıklar tarafından yürütülse de bu hizmetler tek bir tüzel kişi adına, "devlet" adına yürütülür. Bu hizmetlerin yürütülmesinde kullanılan yetki de tek bir yetkidir ve "devlet yetkisidir".²⁵

Türk idare hukukunda "devlet" denilen tüzel kişiye "merkezi idare" denir. Kamu hizmetlerinin "devlet", yani "merkezi idare" tarafından yürütülmesine "merkezden yönetim" denir. Örneğin, Türkiye'de güvenlik, sağlık ve ilk ve orta öğretim kamu hizmetleri merkezden yönetim sistemine göre yürütülür. Bu hizmetleri yürütmek amacıyla İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı kurulmuştur. Bakanlıklar bu hizmetleri kendi adlarına değil, "devlet" adına yürütürler. Bakanlıkların kullandıkları yetki de devlet yetkisidir.²⁶

Bakanlıklar devletin merkezinde, yani "başkentte" teşkilatlanmışlardır. Belli bir bakanlığın görev alanındaki kamu hizmetleri, bakanlığın başkent teşkilatında planlanır. Bu planlamayı yapan örgüte başkent teşkilatı denir. Başkent teşkilatındaki sınırlı sayıda

²² Güler, 2009.

²³ Gözübüyük, 2008.

²⁴ Ökmen ve Parlak, 2016.

²⁵ Gözübüyük, 2015: 366.

²⁶ https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/1616/mod_resource/content/1/Merkezi%20yo%CC%88n%20tas%CC%A7ra%20o%CC%88rgu%CC%88tu%CC%88.pdf. (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

görevlinin başkentte ikamet ederek kamu hizmetlerini tüm ülke düzeyinde yürütmesi mümkün olmadığı için her bakanlık tüm ülkeye yayılmış bir teşkilata ihtiyaç duyar. İşte başkent dışındaki bu teşkilata merkezi idarenin “taşra teşkilatı” denir.²⁷

Merkezî idarenin siyasi ve idari olarak güçlenmesi, yönetsel anlamda birlik ve bütünlüğün sağlanması, kaynaklar daha planlı kullanıldığı için hizmet maliyetlerinin düşmesi gibi ölçütler, merkezden yönetimin yararları arasında sayılır. Fakat karar alma yetkisi merkezde toplandığı için alınmış olan kararların ilgili birimlere aktarılıp uygulanma aşaması gerekli işlemleri arttırır. Bu da kamu hizmetlerinde gecikmeye ve kaynak israfına neden olur. Hizmetlerin nasıl yürütüleceğine yönelik kararlar başkentte alınır. Kamu hizmetlerinin büyük bir kısmı merkezde kararlaştırıldığı ve halkın görüşü alınmadığı için, halk pasif kalabilir. Halkın kamu hizmetlerine ilgisi ve yönetime katılımı azalabilir. Demokraside önemli olan halkın yönetime katılmasıdır. Bu durum demokrasi ile ters düşmektedir.²⁸

Merkezi Yönetim İlkesinin Özellikleri:

- Merkezden yönetimde tek bir tüzel kişilik vardır. Buna “devlet tüzel kişiliği” denir.
- Kamu hizmetleri devlet tüzel kişiliği tarafından yönetilir.
- Devlet tüzel kişiliği kamu hizmetlerini konularına göre bakanlıklar şeklinde örgütler.
- Bakanlıkların kendilerine has bir tüzel kişilikleri yoktur.
- Bakanlıklar Kamu hizmetlerini devlet adına ve devletten aldıkları yetkiyle yürütürler.
- Hizmetlerin gelir ve giderleri merkezi bütçede toplanır.
- Vatandaşlara sunulacak kamu hizmetleri merkezde, yani başkentte planlanır.
- Karar alma yetkisi başkentte oturan merkezi yetkililere aittir.
- Merkezi idarenin (devletin) bir taşra teşkilatı vardır.
- Taşradaki görevliler merkezin emir ve talimatlarına bağlıdır.
- Taşra teşkilatındaki görevlilerin kendilerine özel yetkileri yoktur. Başkent teşkilatı tarafından görevlerine atanırlar ve görevlerinden alınırlar.
- Merkezi idare çeşitli bakanlıklara, bakanlıklar da başkent teşkilatı ve taşra teşkilatı olmak üzere değişik birimlere ayrılır.

²⁷ https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=a4fd2244-a04a-0eaa-9547-.(Erişim Tarihi: 10.08.2021)

²⁸ Eryılmaz çs., 2013.

- Merkezi idare bir bütündür.
- Merkezi idare içindeki bütün görevliler hiyerarşik bir düzen içinde sıralanır.
- Görevliler birbirlerine hiyerarşik bağla bağlıdır.
- Bu hiyerarşik bağ, merkezi idarenin bütünlüğünü sağlar.²⁹

Merkezi yönetimin faydaları:³⁰

- Merkezden yönetim güçlü bir devlet yönetimi sağlar.
- Merkezden yönetim bölgeler arasında eşitlik sağlar.
- Merkezden yönetim, kamu hizmetlerinin kesintisiz yürütülmesini sağlar.
- Ülkenin farklı bölgelerine aynı hizmet sunulur.
- Bölgeler arasında eşitsizlikler varsa merkezden yönetim eşitliği sağlar.
- Merkezden yönetimin ulusal birliği sağlayıcı ve güçlendirici etkisi vardır.
- Hizmetler daha planlı bir şekilde yürütülür.
- Merkezden yönetimle mali denetim daha kolaydır.
- Kamu görevlileri yerel etkilerden kurtulur.
- Kamu görevlileri merkeze karşı sorumludur.

Merkezi yönetimin zararları:³¹

- Merkezden yönetim bürokrasiye sebep olur.
- Merkezden yönetim sisteminde karar alma yetkisi merkezde yani başkentte toplanmıştır. Merkezi idarenin (devletin) taşradaki görevlileri karar alma yetkileri olmadığı için karşılaştıkları her sorun hakkında merkeze yazıp merkezin emir ve talimatını alıp ona göre işlem yaparlar.

- Merkezden yönetim hizmetlerinin yöresel ihtiyaçlara göre yürütülmesi güçleşir.
- Merkezden yönetim demokratik ülkelere pek uygun değildir.
- Kamu hizmetleri merkezin görevlileri tarafından yerine getirildiği için halk kendini doğrudan doğruya ilgilendiren işlerden uzaklaşabilir.

Yerinden yönetim sistemi, icrai karar alabilme yetkisinin, merkez teşkilatından ayrı kurum ve/veya kuruluşlara verilmesi ve bu kapsamda yürütülen bazı faaliyetlerin yine bu kurum ve/veya kuruluşlarca yerine getirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu sistemde yetki, kamusal ihtiyaca en yakın yönetim birimi tarafından kullanılır. Yönetim birimi bu yetkiyi, kamusal ihtiyacın gereklerine uygun olarak, kendisine verilen yasal sınırlar dâhilinde

²⁹ global.tbmm.gov.tr (Erişim Tarihi: 22.06.2021)

³⁰ Parlak ve Sobacı, 2012.

³¹ Eryılmaz, 2013: 6.Baskı.

kullanmak zorundadır. Yerinden yönetim birimlerine kendilerine verilen yetkileri kullanabilmeleri ve verilen görevleri etkin bir biçimde yerine getirebilmeleri amacı ile devlet tüzel kişiliğinden bağımsız bir kamu tüzel kişiliği, insan kaynağı, kendine özgü mali kaynağı ve bütçe imkânı verilmiştir.³²

Yerinden Yönetimin Yararları:³³

- Yer yönünden yerinden yönetim demokratik ilkelere daha uygundur.
- Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi anlamına gelir. Yer yönünden yerinden yönetim kuruluşlarının karar organları o yörede oturan insanlar tarafından seçimle getirilir.
- Bölgede oturan insanların tercihleri o bölgenin yönetimine yansır.
- İnsanlar yerel yönetime temsilcileri aracılığıyla katılmış olurlar.
- Bir şehrin o şehir halkının seçtiği kişiler tarafından yönetilmesi o şehrin başkent tarafından atanan bir yönetici tarafından yönetilmesine göre daha demokratiktir.
- Yerinden yönetim bürokrasiyi azaltır.
- Merkezden yönetim sisteminde görülen bürokrasi, yerinden yönetimde daha az görülür.
- Karşılaşılan sorunlar, sorunun çıktığı yerde çözüme kavuşturulur.
- Yerinden yönetim sisteminde daha hızlı karar alınır.
- Yerinden yönetimde hizmetler ihtiyaçlara daha uygun yürütülür.
- Yer yönünden yerinden yönetimde hizmeti insanların ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

Yerinden Yönetimin Sakıncaları şöyledir:³⁴

- Bölgeler arasında eşitsizlikler artar.
- Ülkenin birliği bozulabilir.
- Yerel yönetimlerde hizmetlerin ülke genelinde eşit bir şekilde yürütülmesi zordur.
- Geliri yüksek ve geliri düşük şehirler oluşabilir.
- Geliri yüksek şehirlerdeki belediye gelirleri daha fazladır.
- Şehirler ve bölgeler arasında eşitsizlik artar.

³² Gözübüyük, 2012.

³³ Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, [http://www.migm.gov.tr/Istatistik/İllerin Köy Sayıları. Pdf], (Erişim Tarihi: 07.09.2021)

³⁴ Keleş, 2014.

- Yerel yönetim organları seçimle iş başına geldiği için partizanca uygulamalar oluşabilir.
- Yerinden yönetim kuruluşları yeterli bütçeye sahip değilse hizmetlerde aksaklık olur.
- Yerinden yönetim kuruluşlarının mali denetimleri güçtür.
- Aynı bir mal varlığı ve aynı bir bütçeye sahip olduklarından mali denetimleri oldukça güçtür.

Bir kuruluşun yerinden yönetim kuruluşu olabilmesi için öncelikle kamu tüzel kişiliğine sahip olması gerekir. Tüzel kişiliği olmayan bir idari birim, yerinden yönetim kuruluşu olamaz. Merkezi idarenin bir parçası olan birimler ayrı birer tüzel kişiliğe sahip olmadıkları için yerinden yönetim kuruluşu olarak ifade edilemez. Yerinden yönetim kuruluşu olmak için tüzel kişiliğe sahip olmak yeterli değildir. Bu tüzel kişiliğin bir kamu tüzel kişisi olması gerekir.³⁵

Merkezden ve yerinden yönetimin özellikleri kısaca:

- Merkezden yönetimde tek bir tüzel kişilik vardır ve bu devlet tüzel kişiliğidir.
- Yerinden yönetimde ise birden fazla tüzel kişilik vardır.
- İl özel idaresi, belediye ve köylerin yer yerinden yönetim kuruluşunun ayrı bir tüzel kişiliği vardır.
- Merkezden yönetimde tek karar ve yönetim organı vardır.
- Merkezden yönetimde tek bir bütçe vardır.
- Yerinden yönetimde her yerinden yönetim kuruluşunun ayrı bir karar ve yönetim organı vardır ve ayrı bir bütçesi vardır.
- Merkezden yönetimde tek bir tüzel kişilik olan devlet egemendir ve bir başka tüzel kişiye bağlı değildir. Onun üzerinde bir başka tüzel kişinin denetimi olmaz ve devletin kendi içindeki birimleri arasında hiyerarşi ilişkisi vardır.
- Yerinden yönetimde ise yerinden yönetim kuruluşları egemen değildir. Bunlar üzerinde devletin vesayet denetimi vardır.

---

³⁵ Tortop, 1994.

Tablo 2. 2. Yönetimlerin Karşılaştırılması

ÖZELLİK	MERKEZDEN YÖNETİM ÖZELLİKLERİ	YERİNDEN YÖNETİM ÖZELLİKLERİ
Tüzel Kişilik	Tek Tüzel Kişilik (Devlet)	Her kuruluşun ayrı bir tüzel kişiliği vardır.
Özerklik Bütçe ve Mal Varlığı	<ul style="list-style-type: none"> Devletin kendisi bağımsızdır. İçindeki bölümlerin bir özerkliği yoktur. 	<ul style="list-style-type: none"> Her kuruluş özerktir. Her kuruluşun kendi karar ve yönetim organları, mal varlığı ve bütçesi vardır.
Denetim	<ul style="list-style-type: none"> Devletin üzerinde denetim olmaz. Devletin kendi içinde ise hiyerarşik denetim vardır. 	<ul style="list-style-type: none"> Her kuruluşun üzerinde, merkezi idarenin vesayet denetimi bulunur. Her kuruluşun kendi içinde ise hiyerarşik denetim vardır.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yer yönünden yerinden yönetime "yerel yerinden yönetim" de denir.

Eski çağlardan itibaren bir arada yaşayan insanlar, güvenlik başta olmak üzere bir arada yaşamalarından kaynaklanan ortak ihtiyaçlarını kendileri gidermeye çalışmışlardır. Tarihsel olarak şehir, kasaba ve köylerde oturan insanlar temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir arada yaşamışlardır. Çeşitli kurum ve kuruluşlar kurmuşlardır. Merkezi idare (devlet), kendisinden önce ortaya çıkmış köy, kasaba ve şehir yerleşmelerini birer kamu tüzel kişisi olarak tanımış ve onların eskiden beri yürüttükleri kamu hizmetlerini yine yürütmeye devam etmelerine müsaade etmiştir. Günümüzde şehirde, kasabada veya köyde yaşayan insanların o yörede yaşamaktan doğan ihtiyaçlarını merkezi idare (devlet) tarafından tüm ülkede aynı şekilde karşılanmaya çalışılması gereksiz görülür.³⁶

Türkiye'de 1800'lü yılların sonlarına doğru şehir ve kasabalar, birer tüzel kişi olarak kabul edilmiştir. Şehir ve kasabalarda yaşayan insanların ortak ihtiyaçlarını karşılayan yerinden yönetim kuruluşları olarak örgütlenmişlerdir. Köylere kamu tüzel kişiliği 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunuyla verilmiştir. 1982 Anayasası ile il, belediye ve köy yerleşim topluluğu yerinden yönetim kuruluşu olarak kabul edilmiştir. Anayasa; il, belediye ve köyden oluşan yerinden yönetim kuruluşlarına mahalli idareler ismini vermektedir.³⁷

Anayasanın 127'nci maddesine göre, "mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş olup esasları kanunla belirtilen ve karar organları, kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir". Anayasaya göre, mahalli idareler, "il", "belediye" ve "köy" olmak üzere üç

³⁶ Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma 2, <http://www.igb.gov.tr/Kutuphane/10%202003%20KYYY%20II.pdf> (Erişim Tarihi:18.04.2017).

³⁷ Gözler ve Kaplan, 2010.

tanedir. Anayasanın 127'nci maddesine göre, mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulur. İnsanların ihtiyaçları karşılamak için, kurulan kamu tüzel kişilerine mahalli idareler denir. Yer yönünden yerinden yönetim kuruluşlarını, yani mahalli idareleri, şu şekilde de tanımlanır: Mahalli idareler, “belli bir toprak üzerinde yaşayan insan topluluğunun oluşturduğu ve merkezi idare (devlet) karşısında belli bir özerkliğe sahip ancak onun vesayetine tabi olan kamu tüzel kişileridir.”³⁸

Bir kuruluşun, "yer yönünden yerinden yönetim kuruluşu", yani "mahalli idare" olarak nitelendirilebilmesi için şu beş şart gereklidir:

1. Bir kuruluş, bir insan topluluğundan oluşmalıdır.
2. Bu kuruluş, belli bir toprak parçası üzerinde kurulmuş olmalıdır.
3. Bu kuruluş kamu tüzel kişiliğine sahip olmalıdır.
4. Bu kuruluş, merkezi idare karşısında belli bir özerkliğe sahip olmalıdır.
5. Bu kuruluş, merkezi idarenin vesayet denetimine tabi olmalıdır.

Bunların her biri "yer yönünden yerinden yönetim kuruluşu" yani "mahalli idare" kavramının kurucu unsurlarıdır. Bu unsurlardan herhangi biri yok ise, diğer dört unsur olsa bile ortada bir mahalli idare yoktur. Bu unsurların hepsini taşıyan bir mahalli idare zamanla bu unsurlardan sadece birini yitirirse mahalli idare olma niteliğini kaybeder.

Bilimsel, kültürel, teknik anlamdaki hizmetlerin, doğrudan doğruya merkezi idare (devlet) tarafından, kendi tüzel kişiliği içinde hakkıyla yürütülmesi zordur. Bu nedenle merkezi idare (devlet), bu nitelikteki hizmetleri kendi kurduğu ve kendi tüzel kişiliği dışında örgütlenen kamu tüzel kişilerine yaptırır.³⁹

Hizmet yönünde yerinden yönetim kuruluşları uzmanlık isteyen, merkezi idare (devlet) tarafından yürütülmesi uygun görülmeyen bazı kamu hizmetlerini yürüten, devletten ayrı bir kamu tüzel kişilikleri bulunan ancak merkezi idarenin vesayet denetimine tabi olan kuruluşlardır. Bir kuruluşun hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu yani kamu kurumu olarak nitelendirilmesi için şu unsurları taşıması gerekir:⁴⁰

- Bir Kuruluş, kamu tüzel kişiliğine sahip olmalıdır.
- Bütün kamu kurumlarının devletten ayrı bir kamu tüzel kişiliği vardır.
- Bir kamu tüzel kişisi belli bir faaliyet alanında görevli ve yetkilidir. Buna

"uzmanlık ilkesi" denir.

³⁸ Kamu Denetçiliği Kurumu Kararları-Mahalli İdareler 2016, <https://www.ombudsman.gov.tr/karar-yayinlar/> (25.09.2021). ss: 1-343.

³⁹ Tortop, 1994,

⁴⁰ Uluçay, 2009.

- Bir kamu tüzel kişisi devlet karşısında belli bir özerkliğe sahiptir.
- Merkezi idarenin hiyerarşik denetimine tabi olmamalıdır.
- Kendi karar ve yönetim organları, kendi personeli, kendi malvarlığı ve bütçesi olmalıdır.
- Bir kamu tüzel kişisi, merkezi idare karşısında özerk olmalıdır.
- Ancak özerklik tam bağımsızlık derecesine ulaşamaz.
- Kamu tüzel kişinin üzerinde merkezi idarenin vesayet denetimi bulunmalıdır.

Tablo 2. 3. Yönetimlerin Değerlendirilme Kriterleri

Değerlendirme Kriteri	Yer Yönünden	Yerinden	Hizmet Yönünden	Yerinden
1. Neye Tüzel Kişilik tanınıyor?	İnsanlara		Hizmete	
2. Oluşumları	Kişi topluluğu		Mal topluluğu	
3. Organlarının gelişimi	göreve Seçim ile		Atama ile	
4. Faaliyet konuları	Genel yetkili		Uzmanlık ilkesi	

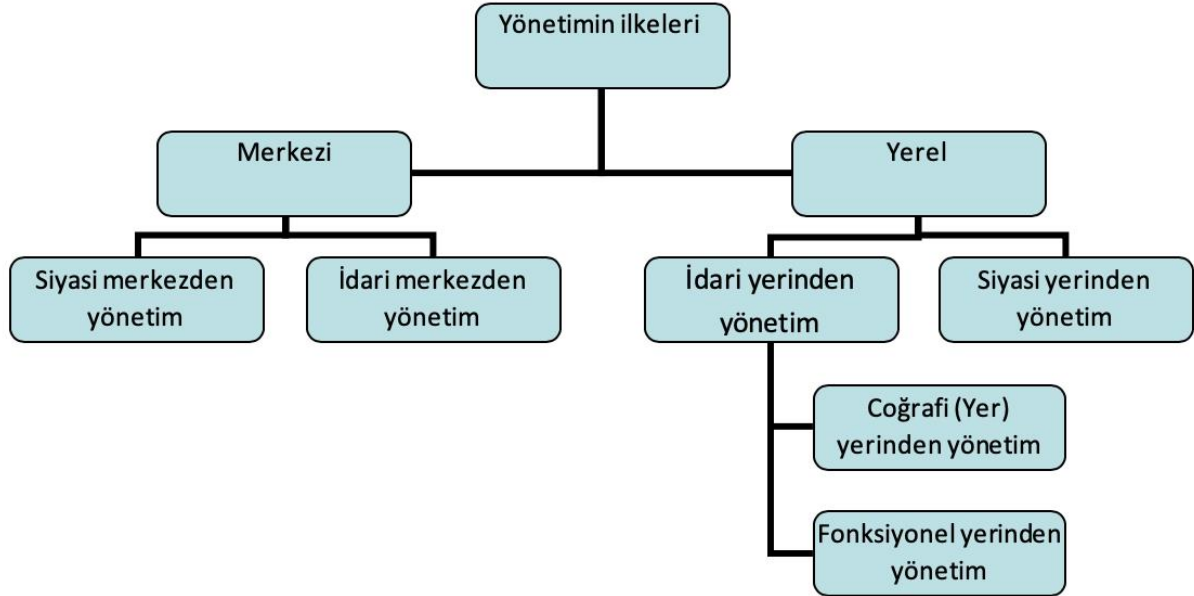
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarının kuruluş sebebi belirli bir amacın gerçekleşmesini sağlamaktır. Bu kuruluşlara bu amaçla kamu gücü ayrıcalıkları tanınmıştır. Örneğin, bir üniversitenin kuruluş amacı bilimsel araştırma yapmak ve yükseköğrenim hizmetlerini yürütmektir. Bir üniversite istese de lise eğitimi veremez veya ticari nitelikte faaliyetlerde bulunamaz. Yerinden yönetimin siyasi yerinden yönetim ve idari yerinden yönetim olmak üzere iki çeşidi bulunur. Siyasi yerinden yönetim modeli daha çok federal ülkelerde ve konfederal sistemlerde görülür. Bu birimler bazen eyalet, federe devlet, canton, land, cumhuriyet gibi isimlerle anılır.⁴¹

İdari yerinden yönetim ülkelerde yaygın bir şekilde uygulanır. Amaç aşırı merkeziyetçiliğin sakıncalarını ortadan kaldırmaktır. Halkın yönetime katılmasını sağlamak, yerel ihtiyaçlarla mahalli hizmetler arasında denge kurmak ve kamu hizmetlerindeki verimi artırmaktır. İdari yerinden yönetim ilkesiyle ortaya çıkan kuruluşlar, özerk bir yapıya sahiptir. Özerklik, kendi kendine yeterlik ve yönetimde serbestlik demektir. Merkezden yönetimde, hizmetten yararlananlar, hizmete ilişkin konulardaki kararlara katılmadıkları ve daha çok

⁴¹ Aytaç, 1990.

pasif bir durumda oldukları halde, idari yerinden yönetimle aktif ve katılımcı bir duruma geçmektedirler.⁴²

Şekil 2. 1. Yönetimin İlkeleri

Kaynak: Kamu Yönetimi ve Sosyal Hizmetler Resmi İnternet sayfasından alınmıştır.

2.3. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içinde yaşayan insanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş olan kuruluşlardır. Günümüzde yerel yönetimleri devlet organının bir parçası olarak görmek de mümkündür. Yerel yönetimlerin sınırları üretimin sürekliliğini sağlayacak altyapı, ulaşım ve genel sağlık gibi temel ihtiyaçları yerine getirmek ve değişim süreci ile tüketicinin sürdürülebilmesi için gerekli çevresel önlemleri almaktır.⁴³

Yerelleşme, kentleşmenin arttığı ve nüfusun büyük oranda kentlerde yoğunlaştığı bir ortamda dikkati çeken bir kavramdır. Küreselleşme çağında ülkeler arası rekabet yerini kentler arası rekabete bırakmış durumdadır. Kentler ülkenin ve toplumun gelişmişlik göstergesi olarak ifade edilmektedir. Eskiden hiyerarşik bir kurumun başında olan belediye başkanları da artık yerel, ulusal ve ulus üstü düzeydeki kurumlar ve aktörlerle ilişki içinde olarak, kararlarda liderlik konumuna yükselmiştir. Kentler bu açıdan ayna görevi

⁴²https://www.ekodialog.com/kamu_yonetimi/yerinden_yonetim_idari_cografi.html.(Erişim

Tarihi:24.09.2021)

⁴³ Ülkmen, 1960.

üstlenmektedir.⁴⁴ Kentlerin temsilleri daha fazla görünürlük kazanmaktadır. Küreselleşme sürecinin ulus devleti günümüzde zayıflamıştır. Kentler birer ekonomik, siyasi ve toplumsal bir kimlik kazanmaktadır. Bir zamanlar merkezi yönetimini sorunu olarak görülen ve merkezi yönetim birimlerince çözümü istenilen sorunlar artık yerel yönetim merkezli düşünölmeye başlanmıştır. Sorunlarda yerel kuruluşlar önemli görevler üstlenmektedir.⁴⁵

Yerel yönetimler insanlara en yakın olan birimlerdir. Türkiye, yerel yönetimin geliştiği ve gelenekselleşmiş olduğu gelişmiş Avrupa ölkeleri gibi, köklü bir yerel yönetim geleneğine sahip değildir. Türkiye'deki yerel yönetimlerin güçsüzlüğü Batı'da olduğu gibi bir tarihi temelden yoksun oluşuna bağlanabilir. Batı demokrasilerinde yerel yönetimler, 12. Yüzyıldan başlayarak günümüze kadar uzanan tarihi gelişmenin bir ürünüdür. Merkezi hükümet karşısında, bir bölgenin ya da bir kentin, mali-idari alanda özerklik elde edip güçlenmesiyle, Batı'da yerel yönetimler ortaya çıkmıştır.⁴⁶ Türkiye diğer ölkelere göre daha geriden takip etmektedir.

Yerel yönetimler tarihinin başlangıcını net bir tarih olarak belirlemek zordur. Ancak kent yapılarının ortaya çıkmasıyla ilişkili olduğu bilinmektedir ve Antik Yunan ve Roma'ya kadar dayandığı düşünölmektedir. Bir arada yaşayan insanların ortak ihtiyaçlarını gidermek üzere oluşturulmuş organizasyonlar olan yerel yönetimlerin benzer işlevleriyle Orta çağ sonunda ortaya çıktığı ifade edilebilir.⁴⁷

Sanayi Devrimi'ne ilerleyen süreç ve sonrasında komünler güçlerini yitirmiş ve toplumsal yapı yeniden şekillenmeye başlamıştır. Komünlerin güç kaybetme sebepleri ekonomik faaliyetlerin değişikliğe uğraması, endüstrileşme ve geniş çapta ticaretin güç kazanması nedenleriyle gerçekleşmiştir.

Sanayi Devrimi sonrasında kırdan kente hızlı bir göç dalgası yayılmıştır ve kentler yoğun nüfuslanmıştır. Bu durum günümüz kentlerinde olduğu gibi birtakım ihtiyaçların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Avrupa'da yerel yönetim kavramı kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlamış; 1789 tarihli Fransız Kurucu Meclisi'nde ilk defa 'belediye' terimi yer almıştır. 1835 yılında İngiltere'de tarihinde belediyelere 'tüzel kişilik' tanınmıştır.⁴⁸

---

⁴⁴ Parlak, 2008: 63.

⁴⁵ Şengöl, 2001: 178

⁴⁶ Tortop, 2008: 393.

⁴⁷ Söztutar, 2018.

⁴⁸ İnanç ve Ünal, Feyzullah ,2006: 125-140.

İlerleyen dönemlerde Batı Avrupa’da yönetim sisteminin değişmesi refah devletini ortaya çıkarmıştır. Refah devleti anlayışının devlete yüklediği hizmet sorumluluğunun altından merkezi yönetimin tek başına kalkması imkânsızdır. Yerel yönetimlere ve özellikle de belediyelere, refah politikalarının topluma aktarılmasında önemli görevler yüklenir. Bu sebeple Avrupa’da refah devletinin gelişimini izlemek yerel yönetimlerin yaşadığı değişimi göstermektedir.⁴⁹

2.3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler

Ülkemizde batılı anlamda yerel yönetimlerin kurulması 20. Yüzyılın başında görülür. Batı’daki yerel yönetimlerin ortaya çıkış tarihine göre daha yenidir. Bu durum toplumun farklı algı ve kültüründen kaynaklanmaktadır. Ancak Tanzimat Reformları ve modernleşme hareketlerinin sonucu olarak birçok yeni yasa çıkarılmıştır. Yönetimde birçok düzenleme yapılmıştır.⁵⁰

2.3.1.1.Selçuklu Dönemi Yerel Yönetim

Selçuklular, Anadolu Selçukluları ve Beylikler döneminde giderek gelişen ve kurumlaşan siyasi ve idari sistem ve kent yönetimine ilişkin yapılanmalar kurmuşlardır. Bu miras klasik dönemden Tanzimat’a kadar uzanmıştır. Siyasi ve idari sistemin ve yerel yönetim ve kent hizmetlerinin işleyişi ile sistem devam etmiştir. Osmanlı toplumunun ekonomik ve sosyal yapısına da değinilerek durum daha iyi anlaşılacaktır. Tanzimat sonrasında kurulan kurumlar Osmanlı’dan Cumhuriyet’e ve günümüze kadar gelen pek çok güncel sorunun anlaşılması ve bu noktada çözümler üretilebilmesi açısından önem taşır.

Selçuklular döneminde Anadolu tarım toplumdur. Dönemin ekonomik yapısı incelendiğinde Selçuklu Türkiye'sinin iktisadi gücünün, ziraat, sanayi ve ticaret gibi üç çeşit faaliyete dayandığı söylenebilir. XIII. yüzyılın başlarından itibaren bütün Anadolu'yu siyasi egemenliği altına alan Anadolu Selçuklu devleti, Büyük Selçuklu Devletinin devamı olan ve iyi işleyen bir yönetim sistemini kurmuştur. Merkezde oluşturduğu güçlü kurumlar ile buradan uzak uç bölgelerindeki güçlerin bağımsızlık eğilimlerini kontrol altında tutmuştur. Merkezde ve eyaletlerde örgütlenen elit tabaka, yönetici bürokratlardan, din adamlarından, tüccar ve zanaatkârlardan, yazar ve hukukçulardan oluşmuştur. Toplumun yönetiminde aktif rol oynamışlardır. Devlet yönetiminde İslam normlarından oluşan bir hukuk sistemi, uygulamada olmakla birlikte devlet kendi idaresini her şeyin üstünde tutmuştur. Bu nedenle

⁴⁹ Enis, 1990 : 70.

⁵⁰ Tortop bh., 2006: 514.

Anadolu Selçuklularını tümüyle İslami bir devlet olarak düşünmek doğru olmaz. Anadolu Selçuklularını yarı-dini bir nitelikte ifade etmek daha doğrudur.⁵¹

2.3.1.2. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde Yerel Yönetimler

Yerel yönetimlerin Türkiye tarihinde zengin bir geçmişe sahip olduğunu söylemek zordur. Kentlerin ve kırsal yerleşmelerin idari ve mali konularda özerk hareket etmeleri ve yönetim organlarını yerel topluluğun oluşturması birçok ülkenin tarihinde olduğu gibi Osmanlı imparatorluğunda da yakın tarihlerde başlamıştır.⁵²

Türkiye'de günümüzdeki anlamda yerel yönetimlerin tarihi dayanağı sayılabilecek batılı anlamda ilk örnek 1850'li yıllarda Osmanlı Devleti'nde görülür. Osmanlı İmparatorluğu'nun klasik yerel yönetim yapısı 1850'li yıllara kadar önemli bir değişime uğramadan devam etmiştir. Bu yapının kentlerdeki temel organlarını Kadı, Vakıflar, Loncalar ve Mahalleler oluşturmaktaydı.⁵³

Kadı, Vakıfların denetleyicisi, belediye ve yerel kolluk hizmetlerinin amiridir. Kısacası kadı, öncelikle şeriat ve kanunları uygulayan bir yargıçtı. Padişahın idarî ve malî konulardaki emirlerinin yerine getirilmesini gözetmekle görevliydi. Ayrıca malî işler denetçisiydi ve yöneticilerin yasadışı etkinliklerini derhal hükümete bildirmek yetkisine sahipti.⁵⁴

Vakıfların görevi, kentin hastane, medrese, han, hamam, çeşme gibi ihtiyaçlarını yapmaktır. Ayrıca eğitim, kültür, sağlık ve sosyal yardım tesislerini yapmakla görevlidirler.⁵⁵ Ekonomik hayatın gündelik yaşamın devamlılığını sağlayan vazgeçilmez bir kurum idi. Loncaların görevi çarşı ve pazarların düzen, temizlik ve aydınlatma işlerini yapmaktır.⁵⁶

---

⁵¹ Dursun, 1998.

⁵² Ortaylı, 1990: 63-74.

⁵³ Yıldırım, 1990: 7-43.

⁵⁴ Ortaylı, 1994: 34.

⁵⁵ Terzioğlu, 1986 -1987: 3.

⁵⁶ Cihan, : 176-186.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYECİLİK

3.1. Belediye Kavramı

Yerel yönetim kuruluşları açısından en önemli kuruluş belediyedir. Halkın temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Belediye kavramı ilk kez Fransız İhtilali döneminde Fransa Kurucu Meclisi tarafından kullanılmıştır. İngiltere'de ilk kez 1835 yılında kullanılmıştır. Türkçede yönetim birimi anlamını taşır. Bu durum Türkiye'de belediye teşkilatı kurulan bazı yerleşim yerlerinin kent niteliğinde olmaması ve bu yerleşim yerlerine de belediye denilmesinden anlaşılır.⁵⁷

Yerel yönetimlerin içerisinde büyük bir öneme sahip olan belediyelerin ortaya çıkışı uzun bir süreci kapsar. Bugün dünyanın hiçbir ülkesinde sadece merkezden yönetim yoktur. Tezin bir önceki bölümünde de ifade edildiği gibi, kentleşme kavramının yaygınlaşması yani dünya nüfusu arttıkça insanların farklı yerleşmeler kurması ve bu yerleşmelerin büyüüp gelişmesi sonucunda farklı yönetim tarzlarına ihtiyaç duyulmuştur. Sonuç olarak büyük yerleşmeler olan şehir yerleşmeleri tek bir merkezden yönetilemediği için ortaya yerel yönetimler çıkmıştır. Tüm dünya ülkelerinde yerel yönetimlerin örnekleri görülür.

Yerel yönetimlerin ortaya çıkışında coğrafya biliminin de etkisi görülür. Yerleşme tipi seçilirken özellikle yer seçiminde iklim ve yeryüzü şekilleri oldukça önemlidir. Bu durum merkezden ve yerel yönetimlerin dağılışı ve düzenini etkiler. Yerel yönetimlerin dünyada ilk örneklerini İngiltere ve Fransa'da görmek mümkündür. Kentlerin ortaya çıkışı, yerel yönetimlerin gelişim aşamasında önemli nokta olmuştur. Avrupa'da feodalitenin yıkılması, Fransız İhtilali ve Sanayi devrimi şehirlerin yönetiminde değişikliklere sebep olan gelişmelerdir.

Günümüzdeki belediyeler 18. yüzyıl ve sonrasının bir ürünüdür. Ancak belediye gibi faaliyette bulunan yerel yönetim birimlerinin varlığı daha eski dönemlere dayanmaktadır. Roma İmparatorluğu döneminde belediye benzeri yerel yönetim birimlerine rastlamak mümkündür. İmparatorluk sınırları genişledikçe, hükümdar uzak coğrafyalardaki yerleşim birimlerinde kendisi adına yetki kullanacak yerel yöneticilere ve yerel yönetim birimlerine ihtiyaç duymuştur.⁵⁸

---

⁵⁷ Keleş, 1994: 3-18.

⁵⁸ Keleş, 2014.

3.2. Türkiye’de Belediyeciliğin Ortaya Çıkışı

Tezin bir önceki bölümünde merkezden ve yerinden yönetim ve yerel yönetimler anlatılarak ülkemizde Osmanlı Dönemi ve öncesinin yönetimi üzerinde durulmuştur. Belediyeciliğin doğuşu bu dönemlere dayansa da günümüz adı ile belediyecilik ismini almış ve şartlar değişmiştir. Tezin bu bölümünde Cumhuriyet itibari ile belediye kurulma şartları ve bu kapsamda çıkarılan kanunlar ve en son 6360 sayılı yasa ile gelinilen noktaya değinilecektir.

Türk Belediyesinin ortaya çıkış sürecinde ülkemizde yaşanan önemli gelişmelerin etkisi büyüktür. Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküş süreci yönetici kesimin yetkilerini sınırlamıştır. Bu nedenle Osmanlı bürokrasisi padişahın önderliğinde kurmuş olduğu üçlü iktidarda (ilmiye, kalemiye ve seyfiye), değişen iç ve dış gelişmeler nedeniyle önce küçük değişiklikler yapılmıştır. Ancak küçük çaplı iyileştirmeler çöküşü durduramamıştır. Bu nedenle Osmanlı Devleti yeni bir düzen kurmak zorunda kalmıştır.⁵⁹

Tarihsel süreçte ilk belediye idaresi, "İstanbul Şehremaneti" adıyla 1854 yılında çıkarılan bir Nizamname ile kurulmuştur. Kurulan bu belediye idaresinin başında merkezi hükümet tarafından tayin edilen bir yüksek memur bulunuyordu. Bu belediyede, ileri gelen memurlardan ve esnaf temsilcilerinden oluşan; daha çok danışma görevleri olan bir şehremaneti meclisi de vardı. Yeni kurulan bu belediye idaresi için 1855 yılında 14 maddelik bir nizamname çıkartılmıştır. Bu nizamnamenin ikinci maddesinde; Dersaadet’te bulunanların zaruri ihtiyaçlarının teminini kolaylaştırmak, esnafın düzenini sağlamak, çarşı ve pazarın denetimini yapmak, şehir olmanın gerektirdiği intizam ve temizliği temin etmek, yol ve kaldırımların yapım ve onarımını sağlamak, daha önce İhtisap Nazırlığınca toplanan vergileri toplayıp maliyeye teslim etmek gibi görevler, şehremanetine verilmiştir.

Zorunlu ihtiyaçların karşılanması görevi şehremanetine verilmiştir. Osmanlı döneminde ilk belediye uygulamalarının Altıncı Daire-i Belediye adıyla İstanbul’un, Beyoğlu ve Galata semtinde yapıldığı söylenebilir. Altıncı Daire-i Belediye uygulamasından sonra İstanbul’da belediye sayıları bazen artırılmış bazen de azaltılmıştır. Sonrasında İstanbul’da uygulanmak üzere 1877 tarihinde "Dersaadet Belediye Kanunu", İstanbul dışındaki vilayetlerde uygulanmak için ise "Vilayet Belediye Kanunu" çıkarılmıştır.

Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul için yirmi adet belediye idaresi kurulmuştur. Dersaadet Belediye Kanunu ve Vilayet Belediye Kanunu tasarıları Meclis-i Meb’usân’da görüşülürken yurdun farklı bölgelerinden seçilerek gelen temsilciler, tasarılar üzerindeki görüşlerini açıklamışlardır. Meclis-i Meb’usân’da zabıtlar tarafından yapılan incelemede

⁵⁹ Keleş,2014: 101.

dönemin belediyecilik anlayışının genel olarak İstanbul ve taşra belediyelerinin durumu; İstanbul'un yirmi belediyeye bölünmesi, belediye kurulacak yerler ve nüfus kriteri; belediye başkanı ve belediye meclisi, belediye organlarının seçimi, seçme ve seçilme, mali yapı ve belediyenin görevleri gibi konulara değinilmiştir.⁶⁰

Cumhuriyet'in ilk yıllarında değişen ihtiyaçlar değerlendirilerek belediyeler yeniden yapılanmıştır. Bu kapsamda 1580 sayılı Belediye Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun uzun yıllar Türkiye'nin belediyecilik alanındaki temel kanunu olmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nde ilk olarak 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu ile belediyeler düzenlenmiştir. Diğer düzenleme 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 4'üncü maddesine göre; nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulur. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur. 1580 sayılı Kanuna göre ise bir yerde belediye kurulabilmesi için nüfusun 2.000 ve üzerinde olması gerekir.

Türkiye'de belediye kavramının yaygınlaşması ile birlikte il özel idaresi kavramı ortaya çıkmıştır. İl özel idaresi 1913 yılında çıkarılan bir yasayla yerel yönetim birimi olarak düzenlenmiştir. Ayrıca il özel idarelerinin işlevi merkezi yönetim birimleri tarafından üstlenilmiştir. Böylece bu kuruluşlar, 1940'lı yıllardan itibaren etkinliklerini kaybetmeye başlamışlardır. Artan hızlı kentleşmeyle birlikte belediyelerin önemi göreceli olarak artış göstermiştir.⁶¹

3.3.Belediyelerin Görev ve Yetkileri

İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı çalışmaları ile coğrafi ve kent bilgi sistemleri hizmetleri belediyeye aittir. Çevre sağlığı, temizlik ve katı atık gibi hizmetler belediyeye aittir. Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanları korumak ve çeşitlendirmek belediyenin görevleridir. Konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, evlendirme, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini gerçekleştirir. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

Okul öncesi eğitim kurumları açar. Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapar. Her türlü araç gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılar. Sağlıkla ilgili her türlü tesisi açar ve işletir. Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerin korunmasını sağlar. Korunması mümkün

⁶⁰ Altan, 2009: 305: 293-310.

⁶¹ Eryılmaz ek.,42-70.

olmayan yapıları aslına uygun olarak yeniden inşa eder. Belediye hizmetleri insanlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özür, yaşlı ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır. Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı, belediye sınırlarını kapsar.

Sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, meclis kararı ile birlikte turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğalgaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapar. Bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir. Sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis eder.

Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu araştırması yapabilir. Belediye mallarına karşı suç işleyenler devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. Belediyeler kent yaşamının ortak sorunlarının halledilmesi ile görevlidir.

3.4.Belediyelerin Gelirleri

- 5393 sayılı BY'nin 59. maddesinde belediyelerin gelirleri düzenlenmiştir. Belediye gelirleri; vergi, resim, harç ve katılma payları, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar (%1,50), genel ve özel bütçeli idareler tarafından yapılacak ödemeler, taşınır ve taşınmaz malların kira, satış vb. yollarla değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler, belediye meclisinin belirleyeceği tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler, faiz ve ceza gelirleri, bağışlar, her türlü girişim ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler ve diğer gelirlerdir.⁶²

- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasası'nın mükerrer 97. maddesinin (a) fıkrasına göre; TBMM'ye bağlı milli saraylar hariç belediye ve mücavir alan sınırları içinde gerçek ve tüzel kişilerce işletilen her türlü müzelerin giriş ücretlerinin %5'i belediye payı olarak ayrılır.

- Yine aynı maddenin (b) fıkrasına göre; belediye sınırları ve mücavir alan içinde faaliyet gösteren maden işletmelerinin yıllık satış tutarının %0,2'si miktarında belediye payı ayrılır.⁶³

⁶² 5393 sayılı BK, 2005, Md. 33

⁶³<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=4676&mevzuatTur=KurumVeKurulusYon etmeligi&mevzuatTertip=5>. (Erişim Tarihi: 14.04.2021.)

- Genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden ilçe ve ilk kademe belediyelerine verilen paylardan Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek oranlar içinde ayrılarak İller Bankası tarafından gönderilecek pay.

- Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden Maliye Bakanlığı tarafından hesaplanıp, ertesi ayın sonuna kadar ilgili büyükşehir belediyesine yatırılacak %5 pay bir diğer gelirdir.

- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan oran ve esaslara göre büyükşehir belediyesi tarafından tahsil edilen at yarışları dâhil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin %20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, %30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan %50'si belediye tarafından alınır.

- Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü vergi, resim ve harçları belediye geliridir.

- 7'nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri belediyenin diğer geliridir.

- 7'nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si belediyenin bir başka geliridir.

- Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oranlara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.

- Kira, faiz ve ceza gelirleri ile kamu idare ve müesseselerinin yardımları belediyenin diğer gelirleridir.

- Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler belediyenin diğer gelirleridir.

- Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri belediyenin diğer gelirleridir.

Büyükşehir belediyelerinin İller Bankası'ndan elde edeceği gelir ile ilgili muhtarlar geçmiş dönemde Konyaaltı'nın ilk kademe belediyesi iken birden fazla mahalleye bölündüğünü iddia etmişlerdir. Belediyelerin daha fazla gelire sahip olmak için yetkisini kullandığını belirten muhtarlar bu durumdan memnun değildir.

Belediyelerin elde ettiği geliri mahalle hizmetleri için değerlendirmesi gerekir. Ancak ne kadar değerlendirildiği tartışma konusudur. Konyaaltı merkez ilçedir. Belediyenin gelirlerini tüm mahallelerde eşit değerlendirmesi imkânsızdır. 6360 sayılı kanun ile büyükşehir belediyelerinde tüm köyler mahalle olmuştur. Anayasaya aykırılığı da bulunan bu kanun birçok etkeni göz önünde bulundurmadan çıkarılmıştır. En önemlisi coğrafi açıdan mesafenin bozucu etkisidir.

Hem büyükşehir belediyesi hem de ilçe belediyesinin sahip olduğu gelirleri hakkaniyet çerçevesinde değerlendirmesi için belediye kanunlarının düzenlenmesi şarttır. Şehirselle ve kırsal kesimdeki mahallelerin daha açık bir ifade ile belediyeye aynı yakınlıkta bulunmayan mahallelerin aynı hizmeti alabilmesi imkânsızdır. Belediyelerin bu yönde başvuru yaptığı söylene de sonuç alamadığı belirtilmiştir. Sonuç alınabilmesi için daha fazla çaba gereklidir.

İlgili yetkililerin özellikle muhtarların çaba göstermesi büyük önem taşır durumdadır. Muhtarların yetkisi 6360 sayılı kanunla azalmış gibi gözükse de bu durum mahalleler arasında değişkenlik göstermektedir. Mahallelerin bu tarz ayrımlara maruz kalması doğru değildir. Her mahallenin hizmet almak ve hizmetleri vaktinde almak hakkıdır. Ayrıca ödenen vergilere de kanun ile birlikte düzenleme getirilmesi gerekir.

3.5. Büyükşehir Belediyeleri- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Büyükşehir belediyelerinin kurulması için ilk çalışma, 1983 yılında iktidara gelen Özal hükümeti döneminde meydana gelmiştir. Bu dönemde öncelikle Ankara, İstanbul ve İzmir’de büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. Sonrasında bazı yasa değişiklikleri ile bu sayı 16’ya çıkmıştır. Ardından büyükşehir belediye yasası 2004 yılında 5216 sayılı numara ile kabul edilmiştir. Yasa ilk maddesinde amacını “Büyükşehir belediyesinin hukuki statüsünü düzenlemek, hizmetlerin planlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamak” olarak tanımlamıştır.⁶⁴

Türkiye’de büyükşehir belediyesi ilk olarak 1984 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir’de kurulmuştur. 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Kanunu çıkarılmıştır. Bu alanda yapılan diğer değişiklik ise 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’dur.

2012 tarihine kadar ülkemizdeki toplam büyükşehir belediye sayısı 16 idi. Bunlar, İstanbul, Ankara, Adana, Bursa, Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Samsun ve Sakarya illerinden oluşmakta idi. Ancak 2012

⁶⁴ Çukurçayır, 2014.

yılında 6360 sayılı Yasa ile birlikte bu illerin içerisine Hatay, Balıkesir, Denizli, Aydın, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van illeri katılarak sayı 29'a yükselmiştir. Daha sonra 14.03.2013 tarihinde çıkarılan 6447 sayılı Kanun ile Ordu ili de büyükşehir olmuştur. Bu tarihten sonra büyükşehir belediye sayısı 30'a çıkmıştır.

Bu illere bağlı olan ilçelerin sınırları içerisinde bulunan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Köyler mahalleye dönüştürülmüştür. Belde belediyeleri ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine bağlanmıştır. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir.

Yeni kanunla birlikte bir ilin büyükşehir belediyesi olması için toplam nüfusun 750.000'in üzerinde olması şartı getirilmiştir. Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

Büyükşehir belediyesi olmanın tek şartının nüfusa bağlanması olumsuzluklara sebep olmuştur. Ayrıca kentin ekonomik düzeyi, gelişmişlik seviyesi ve fiziki yapısı dikkate alınmalıdır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası, büyükşehir belediye sınırları içerisinde özellikle planlama konusunda, büyükşehir belediyeleri ile iki kademeli hiyerarşik bir yapı ve denetim mekanizması oluşturmayı amaçlar.

- Büyükşehir belediyesi: En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir. Büyükşehir belediyelerinin sınırları, adını aldıkları büyükşehirlerin belediye sınırlarıdır.

- Büyükşehir belediyesinin organları: Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanından oluşur.

- İlçe belediyesi: Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesidir. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin, büyükşehir belediyesi içinde kalan kısımlarının sınırlarıdır.

- İlk kademe belediyesi: Büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediyeyi ifade eder. İlk kademe belediyelerinin, büyükşehir belediye sınırları dışında belediye sınırı olamaz.

Büyükşehir belediyesinin sınırları çevresinde ve aynı il sınırları içinde bulunan belediye ve köylerin, büyükşehir belediyesine katılması konusunda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır. Bu durumda katılma kararı, ilgili ilçe veya ilk kademe belediye meclisinin talebi üzerine, büyükşehir belediye meclisi tarafından alınır. İmar düzeni ve temel alt yapı hizmetlerinin zorunlu kıldığı durumlarda, birinci fıkrada belirtilen belediye ve köyler, büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile büyükşehir belediyesi sınırlarını içine alınabilir. Büyükşehir belediyesi sınırları içine katılan ilçe belediyeleri ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan belediyeler, büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesine dönüşür. Diğer belediyeler ile köylerin tüzel kişiliği kalkar. Tüzel kişiliği kalkan belediyelerin katılacağı ve köylerin mahalle olarak bağlanacağı belediyeler, Bakanlar Kurulu kararında belirtilir.

İlçe ve ilk kademe belediyesi olarak büyükşehir belediye sınırları içine katılan belediyeler, büyükşehir belediye meclisinde seçiliş sıralarına göre tespit edilecek ilçeler beşte bir, ilk kademeler onda bir oranında meclis üyesi ile temsil edilir. Bu durum ilk mahallî idareler genel seçimine kadar geçerlidir.

Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları:⁶⁵

- İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamaktır.
- Çevre düzeni plânına uygun olmak şartı ile büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, onaylayarak uygulamaktır.
- Büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parsel plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemektir.
- Büyükşehir belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemekle yetkilidir.
- Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgiyi ve belgeyi talep etmeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir. Bilgi ve belgeler en geç on beş gün içinde verilir. İmar uygulamalarının denetiminde kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılır.

⁶⁵ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm#1>. (Erişim Tarihi: 16.03.2021)

- Denetim sonucunda belirlenen eksikliklerin giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Bu süre içinde eksiklikler giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi eksiklikleri gidermekle görevlidir.
- Büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirilir. Belirlenen imara aykırı uygulama, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32 ve 42'nci maddelerinde belirtilen yetkilerini kullanma hakkını sahiptir. Ancak 3194 sayılı Kanunun 42'nci madde kapsamındaki konulardan dolayı iki kez ceza verilemez.
- Nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama konulur.
- İmar plânlarını ve parsel plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parsel plânlarını yapmak büyükşehir belediyelerin görevidir.
- Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parsel plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak bir diğer görevidir.
- Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek görevidir.
- Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak görevidir.
- Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek en önemli görevlerinden biridir.
- Durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek görevidir.
- Kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek görevidir.
- Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak.
- Kentsel tasarım projelerine uygun bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak görevidir.

- İlân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek görevidir.
- Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak görevidir.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak en önemli görevlerinden biridir.
  - Ağaçlandırma yapmak; hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek bir diğer görevidir.
  - Çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak görevidir.
  - Büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek görevidir. Bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak ve işletmek görevidir.
    - Sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek görevidir.
    - Deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak görevidir.
    - Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek görevidir.
    - Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek görevidir.
    - Büyükşehir'in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek görevidir.
    - Amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak görevidir.
    - Sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak görevidir.
    - Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak görevidir.
    - Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek görevidir.

- Büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek görevidir.
  - Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak bir diğer görevidir.
  - Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek görevidir.
  - Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek görevidir.
  - İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak ve gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek görevidir.
  - İtfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda izin ve ruhsatları vermek görevidir.
  - Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak görevidir.
  - Meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek görevidir.
  - Üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak görevidir.
  - Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek.
  - Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak görevidir.
  - Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri bu görevlerden uygun gördüklerini belediye meclisi kararı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.
- İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:
- Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak görevidir.

- Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak görevidir.
- Sıhî işyerlerini, 2 ncı ve 3 üncü sınıf gayrisıhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek görevidir.
- Otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak görevidir.
- Yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel tesisler inşa etmek görevidir.
- Mesleki eğitim ve beceri kursları açmak görevidir.
- Sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin gelişimi için hizmet sunmak görevidir.
- Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

Konyaaltı mahallelerinde muhtarlar ile yapılan görüşmeler doğrultusunda belediyelerin sisteminde yazılı olan bazı görevlerin aksadığı anlaşılmıştır. Özellikle imar planı büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İmar planının 1994'te yapılıp 2003 yılında sona erdiği muhtarlar ile yapılan görüşmelerde anlaşılmıştır. Özellikle kırsal kesimde kalan mahallelerde imar büyük sorundur. Bu sebeple kanalizasyon faaliyetlerinin dahi aksadığı görülür.

İmar planının aksama sebebi olarak mülkiyet sorunu olduğu açıklanmıştır. Sağlık, eğitim ve kültürel faaliyetlerin yerine getirilmesi için binalar kurulamamaktadır. Var olan binalarda ve alanlarda gerekli onarım ve bakım yapılmaktadır. Ancak yenilerini kurmak ve inşa etmek zordur. Toplu taşımada bazı aksaklıklar olsa da taşımada gerekli hizmet verilmektedir. Su ve kanalizasyon hizmetleri yine imar sebebi ile aksar durumdadır. Özellikle kanalizasyon hizmetlerinde muhtarların şikâyetleri mevcuttur. Muhtarlar yerli halkın da durumdan şikâyetçi olduklarını ifade etmiştir. Dere ıslahı konusunda gerekli yerlere başvuru yapılırsa da dönüt yoktur.

Mezarlık hizmetlerinden mahalle halkının memnun olduğunu muhtarlar ifade etmiştir. Ancak şehrsel kesimde kalan mahallelerde yeni mezarlık inşa edilmesi için imar planının çözüme kavuşturulması şarttır. Bu konuda sıkıntılar büyüktür. Katı atık hizmetlerinden mahalle muhtarları memnundur. Atıkların bir alanda toplanıp alındığı ve bu hizmetin düzenli olduğu ifade edilmiştir. Dere ıslahı ve tarım alanlarında havza planlamasında problemler olduğu görülmektedir. Bu problemlerin belediyenin diğer kurum ve kuruluşlar ile koordinesinin zayıf olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Belediyeye herhangi bir şikâyet veya talebin iletilmesi için dilekçe sisteminin yaygınlaştığını belirten muhtarlar zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Şehirsel kesimde kalan muhtarlar işlerinin daha kolay ve hızlı çözüldüğünü söylerken kırsal kesim zorluklar yaşadığını ifade etmiştir.

Belediyenin görev ve sorumlulukları ifade edilse de bölgeler arası hatta kır ve kent arasında farklılıklar mevcuttur. Belediyelerin görev ve sorumluluklarını etkin ve eksiksiz yerine getirebilmesi için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile etkin bir iletişim içinde olmaları gerekir. Özellikle partizanca uygulamalara son verilmelidir. Belediye hizmetlerinin aksamaması mahalle halkının yaşamını zora soktuğu görülmektedir. Aslında çıkarılan yasaların mahalle halkına danışılması gerekir. Yasaların getireceği olumlu ve olumsuz etkiler halka aktarılmalıdır. Bilgi sahibi olmaları gerekir.

Ana ve ara yolların bakım ve onarımında mesafenin bozucu etkisi görülmektedir. Çünkü Konyaaltı mahallelerinde kırsalda kalan kesimin belediyeye mesafesi oldukça fazladır. Bu durumun çözüme kavuşturulması için belediye kanunlarının ya da çıkarılan 6360 sayılı Kanunun yeniden düzenlenmesi gerekir. İmar planının çıkarılan yasa doğrultusunda 1 yıl içinde aynen onaylamak veya değiştirerek onaylamak belediyelerin yetkisi olsa da Konyaaltı mahalle muhtarları aksini iddia etmiştir. Belediyenin böyle bir yetkisi olmadığına dair dönütler aldıklarını ifade etmişlerdir.

Halkın elde ettiği avantaj ve dezavantajlardan haberdar olması günlük yaşamı kolaylaştırır. Hizmetlerin daha etkin ve yapılabilir hale gelmesini sağlar. İmar probleminin çözülmesi konusunda belediyenin görev ve etkinliğinin yetersiz olduğu görülmektedir. Ancak görevlerinde bu konu bulunmaktadır. Belediyelerin görev ve yetkilerinin yerine getirilebilir düzeyine göre yeniden düzenlenmesi daha etkili olacaktır. Halkın en temel ihtiyacı olan hizmetlerin aksamaması adına çözüm gereklidir. Koordine sıkıntısı ve kurumlar arasındaki iletişimsizlik durumunun çözüme kavuşturulması gerekir.

Tablo 3. 1. Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri’ne Yönelik Yasal Düzenlemeler

1984	2004	2008	2012	2013
3030 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu çıkarılmıştır.	5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu çıkarılmıştır.	5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çıkarılmıştır.	6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Yasa ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmıştır.	6447 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmıştır.

Kaynak: Türkiye’nin Büyükşehir Belediye Tarihçesi incelenerek oluşturulmuştur.

Tablo 3.1’de ülkemizde büyükşehir belediyelerinin geçirdiği değişiklikler özetlenmiştir. 6360 Sayılı Kanun ile 13 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Bu illere en son kanunda uygulanan değişiklik ile Ordu ili katılmıştır. Toplam büyükşehir belediye sayısı 30’a yükselmiştir. 30 büyükşehir belediyesinde köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüşlerdir. Ayrıca bu illerde il özel idareleri de kaldırılarak yerine yatırım ve izleme koordinasyon başkanlığı kurulmuştur. 6360 Sayılı Kanun’un getirdikleri tezin bir sonraki bölümünde ayrıntılı olarak incelenecektir.

Ülkemizde özellikle 1960 ve 1980’de gerçekleşen askeri müdahaleler sonrasında da yerel yönetimlere ilişkin bazı düzenleme yapılmıştır. 1988’de Avrupa Topluluğu’nun hazırlamış olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı imzalanmıştır. 1992’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiştir. Yerel yönetimlerin sayıları 2000’li yıllara kadar artarak devam etmiştir. Yerel yönetimler konusunda en kapsamlı değişiklikler ise 2004 yılından itibaren yapılmıştır.

2000 yılından sonraki düzenlemeler:

- 5019 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasında İlişkin Kanun. (2003)
- 5025 Sayılı Bazı Belediyelerin Kaldırılması Hakkında Kanun. (Veto edildi.)
- 5026 Sayılı Bazı Belediye ve Köylerin Denizli Belediyesi’ne Katılmasına İlişkin Kanun. (Veto edildi.)
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu. (2004)
- 5272 Sayılı Belediye Kanunu. (2004)
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu. (2005)
- 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (2005)

- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005)
- 5445 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2006)
  - 5449 Sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun. (2006)
  - 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2008)
  - 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun. (2008)
  - 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012)
  - 6447 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması. (2013).

En son değişiklik 2013 yılında yapılmış ve 2014 yılında yerel seçimler sonrası uygulamaya konulmuştur. Antalya Büyükşehir belediyesi 2014'te yürürlüğe konulan kanundan en fazla etkilenen belediyelerden biridir. Çünkü en büyük ilçelerindeki köy ve mahalleler tüzel kişilik kaybederek mahalleye dönüşmüştür. İl Özel İdareleri kaldırılmıştır. Mesafenin bozucu etkisi ve Antalya'nın bulunduğu arazi yapısı etkilenmenin en önemli sebebidir. Bir tarafı deniz olan ve Torosların uzantısı olan şehir kanun ile birlikte bazı sıkıntılar yaşamaya başlamıştır. Konyaaltı merkez ilçe ve belediyesi bunlardan biridir. Tezin bundan sonraki kısımlarında Antalya ve Konyaaltı belediyelerinde 6360 Sayılı Kanun ele alınarak yaşanan durumlar özetlenecektir.

3.6. Antalya Büyükşehir Belediyesi

1993 yılından 2004 yılına kadar 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile yönetilen Antalya, 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile birlikte pergel yasası olarak bilinen yasa kapsamında yönetilmeye başlanmıştır. 2014 yılına kadar da bu kapsamda yönetilmiştir. 12 Kasım 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülüp kabul edilen ve 6 Aralık 2012'de Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 Sayılı Kanun ile birlikte görev alanı il sınırı olmuş ve il özel idaresi kaldırılmıştır. Toplam 74 belde belediyesi ve 543 köy tüzel kişilikleri son bularak mahalleye dönüştürülmüştür. Antalya'da yeni düzenleme 30 Mart 2014'te gerçekleşen yerel seçimler ile uygulanmaya başlamıştır. 6360 Sayılı Kanun ile görev alanı il sınırı ile örtüşen Antalya'da il

özel idaresi kaldırılmış ve yerine Antalya Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) kurulmuştur. 2014 Yılı 1 Nisan tarihine kadar görev alanı merkez 5 ilçe (Kepez, Muratpaşa, Konyaaltı, Döşemealtı ve Aksu) olan Antalya Büyükşehir Belediyesi, 5'i merkez olmak üzere 19 ilçeye, 913 mahalleye hizmet vermektedir.⁶⁶

6360 Sayılı Kanun ile görev alanı büyüyen Antalya Büyükşehir Belediyesi'nde hizmet şeması değişmiş, her statüde çalışan kişi sayısında artışlar yaşanmıştır. 1993'te Büyükşehir belediyesi olan Antalya; Kepez, Muratpaşa ve Konyaaltı olmak üzere 3 alt belediyeden oluşurken, 2004'te yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 11 yeni ilk kademe belediyesi eklenmiş ve sınırlarında 14 belediyesi olan bir büyükşehir belediyesi olmuştur. 2006 Yılı Temmuz ayında yayımlanan Antalya Büyükşehir Belediyesi Stratejik Plan 2007-2011'e göre 2006'da Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin kapsadığı alan yaklaşık 140 bin hektardı. 2006'da Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 14 belediye (Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Varsak, Pınarlı, Aksu, Yurtpınar, Beldibi, Doyran, Düzlerçamı, Yeşilbayır, Çıglık, Çalkaya, Döşemealtı) bulunmakta ve büyükşehir belediyesi sınırı içerisinde toplam nüfus 700 bin 27 kişiydi. 2009 Yerel seçimlerine 1 yıl kala yapılan düzenleme "5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 5 merkez ilçe oluşmuştur: Aksu, Döşemealtı, Konyaaltı, Muratpaşa ve Kepez.

6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" sonrasında Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 140 bin hektar olan hizmet alanı 2 milyon 68 bin 181 hektara yükselmiştir. Bakanlar Kurulu'nca hazırlanan 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2 Eylül 1993 tarihinde Büyükşehir Belediyesi olan Antalya'nın hizmet sınırı 2014 yılında hayata geçen ve kamuoyunda 'Bütünşehir' olarak bilinen 6360 sayılı yasa ile yaklaşık 10 kat artmıştır ve 2 milyonu aşan nüfusa hizmet etmeye başlamıştır.⁶⁷

Antalya Büyükşehir Belediyesi geniş bir alana hizmet vermektedir. İlçe belediyelerinin de hizmet alanı genişlemiştir. Bu durumun olumsuz birçok etkisi mevcuttur. Araştırma sahası Konyaaltı Belediyesi 39 mahalleye hizmet vermekte ve ilçe belediyesinin kırsal kesime hizmet vermesi mesafenin bozucu etkisiyle zorlaşmaktadır. Ayrıca şehrsel kesimde yer alan mahalleler ile kırsal kesimdeki mahallelerin aynı vergiyi ödemesi mümkün değildir. 2022 yılının sonunda güncellenecek olan vergileri kırsal kesimde yaşayan halkın ödemesi güçtür. İmar planlamasında karşılaşılan güçlükler hizmet alanının genişlemesi ile

⁶⁶ Antalya. Bel., "Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2009 Faaliyet Raporu". <http://antalya.bel.tr/i/faaliyet-raporlari>, (erişim tarihi: 01.04.2021).

⁶⁷ Antalya.bel.tr., "Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2018 Faaliyet Raporu". (Erişim Tarihi:16.06.2021)

birlikte daha da artmıştır. Altyapı, ulaşım, eğitim gibi hizmetlerin aksamaması için 6360 Sayılı Kanun'un gözden geçirilmesi gerekir.

Tablo 3. 2. Antalya'nın İlçelerinde 6360 sayılı Kanunla Mahalleye Dönüşen Belde ve Köy Sayısı

İlçe	Belde Sayısı	Köy Sayısı
Akseki	6	14
Aksu	1	13
Alanya	16	69
Demre	1	9
Döşemealtı	4	10
Elmalı	2	49
Finike	4	15
Gazipaşa	-	49
Gündoğmuş	3	23
İbradı	1	3
Kaş	5	48
Kemer	4	3
Kepez	-	6
Korkuteli	6	46
Konyaaltı	-	10
Kumluca	3	24
Manavgat	9	78
Serik	9	47
TOPLAM	74	543

Kaynak: Antalya Valiliği Mahalleye Dönüşen Birimler Raporu, (20.02.2020)

6360 Sayılı Kanun ile toplam 543 köy ve 74 belde tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüşmüştür. Böylece özellikle köyler sahip oldukları imkânları kaybetmiştir. Gelir ve imece kaybı yaşanmıştır. Kanunun yalnızca maddi boyutu olmayıp sosyal açıdan da etkileri büyüktür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

6360 NOLU KANUN

4.1. Kanunun Amacı

2012 yılında yürürlüğe giren 13 Büyükşehir Belediyesi ve 26 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, yerel yönetimler konusunda sistem değişikliğine sebep olan tarihi bir düzenlemedir. Sistem değişikliği olarak isimlendirilse de “mahalli müşterek” hizmetlerinin daha etkin sürdürülmesi ve yerel demokrasiye bir katkı sunduğu düşünülmektedir. Ancak bu durum bir tartışma konusudur. Kanunun anayasaya aykırılığı bulunmaktadır.

6360 Sayılı Kanun çıkarıldığı günden itibaren hakkında birçok bilimsel makale yazılmıştır. Bilimsel makalelerin birçoğu eleştirel yöndedir. Kanun sonrası yapılan ilk yerel seçimlerde büyükşehir belediyelerini kaybetme korkusu ile yapılan bir düzenleme olmuştur. Yerel yönetimlere dair hedefler daha geriden gelmekte idi. Kanun çıkarılsa dahi uygulamaya koyma süreci zaman almıştır.

1984 yılında çıkarılan 195 sayılı KHK ile büyükşehir belediyeleri ile ilgili Cumhuriyet tarihindeki ilk hukuki düzenleme yapılmıştır. Bu KHK ile İstanbul, Ankara ve İzmir'de büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. 195 sayılı KHK daha sonra çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile değiştirilmiştir. Adana 1986'da Bursa, Gaziantep ve Konya 1987'de, Kayseri ise 1988'de büyükşehir belediyesi statüsü kazanmıştır. Böylece büyükşehir belediyesi sayısı 8'e çıkmıştır. 1993 tarih ve 504 sayılı KHK ile Mersin, Eskişehir, Diyarbakır, Antalya, Samsun, İzmit ve Erzurum büyükşehir statüsü kazanmıştır. Bu kentlere 2000 yılında çıkarılan 593 sayılı KHK ile Adapazarı katılmıştır.

6360 Sayılı Kanun ile 13 İlde Büyükşehir ve 26 İlçe kurulmasına karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda yapılan değişiklikler şöyledir:

- 13 tane yeni Büyükşehir Belediyesi kuruldu.
- Tüm büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olarak belirlendi.
- İlçe belediyelerinin sınırları, ilçe mülki sınırı olarak belirlendi.
- Köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırıldı.
- Tüm Büyükşehir Belediyelerinin buldukları illerdeki İl Özel İdarelerinin tüzel kişilikleri kaldırıldı.
- Büyükşehir Belediye sınırları içinde 26 yeni ilçe kuruldu.

- Toplam 30 büyükşehirdeki 1.053 belde belediyesi ile 16.082 köy, mahalleye dönüştürüldü.
- Büyükşehir Belediyesinin kuruluş koşulları değiştirildi.
- 29 ilde İl Özel İdareleri yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kuruldu.
- Belediyelere, mahalleye dönüşen köylerde ticari amaç taşımayan yapılar için mimari projeler ve mühendislik projesi yapma/yaptırma yetkisi verildi.
- Büyükşehir yetki alanındaki yerler genişledi. (Mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yolların büyükşehir belediye yetki alanına dâhil olması)
- Büyükşehir yapılan illerin dışında kalan 51 ilde, nüfusu 2000'den az belediyeler başka hiçbir özellik göz önünde bulundurulmadan kapatılarak köye dönüştürüldü.
- Toplam 559 belediye tüzel kişiliğini kaybetti.
- Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüşen belediyelerin komşu oldukları il, ilçe ve nüfusu 2.000'in üzerindeki belde belediyelerine, belediye meclisi kararı ile mahalle olarak katılmaları sağlandı.
- Belediyelere amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapma izin verildi.
- Belediyelerin, yurtdışı müsabakalarda derece alan veya üstün başarı gösteren teknik yönetici ve öğrencilere meclis kararıyla ödül verebilme imkânı verildi.
- Ortak hizmetler ve projelerin yapılmasında "kamu yararı" yerine "belediye kanununda verilen görevler kapsamında olup olmadığı" ölçütü esas alınmaya başlandı.
- Büyükşehir Belediyelerinin ilçe belediyelerine devredecekleri görevlerde değişiklikler yapıldı.
- İlçe Belediyelerine yetki devri ile ilgili olarak Büyükşehir Belediye Başkanından görüş alınması gerekliliği kaldırıldı.
- Büyükşehir Belediyelerine elektronik haberleşme altyapısı kurup işletebilme yetkisi verildi.
- Madencilik faaliyetleri için işyeri açma ve çalışma ruhsatlarında yetki Valiliklere verildi.
- Ulaşım ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcilerinin UKOME üyesi olmaları sağlandı.
- Belediyelere özür lümlerle ilgili dernek ve vakıflara ancak kamuya yararlı dernek statüsünde olması veya Bakanlar Kurulu Kararı ile vergi muafiyeti tanınmış vakıf olması halinde ortak hizmet projesi gerçekleştirebilecekleri hakkı verildi.

- Büyükşehir Belediyelerinin varlık ve kaynaklarını şirketler aracılığıyla yarışma ve rekabet şartları oluşmadan üçüncü kişilere kiralama yetkisi kaldırıldı.
- Özel idare denetim komisyonunda çalışacak görevlilere verilecek ücretler belediye yasasındaki hükümlere uyumlu hale getirildi.
- İl Encümeninin üye sayısı azaltıldı.
- İl Encümenin ihale komisyonu olarak yapacağı toplantıların yapılma ve karar alma şekli yeniden düzenlendi.
- İl Özel İdaresi bütçesinin süresi içinde kesinleşmemesi durumunda karar, Danıştay yerine İçişleri Bakanı tarafından verilmesine karar verildi.
- Genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere ayrılan pay oranları değiştirildi.
- Gelişmişlik endeksine göre yapılacak sıralama sonrasında eşitliği bozan ilçenin son gruba eklenmesi uygulamasına son verildi.
- Büyükşehir ilçe belediyelerin paylarının dağıtımında nüfus kriterine ek olarak yüzölçümü kriteri de getirildi.
- Büyükşehir Belediyelerine ayrılan paylardan doğrudan hesaba aktarılacak pay oranı değişti. Kalan kısmının büyükşehir belediyelerine aktarılmasına karar verildi.
- Küçük belediyeler için kullanılan denkleştirme ödeneğinin dağıtım esasları değişti.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yapılan düzenlemeyle yol harcamalarına katılma paylarının alımı zorunlu olmaktan çıkarılıp meclis kararına bağlı olarak isteğe bağlı hale getirildi.
- Pasaport Kanunu'nda yapılan değişiklikle, Vali ve Büyükşehir Belediye Başkanlarına diplomatik pasaport taşıma hakkı verildi.

6360 sayılı kanun düzenlemesi öncesinde Türkiye'de 16 büyükşehir belediyesi bulunmaktaydı. Bu büyükşehir belediyeleri arasında sadece İstanbul ve Kocaeli illerinde il mülki sınırı aynı zamanda büyükşehir belediye hizmet sınırı olarak belirlenmiştir. Ancak 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra 13 yeni büyükşehir belediyesinin de sisteme dâhil olmasıyla sayı 29'a çıkmıştır. Ayrıca tüm büyükşehir belediyelerinin hizmet alanı il mülki sınırları olmuştur 2013 yılında çıkarılan 6447 Sayılı Kanun ile Ordu ilinde sınırları il mülki sınırları olan büyükşehir belediyesi kuruldu ve 2014 Türkiye yerel seçimlerinin ardından büyükşehir belediyesi çalışmalarına başladı. Böylece Ordu ilinin katılımı ile büyükşehir belediye sayısı 30'a yükselmiş ve 26 ilçe kurulma kararı 27 ilçe olarak güncellenmiştir.

6360 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte büyükşehir belediyelerinin hizmet ölçeğinde ve çeşidinde gerçekleşen değişim, söz konusu belediyelerin kurumsal ve yapısal

olarak da belli bir değişim geçirmelerine neden olmuştur. Bu bağlamda, 6360 Sayılı Kanun ile birlikte kurumsal yapıda değişmeye yönelik önemli adımlar atılmıştır.

6360 Sayılı Kanun'un amacı en yüksek verimlilikte hızlı ve kaliteli hizmet sağlamaktır. Kanun amaç olarak bu şekilde ifade edilse de getirileri her belediyede eşit olamamıştır. Her belediyenin hizmet alanı farklı olmakla birlikte yıllardan beri süregelen köy ve belde yerleşmelerinin mahalleye dönüştürülmesi tanıdık bir durum değildir. Halkın bu duruma adapte olması ve belediyelerin hizmet ölçeğini değiştirmesi zaman alıcıdır.

Kanun özellikle kırsal alanı etkilemiştir. Köylerin tüzel kişiliği varken kendi temsil varlıkları bulunmakta idi. Ancak 6360 Sayılı Kanun ile bu durum kaldırılmıştır. Kendilerine ait bütçe ve personelleri yasa ile yok edilmiştir. Bu durum köy ve beldeleri olumsuz etkilemiştir. Ayrıca kanun ile büyükşehir olan ve olmayan şehirler arasında da büyük bir fark ortaya çıkmıştır.

Kırsal alanda yaşayan insanların belediyenin hizmetleri dâhilinde alınan vergileri ödeyeceği imkânları sınırlıdır. Ancak kanun ile birlikte vergi mükellefi daha da artacaktır. Bu durum bir diğer tartışma konusudur. Kırsal kesimde geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. 6360 Sayılı Kanun yeni bir ahır kurma konusunda dâhi sınırlama getirecektir. Bu sebepler doğrultusunda şehir ve kırsal alanda yaşanacak uçurumları kaldırabilmek amacı ile 6360 Sayılı Kanun yeniden düzenlenmelidir. Kanunun sosyal açıdan getirileri de önemlidir. Kırsal kesimin belediye hizmetlerine bağlı olması kırsalda yaşayan halkın şehir ile bağlantısını artıracaktır. Ancak kırsal kesimin böyle bir talebinin olup olmaması ayrı bir tartışma konusudur. Hizmet ölçeği ve sınırları yeniden düzenlenmelidir.

Tablo 4. 1. 6360 Sayılı Kanun'un Geçirdiği Dönüşüm

Belediye Türü	6360 Öncesi	6360 Sonrası	Değişim
Büyükşehir Belediyesi	16	30	14 il büyükşehir belediyesi oldu.
Büyükşehir İlçe	143	519	Büyükşehir ilçe belediyesi sayısı 392 oldu.
İl Belediyesi	65	51	51 il, il belediyesi olarak kaldı.
İlçe Belediyesi	749	416	333 büyükşehir ilçe belediyesi oldu.
Belde Belediyesi	1977	342	1.635 belde belediyesinin tüzel kişiliğine son verildi.
İl Özel İdaresi	81	51	30 ilde il özel idarelerinin tüzel kişiliğine son verildi.
Toplam Belediye	2950	1396	6360 sayılı kanun sonrası tüzel kişiliğe sahip toplam belediye sayısı 1.396 oldu.
Köy	34.395	17.834	6360 sayılı kanun sonrası tüzel kişiliğine son verilen köy sayısı 17.541'dir.
Mahalle	19.103	36.740	6360 sayılı kanunla büyükşehir belediyesi olan 30 ilde köy yönetimleri bağlı olduğu ilçe belediyesine mahalle olarak bağlandı.

Kaynak: 6360 sayılı kanun incelenerek oluşturulmuştur.

Tablo 4. 2. 6360 Sayılı Kanun Öncesi Türkiye'de Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusları (İllerin nüfusu 2020 nüfus verileridir.)

Belediye	Nüfus	Kuruluş Yılı	Kanuni Dayanak	6360 öncesi Hizmet sunulan alan	6360 sonrası Hizmet sunulan alan
İSTANBUL	15.462.452	1984	3030 Kanun	İl Mülki Sınırı	İl Mülki Sınırı
ANKARA	5.663.322	1984	3030 Kanun	50 km	İl Mülki Sınırı
İZMİR	4.394.694	1984	3030 Kanun	50 km	İl Mülki Sınırı
ADANA	2.258.718	1986	3306 Kanun	30 km	İl Mülki Sınırı
BURSA	3.101.833	1987	3391 Kanun	30 km	İl Mülki Sınırı
GAZİANTEP	2.101.157	1987	3398 Kanun	20 km	İl Mülki Sınırı
KONYA	2.250.020	1987	3399 Kanun	20 km	İl Mülki Sınırı
KAYSERİ	1.421.455	1988	3508 Kanun	20 km	İl Mülki Sınırı
ANTALYA	2.548.308	1993	504 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
D.BAKIR	1.783.431	1993	504 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
ERZURUM	758.279	1993	504 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
ESKİŞEHİR	888.828	1993	504 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
KOCAELİ	1.997.258	1993	504 KHK	İl Mülki Sınırı	İl Mülki Sınırı
MERSİN	1.868.757	1993	504 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
SAMSUN	1.356.079	1993	504 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
SAKARYA	1.042.649	2000	593 KHK	20 km	İl Mülki Sınırı

Kaynak: İzci ve Turan, 2013:124, TÜİK

Tablo 4. 3. 6360 Sayılı Kanun Sonrası Eklenen Türkiye Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusları (İllerin nüfusu 2020 nüfus verileridir.)

Belediye	Nüfus	Kuruluş Tarihi	Kanuni Dayanak	Hizmet Sunulan Alan
AYDIN	1.119.084	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
BALIKESİR	1.240.285	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
DENİZLİ	1.040.915	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
HATAY	1.659.320	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
MALATYA	806.156	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
MANİSA	1.450.616	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
K.MARAŞ	1.168.163	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
MARDİN	854.716	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
MUĞLA	1.000.773	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
TEKİRDAĞ	1.081.065	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
TRABZON	811.901	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
Ş.URFA	2.115.256	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
VAN	1.149.342	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı
ORDU	761.400	2014	6360 Sayılı Kanun	İl Mülki Sınırı

Kaynak: TÜİK, 6360 Sayılı Kanun

6360 Sayılı Kanun, büyükşehir belediyelerinin hizmet sunduğu alanı genişleterek ilin mülki sınırı ile bütünlük kazandırmıştır. Bu durum birçok bilimsel makalede tartışma konusudur. Oluşan problemlerin yeni sisteme uyum sağlama süreci olduğu yargısı da bilimsel makalelerde geçmektedir. 6360 Sayılı Kanun belli bir nüfus büyüklüğüne ulaşan şehirlerde büyükşehir belediyeleri kurmak ve böylece hizmetlerde bütünlük sağlama amacını taşır. Etkin ve verimli kamu hizmeti sunmak amacı taşısa da getirdiği olumsuzluklar göz ardı edilemez.

Harita 4. 1. Büyükşehirlerin Çıkarılan Yasalar Kapsamında Oluşum Yılları

Kaynak: 6360 Sayılı Kanun incelenerek oluşturulmuştur.

Harita 4.1.'de 30 büyükşehir belediyesinin hangi yıllar kurulduğu görülmektedir. Büyükşehir belediyesi her bölgede bulunmaktadır. 6360 Sayılı Kanun'a göre tüm belediyeler aynı hizmeti vermektedir. Bölgesel farklılıklar düşünüldüğünde bu durumun mümkün olmadığı görülür.

Doğuda yer alan büyükşehir belediyelerinde topografya özelliklerinden dolayı ulaşım şartları güçtür. Belediyeye yakın ve uzak bir yerleşmenin aynı hizmeti alması neredeyse imkânsızdır. 6360 Sayılı Kanun'un coğrafi koşulları göz önünde bulundurarak yeniden düzenlenmesi gerekliliği bu örnekten yola çıkarak da anlaşılır. Her ilin sahip olduğu şartlar ve doğal ortam özellikleri farklıdır. Ekonomik koşullar farklıdır. Tüm büyükşehir belediyelerini aynı kanun kategorisinde değerlendirmek güçtür.

Ülkemizin batı kesiminde yer alan belediyelerde hizmet ölçeği ve koşulları daha olumludur. Coğrafi koşullar örneğin eğim ve engebe, iklim özellikleri imkânları daha mümkün kılmaktadır. Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinde yer alan şehirlerde kurulan belediyeler dağların uzanış doğrultusu sebebi ile kısa mesafede değişen şartlar ile karşılaşmaktadır. Araştırma sahası Antalya ilçesi Konyaaltı belediyesinde de aynı durumlar görülür. Dağların uzanışı sebebi ile (Toroslar) bazı yerlerde deniz etkisi iç kesimlere giremez

ve iklim koşulları farklılaşır. Bu durumda belediyenin kış günlerinde olumsuz koşullardan etkilenen yerleşmelere daha fazla hizmet götürmesi gerekir.

Bölgeler arasında iklim ve topografya şartları farklılıkları olduğu kadar sosyal ve ekonomik farklılıklar da mevcuttur. Her bölgenin gelişmişlik seviyesi farklıdır. Özellikle kültürel farklılıklar bile 6360 Sayılı Kanun'dan etkilenmiştir. Sosyal yapının değişmesine sebep olan 6360 Sayılı Kanun yeniden düzenlenmelidir. Şehirsal ve kırsal alanda belirgin farklar ortaya çıkmıştır.

Bu kanun ile mali sistem, imar ve planlama, temsil ve katılım gibi yerel yönetimleri ilgilendiren temel konularda da önemli bazı değişikliklere yol açmıştır.⁶⁸

Büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde yeni bir ilçe kurulabilmesi için gerekli olan 50.000 nüfus şartı 20.000'e çekilmiştir. Böylece büyükşehir dönüşürülecek illerde 27 yeni ilçe kurulmuştur. Bu yeni kurulan ilçeler içerisinde; Malatya ve Denizli'deki ilçeler tekrardan yapılandırılmış, Zonguldak'taki mevcut iki belde belediyesi ilçeye dönüştürülmüştür.

Büyükşehir belediyelerinde meydana gelen diğer değişimlerden biri de düzenleyici unsur taşıyan kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıdır. Valinin başkanlık edeceği bu merkezler; "afet yardım, acil çağrı, yatırım izleme, rehberlik ve denetim, strateji ve koordinasyon ile idari müdürlükler" kurabileceklerdir. İl Özel İdareleri yerine kurulan YİKOB'un ayrıca "her yıl adli ve askeri kurumlar hariç ildeki tüm kurum ve kuruluşların hizmet ve faaliyetleri hakkında rapor hazırlama" görevi bulunmaktadır. Burada valinin görüşü alınmakta ve hazırlanan rapor Başbakanlığa ve ilgili bakanlıklara gönderilmektedir.⁶⁹

İl özel idarelerinin kaldırılması denetleyici unsur taşır. Büyükşehir belediyesi kurulan illerde; "mahalli idari birlikler" ile "bucak ve bucak teşkilatlarının" kamu tüzel kişilikleri de kaldırılmıştır. Ayrıca, "büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde ayrılma yoluyla yeni bir belde kurulması için belde nüfusunun 100.000'den aşağı düşmemesi" şartı kanunda düzenlenen diğer düzenleyici unsurlardır. Son düzenleme olarak da "belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamayacağı" hükmü getirilmiştir.

Bütçeden pay dağılımı:

- Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatı Toplamı
- %1,50 Belediyeler (büyükşehirler hariç): %80 Nüfus %20 Gelişmişlik endeksi
- %4,5 Büyükşehir İlçe Belediyeleri: %90 Nüfus %10 Yüzölçümü

⁶⁸ Hergüner, 2017: 631-642.

⁶⁹ 6360 sayılı Kanununun 15. maddesinde düzenlenmiştir ve 5393 sayılı Kanunun Mahalle ve Yönetimi başlıklı 9. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik meydana getirmiştir.

- %0,5 İl Özel İdareleri
- Büyükşehir sınırlarındaki (akaryakıt ÖTV'si hariç) genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %6'sı: %60'ı doğrudan BŞB hesabına %40'ın %70'i nüfus %30'u yüzölçümü esasına göre.

- Büyükşehir sınırlarındaki (akaryakıt ÖTV'si hariç) genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %6'sı ve %4,5 Büyükşehir İlçe Belediyelerinin %30 payı Büyükşehir Belediyesi payıdır.

6360 Sayılı Kanun'la Büyükşehir belediyelerinin yetkileri artmıştır. Bu sebeple genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından belediyelere aktarılan paylar yeniden düzenlenmiştir. Büyükşehir belediyelerinin genel bütçe vergi tahsilâtından alacağı %6'lık payın %60'ı doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine verilecektir. Ancak %6'lık payın dağıtımında ikili bir ayrıma gidilmiştir.

Bu ayırım büyükşehir belediyelerinin sahip olduğu “nüfus” ve “yüzölçümü” esasına göre büyükşehir belediyeleri arasında dağıtılacak olmasıdır. Yukarıda da ifade edildiği gibi bunun sonucunda kalan %40'lık payın %70'i büyükşehir belediyelerinin nüfusuna göre; diğer %30'luk kısmı ise büyükşehir belediyelerinin yüzölçümüne göre büyükşehir belediyelerine aktarılacaktır. Ayrıca büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan %30'luk pay; büyükşehir belediyelerine ayrılmaya devam edecektir. Büyükşehir belediyeleri için geçerli olan “nüfus” ve “yüzölçümü” kriterleri büyükşehir ilçe belediyeleri için de geçerlidir. Nitekim %4,5'luk payın %90'u nüfusa; geriye kalan %10'luk kısmı da “yüzölçümüne” göre büyükşehir ilçe belediyeleri arasında paylaşılacaktır.

Tablo 4. 4. 6360 sayılı Kanunla Kamu Tüzel Kişilikleri Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Birimler (6360 Nolu Kanun İle Büyükşehir Belediyesi Olan İlleri Kapsamaktadır.)

İl	Belde	Köy	Orman Köyü	Toplam
AYDIN	36	150	340	490
BALIKESİR	34	93	799	892
DENİZLİ	68	60	299	359
HATAY	64	215	147	362
MALATYA	39	292	203	495
MANİSA	68	132	648	780
K.MARAŞ	52	178	299	477
MARDİN	21	327	260	587
MUĞLA	49	25	371	396
TEKİRDAĞ	24	120	137	257
TRABZON	57	212	265	477
Ş.URFA	15	1135	17	1152
VAN	8	558	22	580
ORDU	53	110	371	481
TOPLAM	588	3.607	4.178	7.785

Kaynak: MİGM, (2013: 10)

4.2. Kentsel Açıdan Etkileri

6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu yerel yönetim birimlerinin seçiminde olduğu kadar yönetsel ve idari anlamda da büyük değişiklere sebep olmuştur. Genel siyasette birçok tartışmaya yol açmıştır. 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Bu illerde yapılacak yerel seçimlerde büyükşehir belediye başkanları belirlenirken, il sınırları içerisinde kalan tüm seçmenler oy kullanacak ve yerel siyasette dengeler değişecektir. Cumhurbaşkanlığı hükümeti sisteminde gerek başkan gerekse yasama organında görev yapacak milletvekilleri belirlenirken ulusal siyaset etkili olurken, belediye başkanı, büyükşehir belediye başkanı, muhtarlar ve yerel yönetimlerin meclis üyeleri belirlenirken daha çok yerel siyaset ve adayların doğrudan kişilikleri ve siyaseten tanınılılıkları etkili olur. Bu sebeple kırsal alan ve kentsel alandaki seçmen tercihleri çok farklıdır. 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde kent – kır seçmeni iç içe şekilde karışacaktır.⁷⁰

Yeni sistemde özellikle seçmen kitlesinin kentsel ve kırsal alan dağılım ağırlığı farklı olan siyasi partiler; yerel aday belirleme ve seçim sürecinde, parti örgütlerini yeniden gözden geçirmek zorunda kalacaktır. 6360 Sayılı Kanun'un yerel siyaset konusunda bir diğer etkisi de, siyasal katılım konusudur. Bu yasa ile büyükşehir belediyesi olan illerde, il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırıldığı için bu yerel yönetim birimlerinin karar alma organları olan il genel meclisleri, belediye meclisleri ve köy ihtiyar heyetleri de kapatılmıştır.⁷¹

6360 Sayılı Kanun'un en önemli etkisi taşrada yaşanmıştır. Büyükşehirlerde gerçekleşen dönüşüm birçok durumu değiştirmiştir. 6360 Sayılı Kanun'dan önce, il özel idarelerinin, belediyeler ile il sınırları içerisinde benzer hizmetleri sunmaları, görev, yetki ve sorumluk kargaşasına yol açmaktaydı. Bu olumsuzluklar büyükşehirlerde il özel idarelerinin kapatılmasıyla son bulmuştur. Kanuna göre tüm büyükşehir belediyeleri (6360 Sayılı Kanun öncesinde kurulan büyükşehir belediyeleri de dâhil olmak üzere) il sınırları içerisindeki; “İmar, kentsel planlama, alt yapı, toplu taşıma ve otopark hizmetleri, il ulaşım ana alt yapısı ve planlaması, cenaze ve mezarlık hizmetleri, su, kanalizasyon, katı ve sıvı atık, afet işleri, kentsel dönüşüm, çevre koruma ve dini mabet yapma” ile yasaların kendine verdiği tüm işleri yapmak ve yürütmekten sorumludur. Bu hizmetlerde sadece büyükşehir belediyelerinin yetkili olması hizmetlerin verimliliğini azaltır. Buna karşın ölçeklerin genişlemesi mali ve

⁷⁰ Adıgüzel,2014: 153-176.

⁷¹ Çöpoğlu, 2017: 473.

yönetim anlamında büyükşehirlerin lehine sonuçlar ortaya çıkarır. İlçe belediyeleri etkisizleşerek büyükşehir belediyelerine bağımlı hale gelmektedir.⁷²

6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinden il özel idareleri kaldırılmıştır. Yerine “Yatırım izleme ve Koordinasyon Başkanlığı” (YİKB) kurulmuştur. Bu birimlerin, sevk ve idaresi il sınırları içinde valilerde, ilçe sınırları içerisinde ise kaymakamlarda bulunur. YİKB birimlerinin kuruluş ve işleyişi 6360 Sayılı Kanun’un 34. Maddesinde şöyle düzenlenmiştir:

Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde kamu kurum ve kuruluşlarının hizmetleri etkin olarak sürdürmesi için kurulmuştur. Acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi, ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılmasını sağlar. Temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesini gerçekleştirmek amacı valiye bağlıdır.⁷³ Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı’nın merkezi idarenin adli ve askeri birimler dışındaki tüm birimlerde hizmetlerin koordinasyonu, yürütülmesi, etkili ve verimli bir biçimde sürdürülmesi gibi bir görevinin olduğu söylenebilir.

4.3. 6360 Sayılı Kanun’a Yönelik Değerlendirmeler

6360 Sayılı Kanun çıkarıldığı günden itibaren hem olumlu hem de olumsuz birçok eleştiri almıştır.

6360 Sayılı Kanun’a yönelik olumlu değerlendirmeler:

- Önceki düzenlemeler göre avantajlı olduğu düşünülmektedir. Planlama ölçütü açısından bakıldığında il sınırlarının mülki sınırlanma ile oluşturulan sınırlar oldukları belirtilse de büyükşehir sınırlarını belirlemede daha önce geçerli olan “pergel yasası” ile getirilen kurala göre daha anlamlı olduğu belirtilebilir.
- Verimlilik beklentisi oldukça yüksektir.
- Kanunda belirtildiği gibi köyden mahalleye dönüşen yerlerin alt yapı hizmetleri için belediye ve bağlı yönetimlere yatırım bütçelerinin %10’unu 10 yıl süreyle ayırma zorunluluğu getirilerek bu yerlerde etkin hizmet yürütme ve yeni yatırımlar yapabilme olanağının getirilmesi de yararlı olmuştur.
- Kanunun imar bütünlüğü sağladığı düşünülmektedir.

⁷² Gül ve Batman 2014.

⁷³ Önez ve Çetin, 2015: 247-266.

- Şehirlerde fiziki planların yanı sıra ekonomik, sosyal ve kültürel planlamaları da içeren bir stratejik plan yapılması için uygun bir kanundur.

6360 Sayılı Kanun'a yönelik olumsuz değerlendirmeler:

- Büyükşehir ölçeğinin uygun olmaması yönünde olumsuz eleştiriler fazladır. Kanunda 50 binle sınırlanan nüfus kriterinin 750 bine çıkarılmasının uygun olmadığı düşünülmektedir.

- Ayrıca ölçeğin büyümesinin maliyetleri azaltacağı da her zaman geçerli değildir. Tüm belde ve köylerin kimliklerini yok etmek yerine orta ölçekli kentsel alan gruplandırması yapmak gerekir.

- 100 bin ile 750 bin arasındaki kentlerin sınıflandırılarak il düzeyinde bir model oluşturulmalıdır.

- Belediyelerin kırsal alana hizmet götürmesinde karşılaşılabilecek mesafenin bozucu etkisi bir diğer eleştirilen konudur.

- Hizmet maliyeti artmıştır.

- İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük nüfuslu kentlerde hizmet maliyetine kalabalıklaşma maliyeti de ilerleyen dönemlerde mecburi olarak eklenecektir. Ayrıca sınırları genişletmenin ekonomik, toplumsal, çevresel sonuçları da olabilecektir.⁷⁴

6360 Sayılı Kanun'da 30 büyükşehir belediyesinde il özel idareleri kaldırılmış ve yerine yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları kurulmuştur. Diğer illerde ise il özel idarelerinin varlıkları devam etmektedir. İl özel idareleri bakımından il özel idareli iller ve il özel idaresiz iller olmak üzere ikili bir yapı ortaya çıkmıştır. Büyükşehir belediyesi kurulan illerde il özel idarelerinin görev, yetki ve kaynakları, taşınır ve taşınmaz malları karışık bir biçimde bakanlıklara, bağlı ve ilgili kuruluşlara, taşra teşkilatına, valiliklere, hazineye, büyükşehir belediyelerine ve onların bağlı olduğu ilgili kuruluşlara ve ilçe belediyelerine verilmiştir.⁷⁵

- Anayasa değişikliği yapılmadan il özel idareleri, köyler ve belde belediyelerinin tüzel kişiliklerinin kanunla kaldırılması, ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürülmesi Anayasaya aykırıdır. Bir il kaldırılmadıkça o ildeki il özel idaresinin kanunla kaldırılması anayasaya aykırıdır.

---

⁷⁴ Keleş, 2012: 7-12.

⁷⁵ Nadaroğlu, H.(1998). Mahallî İdareler. Yenilenmiş 6.Baskı, İstanbul, Beta Basım.

- Köy tüzel kişiliğinin kaldırılıp bir şehrin mahallesi hâline dönüştürülmesi ancak şehir merkezine yakın olup şehirleşmenin artması sonucu zamanla şehirle iç içe geçmiş ve fiilen bu şehrin mahallesi hâline gelmiş bir köy veya belde için söz konusudur.

- Köy halkının temel ihtiyaçlarının karar organları kendisi tarafından seçilen köy idaresi yerine bir başka idare tarafından karşılanması, köyün bir belediyenin mahallesi hâline dönüştürülmesi ve kamu tüzel kişilerinin karar organlarını seçme hakkını kaybetmeleri anayasaya aykırıdır.

- Anayasa; il, belediye ve köy halkının temel ihtiyaçlarını tek bir mahallî idare tarafından değil, ‘mahallî idareler’ tarafından karşılanmasını içerir. Bu nedenle il, belediye ve köy halkının temel ihtiyaçlarını karşılamak için sadece tek bir tür mahallî idare (belediye) kurulması anayasaya aykırıdır. Ayrıca birçok soruna yol açacaktır.⁷⁶

- Yetki ve görev uyuşmazlıkları ortaya çıkmıştır.
- Yerel yönetim sisteminde il özel idaresi, belediye ve köy arasında görev ve yetki paylaşımı vardır. Bu paylaşım uzun yıllardır süregelmektedir. Bu ilkelerin kaldırılması yetki ve görev uyuşmazlıklarını ortaya çıkarabilir.

- Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırları olması, yani il sınırları içindeki bütün arazinin büyükşehir belediyesinin görev ve yetki sahasına dâhil edilmesi yetki çalışmasına sebep verebilir.

- Plan yapımında yetki karışıklığı ortaya çıkabilir.⁷⁷
- İlçe belediyelerinin özerkliğini yitirmesi söz konusudur.
- Toplam 30 büyükşehir belediyesinde bütün ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüşmesi bu ilçelerin özerkliğini yitirmesi anlamına gelmektedir.

- Eski ilçe belediyelerinde bazı hizmetler artık büyükşehir belediyesi tarafından yürütülmektedir.

- Bazı konularda karar alma yetkisi büyükşehir belediyesine geçebilir.
- Yeni büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri kurulmasını içeren ve birçok hükmü 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 Sayılı Kanun, üzerinden zaman geçmiş olsa da özellikle emlak vergisi muafiyeti yönüyle halen önemini korumaktadır. Yasa ile “köy” statüsünden “mahalle” statüsüne geçen yerleşim yerlerinde 31.12.2022 tarihine kadar emlak vergisi muafiyeti bulunmaktadır. 7186 Sayılı Kanun değişikliği ile 2020 itibarıyla muafiyeti sona erdirilen yerleşim yerleri de mevcuttur. Düzenlemeler sadece kırsalda kalmış köyleri değil, turistik veya şehirselleşen gelişmiş ve önemli yerleşim merkezlerini de içerir.

⁷⁶ Gözler, 2013.

⁷⁷ Ersoy, 2013: 20-32.

6360 Sayılı Kanun ile köy halkına kent yaşamı benimsetilmeye çalışılmıştır. Köy ve beldelerin tüzel kişiliklerini kaybetmesi ve belediyeye bağlanmaları şehir yaşamına adapte olmaları konusunda yeterli olmayacaktır. Sosyal kimlik farklılıkları 6360 Sayılı Kanun’la daha da belirgin özellik kazanmıştır. Özetle köy halkı 6360 Sayılı Kanun’la birlikte şehirli sayılmıştır. Sosyal kimlik değişikliklerine adapte sürecinin hangi yönde olduğu tartışma konusudur. İnsanların yaşadıkları çevrenin özelliklerinin birden değişmesi süreci uzatacaktır.

Siyasi açıdan da 6360 Sayılı Kanun büyük farklılıklara yol açmıştır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi aynı parti yönetiminde ise iletişim düzeyi yüksek olur. Ancak parti farklılığı durumu değiştirecektir.

6360 Sayılı Kanun öncesinde mülki idare sınırları ile belediye sınırları birbiriyle çakışmamakta idi. Belediyelerin sınırları, kent merkezini ve bir ilin ya da ilçenin (mülki) sınırları ise kırsal bölgeyi de içine alacak şekilde daha büyük bir alanı kapsıyordu. 5216 Sayılı Kanun ile ‘pergel düzenlemesi’ ne gidilmiştir. Ancak 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinde ilçe belediyeleri sınırları, ilçe mülki sınırlarıyla bütünleştirilmiştir. Böylelikle büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri daha geniş bir alanda yetki ve sorumluluk sahibi olmuştur. Bu durum seçim çevresini de etkilemiştir. 6360 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi ile birlikte ilçe belediyeleri olan belediyelerin, birdenbire büyükşehir belediyesi ilçe belediyesine dönüştürülmesi yepyeni bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görülen bu değişimler sebebiyle belediyelerin birbiri ile iyi geçinmesi ancak aynı partiye sahip olmaları ile mümkün olacağını söylemek doğru olacaktır. Özetle 6360 Sayılı Kanun sosyal kimlik, siyasi, ekonomik ve altyapı hizmetleri gibi birçok konuda değişim ve dönüşümlere sebebiyet vermiştir. Hizmetlerin aksamaması adına büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerinin koordineli bir şekilde iş birliği yürütmeleri gereklidir.

6360 Sayılı Kanun’da ilçe belediyelerinin mali anlamda yetersiz kaldığı durumlarda devreye büyükşehir belediyelerinin gireceği açıkça belirtilmiştir. Bu durumda özellikle tarım ve hayvancılıkla geçimini sürdüren köyler tüzel kişilik kaybederek mahalleye dönüştüğü için mali destek büyükşehir belediyelerinden beklemek durumunda kalmışlardır.

Bu durumun ne kadar sağlıklı olduğu tartışma konusudur. 6360 Sayılı Kanun’u mahalle halkının ne kadar bildiği ve kanunun halka ne kadar açıklandığı bir diğer tartışma konusudur. Ayrıca büyükşehir belediyelerinin ilçe belediyesine destek sağlaması mesafenin bozucu etkisi ile karşılaşır. Bu sebeple hizmetlerin aksamaya girmesi kaçınılmazdır. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynağı olan mahallelerde duyulan endişeler haklı endişelerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İDARİ COĞRAFYA

İdari coğrafya, yönetim-coğrafya ilişkisini ele alan, ülke yönetiminde ve planlama çalışmalarında yararlanılması gereken son derece önemli bir coğrafya dalıdır. Ne yazık ki idari coğrafya, Türkiye’de hak ettiği değeri pek görememiştir. Mekânların planlanması, sınırların saptanması, yönetsel bölünüşün sağlanması ve sosyoekonomik analiz yapılırken başvurulması gereken bir dal olan idari coğrafya ‘nereyi yönetiyoruz’, ‘nasıl yönetiyoruz’ sorularına cevap aramaktadır.⁷⁸ Özellikle yönetim ve planlama çalışmalarında idari coğrafyaya mutlaka başvurulmalıdır.

Günümüzde üniversitelerde coğrafya, iktisat, şehir ve bölge planlama ve kamu yönetimi bölümlerinde okutulmaktadır. İdari coğrafya; idari coğrafyanın kavramları, idari coğrafya açısından mülki idare bölünüşü, yerel yönetimler, yönetim alanları, coğrafya-mülki idare ilişkisi, il ve ilçelerin belirlenmesi, il ve ilçe bölümlenmeleri yapılırken uygulanan coğrafi yöntemler, coğrafya-yönetim ilişkisi, illeri coğrafi bölgeler ile uyumlu hale getirmek için yapılması gereken düzenlemeler gibi konuları araştırmakta ve bu alanlarda çalışmalarını sürdürmektedir.⁷⁹

Yönetim konusu mekânsal boyutla birlikte ele alındığında, yani ülke alanları içindeki her türlü idari faaliyetin coğrafi şartlara olan bağımlılığının ortaya çıkarılmasında, idari coğrafya (administrative Geography) devreye girmektedir. Coğrafi bilimlerde sosyal coğrafyanın bir dalı olan idari coğrafya, uluslararası platformlarda siyasi nitelik taşıyan devletlerin egemenlikleri altındaki ülke arazilerinin yönetimiyle ilgili esasları coğrafi ortamla ilişkili olarak ele almaktadır.⁸⁰

Devlet yönetimi altındaki coğrafi bölgelerin hiyerarşik bir sistem içinde alansal olarak bölünmesi ile ‘idari alanlar’ oluşturulur. Hem idari alanlar hem de alanların yönetimi mekânla ilgili idari organizasyonun içinde yer alır. Coğrafya, mekânda yaşayan insanlara verilecek hizmetlerin yönetimiyle ve kamu yönetimiyle ilişkili olarak her ikisinin paylaşım alanını oluşturur.⁸¹

---

⁷⁸ Özçağlar, 2009: 301-315.

⁷⁹ Özçağlar, 2009.

⁸⁰ Özçağlar, 2006.

⁸¹ S,1988: 2.

İdari coğrafya, ülke topraklarında yapılacak idari düzenlemelerin coğrafi koşullara uygun olup olmadığını araştırır. Ülkelerin idari planlamalarına büyük katkı sağlayan idari coğrafyanın araştırma ve çalışma konuları:

- Mülki idareye ait bölge sistematığının coğrafi koşullara uyumlu hale getirilmesini inceler.
- Ülkede en uygun idari bölünüşün sağlanması için saha çalışmaları yapar.
- Elde edilen verilerin CBS teknikleri ile raporlanıp haritalandırılmasını sağlar.
- Mülki yönetim alanlarına yönetim merkezi olabilecek en uygun yerleşmeleri yerinde yapılan analiz çalışmaları ile belirler.
- Yürürlükteki yasal mevzuatları inceler.
- Alternatif raporlar yayınlamak için önerilerde bulunur.
- Toplum hizmetlerinin mülki yönetim bölgeleri içinde yer alan yerel yönetim alanlarını ve bunların içindeki yerleşmeleri yönetim kapsamında inceler.
- Merkezi ve yerel yönetimlerle ilgili kuruluşların işlevleri hakkında bilgi toplar.
- GIS teknikleri ile rapor oluşturur.
- Görsel malzeme hazırlar.
- Yönetimde yer alan her organizasyonun ve işin coğrafi mekân ile ilişkilerini belirler.
- Yapılacak planlara somut önerilerde bulunur.

5.1. Dünya’da İdari Coğrafya Çalışma Örnekleri

Dünyada idari coğrafya alanında yapılan çalışmalara ABD, Almanya, Hindistan, Avustralya ve Sovyet Rusya ülkelerinde rastlanır. Çalışmalar:

- H.J.E. Peake (1930), İngiltere’nin idari alanlarını ve yerleşmelerini ‘İdari Alanların Coğrafi Çehreleri’ başlıklı çalışmada ele almıştır.
- 1919’da C.B Fawcett, 1942’de E.G.R Taylor, 1948’de E.W.Gilbert Birleşik Krallığın idari bölünüş haritalarını hazırlamışlardır.
- T.W. Freeman (1968), İngiltere’nin yerel yönetim alanları hakkında çalışmıştır.
- C.Richardson (1970) İngiltere’deki Bradford şehrinin yönetim bölgeleri üzerine idari coğrafya araştırması yapmıştır.
- B.H.Massam, Amerikan Coğrafyacılar Birliği adına 1972 yılında ‘İdari Sistemlerin Mekânsal Yapısını incelemiştir.
- K.Hottes, ‘Gummersbach’ta İdari Alan Reformu’ adlı eserini yayınlamıştır.

- 1989'da ABD Chicago Üniversitesi'nde Marilyn April Dorn Costa Rica'nın idari bölümlenmesi üzerine 137 sayfalık coğrafi bir eser yayınlamıştır.
- Sovyet coğrafyacı O.A.Konstantinov 1980 yılında 'Alan Yönetiminde Coğrafya' adlı bir eser yayınlamıştır.
- Hindistan'da Surya Kant(1988), 'Administrative Geography of India' adını taşıyan kitabı ile Pakistan'ın en büyük eyaleti durumunda olan Pencap'ın idari bölünüş yapısını incelemiştir.
- J.Holmgren (1980) Milattan sonra ilk 6.yüzyılda Kuzey Vietnam'daki Tolking Deltası'nda Çin kolonizasyonunu idari ve siyasi coğrafya yönünden ele almıştır. (Kanberra-Avustralya Ulusal Üniversitesi)

5.2. Türkiye'de İdari Coğrafya Çalışma Örnekleri

Ülkemizde yapılan idari coğrafya çalışmaları son yıllarda sayıca artış göstermiştir. İdari coğrafya alanında çalışma yapan coğrafyacıların eserleri şu şekildedir:

- İlk yayınlanan eser Ord.Prof.Dr.M.Besim Darkot tarafından 1961 yılında yayınlanan 'Türkiye'nin İdari Coğrafyası Üzerine Düşünceler' adlı makaledir. Besim Darkot makalesinde, idari coğrafyanın coğrafya içindeki öneminden bahsetmiştir. Cumhuriyet öncesi ve sonrasında Türkiye'nin idari bölünüş yapısı ve meydana gelen değişikliklere değinmiştir.
- Ali Özçağlar'ın idari coğrafya alanında birçok çalışması mevcuttur.
- Ali Özçağlar, 1996 yılında "Türkiye'nin İdari Coğrafya Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler" adlı çalışmasını yayınlamıştır. Bu çalışmada köy, bucak, mahalle, il, ilçe, belde kavramlarını açıklamıştır.
- Ali Özçağlar 1997 yılında belediyesi bulunan yerleşmeleri, Türkiye'de Belediye Örgütlü Yerleşmeler adlı kitapta toplamıştır. Belediyelerin hangi şartlarda kurulduğu ve nerelerde belediye kurulması gerektiğini açıklamıştır.
- 2004'te Handan Arslan tarafından "Akçadağ İlçesinin İdari Bölünüşündeki Gelişmeler" adlı çalışmada Malatya iline bağlı Akçadağ'ın tarihi bir yerleşme olduğundan bahsetmiştir. Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet'ten sonraki idari değişiklikler ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.
- 2004'te Selver Özözen Kahraman'ın "Türkiye'de Yerleşim Birimlerinde İdari Statü Değişikliğinin Seçimlere Yansımaları" konulu çalışmasında idari değişiklik sadece seçimler ile ilgisi araştırılmıştır. Türkiye'de özellikle 1980 yılından sonra hızlı bir idari değişim olduğundan ve 1985 yılında 67 il ve 580 ilçe (merkez ilçeler hariç) bulunurken, bu rakamın 2000 yılında 81 il ve 850 ilçeye çıktığı ifade edilmiştir.

- Ali Özçağlar 2005 yılında “Türkiye’de Mülk İdare Bölümlerinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmasını ortaya koymuştur. Bu çalışmada idari bölünüş açısından iller, ilçeler ve köylerden bahsedilmiştir. Yapılan idari analiz çalışmaları sayesinde karıştırılan kavramlar yavaş yavaş azalmaya başlamıştır.
- Hulusi Karagel 2008 yılında yayınladığı “Türkiye de İdari Alanların Belirlenmesi ve Sorunları Sumbas Örneği” başlıklı doktora çalışmasında idari alanların belirlenmesiyle ilgili sorunlar ve idari alan oluşturmanın ülkeye maliyeti gibi konuları ortaya koymuştur.
- Zeki Koday 2008’de “Erzurum İlinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmasını Kübra Erhan’la birlikte gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada Erzurum ilinin yüzölçümü, nüfus miktarı ve nüfus yoğunlukları hem komşu illerle hem de il içerisindeki ilçelere göre incelenmiştir.
- 2009 yılında Saliha Koday, Kübra Erhan’la birlikte hazırlamış olduğu “Tortum Çayı Vadisinde Yer Alan Belediye Örgütlü Yerleşmeler” adlı çalışmada bu sahada iki ilçe merkezi ve dört belde olmak üzere toplam altı belediye örgütlü yerleşmenin olduğundan bahsedilmiştir. Belediye teşkilatlarının hizmet kapasiteleri ayrıntılı olarak anlatılmıştır.
- Zeki Koday 2009’da “İdari Coğrafya Özellikleri Bakımından Aziziye Metropol İlçesi” adlı çalışmasında Aziziye ilçesinin idari bakımdan Erzurum’a bağlı olup, ilçe merkezinin il merkezine 14 km uzaklıkta yer aldığını anlatmıştır.
- 2010 yılında, “Coğrafi Faktörlerin Mülki Yapılanma Üzerindeki Etkilerine Bir Örnek: Afyonkarahisar İli” adlı çalışma Hakkı Yazıcı, Nusret Koca ve M. Kürşat Koca tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada Afyonkarahisar ilinin genel coğrafi özellikleri, ilin idari bölünüşü, coğrafi bölgeler arasında geçiş sahasında yer aldığından bahsedilmiştir.
- 010’da Hulusi Karagel “Tarihsel Süreç İçerisinde Doğu Anadolu Bölgesindeki Mülki Yönetim Alanlarının İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmasını ortaya koymuştur.
- Zeki Koday 2010 yılında “Yusufeli İlçesinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmasını yine Kübra Erhan’la yapmıştır.
- 2010 yılında Zerrin Karakuzulu, Sakarya İlindeki Kasaba Yerleşmeleri adlı kitabında önce Sakarya ilinin genel coğrafi özelliklerini anlatmıştır. İdari coğrafya analizini ortaya koyduktan sonra ildeki kasaba yerleşmelerini fonksiyonel özellikler bakımından incelemiştir.
- Özçağlar 2011’de çıkarmış olduğu İdari Coğrafya kitabı ile idari coğrafya üzerine yaptığı çalışmaları daha da geliştirerek idari kısımda yapılan değişiklikleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koymuştur.

- 2011’de Zerrin Karakuzulu ve Sevinç Pekel tarafından hazırlanan “Bir İpek Yolu Yerleşmesi Bursa’nın Bugünkü İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmada Bursa ilinin idari bölünüşü anlatılmıştır.
- 2012’de Faruk Kaya, Sinan Kocaman ve Tolga Korkusuz “Ağrı ilinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmada ilin Cumhuriyet dönemindeki idari bölünüşündeki değişiklikler, ilçeleri, ilçe nüfusları, köy idari alanları ve kentsel idari alanlar idari coğrafya bakımından analiz edilmiştir.
- 2012’de Fatih Altuğ, “İdari Coğrafya Özellikleri Bakımından Şereflikoçhisar İlçesinin Analizi” adlı çalışmasında Şereflikoçhisar ilçesini ilçe analizi açısından incelemiştir.
- 2012 yılında Zeki Koday tarafından ortaya konulan “Artvin İlinin idari Coğrafya Analizi” adlı çalışmada Artvin ilinin genel coğrafi özellikleri anlatılmıştır. İlçeler; ilçelere bağlı köyler ile bu köylerin il ve ilçe merkezine olan uzaklıkları ile nüfus miktarları ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.
- 2013’te Asım Çoban “Vezirköprü İlçesinin İdari Coğrafya Analizi” isimli çalışmasında Samsun iline bağlı Vezirköprü ilçesi idari coğrafya özellikleri bakımından incelenmiştir.
- 2013’te Deniz Taşkın ve Kantürk Yiğit Güzin “İdari Coğrafya Açısından Büyükşehir Belediyeleri” adlı çalışmalarında büyükşehir belediyesine sahip olan illeri idari coğrafya özellikleri bakımından incelemişlerdir.
- 2013 yılında “Rize ilinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmayı yine Kübra Erhan’la birlikte yapan Zeki Koday bu çalışmalarında Erzurum ili örneğinde olduğu gibi Rize ilinin idari analizini ortaya koymuşlardır.
- 2014’te Ali Özçağlar, “Türkiye’deki Yerel Yönetim Alanlarının İdari Coğrafya Ulusal Kalkınma Yerel ve Bölgesel Kalkınma Bakımından Önemi” adlı çalışmasında yerel yönetim alanlarının önemine değinmiştir.
- 2014’te Hulusi Karagel tarafından yapılan “Mülki İdare Sınırlarının Belirlenmesi ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Geçerli Uygulamalar” adlı çalışmada mülki idari sınırları incelenmiştir. İdari bölünüş sebebiyle oluşan sorunlara değinilmiştir.
- 2014’te Mehmet Zeydin Yıldız “XIX. Yüzyılda Hakkâri’nin İdari Yapısı” adlı çalışmasında XIX. yüzyılda Hakkâri ilinin idari coğrafya yapısı incelemiştir.
- 2014’te Sinan Kocaman “Kars İlinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmasında Kars ilini idari coğrafya özellikleri bakımından incelemiştir.

- 2015'te Özçağlar, daha önce idari coğrafya adlı kitabında bazı değişiklikler yaparak Yönetmelik Coğrafya olarak yayınlamıştır.
- 2015 yılında "Türkiye'de Mülki İdare Bölümlerindeki ve Belediye Sınırlarındaki Değişikliğin Coğrafi Araştırmalara Etkisi (Artvin, Erzurum, Rize Örneği)" adlı çalışmada Zeki Koday - Kübra Erhan'la daha önce idari analiz çalışmaları yaptıkları Artvin, Erzurum ve Rize illerindeki idari değişikliklerden kaynaklanan coğrafi açıdan güçlükleri ve sorunları ortaya koymuşlardır.
- 2015'te Faruk Kaya "Hakkâri İlinin İdari Coğrafya Analizi" adlı çalışmasında Hakkâri ilinin genel coğrafi özelliklerini ve ilin idari coğrafyası hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir.
- 2015'te Faruk Kaya "Iğdır İlinin İdari Coğrafya Analizi" adlı çalışmasında Iğdır ilinin genel coğrafi özellikleri, ilin komşu illerle yüzölçümü ve nüfus miktarları bakımından karşılaştırmalar yapmıştır. Sonrasında köy idari alanları ve kentsel idari alanlar hakkında açıklamalar yaparak ilin idari analizi ortaya konulmaya çalışılmıştır.
- 2015'te "Ağrı İlinin İdari Coğrafya Analizi" adlı çalışma Sinan Kocaman, Faruk Kaya, Tolga Korkusuz tarafından yapılmış olup, bu çalışmada Ağrı ilinin idari coğrafya analizi ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmuştur.
- 2016'da Özçağlar "Büyükşehir Belediyeli İllerde Kırsal ve Kent Nüfusunun Tespiti Mümkün mü?" isimli çalışmasında büyükşehir ilan edilen illerdeki köylerin mahalleye dönüştüğünü ve buradaki kırsal nüfusun da şehir nüfusu içerisinde gösterilmesi sorununu ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır.
- 2016'da "Niğde İlinin İdari Coğrafya Analizi" adlı çalışma Yasin Duran, Caner Aladağ, Tahsin Tapur tarafından ortaya konulmuştur. Niğde ilinin idari coğrafya analizi incelenmiştir.
- 2016'da Vedat Karadeniz ve Yrd. Doç. Dr. M Samet Altınbilek tarafından hazırlanan "Erzincan İlinin İdari Coğrafya Analizi ve İdari Sınırlardan Kaynaklanan Sorunlar" adlı çalışmada Erzincan ilinin genel coğrafi özellikleri, köy idari alanları, kentsel idari alanlar ve ilin idari sınırlarından kaynaklanan sorunlar hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.
- 2016 yılında Özçağlar, Kerime Karabacak'la birlikte "Büyükşehir Belediyeli İllerle Birlikte Ortaya Çıkan Merkez İlçe ve İl Merkezi Sorunsalı Memleket Siyaset Yönetim" konulu makale çalışması yapmıştır.
- 2016 yılında "Aydın İlinin İdari Coğrafya Analizi" adlı çalışmayı yapan Ferdi Akbaş ve Zeki Koday büyükşehir olan Aydın ilinin idari analizini ortaya koymuşlardır.

- 2016 yılında “Manisa İlinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmayı yapan Kübra Erhan, Ferdi Akbaş ve Zeki Koday, bu çalışmada Manisa ilini idari analiz yönünden incelemişlerdir.
- 2016’da “Nevşehir İlinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışma Caner Aladağ, Yasin Duran, Tahsin Tapur tarafından yapılmış olup Nevşehir ilinin idari coğrafya yapısı incelenerek ilin idari coğrafya analizi ortaya konulmuştur.
- Özçağlar ve Kerime Karabacak tarafından 2017 yılında yapılan “Merkez İlçeleri Metropol Büyükşehir İlçelerine Bölünmeyen Büyükşehir Belediyeli İller Üzerine Bir Analiz” adlı çalışma Türk Coğrafya Kurumu’nun düzenlediği 75. Yıl Uluslararası Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuştur.
- 2017’de “Akhisar Büyükşehir İlçesinin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışma Zeki Koday, Günay Kaya ve Ferdi Akbaş tarafından birlikte ortaya konulmuştur.
- 2017’de Eren Şenol “Büyükşehir Belediyeli İllerde Kırsal Nüfusun Tespiti: Ordu İli Örneği” adlı idari coğrafya çalışmasında TÜİK’in mahalle düzeyindeki verileri kullanılarak büyükşehir statüsüne sahip Ordu ilinin kırsal nüfusu tespit edilmeye çalışılmıştır.
- 2017’de Barış Taş “Türkiye’de Yönetim ve Yerleşme Açısından Mahalleler” isimli çalışmasında mahallenin Türkiye’de hem idari bir ünite hem de bir tür kırsal yerleşme olduğu açıklanmıştır. Ayrımların nasıl yapılması gerektiğine değinilmiştir.
- 2017’de Okan Türkan “Kastamonu İlinin İdari Coğrafya Analizi (1935-2010)” adlı araştırmasını bölgesel, hukuki, tarihsel ve idari coğrafya temelleri üzerine oluşturmuştur. Kastamonu ilinin 1935’ten günümüze dek idari açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) ortamında hazırlanan haritalar ve tablolar ile desteklenerek ortaya konulmuştur.
- 2017’de Kerime Karabacak “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin İdari Coğrafya Analizi” adlı çalışmasında KKTC’nin idari coğrafya analizini ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir.
- 2018’de Cemalettin Şahin “Ordu İlinde Mülki İdare Taksimatının Kuruluş ve Gelişimi” adlı çalışmada Ordu ilinin idari coğrafya analizini ortaya koymuştur.
- 2018’de Konur Alp Demir “Yerleşme ve İdari Coğrafya Bağlamında Türk Mülki İdare Sistemi” adlı çalışmasında ülkemizdeki yerleşme ve mülki idari bölünüş sisteminin değerlendirmesini yapmıştır.
- 2018’de Döndü Üçeçam Karagel “Hatay İli Yerleşme Coğrafyası I (Yerleşmelerin Kuruluşu, Gelişmesi ve İdari Coğrafya Özellikleri)” isimli çalışmasını kitap olarak yayınlamıştır.

- 2018’de Ali Özçağlar, “Büyükşehir Belediyeli İllerde Yok Sayılan Kasabalar Üzerine Bir Analiz” adlı çalışmada ülkemizdeki kasabalar tanımlanarak sınıflandırılmıştır.
- 2019’da Zeki Koday ve Taner Aydın tarafından “İdari Coğrafya Özellikleri Açısından Elmalı (Antalya) İlçesi” adlı çalışmada Elmalı ilçesi idari analizi bakımından incelenmiştir.

5.3.İdari Coğrafya Açısında Yerleşmelerin Ayrımı

İdari coğrafya insan-mekân etkileşimini yoğun olarak gözlemler. Arazi parçalarını mekânsal yönetim kapsamında ele alarak inceler. Bu sebeple ülke yönetim alanlarının yerleşmelerini yakından tanımak gerekir. Barınmak ve belli bir faaliyeti sürdürmek için arazi parçası üzerine inşa edilmiş birçok konuttan oluşan ünitelere yerleşme denir. İnsan, arazi ve konut yerleşmenin unsurlarıdır. Yerleşmenin üzerinde iklim, yeryüzü şekilleri, bitki örtüsü ve toprak yapısı gibi birçok doğal faktör etkilidir. İnsanların yerleşme tipleri kurup oluşturması ve zaman içerisinde geliştirmesi doğal koşullara bağlı olduğu kadar beşerî faaliyetlere de bağlıdır. Ekonomi, eğitim, kültür ve sosyal faaliyetler yerleşmelerin isimlendirilmesi ve kurulup gelişmesinde etkilidir. Doğal ve beşerî ölçütler yerleşmelerin şekillenmesinde birlikte etkilidir.

Köy: Ortak yaşam tarzının hüküm sürdüğü sürekli ikamet edilen kırsal yerleşmelerdir. Köy yerleşmesinde okul, cami, sağlık ocağı, bakkal vs. ortak kullanım yerleridir ve herkesin ortak malıdır. 1924 yılında çıkarılan 442 Sayılı Köy Kanunu ile nüfusu en fazla 2000 olan yerleşmelerdir.

Mahalle: Bir köyün idari alanı içerisinde kalan ve sürekli yerleşme özelliği gösteren yerleşmelerdir. İdari coğrafya açısından sıkıntılı bir kavram olan mahalleyi 3 kısma ayırmak mümkündür:

1. Büyükşehir belediyesi olmayan 51 ilde yer alan çok yerleşmeli köy idari alanlarındaki mahalleler birinci tip mahallelerdir.
2. Büyükşehir belediyesi olan 30 ilde yer alan köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılarak oluşturulan mahalleler ikinci mahallelerdir.
3. Kasaba ve şehirlerin bölümleri halinde olan mahalleler üçüncü mahalleleri oluşturur.

Esasında kırsal ve şehirsal mahalle diye bir ayırım idari coğrafya alanında bulunmamaktadır. Ancak 6360 Sayılı Kanun ile birlikte köylerin ve belde belediyelerinin

tüzel kişiliklerini kaybetmeleri sonucu 30 büyükşehirdeki köy ve beldelerde muhtarlar arasında ve halk dilinde böyle bir ayrıma gidilmiştir.

Kırsal mahalle: Köy yerel yönetim alanı içindeki mahallelerin şehir ve kasabalardaki mahallelerden ve mahalle ünvanı verilip büyükşehir belediyelerinin hizmet alanına dâhil edilen köy yerleşmelerinden farklı bir kavramdır. Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere 6360 Sayılı Kanun ile birlikte ifade etmesi güç olan ayrımlar iyice belirginleşmiştir.

5.4. Türkiye'nin İdari Bölünüş Yapısı

5.4.1. Osmanlı Dönemi İdari Bölünüşü

Türkiye'nin bugünkü idari bölünüş yapısı Osmanlı Dönemi'ne dayanmaktadır. Osmanlı'da yerel hizmetler çeşitli vakıf, cemaat, lonca gibi topluluklar ile kadının koordinasyonunda gerçekleştirilmiş olmasına karşın Tanzimat dönemine kadar yerel yönetimin kurumsal olarak örgütlenmiş bir halinden söz etmek bazı istisnalar dışında mümkün değildir.

Selçuklu ve Osmanlı Devleti'nde merkezin yokluğu bazı unsurlarının var olduğu ve örnek olarak Anadolu Selçuklularında vilayetlerin özerk şekilde yönetildiği ancak zaman içinde bu vilayetlerin bağımsız beyliklere dönüşerek devletin yıkılışında rol oynadıkları belirtilmelidir.⁸²

Osmanlı'nın batılılaşma hareketlerinde ilk somut adım olan Tanzimat Fermanı azınlıkların talepleriyle ilişkili olarak ortaya çıkmış tarihi bir belge niteliğindedir. Geleneksel olarak yürütülen yerel hizmetlerin özellikle başkent İstanbul'da yetersiz kalması ve bu hizmetlerde bir birlik olmaması gibi sorunlar İstanbul'da yaşayan gayrimüslimlerin talepleri ile Kırım Savaşı sırasında İstanbul'a gelen İngiliz, Fransız ve İtalyan askerlerinin barınması sorununun ortaya çıkması sonucunda yalnızca belediye hizmetlerin görülmesi 13 Haziran 1854 tarihinde Şehremaneti döneminde başlamıştır.⁸³

Osmanlı Devleti yönetimi altındaki topraklar yıllarca eyalet sistemi ile yönetilmiştir. Başlangıçta bir eyaletten oluşurken Avrupa'da toprak kazanılması sonucu Rumeli ve Anadolu adları ile iki eyalet oluşturulmuştur. İdari bölünüş sistemi aşağıdan yukarıya doğru Köy(Karye), Nahiye (Bucak), Kaza (İlçe), Liva(Sancak) ve Eyalet şeklinde idi.

Eyalet: Beylerbeyi denilen üst düzey devlet adamları tarafından yönetilen en büyük yönetim alanıdır. Bu yönetim alanları 1590 yılına dek "beylerbeyliği" adı ile anılmıştır. 1590 yılından sonra "eyalet" denilmiştir. Her eyalet coğrafi yapısı ve ekonomik durumuna göre ayrı

⁸² Çiçek, 2014: 53-64.

⁸³ Uyar, 2004: 51(51), 31-38.

ayrı kanunlar ile yönetilmekte idi. Bu kapsamda eyaletler salyaneli ve salyanesiz olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Tablo 5. 1. Salyaneli ve Salyanesiz Eyaletler

Salyaneli Eyalet (Yıllıklı)	Salyanesiz Eyalet (Yıllıksız)
İltizam sistemi uygulanır.	Tımar sistemi uygulanır.
Merkeze uzaktır.	Merkeze yakındır.
Kuzey Afrika'dadır.	Rumeli ve Anadolu'dadır.
Gelirleri hazineye aktarılır.	Gelirleri ile memur ve asker maaşları karşılanır.
Merkezi otorite zayıftır.	Merkezi otorite güçlüdür.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Salyaneli ve salyanesiz eyaletler arasındaki farklar tablodaki gibidir. Eyaletler kendi içinde ilk kademedeki sancaklara (livalara) ayrılmaktaydı.

Liva (Sancak): Eyaletlerin altında ilk kademedeki yer alan yönetim bölgeleridir. Bu yönetim birimlerinin başında askeri ve mülki idareci olarak “sancak beyi” veya “mutasarrıf” bulunurdu. Sancak beyi veya mutasarrıfın görevleri:

- Sancak sınırları içerisinde bulunan diğer tımarlı sipahilerle emredilen sefere katılmaktır.
- Halkın huzur içerisinde yaşamasını sağlamaktır.
- Sancağın düzenini sağlamaktır.
- Sancağın güvenliğini sağlamaktır.
- Şehrin asayişini sağlamaktır.
- Adaletin uygulanmasını gözlemlemektir.
- Şer’î ve örfî hukuka aykırı durumları önlemektir.
- Beylerbeyine sürekli rapor vererek yönetimin devamlılığını sağlamaktır

Kaza: Sancakların alt bölümleri olup günümüzde ilçelere karşılık gelen ve kaymakamlıklar tarafından yönetilen idari alanlardır. Birden fazla sayıdaki nahiyenin birleşmesi ile kazalar oluşmuştur.

Nahiye: Osmanlı taşra yönetiminde kazaların alt birimleridir. 1864 Vilayet Nizamnamesine göre oluşturulan “nahiye örgütü, kaza sınırları içindeki köy ve çiftliklerin yakınlıklarına göre birkaç daireye ayrılmıştır. 500 kişiden fazla nüfusu olmayan köy ve çiftliklerin nahiye oluşturamazdı.⁸⁴ Nahiyeler bir coğrafi üniteye birlik oluşturan çok sayıdaki köylerden oluşan bir idari alandı. Günümüzde “bucak” olarak bilinen bu idari birimin başında “nahiye müdürü” bulunurdu.

⁸⁴ Çadircı, 2007: 213.

Karye: Bugünkü köy yönetim alanlarına karşılık gelir. Karyeler günümüzde olduğu gibi muhtarlar tarafından yönetilmekte idi. Osmanlı döneminde ilk defa 1833 yılında karyelerde muhtarlık teşkilatı kurulmuştur. Seçilmiş kişi anlamına gelen muhtar, karyedeki halkın temsilcisi olup halk ile devletin ilişkisini sağlamakta idi.

Divan: Osmanlı döneminde bazı bölgelerde dağınık halde bulunan köy yerleşmeleri ile irtibat kurmak ve vergi toplamada kolaylık sağlamak amacı ile bir ünite içinde yer alan köy yerleşmeleri çeşitli sayılar altında gruplanarak divan adını taşıyan idari üniteler oluşturuyordu. Kısacası köylerin bir araya gelerek kurduğu yönetsel birliğe divan deniliyordu.

5.4.2. Cumhuriyet Dönemi İdari Bölünüşü

Cumhuriyet'in ilanından sonra 1924 yılında çıkarılan Anayasa ile livalar ortadan kaldırılmıştır. Nahiyeler köy birlikleri haline getirilerek tüzel kişilik kazanmışlardır. 20 Nisan 1924 tarihinde yürürlüğe konulan Teşkilatı Esasiye Kanunu'nun (1924 Anayasası'nın) 89. Maddesinde Türkiye'nin idari bölünüşü, "Türkiye coğrafya durumu ve ekonomi ilişkileri bakımından illere, iller ilçelere, ilçeler bucaklara bölünmüştür ve bucaklar da kasaba ve köylerden meydana gelir" şeklinde belirtilmiştir.

İllerin yetki genişliği ve görev ayrımı ilkelerine göre yönetileceği hükme bağlanmıştır. İllerin kurulması açısından bu anayasada benimsenen ölçütler ile 1921 Anayasası'ndaki ölçütler ile aynıdır. 1921 ve 1924 Anayasalarında belirtilen düzenlemelerin gerçekleştirilebilmesi için Meşrutiyet Dönemi'nden kalan hukuk metinlerinin gözden geçirilmesi gereklidir. Böylece günümüz koşullarına uygun olarak yeni bir il özel idaresi yasası çıkarılması kararı alınmıştır.

5.5. İdari Coğrafya Açısından 6360 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi

6360 Sayılı Kanun çerçevesinde Türkiye'nin mülki arazi bölünüşü son derece etkilenmiştir. 30 büyükşehir belediyesinde belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüşmüştür. Hem hizmet sınırları değişmiş hem de yıllardır süregelen idari bölünüş değişmiştir. Araştırma sahası Konyaaltı İlçesi'nde toplam 10 köy 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun ile mahalle statüsü kazanmıştır. İdari biriminde meydana gelen değişime uyum sağlamaya çalışan köyler tüzel kişilik yitirmeleri sebebi ile uğradıkları idari değişime adapte olmakta zorlanmaktadırlar. Nüfus kriteri ele alınarak yapılan 6360 Sayılı Kanun'da oluşan değişiklikler mesafenin bozucu etkisi ile birlikte idari birimin ekonomik özellikleri de dikkate alınarak tekrardan düzenlenmelidir.

ALTINCI BÖLÜM

ARAŞTIRMA SAHASI

6.1. Konyaaltı İlçesi'nin Tarihçesi

Konyaaltı olarak adlandırılan bölgenin, yakın zamana kadar Antalya'nın falezler üzerinde yer almasından dolayı Konyaaltı isminde anıldığı ve halk dilinde söylene söylene Konyaaltı'na dönüştüğü belirtilmektedir. Konyaaltı, Anadolu Uygarlıkları yerleşim haritasına göre, Likya sınırları içinde yer alır. Likya, Pamphilya ile sınırdır. M.Ö. 30 yıl öncesine kadar uzandığı bilinen Likya uygarlığının, Konyaaltı Bölgesi'nde yer alan kentnin adı ise Olbia'dır. Bugün Kaleiçi olarak adlandırılan Atteleia'nın kuruluşunda Olbia'lıların rol oynadığından çalışmalarda bahsedilir.

Attalos'un kurmak istediği kentte aradığı özelliklerin tümüne, doğal korunaklı Atteleia sahiptir. Olbia'nın denizine açılmak isteyen Solymler'e yurtluk ettiği açıktır. Bu yurt, tam anlamda bir kent olmamakla birlikte, Likya'da Cadrama adıyla bir koloniye sahip olacak denlide güçlüdür. Ancak Attalos'la birlik olup ayrılan Olbia'lıların eksilmesi ve yeni kentin etkisiyle İÖ. 2. yy'ın ortalarından itibaren Olbia önemini yitirmeye başlar. Ancak Bizans çağında da yerleşim olduğu bellidir. Yapılan araştırmalar sonucu bulunabilen kalıntıların yerleri de şöyle belirtmektedir: "Pamphilia körfezinin, Antalya'nın güney batısında Likya'ya dönmeye yüz tuttuğu köşede, Deliktaş(Konyaaltı koruluğu yanında) ve Arapsuyu arasında yoğunlaşan kalıntılar, kuzeyde Akdeniz Üniversitesi kampüsü, batıda ise Boğaçay'a kadar yayılan alana dağılmıştır. Kalıntılar, Konyaaltı'ndaki doğu yanındaki burunda başlar. Denizden yüksekliği 9,8 m olan tepeliğin doğu ve kuzey yanlarından teraslar iner. Bunun üst terası boyunca ana kayaya açılan yapı tabanları izlenir. Tepenin güney dik yüzünde, yarı bağımsız duran kaya kütleleri içindeki doğal oyuk odasına, üst terastan bir kısmı basamaklı kaya yoluyla inilir. Yolun bir duvarla gizlenip korunduğu, yol boyunca açılan duvar yuvasından anlaşılmaktadır. Geniş açıklığından tüm denizin görülebildiği yapı bir bekçi odası olduğu düşünülmektedir. Üstünde önemli yapılar olduğu anlaşılan bu tepenin yaklaşık 100 m kuzeyindeki daha yüksek falezin ucunda ve KB-GD doğrultularında sur duvarları kalıntıları saptanmıştır. Bu araştırmalar sonucunda, bölgede İÖ. 5-4 yy'da örnekleri görülen Kiremit mezarlara rastlanmıştır.⁸⁵

⁸⁵ <http://www.konyaalti.gov.tr/aa-ilcenin-tarihi>. (Erişim Tarihi: 20.10.2021)

6.2. Konyaaltı'nda Mülki İdarelerin Gelişim Süreci

Konyaaltı, oldukça geniş bir alan kaplayan merkez ilçedir. Antalya'nın 3. Büyük merkez ilçesidir. Geniş kıyı şeridi ve Torosların uzantısı sebebiyle kısa mesafede değişen iklim, jeoloji ve jeomorfoloji özellikleri gibi coğrafi şartlar sebebiyle mahallelerin merkeze olan mesafeleri değişir. Bazı mahalleler kıyı şeridinde, bazı mahalleler şehir merkezine çok uzak, bazı mahalleler ise Torosların arasında kalmaktadır ve bu durum ekonomi ve sosyal açıdan birçok değişiklere yol açar.

Konyaaltı ilçesi: 24 kırsal mahalle 15 şehrsel mahalle olarak ayrılmaktadır. Yapılan görüşmeler sonucunda edinilen bilgilerden yola çıkılarak bu ayırım yapılmıştır. Toplam 10 mahalle 2012 yılında 6360 Sayılı Kanun ile köyden mahalleye dönüşmüştür. Antalya Belediyesi 2 Eylül 1993'te büyükşehir konumuna getirilmiştir. Böylece Antalya Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi unvanını almıştır.

Konyaaltı İlçesi 2008 yılına kadar Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde 24 mahallesi bulunan İlk Kademe Belediyesi idi. Sonrasında 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile ilçe olmuştur. Aynı kanunla Beldibi ve Doğan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Mahalleleri ile birlikte Konyaaltı Belediyesine dâhil edilmiş ve mahalle sayısı 31'e çıkmıştır. Ayrıca Beldibi'nin Kemer İlçesine bağlanması ile 2 mahalle İlçe sınırlarından çıkmıştır. İlçeye bağlı 10 köy de 6360 Sayılı Kanun gereği 30 Mart 2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimi ile mahalle olarak değişmiştir. Böylece Konyaaltı İlçesi toplam 39 mahalleye sahip olmuştur. Özellikle şehrsel ve kırsal ayırımının 2012 yılında 6360 Sayılı Kanun ile belirginleştiğini belirtmek mümkündür. Çünkü 2008 yılında 29 mahallesi bulunan ilçenin 10 tane köyü bulunmakta idi. 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun'dan önce de mahalle olan yerlerin konumu değişmemiştir. Ancak köy tüzel kişiliğini kaybedip mahalleye dönüşen yerler eklenince böyle bir ayırma gidilmiştir.

Konyaaltı mahalle muhtarları ile görüşüldüğünde mahallerin tarihçesi hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

Aydınlık Mahallesi,1994 yılından önce hazine arazisiydi. Çakırlar Mahallesi köy sıfatında iken 2 mahalleden oluşuyordu. 1)Zümrüt 2) Aydınlık

Çakırlar Muhtarlık olarak 7 mahalleye dönüştü (1994 yılında):

- 1.Çakırlar
- 2.Aydınlık
- 3.Zümrüt
- 4.Kuruçay

5.Suiçecek

6.Demircilik

7.Yeni

2004 yılında;

1.Uncalı

2.Arapsuyu

3.Hurma

4.Çakırlar

5.Bahtlı

6.Doyran mahalle oldu.

Bu bilgilerden de yola çıkarak 6360 Sayılı Kanun'un aslında altyapısının daha eskiye dayandığını söylemek mümkündür.

Zümrüt Mahallesi, Konyaaltı merkez ilçe olduğundan beri mahalledir. Kesin ve net olmayan bu ayrımların nedenlerini nüfus özellikleri ve coğrafi koşullar olarak göstermek en doğrusudur. Bahtlı Mahallesi 2014 yılına kadar köy statüsünde idi.

1.Doyran Dağ

2.Doyran Çamlıbel

3.Doyran

4.Kır

5.Gökçam

Bu 5 mahalle birleşerek 1999 yılında Belde olmuştur. Belde olduktan sonra 2009 yılında yasa ile Konyaaltı'na bağlanmışlardır.

1.Hurma

2.Liman

3.Sarısü mahalleleri 1994 yılına dek köy idi ve 1994 yılında mahalle oldu.

1.Arapsuyu

2.Hurma

3.Uncalı

4.Çakırlar önce Belde Belediyesi olan bu 4 köy sonra mahalle olmuştur. Bu karışıklık şöyle açıklanabilir:

1994- Mahalle idare seçimi

1995- Konyaaltı Alt Kademe Belde Belediyesi kuruldu Bu alt belediyesi belde belediyesi mahalle üzerine kuruldu ve bu 4 köyden 7 mahalle oluşturuldu. Sonra Çakırlar Mahallesi 7'ye, Hurma Mahallesi 3'e bölündü.

- Hurma: 1) Hurma
2) Liman
3) Sarısu

- Arapsuyu: 1) Kuşkavağı
2) Gürsu
3) Altinkum
4) Pınarbaşı
5) Bilinmiyor

- Uncalı: 1) Mollayusuf
2) Siteler
3) Uluç
4) Akkuyu
5) Bilinmiyor

Çakırlar: 7'ye bölünmüştür. Hangi mahalleler olduğu bilinmemekle birlikte bu bilgileri muhtarlar derneği başkanı vermiştir.

Bu 4 mahalle toplamda 23 mahalle olmuştur. Bu bilgileri muhtarlar derneği başkanı vermiştir. Muhtarlar derneği başkanı ile konu hakkında birçok kez görüşme sağlanmıştır. Uzun yıllardır görevinde bulunan başkan belediyeden bu kadar bilgi edinebildiğini ifade etmiştir. İller Bankası'ndan mahalleler üzerinden ödenek alabilmek amacıyla bu ayırımın yapıldığı konusunda dernek başkanı ısrarcıdır. En son yasa ile günümüzde artık Konyaaltı'nda 39 mahalle mevcuttur.

Muhtarlar ile yapılan görüşmeler esnasında, bazı kavramlar yeniden hatırlatılmış ve üzerine düşünülmüştür. Bu kavramların getirdiği uygulamalar ve doğurduğu sonuçlar üzerine görüşler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca muhtarlar ülkemizde büyükşehirlerin hangi model ile yönetileceği sorununun Osmanlı'ya kadar dayandığını bildiklerini ifade etmişlerdir ve sorunun devam etmesinde aşağıdaki sıralamanın önemine değinmişlerdir:

1982 Anayasası: Büyükşehir belediye sisteminin temeli atıldı.

1984: 3030 sayılı kanun çıkarıldı (kamu yönetimi)

2004:5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu (il mülki sınırları)

2009:5747 sayılı kanun

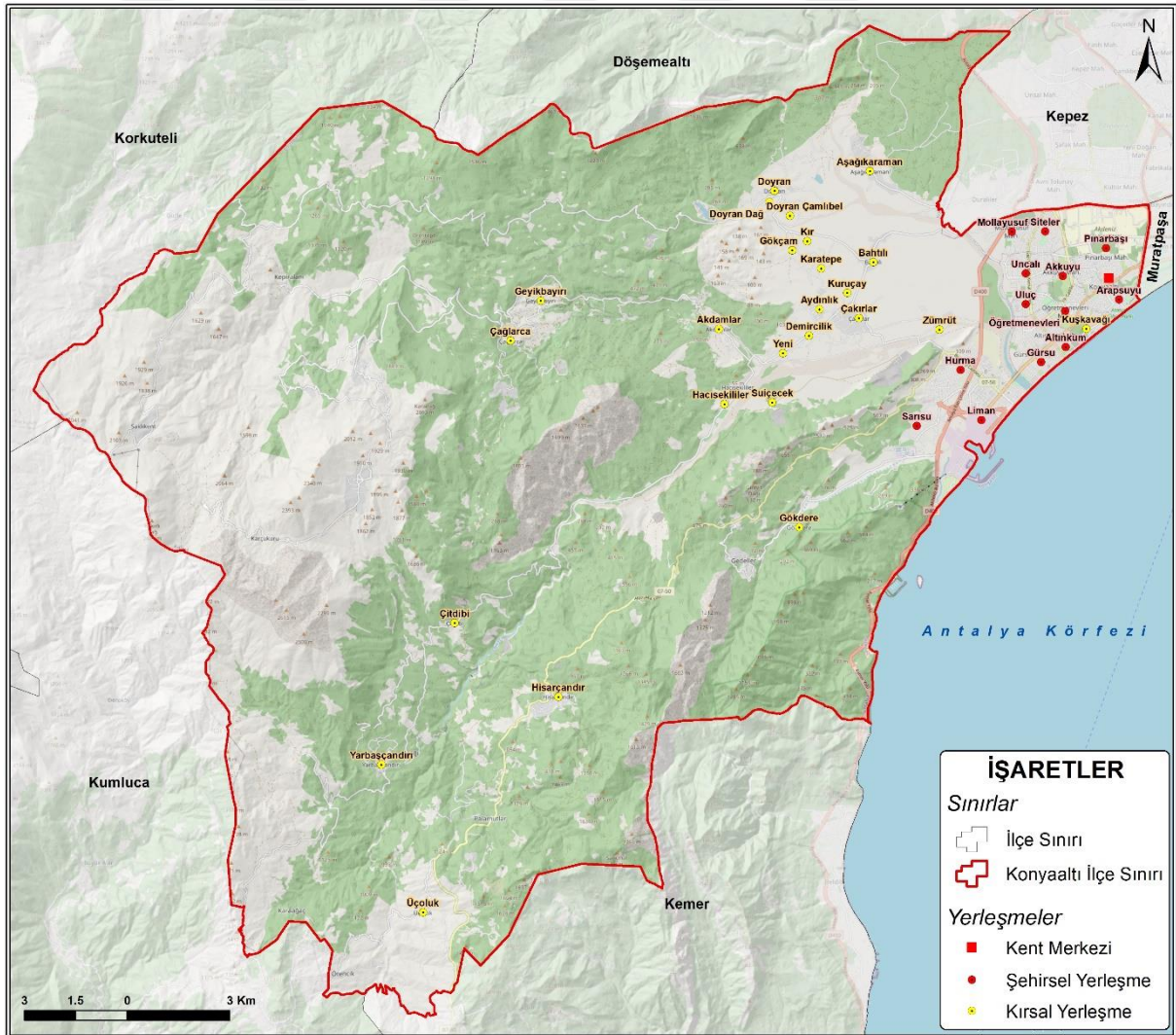
2012:6360 sayılı kanun

Özellikle uzun dönemdir muhtar seçilen kişilerin kanunları daha iyi bildiği gözlemlenmiştir. Ancak sadece mahalle muhtarlarının yasaları bilmesi hizmet sorunlarını çözmeyecektir. Halkın her konuda bilinçlendirilmesi gerekir. Muhtarlar siyasi durumlara çok karışmak istemedikleri için biraz çekimser kaldıklarını, halk ile eskisi kadar iç içe olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yine de halkı bilinçlendirme çabaları sürdüğü gözlenmiştir.

6.3. Konyaaltı Mahalleleri Şehirsel ve Kırsal Ayrımı ve Nüfusları

6360 Sayılı Kanun ile birlikte Konyaaltı İlçesi'nde toplam 10 tane köy tüzel kişiliğini kaybederek mahalleye dönüşmüştür. Böylece kırsal ve şehirsel mahalle olarak ayrım ortaya çıkmıştır. (Harita 6.1.) Konyaaltı İlçesi'ne toplamda 24 tane kırsal mahalle ve 15 tane şehirsel mahalle yer almaktadır. Tüm veriler TÜİK Antalya Bölge Müdürlüğü'nden sağlanmıştır.

Harita 6. 1. Konyaaltı İlçesi Şehirsel ve Kırsal Mahalleler

Kaynak: 6360 Sayılı Kanun kapsamında arazi çalışması ile çizilmiştir.

Tablo 6. 1. Konyaaltı Şehirsel Mahalleler Yıllara Göre Nüfus Verileri

Mahalleler	Yıllar	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Hurma	Toplam	28.109	28.327	25.458	22.300	20.423	17.112	14.550	12.183	10.268
	Kadın	14.295	14.436	12.999	11.292	10.337	8.569	7.270	6.065	5.045
	Erkek	13.814	13.891	12.459	11.008	10.086	8.543	7.280	6.118	5.223
Liman	Toplam	18.680	18.949	18.100	16.213	15.380	14.294	13.673	12.563	11.772
	Kadın	9.728	9.918	9.393	8.368	7.875	7.159	6.816	6.247	5.968
	Erkek	8.952	9.031	8.707	7.845	7.505	7.135	6.857	6.316	5.804
Uncalı	Toplam	18.013	17.389	16.627	15.700	14.862	13.831	12.914	11.863	11.023
	Kadın	9.342	8.965	8.569	8.045	7.591	7.043	6.565	6.066	5.557
	Erkek	8.671	8.424	8.058	7.655	7.271	6.788	6.349	5.797	5.466
Siteler	Toplam	16.771	16.656	16.181	15.947	15.621	15.118	14.611	14.187	14.192
	Kadın	8.678	8.669	8.428	8.223	8.040	7.675	7.410	7.147	7.108
	Erkek	8.093	7.987	7.753	7.724	7.581	7.443	7.201	7.040	7.084
Pınarbaşı	Toplam	14.916	17.122	17.056	16.646	13.483	12.395	10.606	10.091	10.155
	Kadın	7.908	9.207	9.172	8.717	7.695	7.112	5.770	5.583	5.625
	Erkek	7.008	7.915	7.884	7.929	5.788	5.283	4.836	4.508	4.530
Gürsu	Toplam	14.355	14.006	13.488	13.161	12.937	12.705	12.173	11.496	11.228
	Kadın	7.575	7.339	7.044	6.838	6.726	6.619	6.337	5.962	5.758
	Erkek	6.780	6.667	6.444	6.323	6.211	6.086	5.836	5.534	5.470
Mollayusuf	Toplam	10.548	10.094	9.596	9.133	8.612	8.182	7.639	7.079	6.591
	Kadın	5.475	5.212	4.960	4.694	4.424	4.182	3.897	3.626	3.338
	Erkek	5.073	4.882	4.636	4.439	4.188	4.000	3.742	3.453	3.253
Toros	Toplam	9.691	9.650	9.275	8.953	8.973	8.912	8.655	8.618	8.350
	Kadın	5.099	5.113	4.890	4.631	4.630	4.575	4.455	4.437	4.303
	Erkek	4.592	4.537	4.385	4.322	4.343	4.337	4.200	4.181	4.047
Öğretmenevleri	Toplam	8.921	8.932	8.907	8.794	8.798	8.471	8.353	8.252	8.186
	Kadın	4.689	4.650	4.664	4.582	4.591	4.400	4.339	4.245	4.146
	Erkek	4.232	4.282	4.243	4.212	4.207	4.071	4.014	4.007	4.040
Altinkum	Toplam	8.503	8.578	8.334	8.345	8.312	-	8.074	8.061	7.764
	Kadın	4.520	4.547	4.394	4.413	4.392	-	4.212	4.214	4.000
	Erkek	3.983	4.031	3.940	3.932	3.920	-	3.862	3.847	3.764
Arapsuyu	Toplam	6.969	7.029	7.063	7.069	7.081	-	6.667	6.506	6.535
	Kadın	3.596	3.655	3.743	3.741	3.780	-	3.566	3.464	3.428
	Erkek	3.373	3.374	3.320	3.328	3.301	-	3.101	3.042	3.107
Uluç	Toplam	6.912	6.867	6.709	6.713	6.695	6.614	6.449	6.131	5.781
	Kadın	3.578	3.550	3.486	3.448	3.437	3.364	3.309	3.136	2.945
	Erkek	3.334	3.317	3.223	3.265	3.258	3.250	3.140	2.995	2.836
Sarısu	Toplam	6.750	6.491	5.735	4.795	4.257	3.480	2.912	2.377	1.748
	Kadın	3.472	3.349	2.912	2.424	2.129	1.733	1.458	1.181	865
	Erkek	3.278	3.142	2.823	2.371	2.128	1.747	1.454	1.196	883
Akkuyu	Toplam	3.477	3.526	3.522	3.426	3.409	-	3.020	2.996	2.869

	Kadın	1.794	1.791	1.800	1.746	1.754	-	1.529	1.510	1.446
	Erkek	1.683	1.735	1.722	1.680	1.655	-	1.491	1.486	1.423
Kuşkavağı	Toplam	3.169	3.262	3.081	2.898	2.826	2.794	2.759	2.582	2.477
	Kadın	1.599	1.675	1.577	1.472	1.433	1.392	1.375	1.305	1.246
	Erkek	1.570	1.587	1.504	1.426	1.393	1.402	1.384	1.277	1.231

Kaynak: TÜİK Antalya Bölge Müdürlüğü

Tablo 6. 2. Konyaaltı Kırsal Mahalleler Yıllara Göre Nüfus Verileri

Mahalleler	Yıllar	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Aşağıkaraman	Toplam	1540	1512	1488	1477	1452	-	1451	1445	-
	Kadın	747	723	724	721	711	-	714	715	-
	Erkek	793	789	764	756	741	-	737	730	-
Bahtlı	Toplam	1263	1292	1275	1310	1307	1339	1303	1284	-
	Kadın	639	651	648	656	662	670	643	644	-
	Erkek	624	641	627	654	645	669	660	640	-
Çakırlar	Toplam	1.257	1.246	1.241	1.290	1.277	1.278	1.286	1.290	1.292
	Kadın	636	637	632	637	634	635	647	642	655
	Erkek	621	609	609	653	643	643	639	648	637
Aydınlık	Toplam	979	990	948	951	929	-	910	932	943
	Kadın	496	502	486	487	470	-	460	475	479
	Erkek	483	488	462	464	459	-	450	457	464
Karatepe	Toplam	892	866	873	853	825	810	793	771	803
	Kadın	450	434	441	427	411	404	388	389	393
	Erkek	442	432	432	426	414	406	405	382	410
Doyran	Toplam	648	630	622	606	610	601	618	614	606
	Kadın	315	303	299	293	295	292	298	296	295
	Erkek	333	327	323	313	315	309	320	318	311
Hisarçandır	Toplam	648	636	610	551	541	531	549	595	-
	Kadın	302	299	288	256	256	252	255	277	-
	Erkek	346	337	322	295	285	279	294	318	-
Kır	Toplam	589	593	592	586	567	584	590	570	588
	Kadın	295	292	289	288	275	283	292	283	296
	Erkek	294	301	303	298	292	301	298	287	292
Hacısekililer	Toplam	552	533	542	516	512	517	509	506	-
	Kadın	262	255	266	255	260	261	252	255	-
	Erkek	290	278	276	261	252	256	257	251	-
Geyikbayırı	Toplam	542	510	489	455	454	432	441	442	-
	Kadın	264	246	233	222	228	215	222	222	-
	Erkek	278	264	256	233	226	217	219	220	-
Doyran Dağ	Toplam	537	537	-	-	-	-	-	-	-
	Kadın	260	257	-	-	-	-	-	-	-
	Erkek	277	280	-	-	-	-	-	-	-
Doyran Çamlıbel	Toplam	495	476	-	-	-	-	-	-	-
	Kadın	244	230	-	-	-	-	-	-	-
	Erkek	251	246	-	-	-	-	-	-	-
Gökçam	Toplam	462	451	432	424	424	407	416	407	414

	Kadın	220	218	208	198	199	195	199	194	194
	Erkek	242	233	224	226	225	212	217	213	220
Akdamlar	Toplam	419	415	410	394	389	-	377	396	-
	Kadın	205	204	199	199	194	-	190	198	-
	Erkek	214	211	211	195	195	-	187	198	-
Yarbaşıandır	Toplam	410	415	448	435	394	389	419	448	-
	Kadın	202	204	223	215	195	195	211	225	-
	Erkek	208	211	225	220	199	194	208	223	-
Suiçecek	Toplam	388	377	390	364	357	352	330	332	335
	Kadın	196	195	200	188	187	180	167	168	170
	Erkek	192	182	190	176	170	172	163	164	165
Yeni	Toplam	358	357	347	343	351	335	333	310	311
	Kadın	161	157	158	153	160	151	150	145	143
	Erkek	197	200	189	190	191	184	183	165	168
Çağlarca	Toplam	283	276	279	283	275	273	266	300	-
	Kadın	146	141	145	144	138	140	142	156	-
	Erkek	137	135	134	139	137	133	124	144	-
Zümrüt	Toplam	262	248	230	227	246	265	230	230	-
	Kadın	124	121	110	107	112	118	106	106	-
	Erkek	138	127	120	120	134	147	124	124	-
Demircilik	Toplam	226	237	210	229	207	188	191	184	-
	Kadın	107	116	104	113	105	98	97	94	-
	Erkek	119	121	106	116	102	90	94	90	-
Üçoluk	Toplam	211	226	216	216	222	230	226	217	-
	Kadın	94	102	96	98	105	110	109	105	-
	Erkek	117	124	120	118	117	120	117	112	-
Kuruçay	Toplam	130	130	128	126	139	138	147	158	-
	Kadın	64	61	60	63	65	69	74	82	-
	Erkek	66	69	68	63	74	69	73	76	-
Çitdibi	Toplam	117	115	115	104	114	120	122	126	-
	Kadın	57	56	57	50	52	58	57	60	-
	Erkek	60	59	58	54	62	62	65	66	-
Gökdere	Toplam	86	97	94	73	72	77	88	129	-
	Kadın	39	49	46	36	33	38	47	52	-
	Erkek	47	48	48	37	39	39	41	77	-

Kaynak: TÜİK Antalya Bölge Müdürlüğü

Şehirselle kesimde yer alan 15 mahallenin 2011-2020 arasındaki nüfus verileri dikkat çekicidir. Şehirselle mahallerde 2011'den 2020 yılına dek nüfus sürekli artmıştır. Kadın nüfus her mahallede erkek nüfustan fazladır. Ayrıca Hurma Mahallesi nüfusun en fazla olduğu mahalledir. Özellikle yabancı turistin mülk olarak yerleştiği bilgisine yapılan görüşmeler sonucu ulaşılmıştır. Yabancı yerleşik nüfus daha fazladır.

2012-2020 yılları arasında nüfusları incelenen kırsal mahallelerin bazılarında 2012 ve 2015 yıllarına ait veri eksikliği bulunmaktadır. Konu ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır. Kırsal kesimde bulunan mahallelerin nüfus verileri son derece değişkendir.

Bazı yıllar kadın nüfusu artarken bazı yıllarda erkek nüfusu artış göstermiştir. Bazı yıllarda kadın ve erkek nüfusunda sert düşüşler gözlenmiştir.

Kırsal kesimde bazı yıllarda nüfusun azalma sebebi olarak insanların eğitim ihtiyacı gösterilebilir. Ayrıca tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde yaşanan sıkıntılar kırsal kesimi etkilemiş ve beraberinde göçe sebep olmuştur. 6360 sayılı kanun ile birlikte köyden mahalleye dönüşen kırsal kesim yaşadığı zorluklar sonrasında göçe başlamıştır.

Harita 6. 2. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ile tüzel kişiliğini kaybeden 10 köy

Kaynak: 6360 Sayılı Kanun incelenerek oluşturulmuştur. Sınırlar Antalya Büyükşehir Belediyesi'nden alınmıştır.

2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun ile Konyaaltı'nda toplam 10 köy tüzel kişiliğini kaybederek mahalleye dönüştürülmüştür. (Harita 6.2.). Tüzel kişiliğini kaybeden köylerin nüfusları 2007-2012 yılları arasında aşağıdaki tablolarda açıklanacaktır. Veriler TÜİK Antalya Bölge Müdürlüğü'nden sağlanmıştır.

Yerleşim yeri olarak kıyının çok gerisinde bulunan mahalleler 6360 Sayılı Kanun'la tüzel kişiliklerini kaybederek köyden mahalleye dönüşmüşlerdir. Kimlik kaybeden yerleşimler kanunun olumsuz getirilerini daha çok yaşadıkları görülür. Ekonomik anlamda sıkıntılar büyüktür. Çünkü köy iken kendilerine ait bütçeleri bulunan yerleşimlerin mahalleye dönüşmeleri sonucu bu hakları ellerinden alınmıştır. Her ne kadar belediyeye bağlı olsalar da şehirli sayılmaları için çıkarılan kanun yeterli olamaz. Ayrıca Konyaaltı Belediyesi Üçoluk, Yarbaşıçandır, Çitdibi ve Hisarçandır gibi mahallelere uzaktır. (Harita 6.2.). Belediyeye uzak mesafede kalan mahallelerin alacağı hizmetler aksar. Bahtlı diğer mahallelere göre yakın olsa da durum pek değişmez. Mahalleler özellikle ulaşım konusunda sıkıntı yaşayabilir. Ayrıca vergi anlamında da büyük yükümlülükler yüklenen mahallelerin 6360 Sayılı Kanun'dan olumlu etkilenebildiklerini söylemek güçtür.

Tablo 6. 3. Konyaaltı- 6360 Sayılı Yasa ile Tüzel Kişiliğini Kaybeden Köylerin Yıllara Göre Nüfusları

Köyler	Yıllar	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Akdamlar	Kadın	203	201	198	190	186	180
	Erkek	199	201	195	189	190	183
Aşağıkaraman	Kadın	691	694	660	652	667	718
	Erkek	696	706	671	669	684	736
Bahtlı	Kadın	655	653	641	623	623	636
	Erkek	639	636	637	609	621	637
Çağlarca	Kadın	165	133	132	135	140	126
	Erkek	157	124	120	116	123	114
Çitdibi	Kadın	62	69	72	70	64	64
	Erkek	64	70	71	71	65	62
Geyikbayırı	Kadın	219	208	203	196	190	199
	Erkek	220	211	208	206	192	202
Hacısekililer	Kadın	257	265	253	253	246	221
	Erkek	251	257	243	240	237	218
Hisarçandır	Kadın	226	235	224	237	223	226
	Erkek	254	244	232	242	226	234
Üçoluk	Kadın	101	106	117	112	114	98
	Erkek	109	121	118	116	121	106
Yarbaşıçandır	Kadın	247	171	179	180	187	151
	Erkek	249	178	178	181	192	152

Kaynak: TÜİK Antalya Bölge Müdürlüğü

Tablolarda görüldüğü gibi, köylerin nüfusları mahalle statüsü kazandıklarında artmaya başlamıştır. Köy iken nüfusları daha az olan yerleşim yerlerinin 6360 Sayılı Kanun'dan nüfus açısından etkilendikleri görülmektedir.

6.4. Araştırma Sahası Konyaaltı İlçesi Mahallerinde Muhtarlar ile Yapılan Mülakat Sonuçları

Çalışmanın bu bölümünde yapılan mülakatlarda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Merkez ve kırsal mahalle muhtarları ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, 6360 sayılı kanunun gerekçelerine göre değerlendirilmektedir. Halk ile devlet arasında köprü görevi gören mahalle muhtarları ile derinlemesine mülakat çalışması yapılmıştır. 39 mahalle muhtarı tarafından mülakat çalışması ile 4 kategoride sorulan sorular cevaplanmıştır.

Dört kategori ve sorular:

1. Muhtarlık görevi
2. Sosyal kimlik arayışı
3. Hizmet memnuniyeti
4. Sorunlar

Tablo 6. 4. Konyaaltı Mülakat Çalışması-Muhtarlık Görevi Soruları

Muhtarlık Görevi- Yöneltilen Sorular	
1.	Hangi hizmeti hangi belediyenin verdiğini biliyor musunuz?
2.	Muhtar olmanın olumlu ve olumsuz tarafları nelerdir?
3.	6360 Sayılı Kanun ile muhtarın görev ve yetkilerinin azaldığını düşünüyor musunuz?
4.	Muhtarlar Belediye Meclisinde yer almalı mıdır?
5.	MUBİM ile İletişim Kuruyor musunuz?
6.	İç İşleri Bakanlığı Muhtar Bilgi Sistemini kullanarak bir sorun veya talebinizi iletiniz mi?
7.	Kent Konseyi'ne üye misiniz?
8.	6360 Sayılı Kanun düzenlemesi öncesi ve sonrası görüşleriniz alındı mı?
9.	Eskiye kıyasla muhtarlık görevi nasıl yürütülmektedir?
10.	Yapılan toplantılara düzenli katılıyor musunuz?
11.	Gerek Büyükşehir Belediyesi gerek İlçe Belediyesi ile düzenli bir şekilde irtibat kurabiliyor musunuz?

M.1.

6360 Sayılı Kanun'un mahallesini çok ilgilendirmediğini, sadece belli başlı sorunların başka boyutlara taşındığını, yasayla çok ilgisi olmadığını ifade etmiştir. Bu sorunların tarım ve hayvancılığın özellikle Torosların uzantısında olan mahallelerde tamamen bittiğini, seracılık faaliyetlerinin eskisi kadar gelir getirmedeği şeklinde özetlemek yerinde olacaktır. Yasanın siyasi boyutu olduğunu bildiği için çok karışmak istememiş, görüş belirtmekten kaçınmıştır. Özellikle ulaşım konusunda ve cenaze hizmetlerinde belediyeye her gün teşekkür ettiğini, eskiden cenazelerin zor şartlarda defnedildiğini vurgulamıştır. Mahalle muhtarlarına daha fazla yetki verilmesi gerektiğini, hizmetin ve görevlerin daha kolaylaştığını söylemiştir. MUBİM ve İç İşleri Bakanlığı ile sık sık irtibatta olduğunu, sorunları iletmediğini ama iletişim içinde olduğunu söylemiştir. Muhtar 1 kent konseyine üyedir. Whatsapp gibi teknoloji nimetlerine her gün şükrettiğini ve her şikâyet ve soruna buradan çözüm bulunduğunu ifade etmiştir. Son cümlelerinde bilgi vermek amacıyla;

1. Akdamlar
2. Geyikbayırı
3. Çağlarca
4. Hacisekililer
5. Çitdibi
6. Yarbaşçandır mahallelerinin eskiden orman köyü olduğunu ifade etmiştir.

M.2.

Muhtarların mutlaka belediye meclisinde yer alması gerektiğini ifade etmiştir. Eskiye nazaran muhtarlık görevinin yetkisinin azaldığını görevinin birinci döneminde olmasına rağmen dile getirmiştir. ASAT, Elektrik ile ilgili kuruluşlar ve jandarma ile ilgili Whatsapp grupları olduğunu, sıkıntıların buradan paylaşıldığını ve böylelikle çabuk çözüme kavuştuğunu ifade etmiştir. İç İşleri Bakanlığı'na iletilecek bir sorunla karşılaşmadığını söylemiştir. Kent konseyine üye değil, ancak muhtar 2 gençlik kollarına üyedir ve son derece gururla ifade etmiştir.

Görsel 6. 1. Aydınlik Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Mandalina Bahçesi

M.3.

Muhtarların köylünün kendi dilini bilmesi için belediye meclislerinde yer alması gerektiğini savunmuştur. Muhtarın etkilerinin ve yetkisinin yok olduğunu ifade etmiş, üzüntüsünü dile getirmiştir. MUBİM'e bir sonuç alamayacağını düşündüğü için hiçbir talebini iletmediğini belirtmiştir. Muhtarlık görevinin eskiye nazaran son derece daha da zorlaştığını ve acilen çözüm bulunması gerektiğini söylemiştir. İç İşleri Bakanlığı'na herhangi bir talebi bulunmamış, Kent Konseyi'ne üye olmadığını belirtmiştir. Kanun düzenlemesi öncesinde asla görüşleri alınmamıştır. Bu durum muhtar 3'ü son derece üzmüş ve kırmıştır.

M.4.

Muhtarlık görevinin son derece sıradanlaştığı ve masa başı memur konumundan farkı kalmadığını ifade ederek eski önemi kalmadığını ısrarla vurgulamıştır. Kendisinin 39 mahalle içerisinde belediye meclislerine katılan tek muhtar olduğunu iddia etmiştir. Çünkü kendisinin en genç muhtarlardan birisi olduğunu ve 40 yaşında olduğuna değinmiştir. MUBİM'i 2019 seçimlerinden sonra hiç kullanmadığını ifade eden muhtar 4, gerek de olmadığını düşünmektedir. Muhtarlık görevi masa başı memuru haline geldiğinden daha kolay yürütüldüğünü düşünmektedir. İç İşleri Bakanlığı'na herhangi bir talebi olmamış, gerek de duymadığını dile getirmiştir.

Kent konseyine üyedir. Kanun öncesi veya sonrası düzenlemelerde muhtar 4'ün diğer muhtarlarda olduğu gibi herhangi bir görüşü alınmamıştır.

M.5.

Muhtarlık görevinin eskiye göre oldukça kolay olduğunu ifade eden muhtar, bu durumun her geçen gün kötüye gittiğini düşünmektedir. Örnek olarak, ev kiralamak isteyen kişilerin muhtara haber vermediğini ve ev sahibi ile ev sözleşmesi yapmasının yeterli olduğunu göstermiştir. Bu tarz durumlar muhtar 5'i oldukça rahatsız etmektedir. Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde bulunmaması gerektiğini düşünen muhtar, gerekçe olarak her sorunu belediyenin çözdüğünü söylemiştir. MUBİM'i hiçbir zaman aramamış ve gerek duymamıştır. Mahalle muhtarlığının köy muhtarlığına göre daha kolay yürütülür olduğunu ifade eden muhtar, yerine bir sekreter tayin ederek her ihtiyacını gün içerisinde kendisinin giderebileceğini belirtmiştir. Kent Konseyine üyeliği bulunmamaktadır. Sadece 1 kere toplantıya gittiğini belirten muhtar, kendisinden önceki muhtarın 4 dönem görev yaptığını ve her toplantıya düzenli katıldığını ifade etmiştir.

M.6.

Muhtar 6'nın görevinde 6. Dönemidir. Muhtarlar Derneği Başkanlığı'nın yardımcısıdır. Muhtar gerçekleştirilen görüşmede 6360 Sayılı Kanun'da yapılan değişikliğin son derece yanlış olduğunu ve hangi kategori olursa olsun hepsinde fikirlerinin olumsuz olduğunu ifade etmiştir. Yaşadığı mahallenin uzun zamandır muhtarı olduğunu belirten muhtar 6 süreci iyi bildiğini ve takibini yaptığını belirtmiş, mahallesinin 1994 yılından beri mahalle olduğunu dile getirmiştir. Ancak köyden 2012 yılında yasa ile dönüşen mahallelerde yaşayan insanları tanıdığını, birçoğunda akrabası olduğunu ve yaşanan zorlukları yakından takip ettiğini ifade etmiştir. Muhtar 6'nın şöyle bir açıklaması olmuştur:

1. Aşağıkaraman
2. Bahtılı
3. Akdamlar
4. Hacisekililer
5. Geyikbayırı
6. Çağlarca
7. Yarbaşçandır
8. Hisarçandır
9. Üçoluk
10. Çitdibi

Çöp toplama, genel temizlik ve ulaşımda sıkıntı olmadığını ifade eden muhtar, imar geçmediği için bir beklentisi olmadığını dile getirmiştir. Hatta; “*çöp toplama ve temizliği yapsınlar yeterli benim için*” ifadesini kurmuştur. Su ve elektrik koşullarında da teknoloji sayesinde sıkıntı olmadığını ifade eden muhtar, herkesin mülk sahibi olduğunu açıklamıştır.

M.7.

Muhtarlık hizmetinin yalnızca dilekçe yazmak olduğunu söyleyen muhtar, bu konuda duyduğu üzüntü ve kırgınlığı dile getirmiştir. Köy muhtarı iken de görev yapan muhtar, o zamanlar daha yetkili olduğunu, daha saygın olduğunu ve sorunların hızlı bir şekilde çözüme kavuştuğunu ifade etmiştir. Ancak şu an bunların hiçbirinin söz konusu olmadığını, mahalle muhtarlığı= dilekçe muhtarlığı olarak tanımlamaktadır. Saygınlığın yitirildiği, köy tüzel kişiliği yoksa muhtarlığın da bittiğini dile getiren muhtar 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun'un geri çekilmesi için belediyeye dilekçe verdiğini ancak dönüt olmadığını söylemiştir.

Özellikle halkın mahalle ile köy ayrımını bilmediğini ifade eden muhtar, bu konuda halk ile büyük problem yaşadığını ifade etmiştir ve şu cümleler ile açıklamıştır: “Bir *durum*

yaşanınca jandarmaya, zabıtaya git diyorum, elektrik sıkıntı ise 186'yı kendin ara benim yetkim sadece dilekçe vermek diyorum, karşımdaki beni anlamıyor. Onu geçiştirdiğimi düşünüyor. Sen ne biçim muhtarsın o koltukta neden oturuyorsun diye üstüme yürüyen bile oldu. Çünkü halk gerçekten ayrımı bilmiyor. Keşke hem halkın hem benim görüşlerimiz alınsaydı zaten kanun çıkamazdı. Ama benim yetkim olmadığı sürece bu durum her gün böyle devam edecek. MUBİM'i kullanmıyorum çünkü zaten internet bağlantımız yok, kendi internetim de yeterli değil ve o bile çekmiyor. İç İşleri Bakanlığına da sorun iletsem ne olacak ki? İletmedim. Kent Konseyi'ne de üye değilim.”

Görsel 6. 2. Bahtılı Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Muhtarlık Binası

M.8.

Muhtar 8'in görevinde birinci dönemidir. Görüşme kısa sürmüştür. Muhtarlık binası çok uzak olduğundan şehirsiz kesimde yer alan bir muhtarlık binasında buluşarak görüşme burada gerçekleşmiştir. Dört kategorideki soruları cevaplamaya çalışan muhtar 8 kısa cevaplar vermiştir. Çünkü yasanın içeriğini pek bilmediğini belirtmiştir. Sadece köyün tüzel kişiliğinin kaldırılmasının sıkıntılı olduğunu, muhtarlık görevinin çok kolay bir şekilde yürütülür hale geldiğini bu sebeple insanlarla uğraşmanın zorlaştığını belirtmiştir. Çünkü mahalle halkının tekrar köy tüzel kişiliğini alması için muhtara sık sık uğradığını, muhtarın sadece dilekçe

verebildiğini ve elinden bir şey gelmediğini anlatmasına rağmen bu durumun ısrarla devam ettiğinden yakınmıştır. Muhtarların Belediye meclisinde yer alması gerekmediğini ifade eden muhtar, MUBİM 'i hiç kullanmadığını ve İç İşleri Bakanlığı'na herhangi bir talepte bulunmadığına değinmiştir. Kent Konseyini bilmediğini ifade eden muhtar 8, açıklamalar sonrasında üye olmanın çok da gerekmediğini belirtmiştir.

M.9.

Muhtar 9'un görevinde dördüncü dönemidir. Görüşme konusu ifade edildiğinde muhtar isyan etmeye ve durumdan duyduğu rahatsızlığı dile getirmeye başlamıştır. Görüşme sırasında dört kategorideki sorulara büyük bir içtenlikle cevap vermeye çalışan muhtar 9, 6360 Sayılı Kanun'un son derece berbat ve işin içinden çıkılmaz bir yasa olduğunu vurgulamıştır. Acilen yasanın iptali için çalışmalar yapılması gerektiğini ifade eden muhtar, mahalle halkının da durumdan şikâyetçi olduklarını dile getirmiştir.

Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini vurgulayan muhtar, iletişim kopukluğu olduğu için böyle bir şeyin mümkün olmadığını vurgulamıştır. Devlet ile halk arasındaki iletişim kopukluğuna değinen muhtar çaresiz kaldıklarını, dilekçe yazmaktan başka bir vazifesinin olmadığına değinmiştir. Herkesin tek derdinin seçim olduğunu düşünen muhtar, köylerin tüzel kişiliklerinin yitirilme sebebinin seçim olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. MUBİM'i arada sırada kullandığını ifade eden muhtar, Kent Konseyine üye olmadığını ve üye olmayı düşünmediğini açıklamıştır. Çünkü hiçbir şeyin değişmeyeceğini ifade etmiştir. İç İşleri Bakanlığı'na herhangi bir sıkıntısını iletmediğini ifade etmiştir. Dört dönemdir görevde olmasına rağmen, kanun düzenlemesi öncesi ve sonrasında görüşleri alınmadığını söyleyen muhtar, seçimlerde bir şeylerin değişeceğine inandığını ifade etmiştir.

M.10

Muhtar 10, şehrsel kesimde yer alan mahallenin muhtarıdır. İnsanların bilgi birikimleri, tecrübeleri ve halkını ne kadar düşünüp uygulamaya geçtiğini göstermek için somut adımlara ihtiyaç vardır. Ancak görülen o ki, muhtar 10 tüm bu ifadelerden son derece uzaktır. Görevinde birinci dönemi olan muhtar, her türlü hizmetten son derece memnun olduğunu, sonuç itibarıyla şehrsel kesimde yer aldığını ve kırsal kesimin kendisini ilgilendirmediğini ifade etmiştir. İmarın hükümetin elinde olan bir konu olduğunu belirten muhtar, imar konusunda halkın ne gibi bir ilgisi olduğunu ve şayet şikâyet eden varsa neden şikâyetçi olduklarını anlamadığını belirtmiştir. Devlet hangi yasayı çıkarırsa çıkarsın haklı olduğunu ifade eden muhtar ile görüşme 10 dakika sonunda sona ermiştir. *Ayrıca son olarak Fesleğen Yaylasına kadar yol yapıldığını belirten muhtar devlet daha ne yapsın* ifadesini kullanmıştır.

M.11

Görüşme kısa sürmüştür. (5 dakika). Görüşmenin kısa sürme nedeni, muhtarın görüş belirtmek istememesidir. Muhtarlık binasına gidilmesine rağmen, geri çevirmiştir. Ayrıca şehirselleşimde yer aldığı için görüşme sorularını okumuş ve cevaplamak istememiştir.

M.12.

Görüşme kısa sürmüştür. (10 dakika). Görüşmenin kısa sürmesinin nedeni muhtarın şehirselleşimde yer alan bir mahallede yaşadığı için kanunu nasıl yorumlayacağını bilemediğini söylemesidir. Kanunun artı ve eksilerini ve kırsal kesimde etkilerini bildiğini ifade eden muhtar 12, özür dileyerek görüşmeye katılmak istemediğini ancak kırsal kesimde yaşayan muhtarların ve mahalle halkının her zaman yanlarında olduğunu ifade etmiştir.

M.13.

Muhtar 13'ün görevinde birinci dönemidir. Her kategorideki soruya içtenlikle cevap veren muhtar 13, yasanın ayrıntılarını pek bilmediğini ama etkilerinin kolay olmadığını ifade etmiştir. Belediye meclisinde bulunmanın artı ya da eksilerini bilmediğini ifade eden muhtar, muhtarlık görevinin eskiye göre daha zor olduğunu söylemiştir. Çünkü en küçük bir sorunda bile dilekçe vermek zorunda olduğunu ve başka yetkisinin bulunmadığını ve bu durumda mahalle halkı ile zaman zaman gerginlikler yaşadığını belirtmiştir.

MUBİM'i arada sırada kullandığını belirten muhtar, Kent konseyine üye olmadığını ve olmayacağını ifade etmiştir. Kanun düzenlemesi öncesi ve sonrasında muhtarların bir görüşü alınmadığını ifade eden muhtar, kendisinin birinci dönemi olsa da arkadaşları ile yaptığı görüşmeler sonucunda böyle bir yargıya vardığını ifade etmiştir.

M.14.

Muhtar 14'ün görevinde altıncı dönemidir. Uzun yıllardır görevine devam eden muhtar 6'nın görüşme sorularını okumuştur ve öyle cevaplamak istediğini belirtmiştir. Yasa ile ilgili bilgisi olduğunu ancak kendisinin altı dönemdir mahalle muhtarı olduğunu yani mahallesinin 1979 yılında köy statüsü kaybettiğini yasadaki çok önce bu durumun yaşandığını ifade etmiştir. Bu sebeple köy muhtarı olmanın nasıl bir duygu olduğunu bilmediğini ancak mahallesinin kırsal bir mahalle özelliği taşıdığı için köy hayatı yaşadıklarını ifade etmiştir. Köy tüzel kişiliği haklarının hangi haklar olduğunu ve mahalle ile kıyaslama yapamayacağını ifade etmiştir.

Tüm bunların dışında, mahalle halkının geçim kaynakları arasında tarım, hayvancılık, seracılık ve gözleme yerleri olduğunu ifade eden muhtar 14 yazın çok fazla turist geldiğini ve nüfusun arttığını ifade etmiştir. Mahalle halkının genel olarak ortanca yaş olduğunu ve

herkesin mülk sahibi olduğuna değinen muhtar, imar geçmediğini de eklemiştir. MUBİM’i zaman zaman kullandığını ve Kent konseyine üye olduğunu söyleyen muhtar, vergi oranlarının çok yüksek olmadığını ve her vergini ödenebileceğini dikkat çeker bir ifade ile belirtmiştir.

Görsel 6. 3. Bahtlı Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Eski Köy (Yeni Mahalle) Meydanı

M.15.

Muhtar 15’in görevinde birinci dönemidir. Kendisinden randevu alabilmek amacıyla 1 hafta aralıksız aranılmış ve ikna edilmeye çalışılmıştır. Tüm uğraşlar sonucunda muhtarlık binasına kadar gidilse bile, 5 dakikalık bir gecikmeden dolayı kendisi görüşmeyi kabul etmemiştir. Sebebin trafik ve park sorunu olması ısrarla dile getirilse bile muhtar geri çevirmiştir. Belirttiği bir diğer konu yasayı bilse bile hem birinci dönemi olması hem de şehrsel kesimde yer almasından dolayı soruları cevaplamakta zorlanacağını ifade etmiştir.

M.16.

Muhtar 16 ile görüşmenin kısa sürme sebebi kendisinin çok yaşlı olmasıdır. Altı dönemdir görevinde bulunan muhtar 16 yan tarafında yer alan mahalle muhtarı neler söyledi ise katıldığını belirtmiştir. Sadece köy tüzel kişiliklerinin geri verilmesi gerektiğini ve eski

imece usulü, köy heyeti, yardımlaşma ve bir arada yaşama, köy meydanlarında toplanma hatta köy düğünlerinin geri gelmesi isteklerini ayrı olarak belirtmiştir.

M.17.

MUBİM'i kullandığını ve bizzat ziyaret ettiğini söyleyen muhtar taleplerine yüz yüze dahi cevap verilmediğini ifade etmiştir. Eski yetkileri olmadığı için bu tarz durumlarla karşılaştığını düşünmektedir. Çünkü köy muhtarının her zaman daha değerli olduğunu ve daha saygın olduğunu ifade eden muhtar mahalle muhtarlığının sadece dilekçe vermekten ibaret olduğunu söylemiştir. İç İşleri Bakanlığı'na talep ve şikâyette bulunan muhtar yine herhangi bir dönüt ile karşılaşmamıştır. Kent Konseyi'ne üye değildir.

Muhtarlık görevinin bir önemi ve değeri kalmadığını ifade eden muhtar durumdan son derece üzgün olduğunu dile getirmiştir. Sıkıntılar yaşansa da çözüm olmadığını söyleyen muhtar her defasında köy muhtarı olsa bu sorunları çözebileceği ifadesini yinelemiştir.

M.18.

Muhtar 18 MUBİM'i aradığını ancak dönüt alamadığını vurgulamıştır. İç İşleri Bakanlığı'na birkaç kez talepte bulunduğunu ifade etmiştir. İç İşleri Bakanlığı'na su sorunu ile ilgili başvuruda bulunduğunu açıklamıştır. Kent Konseyi'ne üye değildir ve olmayı düşünmemektedir. Kanun öncesi ve sonrası herhangi bir fikrinin alınmadığını ifade eden muhtar 18 durumdan duyduğu rahatsızlığı ifade etmiştir. Son olarak muhtarlığın daha zorlaştığını ve halktan biraz daha anlayış beklediğini ifade etmiştir.

M.19.

Görüşme kısa sürmüştür. (10 dakika). Görüşmenin kısa sürme sebebi muhtarın yasa ile ilgili görüş bildirmemek istememesidir. 39 mahalle muhtarından illaki görüş bildiren olduğunu söyleyen muhtar kendisi görüş belirtmemiştir. Konuyu beğenmiş ve başarılar dilemiştir.

M.20

Muhtar 20'nin görevinde dördüncü dönemidir. Son derece ilgili olan muhtar muhtarlar derneği başkanına yönlendirerek başkanın daha çok bilgi vereceğini ifade etmiştir. Tez konusunu çok beğendiğini ve araştırmanın kırsal kesimde bir şeyler değiştirebileceğini temenni etmiştir. Kendisi şehirsal kesimde yer aldığı için kırsalın sorunlarını yaşamadığını ve yaşamadan çok da iyi anlayamayacağını ama yaşanan sıkıntıları toplantılarda işittiğini ifade etmiştir.

M.21.

Şehirsel kesimde görev yapan muhtar 21 yardımcı olamayacağını belirtmiştir. Yasayı bildiğini ve kırsala etkilerine oldukça üzülüğünü ancak elden bir şey gelmediğini belirtmiştir. Kırsal kesimdeki muhtarlar ile görüşmenin daha doğru olacağını belirtmiştir.

Görsel 6. 4. Karatepe Mahallesi (Kırsal Mahalle)- Mahalle Kahvehanesi

M.22.

Kırsal mahallede görev yapan muhtar 22'nin görevinde dördüncü dönemidir. Muhtarlık binası çok uzak olduğu için şehir kesiminde bulunan muhtarlık binasına gelen muhtar 22 ile görüşme kısa sürmüştür. (15 dakika). Şehir kesimine görüşme için gelen muhtara ne kadar teşekkür edilse azdır. Ancak kırsal kesimin yaşadığı sıkıntıların anlaşıldığını ve yirmiyeye yakın muhtar ile görüşme gerçekleştirildiği ifade edildiğinde tüm sıkıntı ve problemlere katıldığını ve belediyeye muhtarlar derneği başkanlığı öncülüğünde tüzel kişiliklerini geri almak için dilekçe verdiklerini ifade etmiştir. Bu sebeple görüşme kısa sürmüştür.

M. 23, 24 ve 25.

Mahalleler yan yana olduğu için muhtarlar ile aynı anda görüşme sağlanmıştır. Muhtarlığın köy muhtarlığı ile alakası olmadığını anlatan muhtarlar yetkilerinin sınırlandığını ve bu durumu üzüntü ile karşıladıklarını ifade etmişlerdir. Köylerin tüzel kişiliklerini geri kazanmaları için başvurular yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca muhtarların verdiği bilgilere göre kırsal mahalle statüsüne tekrar geçileceği ve yasa çıkacağı belediye koridorlarında konuşulmaktadır. Hatta kanunun çıktığını ve yürürlüğe girmediğini iddia etmişlerdir. Konyaaltı Belediyesi-Büyükşehir Belediyesi-Meclisin sırası ile kanunun onaylanması gerektiğini ifade etmişlerdir. 24 kırsal mahallenin yani yaşantısı kırsal olan mahallerin dilekçe verdiklerini ifade eden muhtarlar 15 şehrsel mahallenin de destek olduklarını anlatmışlardır.

MUBİM 'i kullandıklarını ve Kent Konseyi'ne üye olduklarını ifade eden muhtarlar İç İşleri Bakanlığı'na bir talepte bulunmamışlardır.

M.26.

Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini ifade eden muhtar 26, muhtarların özellikle kırsal kesimde yer alan muhtarların etkisinin azaldığını düşünmektedir. MUBİM'i hiç kullanmadığını belirten muhtar sürekli şifre istediğini ve nasıl kullanması gerektiğini bilmediğini söylemiştir. Muhtarlık görevinin eskiye oranla daha kolay yürütüldüğünü söyleyen muhtar 26 durumdan memnun olduğunu ifade etmiştir. İç İşleri Bakanlığı'nı arayacak bir konu olmadığını ifade etmiştir. Kent Konseyi'ne üyedir. Kanun düzenlemesi öncesi ve sonrası herhangi bir bilgisi olmadığını belirtmiştir.

M.27.

Muhtarların belediye meclislerinde yer alması gerektiğini belirten muhtar 27 eski yetkilerin olmadığını söylemiştir. Bu durumu internete bağlayan muhtar internet ortamının yetkileri sona erdirdiğine inandığını belirtmiştir. MUBİM'in yeterli olmadığını düşünen muhtar MUBİM'im eskiden daha etkili ve iyi olduğunu ifade etmiştir. Muhtarlığın eski döneme göre daha zorlaştığını düşünmektedir. Sebep olarak posta evrakları ile ilgilenmek zorunda kaldıkların göstermiştir. İç İşleri Bakanlığı'na taleplerde bulunan muhtar 27 dönütlerden memnun olduğunu söylemiştir. Kent Konseyi'ne üye olan muhtar kurucular kurucusudur. 6 dönemdir görevde yer almasına rağmen kanun düzenlemesi öncesi ve sonrasında görüşlerinin alınmadığını özellikle vurgulamıştır.

M.28.

Muhtarlık görevinin büyüdüğünü ve yetkilerin genişlediğini ifade eden muhtar her şeye muhtarın yetiştiğini ve kendisinin mülki amir olduğunu belirtmiştir. Resmî kurumlarda muhtarlara karşı daha özenli olduklarını ifade eden muhtar belediye meclisinde yer olmadığını söylemiştir. Halkı aydınlatması açısından belediye meclisinde yer alması gerektiğini ama yer almadığını üzülen ifade etmiştir. Muhtarın yetkilerinin azalmadığını aksine gün geçtikçe arttığına değinen muhtar 28 diğer muhtarlara göre oldukça farklı düşünmektedir. MUBİM'i hiç kullanmamaktadır. Muhtarlık görevinin teknoloji ile daha modern bir görev haline geldiğine değinmiştir. Doğma büyüme mahallesinde yaşadığını belirten muhtar son derece zengin olduğunu ve insanlara hizmet vermek istediği için muhtar olduğunu vurgulamıştır. Kendi evlerini de yüksek fiyatlardan kiraya verdiğini belirtmiştir.

İç İşleri Bakanlığı'na hiçbir talepte bulunmadığını belirten muhtar Kent Konseyi'ne üyedir. Uzun yıllardır görevde bulunmasına rağmen kanun düzenlemesi öncesi ve sonrasında görüş belirtmediğini ifade etmiştir.

M.29.

MUBİM'i sıklıkla kullandığını belirten muhtar her türlü sorununu çözdüğünü ve her dilekçesine cevap verildiğini belirtmiştir. İç İşleri Bakanlığı'na talepte bulunduğunu ve dönütlerin çok hızlı olduğunu belirtmiştir. Kent Konseyi'ne üyedir. Kanun düzenlemesi öncesinde Antalya Muhtarlar Derneği Başkanları Sözlü Temsilcilerinin kanunu anlatıp görüşlerinin alındığını belirten muhtar diğer muhtarlar arasında ilk örnektir. Kırsal kesimi son derece etkileyecek olan 6360 Sayılı Kanun'un şehirsal kesimdeki muhtarlara anlatılıp sorular sorulması son derece üzücü bir durumdur. Muhtar 29 kanuna sıcak bakması bir diğer üzücü durumdur. Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini ifade eden muhtar kendisi de meclise üyedir. Muhtarın yetkilerinin azalmadığını aksine arttığını iddia etmiştir.

M.30.

Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer almasına gerek olmadığını ifade eden muhtar mahalle gündemi ile ilgili durumlar söz konusu olduğunda seyirci olarak katılmanın daha iyi olduğunu düşünmektedir. Muhtarların yetki ve görevlerinin azalmadığını aksine katlanarak görevlerin arttığını ifade etmiştir. MUBİM'i kullanmadığını belirten muhtar MUBİM'de çalışan insanları yakından tanıdığını ve bir sorun olduğunda direk irtibata geçtiği için MUBİM'in merkezini aramadığını belirtmiştir. Muhtarlık görevinin kırsalda daha kolaylaştığını ifade eden muhtar tebligatın çok geldiğini ve postacı görevini gördüklerini ifade etmiştir. İç İşleri Bakanlığı'nı kullanmadığını belirten muhtar 30 Konyaaltı Muhtarlar Derneği

Başkanı olduğunu belirtmiştir. Antalya’da 19 ilçenin 12’sinde dernek olduğunu belirten muhtar 30 iki ilçede ise ikişer tane dernek olduğunu belirtmiştir. Federasyon kurduğunu ve bunun aracılığı ile bakanlık ile iletişim halinde olduğunu belirten muhtar 30 taleplerini ilettiğini ve dönütlerin olumlu olduğunu dile getirmiştir.

Kent Konseyi’ne üyedir. Hem Antalya hem Konyaaltı’nın Kent Konseyi’ne üye olan muhtar sivil toplum örgütlerine de üye olduğunu belirtmiştir. Kanun düzenlemesi öncesi ve sonrasında görüşlerinin alındığını belirten muhtar 30 bir yandan kanunun iyi olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Kırsal kesim zorluklar yaşasa bile iki başlılığın ortadan kalktığını ve bu kanunun sadece bu açıdan olumlu olduğunu ifade etmiştir.

M.31.

Muhtarların belediye meclisinde yer alması gerektiğini ifade eden muhtar 31 her mahalleden bir meclis üyesi seçimi yapılabilirse daha güzel olabileceğini belirtmiştir. Çünkü muhtarların sadece izleyici olduklarını şayet temsilci seçilirse daha ilgili ve yetkili olabileceğini belirtmiştir. Çünkü encümen toplantılarının çok ama çok önemli olduğunu belirtmiştir.

Muhtarın yetkilerinin eskiye kıyasla azalmadığını aksine arttığını ifade etmiştir. Görevinde birinci senesi olmasına rağmen düşüncesinin bu yönde olduğunda ısrarcı tutum sergilemiştir. Çünkü kurumların her konuda muhtarla iletişim kurduklarını ve saygının arttığını gözlemlediğini söylemiştir. MUBİM’i kullandığını belirten muhtar memnun olduğunu ve hemen cevap aldığını belirterek birçok muhtardan farklı bir görüşe sahiptir. Teknolojinin ilerlemesi ile internette gruplarda her türlü talebin belirtildiğini ve dönütlerin güzel olduğunu ifade eden muhtar Kent Konseyi’ne üyedir. İç İşleri Bakanlığı’na herhangi bir talepte bulunacak konusu olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 6. 5. Konyaaltı Mülakat Çalışması- Sosyal Kimlik Soruları

Sosyal Kimlik- Yöneltilen Sorular	
1.	Sizce şehirli ve köylü diye bir ayırım var mıdır? Varsa kendinizi hangi kategoride değerlendiriyorsunuz?
2.	Gelenek ve görenekler 6360 Nolu yasa ile zedelenmiş olabilir mi? Göçe sebebiyet vermiş midir?
3.	Daha önce köy statüsünde olan yerleşmeler sizce 6360 Nolu yasa ile modern hale gelmiş midir?
4.	Mahalle halkının sosyal kimlik arayışında olduğunu düşünüyor musunuz?

M.1.

Muhtar 1 kendisini köylü olarak hissettiğini, mahalle olmasının yaşantısını ve geçim kaynaklarını değiştirmedeğini belirtmiştir. Şehirli kavramını benimsemediğini hatta kabul etmediğini, kendisinin ve ailesinin her zaman köy hayatı yaşayacağını ve böyle bir ayırımın olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Ayırım yapılırsa bile günümüz koşullarının insanları bu ayrıma ittiğine, ayrıştırdığına inandığını belirtmiştir.

Kendisi bu şekilde düşünse bile yöneltilen 2. Soruda kırgınlık ve kızgınlığını daha çok belirtmeye başlamıştır. 2. Soru gelenek ve göreneklerin halen sürdürülüyor mu şeklindedir. *‘Maalesef gelenek- görenek adına mahallemizde bir şey kalmamıştır. Bizim mahallemiz eskiden beri mahalle. Yani burası hiç köy olmadı. Ancak yine de biz genel olarak tarım ve hayvancılık ile geçiniyoruz. Değerlerimiz köklü ve geleneklerimiz ve göreneklerimiz her zaman vardı. Kendimize ait oluşturduğumuz kültürümüz vardı. Bunların zamanla özellikle etrafımızda statüsünü yitiren köyler ile iyice belirgin hale geldiğini görmek beni üzüyor ve yaralıyor. Çünkü hepimiz yani kırsal kesim aynı gelenek göreneklere sahiptik. Statümüz köy olmasa bile biz o şekilde yaşıyorduk ve yaşamaya devam edeceğiz. Çocuklarımız yaşatmasa da biz daha ölmedik’* şeklinde görüşlerini dile getirmiştir.

Sosyal kimlik aşamasında sorulan 3. soruda görüşme gerçekleştirilen muhtar 1 olumlu düşündüğünü hatta insanların özellikle yeni neslin bu yarışa girdiğini ifade etmiştir. Mahalle halkının yaşam tarzında belirgin bir değişim olmadığını ancak yeni neslin modern toplum yapısına ayak uydurmaya çalıştığını gözlemlediğini ifade etmiştir. İnternete erişim zor olsa da mahalle halkının bir şekilde sağladığını ve sosyal kimliğin belirlenmesinde internetin büyük bir etkisinin olduğunu söylemiştir.

M.2.

Kendisinin doğma büyüme mahalleli olduğunu, mahalle gibi gözüксе de köy yaşantısı olduğunu ve kendisini her zaman köylü hissettiğini belirtmiştir. Ama şehir merkezine yakın olmanın da güzel bir nimet olduğunu özellikle vurgulamıştır.

M.3.

Sosyal kimlik açısından köylü olarak hissettiğini ve öyle öleceğini ifade eden muhtar 3, mahalle halkının da aynı görüşlere sahip olduğunu belirtmiştir. Ancak gelenek ve göreneklerin son derece değiştiğini, örneğin eskiden 3 gün 3 gece köy düğünleri yapılırken, şu an şehir merkezinde düğün salonları tutulduğunu ve popüler kültür düzenine bir yandan uyulmaya çalışıldığını gözlemlediğini ifade etmiştir. Belki de zaman içinde kültürün, gelenek ve göreneklerin tamamen kaybolacağı endişesini taşıdığını ifade etmiştir.

Mahallenin dışarıya göç vermediğini, ama aldığını ifade eden muhtar 3, yıllar önce ilginç bir diyaloga şahit olduğundan bahsetmiştir. Bir profesör bayanın köye gelerek, burada hiçbir araziye size yar etmeyeceğim dediğini ve o günden sonra her şeyin kötüye gittiğini belirtmiştir. Hatta köylerin mahalle olmasında belki de profesörün etkili olduğunu söyleyen muhtar 3 düşüncesinin üzerinde durmuştur. Mahallenin genel olarak yaşlı nüfusa sahip olduğunu, eğitim seviyesinin düşük olduğunu ifade etmiştir. İnsanların geçim kaynağı

tarımdır. Ancak tarım da gün geçtikçe kötüye gitmektedir. Herkes mülk sahibi olmakla birlikte kiracı bulunmamaktadır.

Bu mahalleden anlaşıldığı üzere, 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun son derece tehlikeli, ucu açık bir kanundur. İnsanların kanun sebebiyle görüş ayrılığına düşmüş olup gittikçe kutuplaşmaları gün geçtikçe tehlikeli boyut almaktadır.

Görsel 6. 5. Kır Mahallesi (Kırsal Mahalle)

M.4.

Sosyal kimlik olarak kendisini köylü hissettiğini ifade eden muhtar 4, mahalle halkının da aynı düşüncede olduğunu dile getirmiştir. Şehirden hizmet alınsa da gelenek ve göreneklerin değişmediğini vurgulamıştır. Ancak şöyle bir parantez açarak, eskisi kadar gelenek ve göreneklerin yerine getirilmediğini de ifade etmiştir. Özellikle mahalle halkının köy ile mahalle ayrımını çok daha iyi kavramaları gerektiğini düşünmektedir. Dışarıdan son derece göç aldığı belirten muhtar, bu durumu şehir hayatından bunalan insanların gerçekleştirdiğini düşünmektedir. Yerli halk genellikle mülk sahibidir. Ancak dışarıdan gelen insanlara verilen kiralık evler de uygun fiyatlara kiraya verilmektedir. Mahallenin yarı yarıya bir oranla genç nüfus ve yaşlı nüfusa sahip olduğunu belirtmiştir. Kamuda çalışan kişi sayısının çok olduğunu ve genellikle toplu taşıma kullandıklarını ifade etmiştir.

M.5.

Sosyal kimlik sorularında, kendisini köylü hissettiğini, kanunun bu konuda bir değişikliğe yol açmadığını ifade etmiştir. Ancak gelenek ve göreneklerin kaybolduğunu üzümlere ifade etmiştir. Eskiden İmece usulünün olduğuna değinen muhtar 5, yardımlaşmanın daha fazla olduğunu ve halkın daha çok birbiri ile iletişimde olduğunu ve bunun giderek zayıfladığını belirtmiştir. Özellikle teknolojinin ilerlemesi ve internet kullanımının bu durumu hızlandırdığını ifade etmiştir. Mahalleye herhangi bir modernleşme gelmediğini belirten muhtar 5, insanların kolay kolay şehir hayatına yakınlığı benimseyemediğini ifade etmiştir. Dışarıdan göç alan mahallenin gelen kişilerin geçim kaynağı için geldiklerini gözlemlediğini söylemiştir. Eskiden süregelen orman köyü özelliği göstermesi ve halen sınırlı da olsa devam etmesi ve mermer ocaklarına çalışmaya gelen insanlar göç eden kişiler olarak gösterilmiştir. Mahalle göç vermemektedir.

M.6. –**M.7. –****M.8.**

Kendisinin ve mahalle halkının her zaman köklü değerlerine sahip çıktığını, yaşam tarzı, gelenek ve göreneklerin değişmediğini ifade etmiştir.

M.9.-**M.10.-****M.11.-****M.12.-****M.13.**

Mahallede herkesin mülk sahibi olduğunu ve yüzde doksanın yaşlı olduğunu ifade eden muhtar 13, gençlerin okumaya gittiğini ve bir daha gelmediğini dile getirmiştir. Kendisini köylü olarak hissettiğini belirten muhtar, gelenek ve göreneklerin eskisi gibi olmasa da devam ettiğini ifade etmiştir. Mahalle halkının göreneklerine sahip çıktığını söylemiştir.

M.14.

Kendisini her zaman köylü olarak hissettiğini ve ne zaman şehir merkezine gitse hemen geri geldiğini belirtmiştir.

M.15.-**M.16.-**

M.17.

Her türlü hizmet ve talep artık belediyeye bağlı olduğu için gelenek ve göreneklerin kalmadığını ifade eden muhtar 17 eskisi gibi mutluluğun da kalmadığını cümlelerine eklemiştir. Köy düğünlerinin tamamen kalkmasından duyduğu üzüntüyü anlatmıştır. Mahalle halkının orta yaş olduğunu, genellikle mülk sahibi olduğunu ve emekli olduklarını ifade etmiştir. İlkokul mezununun mahallesinde yoğunlukta olduğunu ifade eden muhtar 17, dışarıdan mahalleye çok fazla göç olduğunu ifade etmiştir. Sebep olarak yokluk olduğunu, insanların şehir merkezinde kira ödeyemediği ve faturalara yetişemediğini ve atalardan kalan mülklere yerleşmeye başladıklarını ifade etmiştir. Arazi sahiplerinin arazi sattıklarını da dile getiren muhtar 17, insanların şehirde yatırım yapma ümitleri olduğunu da söylemiştir. Mahalle halkının neredeyse tamamına yakınının tarım ile geçindiğini belirten muhtar 17 tarımın giderek artan pahalılık sebebiyle zorlaştığını ifade etmiştir. Mahalle halkının yüzde 90'ı mülk sahibi yüzde 10'u kiracıdır. Son olarak cümlelerini hem kendisinin hem de mahalle halkının köylü hissettiklerini ve hissetmeye devam edeceklerini söyleyerek bitirmiştir.

M.18.

Mahalle halkının gelenek ve göreneklerine sahip çıktığını ve köy yaşantısını her ne kadar belediyeye bağlı olsalar da sürdürdüklerini ifade etmiştir. Mahalle halkını hepsinin mülk sahibi olduğunu ifade eden muhtar mahallenin göç almadığını ve göç vermediğini söylemiştir.

M.19.-**M.20.-****M.21.-****M.22.-**

Görsel 6. 6. Toros Mahallesi Muhtarı (Şehirsel Mahalle)

M.23,24 ve 25.

23, 24 ve 25 numaralı muhtarlar pandemi döneminde mahallelerine göçün çok fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Gelen kişilerin arazi satın alarak yerleştiklerini belirten muhtarlar durumdan rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Köy tüzel kişilikleri varken köye gelen kişilerin muhtarı izni olmadan yerleşemediğini ifade eden muhtarlar şu an böyle bir durum olmadığını ve mahallelerinde yabancı istemediklerini belirtmişlerdir. Çobanların sayısının çok azaldığını anlatan muhtarlar 100 çobandan geriye 15 çoban kaldığını anlatmışlardır. Son olarak Doyran, Çakırlar, Zümrüt ve Bahtılı mahallelerinden imar çalışması olduğunu iddia eden muhtarlar ayrımcılık olduğunu düşünmektedirler.

M.26.

Sosyal kimlik olarak kendisini kentli hissettiğini ve yeterince modern bir mahallede muhtar olduğunu belirtmiştir.

M.27.-

M.28.

Sosyal kimlik açısından her ne kadar şehirselleşmiş kesimde yaşasa da kendisini köylü olarak hissettiğini ifade etmiştir. Şehirli diye bir kavram olmadığını düşünen muhtar 28 köylerin ülkemizin can damarı olduğunu söylemiştir. Son olarak mahallesinde kiracının az olduğunu ve mülk sahibinin çok olduğuna değinen muhtar özellikle yabancı turistlerin mülk alıp yerleştiğine değinmiştir.

M.29.

Kiracı ve mülk sahibinin yarı yarıya oran taşıdığını ifade eden muhtar 29 kendisini hem köylü hem şehirli olarak hissettiğini ve yazın yaylasına sıklıkla gittiğini ifade etmiştir.

M.30.

Kendisini yerine göre şehirli veya köylü hissettiğini ifade eden muhtar 30 mahalle halkının şehirli olduğunu ve öyle hissettiklerini anlatmışlardır. Gelenek ve göreneklerin çoktan kaybolduğunu belirten muhtar eskiden köy düğünlerinin yapıldığını ve artık bu tarz gelenek ve göreneklerin kalmadığını belirtmiştir. 6360 Sayılı Kanun ile kırsala modernliğin geldiğini düşünen muhtar 30 kırsal kesimdeki insanların bir nevi şehre bağlandığını ve köklü değerlerin değiştiğini ifade etmiştir. Mahalleye dışarıdan göçün son derece fazla olduğunu belirten muhtar 30 en fazla göçün kendi mahallesine olduğunu belirtmiştir. 2004 yılında mahalle halkının tamamını yerli kesimden oluştuğunu belirten muhtar 30 dışarıdan göç ile bu durumun sona erdiğini anlatmıştır. Ülkemizin dört bir yanından göç olduğuna değinen muhtar 30 özellikle son yıllarda yabancı göçün daha fazla olduğunu belirtmiştir. Rusya, Ukrayna ve son yıllarda İran'dan gelen kişi sayısının fazla olduğunu ifade eden muhtar 30 ev satın aldıklarını ve 150 bin dolar karşılığında yabancılara geçici kimlik verildiğini iddia etmiştir. Hatta kimliklerin 99 ile başladığını belirtmiştir.

M.31.

Mahallesinde yaşayan insanların maddi durumlarının iyi olduğunu ve aylık gelirlerin yüksek olduğunu ifade eden muhtar 31 herkesin kendisini şehirli hissettiğini düşündüğünü ifade etmiştir. Dışarıdan göç olmasa da gençlerin okumaya gittiklerini belirtmiştir. 17 senedir bu mahallede oturduğunu ifade eden muhtar mahallesini çok sevdiğini ve seçildikçe hizmete devam edeceğini belirtmiştir.

Tablo 6. 6. Konyaaltı Mülakat Çalışması-Hizmet Memnuniyeti Soruları

Hizmet Memnuniyeti- Yöneltilen Sorular	
1.	Büyükşehir Belediyesi ve Konyaaltı Belediyesi, hizmetleri zamanında yerine getiriyor mu?
2.	Belediyelerin ayrı ayrı hangi hizmetleri verdiğini biliyor musunuz?
3.	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine kolay bir şekilde ulaştığını gözlemlediniz mi?
4.	Su ve elektrik hizmetleri, ASAT ve TEDAŞ gibi kurumlardan memnun musunuz? Hizmetler vaktinde yapılıyor mu?
5.	Mahallenizdeki sorunlar eskiden mi yoksa şimdi mi daha hızlı çözülüyor? Kıyas yapmak doğru mu? Bu konuda bilginiz var mı?
6.	Merkez olmayan bir ilçe ile aynı hizmeti aldığınızı düşünüyor musunuz?
7.	Ulaşım hizmetleri nasıl? Toplu taşıma hangi aralıklarla sağlanmaktadır?
8.	İmar konusunda ne düşünüyorsunuz? İyileşme söz konusu mu?
9.	Çevre temizliği hakkında şikâyet var mı? Hizmetler nasıl uygulanmakta?

M.1.

Muhtar 1 tarafından bazı sorulara kesin ve net cevap alınamamıştır. Bazı soruları cevaplamak istememiştir. Örneğin, hizmet memnuniyeti kategorisindeki sorulara üstünkörü cevaplar alınmıştır. Büyükşehir belediyesi ile Konyaaltı Belediyesi arasındaki sorunların farkında olduğu muhtar 1'in tavırlarından son derece bellidir. Ancak bu konuya değinmek istememiş, kimse ile kötü olmak istemediğini özellikle belirtmiştir. Her iki belediyenin de hizmetleri sağladığını, aradığı zaman ulaşabildiğini ve hemen hizmetlerin yerine getirildiğini ifade etmiştir. Muhtarın ifadelerine göre;

Tablo 6. 7. Muhtar 1'in Belediyelerin Hizmetleri Açısından Yapmış Olduğu Ayrım

Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyesi
İçme suları (ASAT)	Çöp toplama
İlaçlama	Genel temizlik
Ana yollar	Mahalle içi yollar
Yayla yolları	Tali yollar

Muhtar 1 hem kendisinin hem de mahalle halkının ulaşımdan ve yollardan memnun olduğu ifade etmiştir. Sözlerine şöyle devam etmiştir:

'Kanalizasyon çalışmaları yok. Boş arsa aldım. İçine ev yaptım. Elektrik ve su aboneliği yok çünkü İmar Barışı sona erdi. Ancak kanun çıkarsa bu durum düzeltilebilir. Dolmuşlar mahalle aralarına kadar ulaşım sağlıyorlar yani belediye hizmeti bu konuda son derece iyi. Ama genel olarak herhangi bir hizmet için yetkili kuruluşlardan izin gerekiyor. Ev yapma konusunda m² hesabı para alınmakta yani son derece pahalı. Tarım konusunda Tarım İl Müdürlüğü sigorta yapılırsa destek oluyor ama sadece tarla konusunda. Mazot, gübre ve ilaçlama desteği maalesef yok. Çünkü burası mahalle. Kömür hizmetlerini artık belediye değil kaymakamlık vermekte. Yani muhtarlardan çıktı. Çünkü insanlar muhtarın niyetini kötüye kullanıyor. Muhtarlık binasında her türlü ihtiyacı belediye karşılıyor ama tabii ki elektrik, su ve internet hizmetleri dışında. İmar olmayan bölgelere güvenlik konusunda jandarma bakıyor

ve hem ben hem mahalle halkı son derece memnun. Mahallemizde yaşlı nüfus az. Burası dikkati çeker şekilde genç nüfusun yaşadığı bir mahalle. Yaş aralığı 15-40 arasındadır. Ancak eğitim seviyesi çok yüksek değil. Ancak şehir merkezine yakın olduğumuz için her meslek grubu mevcut. Aylık gelirin muhtarlara verilen maaşın yani, daha yüksek olması gerekiyor. Mahallemizde genellikle mülk sahibi insanlar yaşıyor. Kiracı az. ‘

M.2.

Muhtar 2'nin görevinde birinci dönemidir. Görüşme başlamadan önce özellikle bu durumu belirtmiş ve 6360 Sayısı Kanun hakkında çok bir şey bilemediğini, ancak mahallesi hakkında genel görüşlere sahip olduğunu ve bunları paylaşabileceğini söylemiştir. Muhtar 2'ye dört kategoride tüm sorular yöneltmiş ve fikir sahibi olabildiği kadarını cevaplayabilmiştir. Muhtarın cümleleri şöyledir:

‘Ben bir dönemdir muhtarım. Ancak bildiğim kadarı ile burası hep mahalle idi. Yani Konyaaltı ilçe merkezi olduğu günden beri. Mahallemiz zaten kalabalık bir nüfusa sahip değil. Burası küçük bir mahalledir. Halkın yüzde 90'ı mülk sahibi geri kalanı kiracı diyebilirim. 1990 yılından sonra dünyaya gelen herkes üniversite mezunudur. Eğitime önem veren bir mahalleyiz. Genellikle kamuda çalışma insanlar var şehir merkezine arabaları ile gidip geliyorlar. Bunu dışında esnaf ve tarım alanında çalışan insanlar da mevcut. Mahallemizde yeni bina açıkçası pek bulunmamakta binaların büyük çoğunluğu eski. Biraz bu durumdan şikâyetçiyiz. İki tane kiraathanemiz mevcut. ‘

Genel açıklamalarından sonra muhtar 2'ye dört kategorideki tüm sorular yöneltmiştir. Hizmet memnuniyeti açısından mahalle halkının sıkıntısının olmadığını ve hizmetlerin aksamadığı ifade etmiştir. Ancak muhtar 2 şöyle bir parantez açarak: Tüm hizmetlerin Konyaaltı Belediyesi tarafından verildiğini, sadece yol çalışmaları konusunda ana caddelerdeki hizmeti Büyükşehir Belediyesi'nin verdiğini ifade etmiştir. Buradan şu sonuca ulaşılır; hizmetlerin hangi belediye tarafından alındığı konusunda muhtarlar ayrışmaktadır!

Muhtar 2 su ve elektrik hizmetlerinden memnun olduğunu, mahalle sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü ve bunu internetin gelişmesine bağladığını söylemiştir. Ulaşım, çöp ve genel temizlikten hem kendisi hem mahalle halkı son derece memnun olduğunu dile getirmiştir.

‘Burada park ve bahçe alanı yok. Çünkü imar yok. Kamu alanı yok. Kamu alanı bir an önce açılmalı çünkü özel mülklere yapılamaz. İlçe hizmetleri ile aynı hizmeti aldığımızı açıkçası düşünmüyorum. Çünkü benim gözlemlediğim kadarıyla oralar planlı mahalleler ve bu sebeple daha fazla hizmet var. İmarlı ve imarsız yerlerin vergileri de farklı. Vergileri Konyaaltı Belediyesi ödüyor ve bence hepsi ödenebilecek güçlükte rakamlar. Yol konusunda

imar açısından iyileşme bekliyoruz. Taleplerimizi ilgili makamlara ilettik. ATM, internet altyapısı ve posta yok maalesef bunlar için de başvuru yapıyoruz aslında ama tabii ki her şey imara bakıyor. Yapılan binaların daha doğrusu sonradan yapılan binaların hepsi kaçak. Çünkü abonelik alamıyorlar. Arsa alan kişiler imar geçer ümidiyle arsa alıyorlar. Tarım arazileri bomboş ve neredeyse hepsi domuz ve böcek yuvası. Alan insanlar da yatırım amaçlı aldığından tarım arazileri hep kurumuş vaziyette. Halkımızı gerçekten bilinçlendirmeliyiz, nerede tarım yapılır ve ürünler nasıl yetiştirilir öğretmeliyiz. Belki siz de yardımcı olabilirsiniz bu konuda.

İmar geçerse sondaj çalışmaları ve baraj çalışmaları da başlayabilir ve mahallemiz için mükemmel olabilir. Mahallemizde hayvancılık hiç yok. Tarım var. Ama genel ifadeyle tamamen geçim tarımdan değil. Kamu alanında çalışan kişi sayısı fazla ve ulaşım konusunda sıkıntı yok herkes kendi aracıyla şehre gidip geliyor ve zaten merkeze yakınız. Ayrıca satın alınmayan arsa ve tarlalar Tarım Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Telekom'a tahsis edildi. Ama bizleri yani muhtarların fikri alınmadı. 24 mahalle kırsal 15 mahalle şehrsel olarak geçmekte. Biz kırsal kesimde kalıyoruz. Şehrsel kesime polis, kırsal kesime jandarma bakıyor. Herkes yani hem şehrsel hem de kırsal kesim son derece memnun. CIMER'e bir konuda şikâyetimi ilettim. Sulama suyu konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Ancak dönüt olumsuz oldu. Okul tadilatı ve posta talebi de büyükşehir belediyesine ilettim ancak henüz bir dönüt yok. Ayrıca mahallemizin yüzde 50'si 65 yaş üstü, yüzde 50'si 15-64 yaş aralığına sahip. Yani yarı yarıya bir oran söz konusudur.'

Muhtar 2 görüşlerini bu şekilde ifade etmiştir. Ayrıca;

1. Çakırlar
2. Suiçecek
3. Kuruçay
4. Aydınlık
5. Yeni mahalle
6. Bahtılı
7. Hurma

Mahallelerinde ikamet eden insanların mahallesinde arsaları olduğunu iddia etmiş, dere yatakları ıslahı çalışmaları yapılması gerekliliğine değinmiştir. Çünkü tarım arazileri gittikçe kötüleşmekte, bakımsızlıktan ekilemez hale geldiğini ifade etmiştir. Zaman zaman bu mahallede yaşayan insanlar ile görüşüğünü, arsalarını en iyi şekilde değerlendirmeleri gerektiğini anlattığını, çünkü buraların kendi sorumluluğunda olduğunu hatırlattığını anlatmıştır.

M.3.

Muhtar 3'ün görevinde dördüncü dönemidir. Ayrıca bu mahalle 2012 yılında 6360 Sayılı Kanun ile köy olan mahallelerden biridir. Muhtar öncelikle genel bilgiler vermiş, sonra mülakat sorularını büyük bir içtenlik ile yanıtlamıştır.

Köy iken istediği her türlü hizmeti alabildiğini ifade eden muhtar 3, mahalle olmasından son derece şikâyetçidir. Ancak siyasi meselelere çok karışmak istemediğini, özellikle isminin geçmemesi gerektiğine görüşme esnasında birçok kez değinmiştir. Köy iken istediği her hizmeti devletten alabildiğini, imar diye bir sorun olmadığını anlatmıştır. Köylünün istediği her arsada ev yapabildiğinden bahsetmiştir. Türkiye'nin halinin temelinden bozuk olduğunu, gittikçe kötüye gittiğini, Almanya'ya 1975 yılında turist olarak gittiğini ve temelli kalma imkânının olamamasından yakınmıştır. Şu an mahallesinde toplam 7000 dönüm arazinin 5000 dönümünün satılık olduğunu açıklamıştır. Büyükşehir Belediyesi Antalya'ya yakın olmak için mi yaptı, bu soruya çok cevap aradığını, ancak bulamadığını belirtmiştir. Mahalle olduktan sonra gürültünün arttığını ve şehrin buraya geldiğinden duyduğu üzüntüyü ifade etmiştir.

Muhtar 3'ün dört kategorideki mülakat sorularına cevapları ise oldukça şaşırtıcıdır ve yasanın anayasaya aykırılığını dile getiren sayılı muhtarlardan biri olmuştur. Hizmet memnuniyeti kategorisindeki sorulara üzümlere cevap vermiştir. Mahalleyi bir tur attırıp, kendi gözlerimle görmemi istemiştir. Örneğin ilaçlama, sulama ve yol hizmetlerinin köy iken son derece iyi olduğunu, her şikâyetini müdüre ilettiğini ve anında çözüm bulunduğunu ama şu an aksadığını üzümlere ifade etmiştir. Ayrıca çöp toplama ve genel temizlikten hem halkın hem de kendisinin asla memnun olmadığını ifade etmiştir. Hangi hizmeti hangi belediye veriyor bu konularda karışıklık olduğunu, halen anlamadığını söylemiştir. Yollar konusunda biraz iyileşme olduğunu, bu hizmetin yavaş olsa bile diğerlerinden iyi olduğunu dile getirmiştir. Mahalle halkının da hizmetlere erişmek de biraz sıkıntılı olduğundan bahsetmiştir. Mahallesinde park ve bahçe olmamasından son derece şikâyetçidir ve o zaman neden mahalle oldu diye sorgulamaktadır. Köy hizmetleri zamanında tüm elektrik ve su eksiklerinin yapıldığını, şu an kimsenin sıkıntısı olmadığını ifade etmiştir. Kesinlikle her hizmette köy hizmetlerinin daha iyi olduğunu sık sık dile getirmiştir. Şehirselleşen mahalle ile asla ama asla aynı hizmeti alamayacağını, bunun mümkün olmadığını ifade etmiştir.

M.4.

4 numaralı muhtarın cümleleri şu şekildedir: “Devlet Su İşleri’ne bağlı büyük bir sıkıntı yaşıyoruz. Yerleşim yeri içerisinde 1050 metre dere yatağı geçiyor. Bu dere yatağı tarım, ulaşım ve yerleşim yerlerine zarar veriyor. ‘Kuruçay Deresi’ projesini ASAT gerçekleştirecekti ancak Devlet Su İşleri engelledi. Devlet Su İşleri’nin engel koymayı bırakıp acilen ıslah çalışması yapması gerekiyor. Ayrıca arazilerde istimlak yok. Mahalle halkımız çok istiyor bana bu konuda zaman zaman başvuru yapıyorlar. Ancak bir çözüm yok. Ayrıca mahallede benden başka çiftçi yok, ben 40 yaşındayım. Gerçekten tarım ölmek üzere çünkü hem mazot hem gübre her şey çok pahalı ve devlet desteği yok. Para kazanılmadığı için mahalle halkımız tarımdan vazgeçmeye başladı.

Mahalle olduktan sonra hizmetleri belediye vermeye başladı. Köy iken halkımız çok mutluymuş ancak şu anda maalesef sıkıntılarımız son derece büyük durumda. Pandemi döneminde hizmetler çok aksadı. Belediye bazen 2 hafta mahallemize uğramadı. Çünkü belediye içerisinde de personel sayısı eksik durumda. Ben sık sık gitmeye çalışıyorum belediyeye bu sebeple durumları yakından biliyorum. Ama genel olarak hizmetleri pandemiden önce iyi durumdaydı. Ulaşım konusunda sıkıntı yaşamamaktayız. Elektrik hizmetlerinde ihaleyi CK aldı yani CLK kalktı. Devlet bir süre destek verdi şu an hizmet oturmuş durumda. Her şey internet üzerinden haberleşme ile bir şekilde çözülmeye çalışılıyor. Jandarma sayısı çoğaldığı için güvenlik konusunda sıkıntı yaşamıyoruz.

İyi taraflar var gibi gözüксе de mahalle halkı köy sistemini geri istiyor. Ancak bunun için nereye başvuru yapabiliriz bilemiyoruz. Mahalle halkı köy tüzel kişiliğini ve eski sistemi her fırsatta geri istediklerini belirtiyorlar. Yaylalar yol hizmeti bekliyor ancak henüz bir çalışma söz konusu değil. Özellikle yaylalara sıcak asfalt dökülmesi gerekiyor. Belediyenin park yeri ve sosyal tesis yapması gerekiyor. Çünkü mülkiyet belediyelerin oldu. Ayrıca mahallemizde kanalizasyon ve fosseptik çukuru sorunları da bulunmaktadır. Daha doğrusu mahalle halkı şehir merkezinde verilen hizmetlerin hepsini burada istiyor. “

4 numaralı muhtar, mahallesinde tarımın bitme noktasında olduğunun üzerinde çok durmuştur. Özellikle sadece kendisinin tarım ile uğraşan son kişi olduğunu özellikle vurgulamıştır. Hayvancılık faaliyetleri zaten bulunmamaktadır. Örtü altı seracılığının önemli geçim kaynağı olduğu ve 10 sene içerisinde tamamen ortadan kalkacağını belirtmiştir. Çünkü mazot, ilaçlama ve gübreni gün gittikçe maliyetinin arttığını belirtmiştir.

İmar sorununa da değinen muhtar 4, imar olmadığı için verginin çok çıkmadığını ve vergilerin muhtarın imzası ile geçtiğini belirtmiştir. Muhtar 4 m² 600’e imza atan muhtarların olduğunu, kendisinin böyle bir şey yapmadığını özellikle vurgulamıştır. Ayrıca vergi

yüzdeleri konusunda 23 mahalle %40'lık dilime imza atarken, kendisinin %30'luk dilime imza attığını ve bu konuda ısrarcı olduğunu belirtmiştir.

Son olarak, hizmet memnuniyeti konusunda birkaç cümle daha eklemek isteyen muhtar 4, şehrsel kesimde daha iyi hizmetlerin olduğunu belirtmiştir. Sulama suyu, boruların su verme meselesi, plastik seralara plastik desteği ve damlama konularında belediyeden hizmet talebinde bulunduğunu ve cevap beklediğini dile getirmiştir. Particiliğin son bulması gerektiğini ifade ederek görüşme sonlanmıştır.

Tablo 6. 8. Muhtar 4'ün Belediyelerin Hizmetleri Açısından Yapmış Olduğu Ayrım

Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyesi
İlaçlama	Çöp toplama
Meydan tarafından gelen halk otobüsü	Genel temizlik
İçme suyu	Elektrik arızaları
Cenaze	Hastane-kaymakamlık-otogar güzergâhındaki halk otobüsü
	Tüm yolların yapım ve bakımı

M.5.

Eskiden mahallenin orman köyü olduğunu anlatan muhtar 5, ihtiyaçları daha uygun fiyata aldıklarını, ancak belediye hizmet vermeye başlayınca normal bir vatandaş nasıl para ödemesi gerekiyor ise artık orman köylüsünün de aynı fiyatları ödediğine değinmiştir. Orman köyü tüzel kişiliklerini geri istemektedir. Yine bir diğer hizmet konusu olan yollarda imar geçmediği için asfalt dökülmediğini belirten muhtar, halkın bu konuda şikâyetlerine dikkat çekmiştir. Park ve bahçe hizmetini her ne kadar ilçe belediyesi yerine getirmek istese de, muhtar arazilerin mülk olduğunu ifade etmiştir. Hatta bu konuda belediye ile mülk sahiplerinin davalık olduğunu açıklamıştır.

Belediye hizmetinin daha iyi olduğunu savunan muhtar 5, bu durumu Konyaaltı ilçe belediye başkanının kırsala oldukça öneme vermesinden kaynaklandığını dile getirmiştir. Aslında görüşmeye acilen tekrar orman köyüne dönmesi gerektiğini söyleyerek başlayan muhtar, görüşlerinde kendi ile çelişmektedir. Buradan yola çıkarak muhtarların da yasayı çok iyi anlayamadıklarını söylemek mümkündür. İlçe belediyesinin her telefona cevap verdiğini, aradığında her birimin kolaylıkla mahalleye ulaşip hizmeti gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Ulaşımdan son derece memnun olan muhtar 5, saati saatine otobüslerin geçmesinden memnuniyetini dile getirmiştir. Halkın da ulaşım konusunda herhangi bir şikâyeti bulunmadığını ifade etmiştir. Belediyenin uzayan ağaç dallarını kestğini, kesilen dalların ihtiyaç sahiplerine yakacak olarak verildiğini ifade etmiştir. TEDAŞ ve ASAT gibi kurumlardan son derece memnun olan muhtar 5, personelle sık sık iletişim içinde olduğunu ve hizmetlerin kalitesini övgü ile anlatmıştır. Son olarak mahalleye herhangi bir yatırımın

yapılmadığını ifade etmiş ve yapılsa dahi fikrinin alınacağını sanmadığını açıklayarak yine kendisi ile çelişmiştir.

M.6.-

M.7.

Temizlik ve çöp toplama hizmetinden memnun olduğunu ifade eden muhtar, ulaşımı büyükşehir belediyesinin sağladığını ifade etmiştir. Bu hizmetler dışında hizmet verilmediğini hem büyükşehir belediyesinin hem de ilçe belediyesinin ilgisiz tavırlar sergilediğini ifade etmiştir. Bunun sebebi olarak mahallenin şehir merkezine mesafesinin 50 km olmasını göstermiştir. Yani muhtar böyle düşünmektedir ve mahalle halkının da aynı görüşlere sahip olduğunu dile getirmiştir. Yaklaşık 100 hanenin bulunduğunu ve herkesin mülk sahibi olduğunu ifade etmiştir.

Mahalle halkının hepsinin yaşlı olduğunu ifade eden muhtar, geçim kaynaklarını tarım ve hayvancılık olarak belirtmiştir. Aynı zamanda seracılığın da önemi üzerinde durmuştur. Ancak tarımın giderek kötüye gittiğini, halkın maliyetleri karşılayamadığını üzülenek belirtmiştir.

M.8.

Muhtar 8, mahalle halkının serbest meslek ve çiftçilik ile geçindiğini, herkesin mülk sahibi olduğu bilgilerini paylaşmıştır. Yol hizmeti, elektrik ve su hizmetlerinden mahalle halkı ve kendisinin memnun olduğunu, herhangi bir sıkıntıda ilçe belediyesinin sorunları çözdüğüne değinmiştir. Ancak yine de köy olması gerektiğini ısrarla vurgulamıştır.

M.9.

Çöp toplama, genel temizlik gibi hizmetlerden memnun olmadığını dile getiren muhtar 9, mahalle halkının da aynı görüşlere sahip olduğunu ifade etmiştir. Tüm hizmetlerde sadece ilçe belediyesi ile iletişim kurduğunu belirten muhtar zaman zaman aksilikler olduğunu belirtmiştir. Ulaşım konusunda büyük sıkıntılar çektiklerini, özellikle köy tüzel kişiliği olmadığı için para olmadığını ve yetki bulunmadığı için el kol bağlı olduğunu vurgulamıştır.

Köy heyetinin kendi parası ile yaptırabileceği hizmetleri heyet olmadığı için yaptıramadığını ve çok üzüldüğünü dile getirmiştir. İmar geçmemesinin de büyük bir problem olarak mahallede devam ettiğini ifade etmiştir. Su ve elektrik hizmetlerinden memnun olmadığını belirten muhtar, elektrik şebekesinin sık sık bozulduğunu ve hizmetin çok geç geldiğini ifade etmiştir. Buradan da yola çıkarak mesafenin belediye hizmetlerinde bozucu etkisinin son derece önemli bir problem olduğunu söylemek kaçınılmazdır.

Mahalle halkının tek geçim kaynağının tarım olduğunu ifade eden muhtar, tarımın giderek kötüye gittiğini, halkın gübre, mazot, ilaçlama gibi ihtiyaçları karşılayamadığını ve

devlet desteği beklediklerini belirtmiştir. Devlet ile halkın arasındaki iletişim problemi çözüldüğü takdirde tüm sorunların çözüleceğine inandığını belirten muhtar, tüzel kişiliğin köylere geri verilmesi için tüzel kişiliklerinin kaybeden diğer köylerin muhtarları ile ilçe belediyesine gittiklerini oradan da büyükşehir belediyesine yönlendirildiklerini ve dilekçe verdiklerini anlatmıştır. Ancak dilekçenin bir içe yaramayacağı ve yasanın değişmesi gerektiği ifade edilmiştir. Dilekçe vermeye ne olursa olsun devam edeceğinin ve vazgeçmeyeceğini dile getiren muhtar, yetkililere ulaşmak için şartları zorlayacağını söylemiştir.

M.10.-

M.11.-

M.12.-

Görsel 6. 7. Gökçam Mahalle Muhtarlığı Binası (Kırsal Mahalle)

M.13.

Hizmet açısından zaman zaman sıkıntılar yaşansa da genel olarak memnun olduğunu ifade eden muhtar, tüm hizmetlerde ilçe belediyesi ile irtibatta olduğunu belirtmiştir. Çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerinde mesafe sebebi ve pandemi etkisiyle zaman zaman aksamalar yaşansa da memnun olduğunu ve mahalle halkının da memnuniyetini ifade ettiğini dile getirmiştir. Elektrik, su konularında sıkıntı çıkmadığını belirten muhtar, ödenen vergilerde sıkıntı yaşamadıklarını söylemiştir. Ancak yeni eklenecek vergileri ödeme konusunda endişeli olduğunu ifade etmiştir.

İmar konusunda bir fikri olmadığını ifade eden muhtar 13, mahallesinin yaz aylarında yazlıkçılar ile dolduğunu ve bu durumdan rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir. Mahallesindeki yaylaların tarım ve hayvancılık amaçlı kullanılması gerektiğini turizm olmaktan çıkması gerektiğini ifade etmiştir. Hizmet konusunda en büyük sıkıntının sulama sorunu olduğunu dile getiren muhtar, su kanalını takip etmek gerektiğini ve herkesin makbuz istediğini söylemiştir. Köy iken böyle şeylerin olmadığını ve bu tarz durumlarda tüzel kişilik istediğini belirtmiştir.

Mahalle halkının geçim kaynağının tarım olduğunu anlatan muhtar halkın ve kendisinin tarımın daha iyi koşullarda sürdürülebilmesi için destek beklediklerini dile getirmiştir.

M.14.

Mahallenin özellikle yazın artan nüfusu sebebi ile yürümekte bile zorlanıldığını ve yolların kapandığını belirten muhtar 14 yalnızca bu durumdan şikâyetini dile getirmiştir. Şehirde bunalan insanların bu taraflara kaçtığını ve gözlemelerin çok meşhur olduğuna değinen muhtar, yollara çözüm bulunmasını talep ettiklerini ifade etmiştir.

M.15.-**M.16.-****M.17.**

Hizmet memnuniyeti açısından çöp toplama, genel temizlik hizmetlerinden memnun olduğunu ifade eden muhtar, kırsal kesimdeki tüm yollara ilçe belediyesinin baktığını ifade etmiştir. Zaman zaman belediyelerin birbiri üzerine görev suçlaması yaptığını, yollar ve ulaşımın aksaması durumunda hangi belediyeye gideceklerini bilemediğinden bahsetmiştir. Devletin hizmetten kaçtığını ve özellikle belediyelerin kırsal kesime değer vermediğini vurgulamıştır. Gözleme yapılan mekânların yol üstünde olduğunu ifade eden muhtar 17, trafiğin çok sıkıştığını ve çözüm bulunmadığına değinmiştir.

Su ve elektrik hizmetinden her ne kadar memnun olduğunu ifade etse de çok pahalı olduğunu ve kırsal mahalle olmanın bir anlamı kalmadığını ifade etmiştir. Köy tüzel kişiliği

geri verilse tüm sorunları çözeceğini ve hizmetin aksamayacağını iddia etmiştir. Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesi, hangi hizmetleri ilçe belediyesinin verdiğini zaman zaman karıştırdığını ifade eden muhtar bu durumların tek suçlusunu olarak belediyeleri hatta devleti göstermiştir. Mahalle halkının özellikle su ve elektrik hizmetlerinin pahalı oluşundan şikâyet ettiklerini ifade eden muhtar sürekli halkı ile arasının açıldığını ve halkın kendisini anlamadığını ifade etmiştir. Halkın her şeyin farkında olsa da muhtarı halen çok yetkili olarak gördüklerini ifadelerine eklemiştir.

Mahalle halkının yasa ile ilgisi olmadığını ama devletin hizmetten kaçtığını ifade eden muhtar çok zorlandığını ifade etmiştir. Sondaj yardımı alamadığını ve bahçelerin kurduğunu halkın çok şikâyetçi olduğunu anlatan muhtar suyun 50 km'lik dereden indiğini vurgulamıştır. Köy olsa bu durumu saniyesinde çözeceğini belirten muhtar köy tüzel kişiliklerinin kaldırılmasını çok saçma ve yersiz bulduğunu ifade etmiştir.

İmar geçmediğini ve geçmesinden yana bir umudu olmadığını eklemiştir. Tali yol yapımı için belediyeye başvurduğunu ve DSİ kurumunun yol yapımında engel olduğunu ifade eden muhtar aynı durumu kanalizasyon çalışması için yaşadığını da anlatmıştır. Dere yataklarının temizlenmesi için DSİ kurumuna başvurursa da kurumun bizim bölgemiz olmadığı için ilgilenemeyiz dönütü ile karşılaştığını anlatmıştır.

M.18.

Muhtar 18'in görevinde ikinci dönemidir. Serbest bölgeden emekli olduğunu söyleyen muhtar mahallesinin konumu sebebiyle mahalle halkının da yüzde 90'nın buradan emekli olduğunu ifade etmiştir. Gençlerin de liseyi bitirdikten sonra serbest bölgeye yöneldiğini ifade etmiştir. Ulaşım konusunda büyük sıkıntılar çektiklerini ifade eden muhtar tüm yolların hizmetinde ilçe belediyesinin görevli olduğunu söylemiştir. İlçe belediyesi ile irtibat kurduğunu ifade etmiştir. Hizmetten asla memnun olmadığını, her yerin çukur ve yolların dar olduğunu ifade eden muhtar çözüm bulunmadığını söylemiştir. Halkın çok şikâyetçi olduğunu ve belediyenin hiçbir hizmete yetişemediğini çünkü toplam 39 mahalleye yetişmenin mümkün olmadığını eklemiştir. Sabah ve akşam şehir merkezine otobüs geçse de yetmediğini söylemiştir.

Çöp toplama ve genel temizlikten memnun olduğunu ancak bazı günler hizmetlerin aksadığını ifade eden muhtar 18 çözüm bulunamadığını ifade etmiştir. Elektrik ve su konusunda memnun olduğunu ancak çok pahalı olduğunu ifade eden muhtar çözüm beklemektedir. Mahalleye sunulan hizmetlerin çok yavaş olduğunu ve köy olsa belki de kolay çözülebileceğini düşündüğünü belirtmiştir. Mahalleden imar geçmediğini ve haliyle kanalizasyon konusunda çok büyük sıkıntılar olduğunu söylemiştir. En ufak problemde halkı

kendisini suçladığını ve halktan anlayış beklediğini belirtmiştir. Halkın muhtarları çok yetkili biri olarak gördüğünü ancak öyle olmadığını üzülerek belirtmiştir.

M.19.-

M.20.-

M.21.-

M.22.-

Görsel 6. 8. Gökçam Mahallesi (Kırsal Mahalle)- Seralar

M.23,24 VE 25

Hizmetlerin belediyeler arasındaki dağılımı tablodaki gibidir. (Tablo 6.10). 23, 24 ve 25 numaralı muhtarlar hizmetler bu şekilde verilse bile pandemi dolayısıyla şu an tüm hizmetlerin ilçe belediyesi tarafından verildiğini belirtmişlerdir.

23, 24 ve 25 numaralı muhtarlar hizmetlerden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Kırsal mahallelerin zor durumda olduklarını ve acilen köy tüzel kişiliklerinin geri verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle temizlik konusunda büyük sıkıntılar yaşadıklarını ifade eden muhtarlar 3 mahallede toplam 5 tane herkese açık tuvalet hizmeti olduğunu ve yetmediğini ifade etmişlerdir. Buldukları mahallelerin arasında gölet ve mesire yerleri

olduğunu ve yazın nüfusun arttığını ifade eden muhtarlar 5 tane tuvaletin yeterli olmasının imkânsız olduğunu ifade etmişlerdir. Pandemiden önce tuvaletlerin temizliği için ilçe belediyesi tarafından her gün 1 kişinin geldiğini belirten muhtarlar pandemiden itibaren haftada 1 kişinin geldiğini hatta zaman zaman kimsenin gelmediğini ifade etmişlerdir.

Pandeminin de hizmetleri olumsuz yönde etkilediğini ve belediyenin yeni eleman alacak parasının olmadığını ifade eden muhtarlar durumdan rahatsızlıklarını ifade etmişlerdir. Çöp toplama hizmetinin genel temizliğe nazaran daha iyi durumda olduğunu ifade etmişlerdir. Kırsal mahallelerde imarın geçmemesinin çok büyük bir sıkıntı olduğunu ifade eden muhtarlar yol hizmetlerinden de memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yeni yollar yapılsa da yetmediğini ve yolların dar olduğundan şikâyetçilerdir. Sebze ve meyve bahçeleri için toplamda 7 km yol yapıldığını ifade eden muhtarlar 5 km daha yol yapılması gerektiğini ancak halen yol yapımına başlanmadığını anlatmışlardır. Ayrıca yollara toplam 800 metre asfalt yapıldığını belirten muhtarlar yapılan asfaltın yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Muhtarlık binasındaki tüm masrafların ilçe belediyesi tarafından ödendiğini ifade etmişlerdir.

Şehir merkezinden her gün 2 kez otobüs geldiğini anlatan muhtarlar akşam 20.00 itibarıyla ulaşımın durduğunu ancak bu saatin pandemiden önce 22.00 olduğunu belirtmişlerdir. Postane, bankamatik ve kart dolum hizmetlerinin olmadığını ifade eden muhtarlar bu hizmetlerin kırsal kesimde yaygınlaşması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu hizmetler ile ilgili belediyeye başvuruda bulduklarını ancak bir dönüt olmadığını ifade etmişlerdir. Elektrik ve su hizmetlerinin eskiye oranla daha iyi olduğunu ifade eden muhtarlar bu hizmetlerde iyileşmeler olduğunu belirtmişlerdir. İçme suyu şebekesinin yenilendiğini söylemişlerdir. Elektrik ve su hizmetlerinden her ne kadar memnun olduklarını ifade etseler de köy tüzel kişilikleri olsa idi hizmetlerin daha iyi olabileceğini vurgulamışlardır. Bu durumda aslında muhtarların kendi içlerinde çeliştiklerini söyleyebiliriz.

Mahalledeki hizmetlerde meydana gelen sorunların eskiye oranla daha hızlı çözülme sebebinin muhtarlar teknolojiye bağlanmışlardır. İnterneti aktif kullandıklarını ve her türlü problemi gruplara yazdıklarını belirtmişlerdir. Muhtarlar elektrik ve su vergilerinin farklı olduğunu ve ödenmekte zorlandıklarını anlatmışlardır. Eklenecek vergilerin iptal edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Kanalizasyon hizmeti olmadığını ve çok zorlandıklarını anlatmışlardır. Belediyelerin kendi arasında sorunları olduğunu ifade eden muhtarlar çıkan yasanın tamamen siyasi içerik taşıdığını düşünmektedirler.

Tablo 6. 9. Muhtar 23, 24 ve 25'in Belediyelerin Hizmetleri Açısından Yapmış Olduğu Ayrım

Büyükşehir Belediyesi	Konyaaltı Belediyesi
İlaçlama	Temizlik
Ana caddelerin bakım ve onarımı	Çöp toplama
Cenaze işlemleri	Mahalle arasındaki yolların bakım ve onarımı
Su hizmeti	

M.26.

Muhtar 26'nın görevinde birinci dönemidir. Öncelikle belirtmek gerekir ki muhtarın hem görevinde birinci dönemi olması hem de şehirselleşimde yer alması sebebiyle her hizmetten hatta çıkarılan yasadaki bile son derece memnundur

Muhtar 26 mahallesinin nüfusunun 9000'den 14.000'e hızlı bir şekilde çıktığını ifade etmiştir. Mahalleye çok fazla göçün olduğunu anlatan muhtar genelde insanların mülk satın aldığını ve ekonomik durumlarının iyi olduğunu belirtmiştir. Hizmet memnuniyeti açısından mahalleyi değerlendiren ve sorulara cevap veren muhtar 26 çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerinden memnun olduğunu en küçük bir sıkıntıda internet aracılığı ile gruplara yazılarak çözüldüğünü anlatmıştır. Hangi hizmetlerin hangi belediye tarafından sağlandığını halkın da yavaş yavaş öğrendiğini belirtmiştir. Yolların gayet iyi durumda olduğunu ve Konyaaltı İlçesi'nin hatta Antalya'nın en büyük parkının buraya yapıldığını ifade eden muhtar hizmetten çok memnun olduğunu anlatmıştır. Ayrıca yolların düzenli bir şekilde bakımlarının yapıldığına değinmiştir.

Mahalle halkının hizmetlere erişiminin kolay olduğunu ifade eden muhtar 26 sıkıntıların hemen çözüldüğünü anlatmıştır. Elektrik hizmetinde sıkıntının olduğunu ancak kendisi göreve geldiğinde çözüldüğünü anlatmıştır. Hizmetlerin her geçen gün arttığını ve yenilendiğini belirten muhtar hem kendisinin hem mahalle halkının memnuniyetini ifade etmiştir. Sorunların eski sistemlere göre internet aracılığı ile çok çabuk çözüldüğünü söylemiştir. İmar konusunda sıkıntı olmadığını ifade etmiştir. Mahallede her türlü hizmetin sunulduğunu ifade etmiştir.

M.27.

Hizmet memnuniyeti açısından belediyeleri değerlendiren muhtar 27 çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerinden memnun olduğunu ifade etmiştir. Hizmetlerin zamanında yapıldığına değinmiştir. Hangi hizmeti hangi belediyenin verdiğini halkın da bildiğine değinmiştir. Ulaşım konusunda sıkıntılar olduğunu ve ulaşımın olması gereken yerlere hat olmadığını belirtmiştir. Özellikle her yağış sonrası kanalizasyon taşkınlarının olduğunu belirten muhtar 27 çözüm üretilmediğini ifade etmiştir. Ayrıca ulaşım hizmetlerinin yaşlılara değil öğrencilere bedava olması gerektiğini savunmuştur.

Elektrik ile ilgili sıkıntılar yaşadığını ifade eden muhtar TEDAŞ ile büyük sıkıntılar yaşadığını söylemiştir. Yatırım olmadığını belirten muhtar 27 trafoların yükseltilmesi gerektiğini ancak herhangi bir değişikliğin olmadığını ifade etmiştir. İçme suyu altyapı hizmetlerinin yenilendiğini ve memnun olduğunu ifade etmiştir. En büyük yeşil alanın mahallesinde olduğuna değinen muhtar istismak olması gereken yerin çok olduğunu ve devletin el atması gerektiğini ancak herhangi bir adımın olmadığını ifade etmiştir. Sorunların eski sisteme göre internet aracılığı ile daha hızlı çözüme kavuştuğunu söylemiştir. Şehrsel kesimde yer alan mahallelerin imkânlarla daha yakın olduğunu ve belediyeye daha yakın oldukların hizmetlere hemen erişebildiklerine değinen muhtar kırsal kesimin bu durumdan mahrum olduğunu ifade etmiştir. Buradan yola çıkarak şunu söyleyebiliriz: Mesafenin bozucu etkisini hizmetlere erişim noktasında görmekteyiz.

Şehrsel kesimde yer alan muhtarlara yetkiler tanındığını ve görevin kolaylaştığını ifade eden muhtar 27 eski sistemlerin daha iyi olduğuna değinmiştir. İmar konusunun kötü olduğunu ifade eden muhtar 27 yolların hep paralel yapıldığını ve bu durumun ulaşımı olumsuz etkilediğine değinmiştir. Çözümün zor olduğunu eklemiştir. Ayrıca binaların yüksek olduğunu ve çözümü zorlaştırdığını düşünmektedir. Ayrıca bir diğer en büyük problemin mezarlık olmamasına değinen muhtar acilen çözüm beklemektedir.

M.28.

Muhtar 28 görevinde uzun süredir bulunduğunu ifade etmiştir. *“Görevimde beşinci dönemin içindeyim. Ben çok uzun süredir buradayım. Bu mahalle önceden Batı Yaka ismindeydi. 1980 ihtilalinde Turgut Bölük babamı aday göstermişti. 1999’da yeni adaylar belli oldu ve ben 4 kat oy aldım. 1999 yılından itibaren görevdeyim. Ayrıca mahallemiz köy olarak 1980 yılına dek Yarbaşıçandır’a bağlı idi.”*

Mahallenin düzeninin son derece güzel olduğunu ifade eden muhtar, nüfusun son yıllarda 17.000’den 14.000’e düştüğünü ifade etmiştir. Sebep olarak okumaya şehir dışına giden öğrenci sayısının çok fazla olduğunu ifade etmiştir. Her kategorideki sorulara içtenlikle cevap veren muhtar 28, belediyelerin arasındaki sorunların çözüme kavuştuğunu ve eski sorunların kalmadığına değinmiştir.

Çöp toplama ve genel temizlikten memnun olduğunu ifade eden muhtar 28 protokolde her şeyin yazdığını ancak bazı durumlarda aksamalar yaşandığını belirtmiştir. Hangi hizmetin hangi belediye tarafından verildiği hakkında halkın bilgisinin olmadığını ifade eden muhtar 28 yerleşim alanlarında sıkıntılar olduğuna değinmiştir. Özellikle ulaşım konusunda halktan çok şikâyet aldığını belirten muhtar mahallenin denize yakın olmasına rağmen otobüs hattının olmadığını ve bu duruma çözüm bulunması gerektiğini belirtmiştir. Mülkiyet sorununa da

değinen muhtar mülk sorununun çözülemediğini ve bu sebeple park ve bahçe yapımı veya herhangi bir hizmet alanı kuramadıklarını ifade etmiştir.

Elektrik hizmetinden memnun olmadığını belirten muhtar 28 TEDAŞ ile sıkıntılı olduğunu anlatmıştır. Elektrik tellerinin yer altına alındığı ilk mahalle kendi mahallesi olduğunu belirten muhtarın yine de elektrik sıkıntılarının çözülemediğini söylemiştir. Hizmetin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Trafoların çok yetersiz olduğunu ve belediyeye çözüm için başvurduğunu belirtmiştir. Su sıkıntısı yaşamadığını ve ASAT'tan son derece memnun olduğunu ifade etmiştir.

Görsel 6. 9. Kır Mahallesi Meydanı (Kırsal Mahalle)

M.29.

ASAT ve TEDAŞ kurumlarının da çok ilgili olduklarını belirten muhtar 29 her sorunun ertesi gün çözüldüğünü ifade etmiştir. Hizmet için muhtarlık binasında olduğunu ifade eden muhtar sorunları çözebilecek kapasitede olduğunu ve çözemese 6 dönemdir seçilemeyeceğini her defasında vurgulamıştır.

Çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerinden memnun olduğunu ifade eden muhtar hangi hizmetin hangi belediye tarafından verildiğini halkın bildiğini belirtmiştir. Mahalle halkının eğitilmiş ve modern olduğunu ifade eden muhtar 29 halkın hizmetleri takip ettiğini belirtmiştir. Ulaşım konusunda hiçbir sıkıntının olmadığını ifade eden muhtar 29 mahalle içi yolların bakımının düzenli bir şekilde yapıldığını belirtmiştir. Mahallesinden 1983 yılından itibaren imar geçtiğini ve son düzenlemenin 1993 yılında yapıldığını anlatan muhtar 29 son şeklinin 1993 yılında alındığını belirtmiştir. İmar düzenlemesi ile her şeyin yerli yerine oturduğunu ve park, ormanlık alan, okul dışında başka hizmet binalarının yapılmadığına değinmiştir.

Ramazan aylarında aynı ve maddi yardım olduğuna değinen muhtar 29 durumdan duyduğu memnuniyeti anlatmıştır. Kaldırım çalışmalarında eksiklik olmadığını belirten muhtar 29 kışın yağış sonrası kanalizasyonlarda sıkıntı yaşandığı ve belediyeye durumun bildirildiğini ve ASAT ile iş birliği içinde olduklarını anlatmıştır. Su baskınlarının olduğunu ifade eden muhtar 29 mahallede en sıkıntılı durumun kanalizasyon olduğunu özellikle vurgulamıştır. Bir diğer sıkıntı içeren durumun mahallede mezarlık olmaması olarak belirten muhtar 29 çözüm beklediğini belirtmiştir.

M.30.

Muhtar 30 görevinde dördüncü dönemidir. Son derece bilinçli ve donanımlı olan muhtar 30 6360 sayılı yasanı çok iyi bilmektedir. Yasanın kırsal kesime neler getirdiğini ve ne gibi zorluklar oluşturduğunu iyi bildiğini ifade eden muhtar 30 bu durum ile mücadele edilse bile çözüm olmadığını ifade etmiştir. Kırsal kesimdeki muhtar 30 arkadaşları ile sık sık iletişim içerisinde olduğunu vurgulayan 30 numaralı muhtar yasanın değişmesi için olan talepleri dinlediğini belirtmiştir.

Çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerinden memnuniyetini ifade eden muhtar 30 hizmetlerin vaktinde yerine getirildiğini vurgulamıştır. Hangi hizmetlerin hangi belediye tarafından verildiğini mahalle halkının bildiğini ve bilinçli olduklarını ifade eden muhtar 30 durumdan memnundur. Ulaşım konusunda sıkıntı yaşamadığını dile getiren muhtar Boğaçay yollarına büyükşehir belediyesinin ara yollara ise ilçe belediyesinin baktığını ifade etmiştir. Mahallesine imarın 1989'da geldiğini belirten muhtar 1994 yılında son şeklini aldığını

belirtmiştir. İmar konusunda sadece Maasara Bölgesi Demircilik mahallesinin arka bölgesindeki bahçeler kısmında imar sorunu olduğunu belirtmiştir. Halkın itirazlarının olduğunu ifade etmiştir. 2004 yılında muhtar olduktan sonra yolların açılması için başvuru yaptığını ve başvurusunun onaylandığını ifade etmiştir.

Mülkiyet sorunu sebebi ile yeni okul yapılamadığını ifade eden muhtar 30 bu sorunun çözümünün olmadığını ve devlet ile mülkiyet sahipleri arasında çözülmesi gerektiğini belirtmiştir. Hatta devletin para göndererek okul yapımına başlamaları gerektiğini ifade etmiştir. Altyapı ve üstyapı hizmetlerinden memnun olduğunu dile getiren muhtar 30 sadece elektrik hizmetleri konusunda TEDAŞ'ın birkaç üst aboneliği kaldığını ifade etmiştir. Mahalle içi yolların yapımı ve bakımının vaktinde yapıldığını belirten muhtar 30 mahalle halkının memnun olduğunu ifade etmiştir. Park ve bahçe sayısının fazla olduğunu belirten muhtar 30 yeni park ve bahçe yapımına gerek olmadığını ifade etmiştir. Sadece pazaryeri konusunda sıkıntı olduğunu ve mülkiyet arazilere pazaryeri kurulamadığını ve halkın şikâyetçi olduğunu anlatmıştır.

Su ve elektrik hizmetlerinde hiçbir sıkıntı olmadığını belirten muhtar 30 halktan yana da şikâyet olmadığını ifade etmiştir. Teknoloji ile birlikte sorunların daha hızlı çözüldüğünü belirten muhtar 30 mahalle halkının yabancı turistlerden oluştuğunu belirtmiştir. Yabancı turistlerin mülk olarak yerleşik düzene geçtiğini ve giderek nüfusun arttığını belirten muhtar durumdan memnun olduğunu belirtmiştir. Konyaaltı İlçesi'nin bir ayrıcalık olduğunu ifade eden muhtar 30 en çok yerleşik yabancının Konyaaltı İlçesi'nde yaşadığını ve elit bir ilçe olduğunu belirtmiştir. Belediye başkanlarının, savcı ve hâkimlerin ve daha birçok mevkideki insanların Konyaaltı İlçesi'nde yaşadığını belirten muhtar 30 mahallesinin Konyaaltı İlçesi'nin bir parçası olduğu için duyduğu mutluluğu ifade etmiştir.

M.31.

Çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerinden memnuniyetini ifade etmiştir. Hizmetlerin aksamadan vaktinde yerine getirildiğini anlatmıştır. Hangi hizmetin hangi belediye tarafından verildiğini bildiğini ifade etmiştir. Ulaşım konusunda sıkıntı olmadığını ifade eden muhtar 31 şehirselleşimde bulunmanın avantajı olduğunu dile getirmiştir. Elektrik hizmetinden memnun olmadığını ifade eden muhtar 31 yüksek gerilim hattının yetersiz olduğunu ve elektrik tellerinin yerin altında olmadığını ifade etmiştir. Göreve yeni başladığı zaman dilekçe verdiğini ve hala çözüm bulunmadığını ifade eden muhtar 31 bu durumdan hem kendisi hem de mahalle halkının çok şikâyetçi olduğunu belirtmiştir. Yetkililerin ihale usulü ile sistemi işlettiğini yani ödenek ihtiyacının olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6. 10. Konyaaltı Mülakat Çalışması-Sorunlar İle İlgili Sorular

Sorunlar- Yöneltilen Sorular	
1.	2022 yılının sonundan itibaren köy olan mahalleler emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacaklar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
2.	Mahallenizin sorunları ile ilçe belediyesi düzenli bir şekilde ilgileniyor mu?
3.	Altyapı sorunları bu yasa ile çözüldü mü veya yasa ile bu sorunların bir bağlantısı var mı?
4.	Büyükşehir belediyesi ve İlçe belediyesi arasındaki sorunlara değinmek gerekirse neler söyleyebilirsiniz?
5.	Büyükşehir Belediyesi sorunlar ile ilgileniyor mu? Yoksa her sorun ile ilçe belediyesi mi ilgileniyor?

M.1.-**M.2.-****M.3.**

Sorunlar kısmında bir buçuk yıl sonra gelecek vergiler üzerinde durmuş, bunların haksızlık olduğunu belirtmiştir. Halkın sorunlarının çok olduğunu her geçen gün şikâyetlerin arttığını belirtmiş, köy olması için tekrar başvuru yapacaklarını ama nasıl bir yol izlenmeli bilmediklerini belirtmiştir. Yasa çıkarken uzun yıllardır bu koltukta oturmasına rağmen görüşlerinin alınmadığından bahsetmiştir. Sorunların gün geçtikçe büyüdüğünü, içinden çıkılmaz bir yol aldığını belirtmiştir. Ayrıca belediyeler arasındaki sorunları bildiğini ancak açıklamak istemediğini dile getirmiştir.

M.4.

Görüşme esnasında öncelikle mahallesi ile ilgili bilgi vermiş ve yasanın anayasaya aykırılığına değinmiştir. Mahalle halkının yasanın içeriğini çok iyi bilmeseler bile, gidişattan pek memnun olmadıklarını ve ilerleyen yıllarda ödeyecekleri vergileri bildiklerinden mahallenin tekrardan köye dönmesi için kendisine talepte bulduklarını belirtmiştir

M.5.

Muhtar 5'in görevinde birinci dönemidir. Ancak kendisi 55 yaşında olduğunu ve süreci bildiğini ifade etmiştir. Öncelikle görüşmeye köylerin köy olarak kalması gerektiğini, mahalle olmasının büyük yanlış olduğunu belirterek başlamıştır. Ayrıca halkın köy ile mahalle arasındaki kesin ayrımları bilmediğini, sadece tabelanın değiştiğini ve hizmetin ilçe belediyesinin verdiğini bildiklerinden bahsetmiştir. Muhtar 5, tüm hizmetlerde ilçe belediyesi ile iletişim içinde olduğunu, sadece ulaşım, ilaçlama ve cenaze işlemlerinde büyükşehir belediyesinin ilgilendiğini ifade etmiştir. Herhangi bir sorun, aksama ve ihtiyaçta sadece ilçe belediyesi ile görüştüğünün üzerinde durmuştur.

Mahallenin yarısının yaşlı, yarısının genç kesimden oluştuğunu ve çoğunluğun lise mezunu olduğunu belirtmiştir. Geçim kaynağı olarak taşımacılık sektörü, turfanda sebzeçilik ve hayvancılık olarak ifade etmiştir. Özellikle patlıcan tarımının ön planda olduğunu ve yer

yer keçi yetiştiriciliği yapıldığını söylemiştir. Aslında mahallesinin eskiden orman köyü olduğunu ve halen izleri taşıdığını ifade etmiştir. Muhtar 5, mahallesinde herkesin kendi mülkü olduğunu belirtmiştir. Yeni yapılan evlerin kiraya verildiğini, burada Saklıkent tarafında mermer ocaklarında çalışan insanların evleri kiraladıklarını belirtmiştir.

Vergi ödeme sisteminin henüz başlamadığını anlatan muhtar 5, bazı vergilerin işlediğini anlatmıştır. Örneğin atık su vergisinin hizmet almadan ödenen tek vergi olduğunu iddia etmiştir. Hizmet alınmama sebebinin kanalizasyon olmaması olarak açıklamıştır. İlçe belediyesinin dal, budama ve yol hizmeti olduğunu ifade eden muhtar 5, bu hizmetlerden memnuniyetini ifade etmiştir. Mahallesinin önceden Doyran Beldesi'ne bağlı olduğunu belirten muhtar 5, kanalizasyon konusunda büyük sıkıntılar olduğunu ve ilçe belediyesi tarafından sıklıkla vidanjör talebinde bulduklarını söylemiştir. Önceden Doyran' a bağlı olsa da artık ilçe belediyesinden hizmet alan mahallenin halen Doyran ile yaylalarının bir olduğunu anlatmıştır.

M.6.- Bu 10 yerleşmenin 2012 yılında köy iken mahalle olduğunu belirtmiştir. Henüz vergilendirme olmadığını ifade eden muhtar 6, vergi ödemelerine 2022 yılının sonunda başlanacağına, bu durumlar gerçekleşmeden mahallelerin tekrar köy tüzel kişiliği alması gerektiğini ifade etmiştir.

Görsel 6. 10. Doyran Dağ Mahallesi (Kırsal Mahalle)-Mahalle Muhtarları

M.7.

Vergi ödemelerine 2022 yılının sonuna doğru hatta 2023 yılında başlanacağını belirten muhtar 7, bu ödemelerin başlamadan kaldırılması gerektiğini çünkü halkın ödeyebilecek güçlükte olmadığını ifade etmiştir.

Büyükşehir belediyesi ile sıkıntıları olduğunu dile getiren muhtar 7, yolların çok kötü olduğunu defalarca ifade etmesine rağmen sonuç alamadığını söylemiştir. Yıkılan köprünün 10 yıldır yapılmadığını, hizmetin verilmediğini ve iki belediyenin de hizmeti vermediğini ifade etmiştir. Mahalle yolları kullanılmadığı için mecburen 60 km başka yollardan ulaşmak zorunda olduklarını ve çok büyük sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmiştir. Yolların yapılması konusunda gerek büyükşehir gerek ilçe belediyesi başkanları ile görüşme gerçekleştirse de çare bulunamadığını söylemiştir. Dilekçe yazmaya devam ettiğini ancak dönüt alamadığını özellikle vurgulamıştır. Mahalle olmanın en büyük dezavantajının sürekli her konuda dilekçe yazmak gerektiğini ifade eden muhtar 7, köy iken böyle şeyler olmadığını çünkü muhtarın yetkili olduğunu anlatmıştır. Yani buradan yola çıkarak muhtarın yetkilerinin en aza indirildiğini söylemek, yanlış olmayacaktır.

Ayrıca mahalleye yaz mevsiminde yazlıkçılardan geldiğini yani yaylaların artık yazlık olarak kullanıldığını, nüfusun 3000-4000 civarında arttığını belirtmiştir. Villaların yapımına iki sene içinde başlanacağını belirten muhtar 7, belediyenin söz verdiğini ifade etmiştir. Ancak belediyelerin sözüne güven duymadığının altını çizmiştir. Özellikle ara yolların çok bozuk olduğunu, kazaların kaçınılmaz olduğunu ve bir an evvel telafi edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca 1988 yılında yapılan sulama kanalının çok eskidiğine değinen muhtar 7, bu konuda da dilekçe yazdığını ancak hiçbir dönüt alamadığını belirtmiştir.

M.8.

Köy iken muhtarın daha yetkili olduğu ve sözünün geçtiğinden bahsetmiştir. Vergi ödemelerinin henüz başlamadığını ve başlamadan yasanın değişmesi temennilerini yinelemiştir.

Mahalle halkının köy ile mahalle ayrımını bildiğini belirten muhtar 8, diğer mahallelerden farklı bir noktaya değinmiştir. Çünkü buraya kadar açıklanan mahallelerde böyle bir durum söz konusu değildir ki yasanın ismini bilmeyen insanlar bulunmaktadır. Her mahallenin kendi mahallesi gibi olması temennilerinde bulunan muhtar 8, halkının bilinçli, olmasından duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir.

M.9.-**M.10.-****M.11.-**

M.12.-

M.13.-

M.14. Vergi oranlarının çok yüksek olmadığını ve her vergini ödenebileceğini dikkat çeker bir ifade ile belirtmiştir.

M.15.-

M.16.-

M.17.

Vergilerin düşmesi için belediyeye talepte bulunduğunu ve toplantılarda dile getirdiğini söyleyen muhtar 17 hiçbir dönüt olmadığını vurgulamıştır. Emlak vergisinin %40 oranından %60 oranına çıkacağını ifade eden muhtar 17 durumdan duyduğu rahatsızlığı dile getirmiş ve halkın da kabul etmeyeceğini vurgulamıştır.

M.18.

Vergi konusunda herhangi bir ödeme güçlüğü ile karşılaşmadığını ifade eden muhtar 18 vergilerin artmaması konusunda belediyeye dilekçe verdiğini belirtmiştir. Belediyeyi yine de çok kötülememek gerektiğini ve iyi taraflarının da olduğunu söylemiştir. Buradan yola çıkarak muhtarların belediyeler ile ve devlet ile kötü olmak istemediklerini ve yasanın siyasetle ilgisini olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Her türlü sorunu dilekçe vererek çözmeye çalıştığını belirten muhtar 18 dilekçe vermekten bıktığını ifade etmiştir. Hizmet konusunda çok zorlandıklarını ve tüzel kişilikleri geri verilirse tüm sorunların ortadan kalkacağını savunmuştur.

Mahalle halkının yaşlı nüfusunun hayvancılık ve portakal yetiştiriciliği ile geçimini sürdürdüğünü ifade eden muhtar 18 hayvancılık ve portakal yetiştiriciliğinin eskisi kadar para getiremediğini ifade etmiştir

Belediyelerin arasında sıkıntılar yaşandığını ifade eden muhtar 18 konuya çok girmek istemediğini açıklamıştır.

M.19.-

M.20.-

M.21.-

M.22.-

Görsel 6. 11. Pınarbaşı Mahallesi Muhtarlığı (Şehirsel Mahalle)

Görsel 6. 12. Karatepe Mahallesi (Kırsal Mahalle)

M.23,24 VE 25

Yasa yürürlüğe girdiği takdirde tarım ve hayvancılık desteklerinin artacağından yana ümitli olan muhtarlar yasanın bir an evvel yürürlüğe girmesi gerektiğini özellikle vurgulamışlardır. Çiftçinin ve odun köylüsünün odun alamadığını ifade eden muhtarlar köy iken asla bu tarz durumların olmadığına değinmişlerdir. Yasa yürürlüğe girerse vergi indirim olacağını, su ve elektrik hizmetlerini daha ucuz olacağını ifade etmişlerdir. Sera, ahır ve mal alım satımında destekler olacağını ve ümitli olduklarını ifade etmişlerdir. Mahalle halkının yani 3 mahallenin de geçim kaynaklarının tarım ve hayvancılık olduğunu ifade eden muhtarlar özellikle narenciyenin önemli olduğunu ve nar satışlarının iyi durumda olduğunu, destekleme ile birlikte daha iyiye gideceğini söylemişlerdir. Patlıcan üretiminin önemli olduğunu anlatan muhtarlar yazın yaylalarda domates, karnabahar ve fasulye yetiştirdiklerini ve memnun olduklarını ve köy tüzel kişilikleri geri verildiği takdirde daha memnun olacaklarını belirtmişlerdir.

M.26.

Vergilerin biraz yüksek olduğunu belirten muhtar 26 ödeme güçlüğü olmadığını ve sorunsuz ödediklerini ifade etmiştir. Ancak vergiler düşürülse daha iyi olabilir şeklinde bir cümle eklemiştir. Yağmur sularında şikâyet olduğunu ve Antalya'nın altyapısının temelden bozuk olduğunu ifade eden muhtar 26 bir tek bu konuda çok sıkıntı yaşadıklarını anlatmıştır. Her yağmurda taşkınların olduğunu özellikle kanalizasyon taşkınlarının büyük sıkıntı olduğunu anlatmıştır. Bunun dışında herhangi bir hizmette aksama olmadığını olsa dahi çabuk çözüldüğünü sıklıkla yineleyen muhtar 26 mahalle halkından da şikâyet olmadığını söylemiştir. Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin arasında sorunlar olsa karışmak istemediğini ifade etmiştir.

M.27.

Muhtar 27'nin görevinde altıncı dönemidir. Uzun yıllardır görevde bulunan muhtar 27 oldukça deneyimli ve donanımlıdır. Muhtar 27 aynı zamanda muhtarlar derneği başkanının yardımcısıdır. Şehrsel kesimde yaşamasına rağmen kırsal kesim için oldukça üzülen ve çabalayan muhtar 27 elde edilen sonuçlardan yana maalesef mutsuzdur.

Vergilerin çok yüksek olduğunu ifade eden muhtar 27 halkın da bu durumdan şikâyetçi olduğunu söylemiştir. Şehrsel kesimde bazı sıkıntılar olsa da şartların iyi olduğunu belirten muhtar 27 kırsal kesimin aynı imkânlarla sahip olmamasına değinmiştir. Başkan ile birlikte belediyeye giderek kırsal kesimde yer alan ve 2012 yılında 6360 Sayılı Kanun ile köy iken mahalle olan yerleşmelerin muhtarları ile dilekçe verdiklerini belirtmiştir. Cevabın olumsuz olduğuna değinen muhtar yasanın değiştirilmesi gerekli şeklinde bir cevap aldıklarını

anlatmıştır. Yine de vazgeçmeyeceklerini ve başvurmaya devam edeceklerini söylemiştir. Büyükşehir ve ilçe belediyesinin aynı partiden oluştuğunu ifade eden muhtar 27 bu sebeple belediyelerin arasında sorun olmadığına değinmiştir.

M.28.

Mahallesinde kiraların çok yüksek olduğunu ifade eden muhtar 28 bu durumdan dikkati çeker şekilde son derece memnundur. Mahallesinde elit insanların yaşadığını vurgulayan muhtar 28 savcı, doktor ve hâkimlerin yoğunlukta olduğunu ve evlerin mevkiye göre kiraya verildiğini ve sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir. Mülkiyet sorunundan kaynaklı mahallesine yeni okullar yapılamadığını söyleyen muhtar 28 bu sorunun çözüme kavuşması gerektiğini ve okul ihtiyacının fazla olduğunu belirtmiştir. Sorunların internet aracılığı ile eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü ifade eden muhtar 28 hizmetlerin daha iyi olabileceğine değinmiştir.

Kırsal kesimdeki mahallelerin şehirselleşen kesimdeki mahalleler ile aynı hizmetleri almasının imkânsız olduğunu ifade eden muhtar 28 kırsal kesimde yaşanan sorunlara duyduğu üzüntüyü dile getirmiştir. Büyükşehir belediyesi tarafından sunulan ulaşım hizmetinin eksik olduğunu ve otobüslerin ara sokaklara girmediğini belirten muhtar 28 çözüm için dilekçe yazdığını ifade etmiştir. İmar konusunda sıkıntı olmadığını belirten muhtar 28 ormanla itirazlı noktanın Akkuyu Mahallesi'nde olduğunu ifade etmiştir. Mezarlık sorununa değinen muhtar 28 mezarlık yapılamadığını ve halkın çok sıkıntı yaşadığını belirtmiştir.

Vergilerin yüksek olduğunu belirten muhtar 28 özellikle halkın bu konuda çok şikâyetçi olduklarını ve muhtardan çözüm bulmaları için başvuruda bulduklarına değinmiştir. Elit bir mahalle olan ve mevkiye göre evlerin kiraya verildiği bir mahallede halkın vergilerden şikâyetçi olması çelişkili bir durumdur. Kanalizasyon konusunda eskisi kadar sıkıntı olmadığını ifade eden muhtar 28 çözümü kendisinin getirdiğini vurgulamıştır. Belediyelerin her dilekçeye cevap verdiğini belirten muhtar 28 belediye hizmetlerin bazı sıkıntılar yaşansa da genel olarak memnun olduğunu ifade etmiştir.

M.29.

Kırsal kesimdeki muhtarların isteseler bile şehirselleşen kesimdeki muhtarların aldıkları hizmetleri alamayacaklarını ifade etmiştir. Şehirselleşen kesimde hizmet veren muhtarların haklarının daha fazla olduğunu ve kırsal kesim ile aralarında ayrımcılık olduğunu ve şehirselleşen kesimin daha üstün olduğunu iddia etmiştir. Kimsenin kimse üzerinde üstün olamayacağı hatta devlet kurumunda böyle bir düşüncenin yeri bile olmaması gerektiğinden maalesef muhtar 29'un haberi bulunmamaktadır.

Siyasi meselelere karışmadığını ve tek görevinin hizmet vermek olduğunu sıklıkla belirten muhtar 29 herkese karşı eşit mesafede olduğunu ifade etmiştir. Vergiler konusunda herhangi bir yorumda bulunmak istememiştir.

M.30.

Vergilerin sıkıntısız bir şekilde ödendiğini belirten muhtar 30 halktan yana da şikâyet görmediğini ifade etmiştir. Hizmetlerin aksama olmadan yerine getirildiğini belirten muhtar 30 sıkıntıların çözüme kavuşması için belediyelerin ilgili olduğunu belirtmiştir. Büyükşehir ve ilçe belediyesinin aynı partiden oldukları için anlaştıklarını ve sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmiştir. Mahalleye yeni hizmetler yapıldığında muhtar 30 görüşlerinin başvurulduğuna ve durumdan duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir.

M.31.

Büyükşehir belediyesi ile daha iyi iletişim kurabildiğini belirten muhtar 31 diğer muhtarlardan farklı bir noktaya değinmiştir. Her ne kadar ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasından görev dağılımı olsa bile büyükşehir belediyesinin daha ilgili olduğunu ifade etmiştir. Teknolojinin avantajlarını hizmetler konusunda gördüklerini ifade etmiştir. İmar konusunda sıkıntı olmadığına dikkat çeken muhtar 31 mahallesinde yaşayan insanların emekli olduklarını ve hemen hemen herkesin mülk sahibi hatta apartman sahibi olduklarını ifade etmiştir. 70-100 arası dairesi olan insanların olduğunu ifade etmiştir. Mahalle halkının yerlisi olduğunu ve göçün bulunmadığını ifade etmiştir.

Vergi ödemelerini internet üzerinden otomatik olduğunu ifade eden muhtar 31 sıkıntı yaşamadıklarını ve güçlerinin yettiğini belirtmiştir. Altyapı ve üstyapı çalışmalarında eksiklik olmadığını ve elektrik sıkıntısı çözüldüğü takdirde sorunun kalmayacağını belirtmiştir. Ana caddelerin temizlik ve bakımının büyükşehir belediyesi; ara sokakların ise ilçe belediyesi tarafından yapıldığını ifade etmiştir. Halktan yana bir şikâyet görmediğini belirtmiştir.

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi aynı partiye mensup olduğundan sorun yaşamadıklarını ifade eden muhtar 31 bu durumu gözlemlediğini ve belediyelerde çalışan çok fazla arkadaşı olduğu için duyduğunu iddia etmiştir. Her iki belediyenin birbiri ile iyi geçindiğini ve bu durumun da hizmetlere olumlu yansıdığını ifade etmiştir. Temizlik konusunda zaman zaman işçi sayısının yetmediğini ve bu durumun mahallenin büyük olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir. Mahalleye yapılacak yatırım fikri olduğu takdirde görüşlerine başvurulduğunu ifade etmiştir.

Görsel 6. 13. Doyran Mahalle Muhtarlığı (Kırsal Mahalle)

Halk ile devlet arasında önemli köprü görevini üstlenen 31 mahalle muhtarı ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Geriye kalan 8 mahalle muhtarı ile görüşmeler kısa süreli gerçekleşmiştir. Muhtarlık binasına ulaşım sağlandığında 20.09.2021 tarihinde muhtarların genel bir toplantısının olacağı ve 22 muhtarın katılım sağlayacağı ve görüşme sağladığım 8 muhtar toplantıya katılacaklarını belirtmiştir. Tez konusunu duyduklarını söyleyen ve muhtarlar derneği başkanının konuyu daha önceki toplantıda muhtarlara açtığını belirten kırsal kesimdeki muhtarlar 6360 Sayılı Kanun ile ilgili görüşlerinin diğer kırsal kesimde yaşayan muhtarlar ile ortak olduğunu belirtmişlerdir. Görüşme sağlanan 8 muhtardan 5'i kırsal mahalle muhtarıdır. Muhtarlar Derneği Başkanı aracılığı ile belediyeye 6360 Sayılı Kanun'un iptali için daha önce başvurduklarını belirten muhtarlar, araştırma sahasında muhtarlar ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucu tekrar başvurularını gerektiğini düşündüklerini hatta bu konuda üniversitenin yapabileceği bir şeyler varsa yardım beklediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca toplantıda bir kez daha 6360 Sayılı Kanun'un konuşulduğu ve meclise geçmişte köy olup 2012 yılında 6360 Sayılı Kanun ile mahalle olarak tüzel kişiliğini kaybeden mahalle muhtarlarının konuyu tekrardan belediyeye taşıyacaklarını ifade etmişlerdir.

3 muhtar ise şehirselle kesimde görev yapmaktadır. Şehirselle kesimdeki sıkıntıların kırsal kesim kadar olmadığını belirten muhtarlar kırsal kesimdeki sıkıntılara kulaklarını kapamadıklarını ve yapmaları gereken ne varsa yapacaklarını ifade etmişlerdir. Muhtarlar

derneği başkanı yapılan toplantı sonrasında belediyeye bir kez daha yazı vermiştir. Ancak belediyenin dönütü olumsuz olmuştur. Olumsuz olmasının sebebi kanunun sadece meclis tarafından çıkarılıp meclis tarafından iptal edilebilmesi ve belediyelerin hiçbir yetki ve etkisinin olmamasıdır ve bir kez daha olumsuz dönüt almışlardır.

Araştırma sahasında 39 mahalle muhtarı ile yapılan görüşmeler sonucunda sahanın kırsal ve şehirsel olarak bölündüğü çok açıktır. Muhtarlar kendi arasında görüş açısından her ne kadar birbirlerini desteklediklerini ifade etseler de çok ayrışmış durumdadırlar. Her muhtar gerek büyükşehir belediyesi gerek ilçe belediyesi olsun daha fazla hizmet alma peşindedir. Kırsal kesimin sorunlarının dinlendiğini ve toplantılarda 6360 Sayılı Kanun'un sahadaki görüşmeler sonucunda özellikle tekrardan dile geldiğini belirtseler de çabalar maalesef azdır. Muhtarların birbirlerine daha fazla kenetlenmesi ve destek olması gerekir. Ancak görülen o ki herkesin birbirinden üstün olma çabası ve daha fazla hizmet alabilme çabası mevcuttur. Kırsal kesimdeki muhtarların sorunları derine inilmemekte ve hatta göz ardı edilmektedir. Belediyelere dilekçe vermekle kalmayıp araştırma yapmalı ve gerekirse toplu bir şekilde belediyelere gitmeleri gerekmektedir. Ancak sadece dilekçe verdikleri ve olumsuz dönütleri hemen kabullendikleri görülmektedir.

SONUÇ

Muhtarların kendilerini hangi sıfatta hissettiği yasa ile birlikte sorun teşkil etmeye başlamıştır. Uzun yıllardır köy statüsünde olan pek çok yerleşim yeri mahalleye dönüştürüldüğünde mahalle muhtarlarının görüşlerinin alınmadığı yapılan görüşmeler sonucunda tespit edilmiştir. Köy ile mahalle arasındaki ayrımı anlamaya çalışan muhtarların ve beraberinde mahalle halkının bilgilendirilmesi için herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Muhtarlar ile yapılan görüşmelerde ön test sonucu 6360 Sayılı Kanun ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu testin sonucuna göre mülakat soruları yeniden düzenlenmiş ve 39 mahalle muhtarı ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda 24 kırsal mahallenin halen şehirli kavramına alışamadıkları gözlenmiştir. Özellikle şehir merkezine çok uzak mesafede olan muhtarlar şehirli ve köylü ayrımını kabul etmemekte, hatta böyle bir ayrıma dâhil olmak istememektedir. Çünkü uzun yıllardır süregelen gelenek ve görenekler her ne kadar kanunlar ile getirilen kavramlar ile yok edilmeye çalışılsa da kendilerini her zaman köylü olarak ifade etmeyi sürdüreceklerini dile getirmişlerdir. Çalışma muhtarlar ile yapılmış olup coğrafi bakış açısı kazandırmak temel amaçtır. Mesafenin bozucu etkisi, iklim, yer şekilleri gibi faktörler yerleşmelerin kuruluşu üzerinde etkilidir. Yerleşme faaliyetleri idari coğrafya ile şekilleneceği için yerleşmelerin kurum ve kuruluş şartları son derece önemlidir. Bu sebeplerden yola çıkarak yalnızca nüfus kriterine bakılarak idari ünite ayrımı yapılmamalı ve gelecek çalışmalarda bu duruma yer verilmelidir.

Kırsal kesimde yaşayan mahalle muhtarlarının zaman zaman halk ile kanun hakkında konuşmaya çalıştıklarını dile getirirler de kanunun boyutları bilinmediği için anlaşılmadığını öne sürmüşlerdir. Halkın sosyal statüsünün değişmediğini ama haklarının elinden alındığını, en küçük bir aksilikte siz nasıl köylüsünüz diyerek muhtarlara yakındıklarını ve muhtarlarla tartışmaya girdikleri öğrenilmiştir. Muhtarlar her ne kadar arayış bulmaya çalışsa da köylerin mahalle olduğunu ve şehirli kavramına alışmak gerektiğini halkına anlatmaya çalışsa da bu durumların kırsal kesimde uzun süre devam edeceği görülmektedir. Bir an evvel insanların yaşadıkları ve alıştıkları sisteme geri dönülmeli ve hakları geri verilmelidir.

Konyaaltı, oldukça geniş bir alan kaplayan merkez ilçedir. Antalya'nın 3. Büyük merkez ilçesidir. Geniş kıyı şeridi ve Torosların uzantısı sebebiyle kısa mesafede değişen iklim, jeoloji ve jeomorfoloji özellikleri gibi coğrafi şartlar sebebiyle mahallelerin merkeze olan mesafeleri değişmektedir. Bazı mahalleler kıyı şeridinde, bazı mahalleler ilçe merkezine çok uzak, bazı mahalleler ise Torosların arasında kalmaktadır ve bu durum ekonomi ve sosyal açıdan birçok değişimlere yol açmaktadır. Mesafenin bozucu etkisi kırsal kesimde özellikle

belediyeye oldukça uzak mesafede yer alan mahallelerde görülmektedir. Hizmetler yapılan görüşmelerde de anlaşıldığı üzere zaman zaman aksamaya uğramaktadır. 6360 Sayılı Kanun mahallelerin belediyelere ve şehir merkezine uzaklıkları dikkate alınarak yeniden yapılandırılabilir.

Torosların gerisinde kalan birçok mahalle kanunun getirdiği yeni sosyal ifadelerin farkında değildir. Ancak köy ile mahalle kavramlarının yaşayan halk tarafından ayrımı tam kestirilemese de ödenen vergilere isyan edildiği muhtarlar ile yapılan görüşmeler sırasında dile getirmişlerdir. Kırsal kesimde yer alan mahalle muhtarları halkın bu tutumu karşısında “*köy değil mahalleyiz şehirli sayılmaktayız*” tarzında ifade etmeye çalışsalar da bir sonuç yoktur.

Sosyal kimlik kargaşası aslında pek çok sorunun cevabını aramaya yönelik de olmuştur. Sosyal kimlik kavramı şehirselleşen mahallelerde de aslında sorun teşkil etmektedir. Muhtarlar ile yapılan görüşmelerde kaydedilen önemli noktalardan biri de budur. Çünkü muhtarların kaç dönem muhtar oldukları algılarını oldukça değiştirmektedir. Örneğin uzun dönemdir (5 dönem, 6 dönem) muhtar olan kişiler şehir kesiminde yaşadıkları halde halen mahalle kavramına alışmamış, hatta kabul etmemektedirler.

Kırsal kesimde 6360 Sayılı Kanun ile birlikte tarım ve hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri maliyet açısından zorluklarla karşılaşmaya başlamışlardır. Özellikle belediyeye bağlanmaları sonucu şehirselleşen mahalleler ile aralarında fark kalmadığından aynı vergilendirmeye tabi tutulmaktadır. 2023 yılında yenilenecek vergilerden muhtarlar üzüntü duymaktadır. 6360 Sayılı Kanun’un mahallelerin durumları göz önüne alındığından idari, mali, hizmet memnuniyeti ve sosyal kimlik açısından birçok kargaşaya sebebiyet verdiği görülmektedir. 6360 Sayılı Kanun’un getirmiş olduğu tüm olumsuz durumlar göz önünde bulundurularak yeniden yapılanması gerekmektedir.

Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de şehir ve kırsal ayrımı kesin çizgiler ile ifade edilmeye çalışılsa da karışıklıklar yaşanmaktadır. Aslına bakıldığında bu tarz bir ayrımın yapılması idari bölünüş bakımında da karışıklık çıkarmaktadır. Ülkemizin idari bölünüş biçimindeki temel kargaşa Osmanlı Dönemi’ne hatta çok öncesine dayanmaktadır. Genel bir ifade olmak üzere kırsal kesimde tarım, hayvancılık, ormancılık gibi birincil ekonomik faaliyetler sürdürülürken şehirselleşen kesimde sanayi ve hizmet sektörleri ağır basmaktadır. Şehir ve kırsal hayatını yalnızca ekonomik faaliyetler ile sınırlandırmak yanlıştır. Nüfus ve eğitim gibi durumlar da şehir ve kırsal ayrımında önemli çizgilerdir. Nüfus kriteri dikkate alındığında kırsal ve şehir ayrımı daha kesin çizgiler ile belli olabilmektedir. Nüfus

arttıkça kırsal kesimindeki yerleşmeler büyümekte ve şehir hayatı ortaya çıkmaktadır. Ancak yapılan bu ayırım da kesin bir çizgi belirtmemektedir.

Şehir ve kırsal yerleşmeleri ortaya çıktıkça bu yerleşmelerin nasıl yönetileceği ve idari bütünün nasıl olacağı her zaman tartışma konusu olmuştur. Ülkemizde Osmanlı Dönemi'ne dayanan idari bölünüş biçimi zaman içinde şekillenmiş ve birçok yasa ile değişikliklere uğramıştır. Osmanlı Dönemi'nde eyalet sistemi bulunmakta ve eyalet sistemi kazalara, kazalar sancaklara, sancaklar nahiyelere ve nahiyeler ise karyelere ayrılmakta daha doğru bir ifade ile alt kademelere bölünmekte idi ve her kesimin başında farklı bir yönetici bulunmaktaydı. Vergi toplama sistemi için Divan kurulmuştu. Cumhuriyet'in ilanından sonra 1924 yılında çıkarılan Anayasa ile birlikte livalar ortadan kaldırılmış, nahiyeler ise köy birlikleri haline getirilerek tüzel kişilik kazanmışlardır. Cumhuriyet ile birlikte mülki idari bölgeler olan iller, mülki idare bölümleri ilçeler, alt mülki idari bölümleri bucaklar (ancak işlevleri yoktu) ve tabanı oluşturan idari alanlar köyler olmuştur. Ülke tabanını oluşturan köyler kırsal kesimin yönetim alanı olmuştur. Böylece en küçük idari yönetim birimi köy olmuştur.

Zaman içerisinde teknolojinin ilerlemesi ve nüfusun artması ile birlikte idari ünitelerde çıkarılan yasalar ile birlikte değişiklikler yaşanmıştır. Nüfusun artması ve insanların sanayi ve hizmet sektörünün gelişmesi ve eğitimin ilerlemesi ile birlikte şehir hayatına yönelmesi sonucu şehirler büyüyüp gelişmiştir. 1984 yılından itibaren büyükşehir belediyeleri kurulmuş ve belediyeler zaman içerisinde değişikliklere uğramıştır. 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun düzenlemesi ile de 13 ilde büyükşehir belediyesi kurulmasına karar verilmiştir. Böylelikle sayıları 16 olan büyükşehir 13 yeni büyükşehirin eklenmesi ile birlikte 29'a çıkmıştır. Son kanun düzenlemesi ile birlikte Ordu ilinin katılımı ile büyükşehir belediye sayısı 30'a yükselmiştir. Ancak büyükşehir belediyelerinde sadece büyükşehir olan şehirlerin sayısı artmamış, yasa kapsamında birçok değişiklik yapılmıştır. Çıkarıldığı günden beri yoğun eleştirilere sebep olan 6360 Sayılı Kanun ile 30 büyükşehir belediyesinde bulunan köy ve belde belediyeleri tüzel kişiliklerini kaybederek mahalleye dönüşmüştür.

Büyükşehir yönetim sisteminde köklü değişimlere sebebiyet veren 6360 Sayılı Kanun ile birlikte büyükşehirlerde özellikle köylerin tüzel kişiliklerini kaybetmesi birçok yeniliği getirmiştir. Köylerin belediyeye bağlanması ile birlikte belediyelerin hizmet alanı genişlemiştir. Büyükşehir belediyelerinin hizmet alanlarının il mülki alanlarına genişletilmesi ile birlikte, büyükşehirlerde mücavir alan uygulaması ortadan kaldırılmış ve daha önce Valilik binası merkez kabul edilerek uygulanan yarıçap modeline son verilmiştir. Ayrıca büyükşehir belediyelerinde il özel idareleri kaldırılarak yerine yatırım izleme koordinasyon birlikleri

kurulmuştur. Ancak en büyük tezat geriye kalan 51 şehirde köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri devam etmekte ve il özel idareleri bulunmaktadır.

Belediyeler arasında büyük ayrımlara yol açan 6360 Sayılı Kanun kırsal kesimde birçok değişikliklere sebep olmuştur. Hizmet planlamasında bütünlük ve koordinasyon amaçlanmıştır. Kaynak israfının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Büyükşehir belediyelerinde mali kaynakların artırılması sonucu büyükşehirlere bağlı olan tüm mahallelere aynı hizmetlerin eksiksiz bir şekilde götürülebileceği düşünülmüştür. Kanun öncesi büyükşehir ilçe belediyesi için %2,50 pay aktarılırken kanunla birlikte %4,50'ye çıkarılmıştır. Büyükşehir belediyelerinin genel bütçe vergi gelirleri toplamından aldıkları pay ise %5'ten %6'ya çıkarılmıştır. Öyle ki kanunun coğrafi koşullar göz önüne alınmadan yalnızca maliyet ve tasarruf amacı güdülerek çıkarıldığı çok açıktır. Ayrıca siyasi boyutu da bulunmaktadır. Çünkü kırsal kesimdeki yerleşmelerin belediyeye olan mesafeleri eşit olmamakla birlikte aynı belediyeden aynı hizmetleri almaları imkânsızdır. Mesafenin bozucu etkisi göz önüne alınarak kanunun tekrardan gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2023 yılı itibari ile vergiler yenileneceği için büyükşehirlerde yaşayan kişilerin vergi yükümlülüğü de artacaktır. Bu durum özellikle kırsal kesimi son derece etkileyecektir. Araştırma sahasında elde edilen bulgular doğrultusunda kırsal kesimdeki muhtarlar ile yapılan görüşmeler sonucunda yasanın iptal edilmesi için başvuruda buldukları tespit edilmiştir. Konyaaltı İlçesi'nde toplam 39 mahalle bulunmaktadır ve 39 mahallenin 24 tanesi kırsal kesimde 15 tanesi şehrsel kesimde yer almaktadır. Ancak bu ayrımın kime ve neye göre yapıldığı tartışma konusudur. Literatürde böyle bir ayrım yoktur. Cumhuriyet'in ilanından itibaren şehir ve köy ayrımı sınırları ile belirlenmiştir. Şehir ve köylerin bile keskin sınırlar ile çizilemediği ülkemizde şehrsel ve kırsal diye bir ayrım yapmanın doğruluğu tartışılmalıdır.

39 mahalle muhtarı ile yapılan görüşmelerde özellikle bu konu dikkati çekmiştir. Muhtarların kendi içlerinde şehrsel ve kırsal kesim ayrımına gittikleri görülmektedir. Yöneltilen sorularda kendi ifadeleri ile kırsal kesimde yer alan muhtarlar ile şehrsel kesimde yer alan muhtarların hizmet konusunda aynı düşüncelere sahip olmadıkları gözlenmiştir. 6360 Sayılı Kanun'un özellikle belediyeye oldukça uzak mesafede bulunan kırsal kesimdeki muhtarların sıcak bakmadığı görülürken şehrsel kesimdeki muhtarlarda durum değişmektedir.

Kırsal mahalle muhtarları mesafenin bozucu etkisi üzerinde durmuşlardır. Belediyelerin uzak mesafedeki mahallelere hizmet getirmekte zorlandığını ve bazı günler hizmetlerin ulaşmadığını iddia etmişlerdir. Özellikle Torosların uzantısında yer alan bir ilçe olan Konyaaltı'nda belediyeye uzak mesafede yer alan mahallelerin hizmet konusunda

sıkıntılar yaşamaları kaçınılmazdır. Şehirsel kesimde görevini sürdüren muhtarlar kırsal kesimdeki halkın yaşadıkları zorlukları bildiklerini ancak yetkileri olmadığını belirtmişlerdir. Araştırma sahasında yapılan görüşmeler yalnızca muhtarlar ile gerçekleşmiştir. 39 mahalle muhtarı ile yapılan görüşmeler doğrultusunda 6360 Sayılı Kanun'un coğrafi şartlar göz önüne alınarak yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. İlerleyen süreçte yapılacak çalışmalar daha geniş kapsamlı olup daha fazla kitleye ses duyurulabilir. 6360 Sayılı Kanun ilgili kurum ve kuruluşlara ve mahalle halkına anlatılarak onların da görüşleri alınabilir. Bu doğrultuda yapılacak tüm çalışmalarda coğrafi şartlar ön planda tutulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ş. (2012). “6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 6(13), 153-176.
- Akhundova, J. (2012). “Rusya’da ve Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformunun Karşılaştırılması”. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 1(2), 63-97.
- Altan, Y. (2009). “Meclis-i Meb’usân Zabıt Cerideleri (1293= 1877) Üzerinden Türk Belediyeciliğini Anlamak”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 293-310.
- Arıkboğa, E. (2007). “Türk Yerel Yönetim Sisteminde Reform ve Yeni Kamu Yönetimi”. *Kamu Yönetimi Yazıları*, 42-70.
- Atalay, İ, & Efe, R. (2015). *Türkiye Biyocoğrafyası*. Meta Basım, İzmir. 44.
- Aytaç, F. (1994). Merkezi İdareden Mahalli İdarelere Devredilecek Hizmetler. Türk Belediyecilik Derneği, Konrad Adenauer Vakfı, Mahalli İdareler Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi.
- Cihan, A. (1999). Osmanlı Medreselerinde Sosyal Hayat. *Osmanlı C. V, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları*, 176-186.
- Çadırcı, M. (2007). *Tanzimat Sürecinde Türkiye Ülke Yönetimi*. İmge Kitabevi.
- Çetin, Z.Ö. (2015). “Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanun’un Dönüşüme Etkileri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 247-266.
- Çiçek, Y. (2014). “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 53-64.

- Çöpöğlü, M. (Ed.). (2017). *6360 Sayılı Kanun Ekseninde Yerel Yönetim Reformları*. Der Yayınları.
- Çukurçayır, M. A. (2012). Büyükşehir Yasa Tasarısı Ne Şekilde Okunmalı? *Radikal Gazetesi*, 12, 2012.
- Davut, D. (1998). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Doğuşu ve Siyasî-İdarî Gelişme*. Türkiye’de Yönetim Geleneği, (Ed. D. Dursun) İstanbul: İlke Yayımları, 99.
- Duran, C. (2013). “Türkiye'nin Bitki Sahasında Dağlık Oyunda”. *Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi*, 6 (1), 72-77
- Erol, O. (1983). “Türkiye'nin Genç Tektonik ve Jeomorfolojik Gelişimi”. *Jeomorfoloji Dergisi*, (11), 1-22.
- Erol, O. (1979). Dördüncü Çağ (Kuvaterner), Jeoloji ve Jeomorfolojini Ana Çizgileri, Ankara Üniversitesi Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi. Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü, Ankara. 22:289.
- Ersoy, M. (2013). “6360 Sayılı Yasa ve Mekânsal Planlama Sorunları”. *GAP Belediyeler Birliği Dergisi*, 20-32.
- Eryılmaz, B. (2013). Kamu Yönetimi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 6.
- Eryılmaz, B., Çevik, H., Sözen, S. (2013). Kamu Yönetimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Glover, C. P., & Robertson, A. H. (1998). Role Of Regional Extension And Uplift İn The Plio-Pleistocene Evolution Of The Aksu Basin, SW Turkey. *Journal Of The Geological Society*, 155(2), 365-387.
- Gözler, K. (2000). *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*. Ekin Kitabevi.

- Gözler, K. (2013). “6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler: Yirmi Dokuz İlde İl Özel İdareleri ve Köylerin Kaldırılması ve İlçe Belediyelerinin Büyükşehir İlçe Belediyesi Hâline Dönüştürülmesi Anayasamıza Uygun Mudur?” *Legal Hukuk Dergisi*, 11(122), 37-82.
- Gözübüyük, A. (2012). Şeref/TAN, Turgut, İdare Hukuku, Cilt II, İdari Yargılama Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 5.
- Gözübüyük, A. Ş. (2008). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı (10. Bası)*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.
- Gözübüyük, A. Ş. (2013). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı: Güncelleştirilmiş 12. Bası*. Turhan Kitabevi.
- Gül, H., & Batman, S. (2014). Değişen Kentleşme Dinamikleri Karşısında 6360 Sayılı Yasanın İdari, Siyasi, Mali ve İktisadi Değerlendirilmesi. *KAYFOR-12 Kamu Yönetiminde Değişim*, 336-353.
- Güler, B. Ayman, A. (2009). *Türkiye'nin Yönetimi Yapısı*. İmge Kitabevi, Ankara.
- Gümüş, E. (2014). Yerleşme Coğrafyasına Giriş. Açık Öğretim Fakültesi. 108.
- Güngördü, E. (2003). *Türkiye'nin Coğrafyası*. Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Hergüner, B. (2017). “Yeni Büyükşehir Belediyelerinin Hizmet Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi: Trabzon'dan Bir Vaka Çalışması”. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(3), 631-642.
- Hüsamettin, İ, & Ünal, F. (2006). “İngiltere'de Yerel Yönetimler”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16).
- İslamoğlu, Y. (2002). “Antalya Miyosen Havzasının Mollusk Faunası ile Stratigrafisi (Batı-Orta Toroslar, GB Türkiye)”. *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, (123-124), 27-58.

- Kalafatçıoğlu, A. (1973). "Antalya Körfezi Batı Kısımının Jeolojisi". *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, 81(81).
- Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma 2, [Http://Www.ıgb.Gov.Tr/Kutuphane/10%202003%20KYYY%20II.Pdf](http://www.ıgb.gov.tr/kutuphane/10%202003%20KYYY%20II.Pdf) (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
- Kant, S. (1988). *Administrative Ve Geography Of India*. 2
- Kapucu, N. (2003). Yeni Yönetim Yaklaşımları ve Yerel Yönetimler. *Yerel ve Kentsel Politikalar*, 279-310.
- Karakurt, E. (2004). Dünya Kenti Kavramına Alternatif Bir Bakış. *KEAS Sempozyumu*.
- Keleş, R. (1994). "Fransa'da Yerinden Yönetim". *ağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 3(1), 3-18.
- Keleş, R. (2012). Yeni Anakent (Büyükşehir) Belediyeleri Oluşturulmalı Mı? *Yerel Politikalar*, 1(2), 7-12.
- Keleş, R. (2014). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. Cem Yayınevi, İstanbul. 9:101.
- Kurumu, K. D. (2016). Kamu Denetçiliği Kurumu Kararları Sosyal Haklar ve Alanlar. Ankara: *MRK Baskı ve Tanıtım Hizmetleri*.
- Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü. <http://www.migm.gov.tr/Istatistik/İllerin Köy Sayıları>. Pdf (Erişim Tarihi: 07.09.2021).
- N, Weber. (2013). *Modern Kentin Oluşumu*. Bakış Kitaplığı, Düşünce Dizisi:1, İstanbul.
- Nadaroğlu, H., İdareler, M., & Teorisi, E. (1998). Uygulaması, Yenilenmiş 6. Baskı. *İstanbul: Beta Basım Aş.*
- Ortaylı, İ. (1990). Yerel Yönetim: Devraldığımız Miras. *Türk Belediyeciliğinde*, 60, 23-24.

- Ortaylı, İ. (1994). *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*. Turhan Kitabevi.
- Öner, A. (1997). Teke Yarımadası (Antalya) Güneyinde Kıyı-Kenar Çizgisi Değişimleri, I. *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları, Ulusal Konferansı Bildiriler Kitabı*, Ankara.
- Özçağlar, A. (2006). Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ile İstatistik Bölgelerinin Uygulamada Yarattıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Yayın Yeri: AÜ TÜCAUM IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*.
- Özçağlar, A. (2009). *Coğrafyaya Giriş*, Ümit Ofset Matbaacılık.
- Özçağlar, A. (2009). Türkiye'deki Yerel Yönetim Alanlarının İdari Coğrafya, Ulusal Kalkınma, Yerel ve Bölgesel Planlama Bakımından Önemi. *IV. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu "Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler" (19-20 Ekim) Bildiri Metinleri*, 301-315.
- Özgür, M. (1991). *Yerleşme Coğrafyasına Giriş*. 91.
- Parlak, B., & Ökmen, M. (2016). Türkiye'de ve Dünya'da Yerel Yönetimler Teori ve Uygulama. *Baskı, Ekin Yayınları*.
- Parlak, B., & Sobacı, Z. (2012). *Ulusal ve Küresel Perspektifte Kamu Yönetimi: Teori ve Pratik*, MKM Yayınları, 4. Baskı, Bursa.
- Şahin, C., Doğanay, H., & Özcan, N. A. (1999). Türkiye Coğrafyası, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. *Öğretmen Kitapları Serisi, 4*.
- Şenel, M. (1997). *1: 100 000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritaları No: 6 Antalya-M 10-M 11 Paftası*. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü.
- Taylor, P. J., & Walker, D. R. F. (2001). World Cities: A First Multivariate Analysis Of Their Service Complexes. *Urban Studies*, 38(1), 23-47.

- Terzioğlu, A. (1987). “16. Ve 17. Yüzyılda Türk-İslâm Hastane Yapıları ve Bunların Dünya Çapında Önemi”. *II. Uluslararası Türk ve İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi*. İstanbul. 3-4.
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., & Özer, A. (2006). Mahalli İdareler, Nobel Yayınları, *1. Baskı, Ankara*.
- Uluçay, Ö. (2009). Yerel Yönetim Sistemleri: Türkiye, Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Çek Cumhuriyeti. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı, İstanbul.
- Urhan, V. F. (2008). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması”. *Sayıştay Dergisi*, (70), 85-102.
- Uyar, H. (2004). Türkiye’de ve Dünyada Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe Yılı. *Aydınlanma* 1923, 51(51), 31-38.
- Ülkmen, İ. H. (1960). *Mahalli İdareler Maliyesi: Dersleri*. Ajans Türk Matbaası.
- Yeter, E. (1990). Avrupa Topluluğu 1992-Tek Pazarı ve Federal Almanya Yerel Yönetimleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 23(3), 69-78.
- Yıldırım, S. (1990). Yerel Yönetim ve Demokrasi, Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslararası Sempozyum Bildiri ve Tartışmalar Kitabı. *Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları Metropol İmar AŞ*.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Antalya. Bel., “Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2014 Faaliyet Raporu”. <http://antalya.bel.tr/i/faaliyet-raporlari> (erişim tarihi: 05.05.2021).
- Antalya.bel.tr., Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2018 Faaliyet Raporu. (Erişim tarihi: 10.10.2021).
- global.tbmm.gov.tr. (Erişim tarihi: 12.10.2021).

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/1616/mod_resource/content/1/Merkezi%20yo%C3%88netimin%20tas%CC%A7ra%20o%CC%88rgu%CC%88tu%CC%88.pdf (erişim tarihi: 19.10.2021).

https://www.ekodialog.com/kamu_yonetimi/yerinden_yonetim_idari_cografi.html (erişim tarihi: 20.10.2021).

https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=a4fd2244-a04a-0eaa-9547 (erişim tarihi: 20.08.2021).

<http://www.konyaalti.gov.tr/aa-ilcenin-tarihi> (erişim tarihi: 15.10.2021).

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=4676&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonnetmeliği&mevzuatTertip=5> (erişim tarihi: 17.10.2021).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm#1>(erişim tarihi: 20.10.2021).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm#1>(erişim tarihi: 25.10.2021).

5393 sayılı Belediye Kanunu (2005).

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı Soyadı	İrem Nur GÜRBÜZ
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Afyonkarahisar- M.H.G. Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans Diploması	Uşak Üniversitesi
Yüksek Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı
Tez Konusu	6360 Sayılı Bütünşehir Kanununun Sosyo-Ekonomik Etkileri: Konyaaltı İlçesi Örneği
Yabancı Diller	İngilizce ve Almanca
İŞ DENEYİMİ	
Staj	Ertuğrul Gazi Anadolu İmam Hatip Lisesi Fen ve Sosyal Bilimler Proje Okulu
Çalıştığı Kurumlar	Özel Antalya Hatem Temel Lisesi Bilbaşar Özel Öğretim Kursu Çağdaş Eğitim Kurumları